

P U B L I I

O V I D I I

N A S O N I S

O P E R U M

T O M U S I I I .

*In quo Fastorum Lib. VI. Tristium V.
De Ponto IV. Diræ in Ibin, &c.*

AMSTELODAMI,
Typis Danielis Elzevirii,
Sumptibus Societatis.

1 6 6 4.

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” G. I. A.
BIBLIOTECA CENTRALĂ

Nr. Inv. 376958

A M I C E L E C T O R ,

Kalendarium, quod vides, cum in vetustis membranis reperissem, quamvis mendosum sædeque depravatam multis partibus, & ab homine hujus argumenti non satis perito confectum; quia tamen Fastus Nasonianis attextur plerumque in codicibus antiquis, nos quoque illud in editione hac nostra nequaquam duximus omittendum, adornaturi & ipsi aliquando Fastos, qui Nasonianis accuratius respondeant. Vale.

K A L E N D A R I U M.

J A N U A R I U S.

A Kal. Januarii. Jani festum, Junonis, Jovis, & Æsculapii.

b IV. No.

c III. No. Cancer occidit cosmice.

d II. No.

e Nonis. Lyra oritur.

f VIII. Id.

g VII. Id.

A VI. Id. Festa Jani Agonalia. Delphin oritur.

b V. Id. Medietas hyemis.

c IV. Id.

d III. Id. Festa Carmentis & Juturnæ.

e II. Id.

f Idibus. Festum Jovis. Redditæ sunt provincie populo Romano.

g XIX. Kal. Febr. Cæsar Augustus vocatur.

A XVIII. Kal. Sacrificium Carmentis. Festum Porrimæ & Postvertæ.

b XVII. Kal. Festum Concordiæ.

c XVI. Kal.

d XV. Kal. Sol in aquario.

A a a 2.

e. XIV.

4 K A L E N D A R I U M.

e	xiv.	Kal.
f	xiii.	Kal.
g	xii.	Kal.
A	xi.	Kal.
b	x.	Kal.
c	ix.	Kal. Lyra occidit.
d	viii.	Kal. Pectus Leonis occultitur.
e	vii.	
f	vi.	Kal. Festum Castoris & Pollucis.]
g	v.	
A	iv.	Kal.
b	iii.	Kal. Festum Pacis.
c	ii.	Kal.

F E B R U A R I U S.

d	Kal. Febr.	Templum factum est Carmenti. Celebratur Asylum.
e	iv.	Non. Lyra penitus occidit.
f	iii.	Non. Occidit Delphin.
g	ii.	Non.
A	Nonis.	Augustus dictus est pater patriæ. Aquarius vadit ad occasum.
b	viii.	Id.
c	vii.	Id. [Primus dies Feralium.]
d	vi.	Id.
e	v.	Id. Ver incipit.
f	iv.	Id. Initium Veris.
g	iii.	Id. Bootes oritur. & est festum Fauni.
A	ii.	Id.
b	Idibus.	Festum Jovis & Fauni. Nefastus dies Fabiorum.
c	xvi.	Kal. Martii. Anguis, Corvus, Crater oriuntur.
d	xv.	Kal. Sol intrat in Pisces. Iterum Fauni.
e	xiv.	Kal.
f	xiii.	Kal. Festum Quirini. Festum stultorum & Fornacis.
g	xii.	Kal. Feralia.
A	xi.	Kal. Caristia virorum.
b	x.	Kal. Terminii.

e ix.

c	ix.	Kal.	
d	viii.	Kal.	Fuga Tarquinii superbi. Veris initium.
e	vii.	Kal.	
f	vi.	Kal.	
g	v.	Kal.	
A	iv.	Kal.	
b	iii.	Kal.	Equiria in campo Martio.
c	ii.	Kal.	

MARTIUS.

d	Martii.		Festum Martis & Junonis. Ancilia feruntur. non est bonum nubere.
e	vi.	Non.	
f	v.	Non.	Alter piscium conditur. Oritur vindemitor.
g	iv.	Non.	Bootes citius ; vindemitor tardius occidunt cosmice.
A	iii.	Non.	Festum Vestæ. Cathedra Julii.
b	ii.	Non.	Festum Vejovis. Pegasus oritur heliace.
c		Nonis.	
d	viii.	Id.	Corona Ariadnes oritur.
e	vii.	Id.	
f	vi.	Id.	
g	v.	Id.	
A	iv.	Id.	
b	iii.	Id.	
c	ii.	Id.	Altera Equiria fiunt juxta Tiberim.
d	Idibus.		Festum Annæ Perennæ. Julius Cæsar occisus in Capitolio.
e	xvii.	Kal.	Aprilis Scorpius oritur.
f	xvi.	Kal.	Milvius oritur. Festum Bacchi. Vilis anicula hederis coronata vendit populo libatum. Melle Libero patri sacrificamus. Libera toga datur. Milvus oritur chronice. Festum est Ledæorum qui fuerunt Argivi, vel Larium.
g	xv.	Kal.	

6**K A L E N D A R I U M.**

A	xiv.	Kal. Quinquatria Palladis captæ.
b	xiii.	Kal.
c	xii.	Kal.
d	xi.	Kal. Sol in Arietem.
e	x.	Kal. Ultimus dies quinquatrum.
f	ix.	Kal.
g	viii.	Kal. Æquinoctium vernale.
A	vii.	Kal.
b	vi.	Kal.
c	v.	Kal. Festum Jani, Concordiæ, Pæcis, & Salutis.
d	iv.	Kal.
e	iii.	Kal.
f	ii.	Kal. Festa Lunæ labentis. Templum in Aventino monte.

A P R I L I S.

g		Kal. Aprilis. Festum Veneris & Virilis For- tunæ. Scorpius occidit.
A	iv.	No. Pleiades oriuntur.
b	iii.	No. Meretrices lavantur sub myrto. Fors Fortuna Virilis. Scorpius occidit cosmice.
c	ii.	No. Hebæ & Matri Deorum. Mega- lenses ludi fiunt.
d	Nonis.	Festum Publicæ Fortunæ.
e	viii.	Id. Orion occidit chronice.
f	vii.	Id. Festum Cereæ ludorum. Li- bra occidit cosmice. Juba vi- ctus est à Jul. Cæsare.
g	vi.	Id.
A	v.	Id.
b	iv.	Id.
c	iii.	Id.
d	ii.	Id.
e	Idibus.	Festum Jovis victoris. Templum Libertatis.
f	xviii.	Kal. Maii. Dies grandinosa. Augu- stus Cæsar vicit Mutinenses.
g	xvii.	Kal. Forda litatur Telluri.
A	xvi.	Kal. Triumphus Augusti. Hyades occidunt heliace.
b	xv.	Kal. Sol in Taurum.

c xiv.

KALENDARIIUM.

7

c	XIV.	Kal. Equiria. Combustio vulpium.
d	XIII.	Kal. Festa Palis. Roma condita.
e	XII.	Kal.
f	XI.	Kal. Festa Veneris Vinalia.
g	X.	Kal.
A	IX.	Kal.
b	VIII.	Kal.
c	VII.	Kal.
d	VI.	Kal. Festum Rubiginis. Aries oritur heliace. * Prothius oritur cosnice, occidit heliace. Tempora Veris prima finita sunt.
e	V.	Kal.
f	IV.	Kal. Festum Floræ & Vestæ.
g	III.	Kal.
A	II.	Kal.

M A I U S.

b	Kal.	Maii. Amalthea. capra oritur cosnice. Ara Laribus posita.
c	VI.	No. Flat ventus Argestes. Hyades oriuntur cosnice. Finis Florantium.
d	V.	No. Panthera Chironis oritur chronice.
e	IV.	No.
f	III.	No. Stellificatio Lyræ. Sagittarius oritur.
g	II.	No. Scorpius apparet in parte media.
A	Nonis.	
b	VIII.	Id. Lemuria celebrantur. non est bonum nubere.
c	VII.	Id. Orion occidit chronice.
d	VI.	Id. Festum Martis Bisultoris.
e	V.	Id.
f	IV.	Id.
g	III.	Id.
A	II.	Id. Pleiades oriuntur heliace. æstas incipit.
b	Idibus.	Ora Tauri oriuntur heliace. Scirpea simulacra mittuntur in Tiberim. Festum est Mercurii.
c	XVII.	Kal. Junii.

S K A L E N D A R I U M .

d	xvi.	Kal. Junii.
e	xv.	Kal. Sol it in Geminos. Agonia Junii fiunt.
f	xiv.	Kal. Canis Orionis exit.
g	xiii.	Kal. Lustra Vulcani fiunt.
A	xii.	Kal.
b	xi.	Kal.
c	x.	Kal. Mos sacrorum pro fuga Tarquini facundorum. non modo inest fuga Tarquini. inest viii Kal. Mart.
d	ix.	Kal. Festum Publicæ Fortunæ.
e	viii.	Kal. Rostra aquilæ oritur chronice.
f	vii.	Kal. Bootes occidit heliace.
g	vi.	Kal. Hyas occidit heliace , oriens cosmice.
A	v.	Kal.
b	iv.	Kal.
c	iii.	Kal.
d	ii.	Kal.

J U N I U S .

e	Junii.	Festa Carnæ , Junonis Montæ , Martis , & Tempestatis. Aquila oritur chronice.
f	iv.	No. Hyades oriuntur heliace.
g	iii.	No. Bellonæ Festum.
A	ii.	No. Dedicatio templi Herculis.
b	Nonis.	Festum Trinomii dei Fidei Sancti Semipatris. malum est nubere ante Idus.
c	viii.	Idus.
d	vii.	Id. Tergum ursæ occidit heliace , & regis Lycaoni. Lycaonida fiunt ludi Tyberis.
e	vi.	Id. Datum est templum Menti. Festum est Vestæ. Asinus coronatur. ara Priapi. Priori Paladium liberatur ab igni Gallico. Mors Crassi & suorum.
f	v.	Id. Delphin oritur chronice.
g	iv.	Id. Matralia fiunt. Rutilius & Didius occiduntur. Templum Fortu-

K A L E N D A R I U M.

næ Servius; Concordiæ Livia
dedicavit.

- A III. Id.
 b II. Id.
 c Idibus. Jovi invicto datum est templum.
 Minora quinquatria Palladis
 fiunt.
 d XVIII. Kal. Julii.
 e XVII. Kal. Dione orta est heliace in fronte
 Tauri.
 f XVI. Kal. Flat Zephyrus prosper navi-
 gantibus.
 g XV. Kal. Sol in Cancrum. Pallas colitur
 in Aventina arce.
 A XIV. Kal. Secundus ventus. Orion oritur
 heliace.
 b XIII. Kal. Delphin oritur chronice. Sol in
 Cancrum. Volsci & Æqui vin-
 cuntur.
 c XII. Kal. Templum datum est Sumano
 Jovi.
 d XI. Kal. Æsculapius, qui & dicitur O-
 phiuchus & Serpentarius,
 chronice oritur.
 e X. Kal.
 f IX. Kal. Victus est Flaminius.
 g VIII. Kal. Syphax vincitur. Hædrubal oc-
 ciditur. Festum Fortis Fortu-
 næ. Solstitium.
 A VII. Kal. Festum Larium & Jovis Stato-
 ris.
 b VI. Kal. Orion apparet à Zona inferius.
 Solstitium.
 c V. Kal. Laurum.
 d IV. Kal. Templum Quirino factum.
 e III. Kal.
 f II. Kal. Festum Pieridum.

F I N I S.

P. OVIDII NASONIS
V I T A,

Ex vetusto codice Pomponii Læti, cujus apographum exstat in Vaticana Bibliotheca.

P. Ovidius Naso a. d. XII Kal. April. Sulmone in Pelignis natus est. quo anno bello Mutinensi P. Hirtius & C. Pansa Coss. diem obiere. honoribus Romæ functus. fuit enim arbiter & triumvir, & iudicium inter centum viros dixit. Sub Plotio Grippo literis eruditus. deinde apud Marcellum Fuscum Rhetorem, ejus auditor fuit, optime declamavit. Admirator plurimum Porcii Latronis fuit, quem adeo studiose audivit, ut multas ejus sententias in versus suos transtulerit. Bonus declamator & ingeniosus habitus est, & carmine prosa licenter scripsit, ingenii sui adeo amator, ut ex iis, quæ dixit, etiam precantibus amicis, nihil mutaverit. In carminibus vitia sua non ignoravit, sed amavit. Militavit sub M. Varrone. Julio Græcino Grammatico familiaris. Tandem cum venisset in suspicionem Augusti, creditus sub nomine Corinnæ amasse Juliam, in exilium missus est. exulavit Tomis. Ibiq̄ decessit annum agens LX novissimum.

ALIA NASONIS VITA,

Ex Codice Farnesiano.

P. Ovidius Naso Pelignis natus eo anno quo Hirtius & Pansa Coss. in Mutinensi bello perierunt simul, quo cœpit triumviratus. fratrem habuit nomine Lucium natu majorem, defunctum tamen in minimis annis. Romæ sub Plotio Grippo literis operam dedit. à Cornelio Gallo ditissimo & doctissimo cive, & à M. Varrone multa cepit. Familiarissimus fuit Julii Hygini Grammatici. Paternis stimulis foro aliquamdiu incubuit. unde plerumque iudicium dixerit inter centum viros. post parentis mortem ad poëticen integer rediit, scripsit

psitque libros duos Heroïdum Epistolarum. inde cum M. Varrone Asia petiit. sub quo militavit. neque prius huc se contulit, quam peritissimus literarum Græcarum foret. Scripsit inde epistolas quasdam ad Tiberii filiam sub falso nomine ac ficto Corinnæ inscriptas, quæ propter crimen læsæ majestatis combustæ fuerunt. inde & exilium meruit.

ANGELI POLITIANI
ELEGIA DE EXILIO ET
MORTE OVIDII. •

ET jacet Euxinis vates Romanus in oris :
Romanum vatem barbara terra tegit.
Terra tegit vatem, teneros qui lusit amores,
Barbara : quam gelidis alluit Ister aquis.
Nec te Roma pudet, quæ tanto immitis alumno,
Pectora habes ipsis barbariora Getis ?
Ecquid, Iö Musæ, Scythicis in finibus ægro
Tædia qui morbi demeret, ullus erat ?
Ecquid frigidulos qui lecto imponeret artus,
Aut qui dulciloquo falleret ore diem ?
Aut qui tentaret salientis tempora venæ,
Aut fomenta manu qui properata daret ?
Conderet aut oculos media jam morte natantes,
Aut legeret summan qui pius ore animam ?
Nullus erat : nullus. veteres, tu dura, sodales
Heu procul à Ponto, Martia Roma, tenes !
Nullus erat. procul ah conjux, parvique nepotes :
Nec fuerat profugum nata sequuta patrem.
Scilicet immanes Bessi flavique Coralli,
Aut vos pelliti faxea corda Getæ,
Scilicet horribili dederit solamina vultu
Sarmata, ab epoto sæpe vehendus equo ?
Sarmata, cui rigidam demisso in lumine frontem
Mota pruinoso tempora crine sonant.
Sed tamen & Bessi extinctum, & flere Coralli,
Sarmataque : & durus contudit ora Getes.
Extinctum & montes flebant, & sylva, feræque,
Et flessè in mediis dicitur Ister aquis.
Quin etiam pigro concretum frigore Pontum

Nereïdum lacrymis intepuisse ferunt.
 Accurrere leves Paphia cum matre volucres,
 Arfuroque faces supposuere rogo.
 Quem simul absumsit rapidæ violentia flammæ,
 Reliquias tecto composuere cado.
 Impositumque brevi signarunt carmine saxum:
 Qui jacet hic, teneri doctor amoris erat.
 Ipsa locum late sancto Cytheræa liquore
 Irrorat nivea terque quaterque manu.
 Vos quoque Pierides vati libastis adempto
 Carmina, sed nostro non referenda sono.

DE EODEM CARMEN

JUL. CÆSARIS SCALIGERI.

Loquitur ipse Ovidius ad Augustum.

A Me utinam inciperes ferus esse, cruento: nec
 atras
 Per cædes faceres ad mea fata gradum!
 Si mea te movit tetricum lasciva juvenus,
 Te juvenem damnas perditus: exsul abi.
 Impia flagitiis squalent penetralia diris:
 Damnati superant nomina fœda rei.
 Non te divinum ingenium, non candida tangunt
 Pectora, non Clario lingua secunda deo.
 Lactea mollivit veteres mea vena poetas;
 Et rerum docuit pondera certa novos.
 Cum te laudarem, tunc sum mentitus: ob unum hoc
 Exilii fuerat debita pœna mihi.

P. OVIDII NASONIS
F A S T O R U M

L I B E R I.

Tempora cum caussis Latium digesta
per annum ,
Lapsaque sub terras , orta que si-
gna , canam.
Excipe pacato , Cæsar Germanice ,
vultu

Hoc opus : & timidæ dirige navis iter.
Officii que levem non averfatus honorem ,
En tibi devoto munere , dexter ades.
Sacra recognosces Annalibus eruta priscis ;
Et quo sit merito quæque notata dies.
Invenies illic & festa domestica vobis.
Sæpe tibi Pater est , sæpe legendus Avus.
Quæque ferunt illi pictos signantia Fastos ,
Tu quoque cum Druso præmia fratre ferēs.
Cæsar's arma canant alii ; nos Cæsar's aras :
Et quoscunque sacris addidit ille dies.
Annæ conanti per laudes ire tuorum :
Deque meo pavidos excute corde metus.
Da mihi te placidum ; dederis in carmina vires.
Ingenium vultu statque caditque tuo.
Pagina iudicium docti subitura movetur
Principis , ut Clario missa legenda Deo.
Quæ sit enim culti facundia sensimus oris ,
Civica pro trepidis cum tulit arma reis.
Scimus & , ad nostras cum se tulit impetus artes ,
Ingenii currant flumina quanta tui.
Si licet , & fas est , vates rege vatis habenas :
Auspice te felix totus ut annus eat.
Tempora digereret cum conditor Urbis , in anno
Constituit menses quinque bis esse suo.
Scilicet arma magis , quam sidera , Romule , no-
ras :
Curaque finitimos vincere major erat.
Est tamen & ratio , Cæsar , quæ moverit illum :
Erroremque scdm quo tueatur habet.

Quod fatis est, utero matris dum prodeat infans ;

Hoc arho statuit temporis esse fatis.

Per totidem menses à funere conjugis uxor

Sustinet in viduâ tristia signa domo.

Hoc igitur vidit trabeati cura Quirini ,

Cum rudibus populis annua jura daret.

Martis erat primus mensis, Venerisque secundus.

Hæc generis princeps, ipsius ille pater.

Tertius à Senibus, Juvenum de nomine quartus :

Quæ sequitur, numero turba notata fuit.

At Numa nec Janum, nec avitas præterit umbras ;

Mensibus antiquis apposuitque duos.

NE tamen ignores variorum jura dierum :

Non habet officii Lucifer omnis idem.

Ille Nefastus erit, per quem tria verba silentur :

Fastus erit, per quem lege licebit agi.

Nec tota perstare die sua jura putaris ;

Qui jam Fastus erit, mane Nefastus erat.

Nam simul exta Deo data sunt, licet omnia fari ;

Verbaque honoratus libera Prætor habet.

Est quoque , quo populum jus est includere septis :

Est quoque, qui nono semper ab orbe redit.

Vindicat Ausonias Junonis curâ Kalendas :

Idibus alba Jovi grandior agna cadit.

Nonarum tutela Deo caret. omnibus istis

(Ne fallare cave) proximus Ater erit.

Omen ab eventu est : illis nam Roma diebus.

Damna sub adverso tristia Marte tulit.

Hæc mihi dicta semel, totis hærentia Fastis ,

(Ne seriem rerum scindere cogar) erunt.

ECce tibi faustum, Germanice, nunciat. annum ;

Inque meo primus carmine Janus adest.

Jane biceps, anni tacitè labentis origo ,

Solus de Superis qui tua terga vides ;

Dexter ades Ducibus ; quorum secunda labore

Otia terra ferax, otia pontus agit.

Dexter ades Patribusque tuis, Populoque Quirini :

Et resera nutu candida templa tuo.

Prospera lux oritur : linguisque animisque favete.

Nunc dicenda bono sunt bona verba die.

Lite vacent aures ; insanaque protinus absint

Jurgia. differ opus, livida lingua, tuum.

Cernis, odoratis ut luceat ignibus æther ;

Et.

Et sonet accensis spica Ciliffa focus ?
 Flamma nitore suo templorum verberat aurum ,
 Et tremulum summâ spargit in æde jubar.
 Vestibus intactis Tarpeias itur in arces :
 Et populus festo concolor ipse suo est.
 Jamque novi præeunt fasces; nova purpura fulget :
 Et nova conspicuum pondera sentit ebur.
 Colla rudes operum præbent ferienda juvenci ,
 Quos aluit campis herba Falisca suis.
 Jupiter, arce suâ totum cum spectet in orbem ;
 Nil nisi Romanum, quod tueatur, habet.
 Salve, læta dies, meliorque revertere semper ,
 A populo rerum digna potente coli.
 Quem tamen esse Deum te dicam, Jane biformis ?
 Nam tibi par nullum Græcia numen habet.
 Ede simul caussam, cur de cælestibus unus ,
 Sitque quod à tergo, sitque quod ante, vid es...
 Hæc ego cum sumtis agitarem mente tabellis ;
 Lucidior visa est, quam fuit ante, domus.
 Tum facer ancipiti mirandus imagine Janus
 Bina repens oculis obtulit ora meis.
 Obstupui ; sensique metu riguisse capillos :
 Et gelidum subito frigore pectus erat.
 Ille tenens dextrâ baculum, clavemque sinistrâ ,
 Edidit hos nobis ore priore sonos:
 Disce metu posito, vates operose dierum ,
 Quod petis ; & voces percipe mente meas.
 Me Chaos antiqui (nam res sum prisca) vocabant.
 Adspice, quam longi temporis acta canam.
 Lucidus hic aër, & , quæ tria corpora restant ,
 Ignis, aquæ, tellus, unus acervus erant.
 Ut semel hæc rerum secessit lite suarum ,
 Inque novas abiit massa soluta domos ;
 Flamma petit altum ; propior locus aëra cepit ;
 Sederunt medio terra fretumque solo. (les,
 Tunc ego, qui fueram globus, & sine imagine mo-
 In faciem redii dignaque membra Deo.
 Nunc quoq;, confusæ quondam nota parva figuræ,
 Ante quod est in me, postque videtur idem.
 Accipe quæsitæ quæ causâ sit altera formæ :
 Hanc simul ut noris, officiumque meum.
 Quidquid ubiq; vides, cælum, mare, nubila, terras ;
 Omnia sunt nostra clausa patentque manu.

Me penes est unum vasti custodia mundi :

Et jus vertendi cardinis omne meum est.

Cum libuit Pacem placidis emittere tectis ;

Libera perpetuas ambulat illa vias.

Sanguine letifero totus miscebitur orbis ,

Ni teneant rigidæ condita bella seræ.

Præsideo foribus cæli cum mitibus Horis :

It redit officio Jupiter ipse meo.

Inde vocor Janus. cui cum Cereale sacerdos

Imponit libum, mixtaque farra sali ;

Nomina ridebis. modo namque Patulcius idem ,

Et modo sacrificio Clusius ore vocor.

Scilicet alterno voluit rudis illa vetustas

Nomine diversas significare vicës.

Vis mea narrata est : causam nunc discite figuræ.

Jam tamen hanc aliqua tu quoque parte vides.

Omnis habet geminas hinc atq; hinc janua frontes:

E quibus hæc populum spectat; at illa Larem.

Utque sedens vester primi prope limina tecti

Janitor egredius introitusque videt ;

Sic ego peripicio cælestis janitor aulæ

Eoas partes, Hesperiasque simul.

Ora vides Hecates in tres vergentia partes ,

Servet ut in ternas compita secta vias.

Et mihi, ne flexu cervicis tempora perdam ,

Cernere non moto corpore bina licet.

Dixerat : & vultu, si plura requirere vellem ,

Se mihi difficilem non fore, factus erat.

Sumsi animum, gratesque Deo non territus egi :

Verbaque sum spectans pauca locutus humum.

Dic, age, frigoribus quare novus incipit annus ,

Qui melius per ver incipiendus erat?

Omnia tunc florent : tunc est nova temporis ætas :

Et nova de gravido palmitè gemma tumet.

Et modo formatis amicitur vitibus arbos ;

Prodit & in summum seminis herba solum:

Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent ;

Ludit & in pratis, luxuriatque pecus.

Tum blandi soles : ignotaque prodit hirundo ;

Et luteum celsa sub trabe fingit opus.

Tum patitur cultus ager, & renovatur aratro.

Hæc anni novitas jure vocanda fuit.

Quæseram multis ; non multis ille moratus ,

Cor-

Contulit in versus sic sua verba duos.

Bruma novi prima est, veterisque novissima Solis :
Principium capiunt Phœbus & annus idem.

Post ea mirabar, cur non sine litibus esset
Prima dies. Causam percipe, Janus ait.

Tempora commisi nascentia rebus agendis ;
Totus ab auspicio ne foret annus iners.

Quisque suas artes ob idem delibat agendo :
Nec plus quam solitum testificatur opus.

Mox ego; Cur, quamvis aliorum numina placem,
Jane, tibi primo thura merumque fero?

Ut per me possis aditum, qui limina servo,
Ad quoscunque velim prorsus, habere Deos.

At cur læta tuis dicuntur verba Kalendis ;
Et damus alternas accipimusque preces?

Tum Deus incumbens baculo, quæ dextra gerebat ;
Omnia principiis, inquit, inesse solent.

Ad primam vocem timidas advertitis aures :
Et visam primum consulit augur avem.

Templa patent auresque Deum: nec lingua caducas
Concipit ulla preces; dictaque pondus habent.

Desierat paucis: nec longa silentia feci ;
Sed tetigi verbis ultima verba meis:

Quid vult palma sibi, rugosaque carica, dixi,
Et data sub niveo candida mella favo?

Omen, ait, causa est, ut res sapor ille sequatur ;
Et peragat cœptum dulcis ut annus iter.

Dulcia cur dentur video: stipsis adjice causam,
Pars mihi de festo ne labet ulla tuo.

Risit; & O quam te fallunt tua sæcula, dixit,
Qui stipe mel sumpta dulcius esse putes!

Vix ego Saturno quenquam regnante videbam,
Cujus non animo dulcia lucra forent. (di.

Tempore crevit amor, qui nunc est summus, habent
Vix ultra, quo jam progrediatur, habet.

Pluris opes nunc sunt, quam prisca temporis annis;
Dum populus pauper, dum nova Roma fuit:

Dum casa Martigenam capiebat parva Quirinum,
Et dabat exiguum fluminis ulva torum.

Jupiter angusta vix totus stabat in æde ;
Inque Jovis dextra fictile fulmen erat.

Frondebis ornabant, quæ nunc Capitolia gemmis :
Pascebatque suas ipse Senator oves.

Nec pudor, in stipulâ placidam cepisse quietem,
 Et fœnum capiti supposuisse, fuit.
 Jura dabat populisposito modo Consul aratro;
 Et levis argenti lamina crimen erat.
 At postquam Fortuna loci caput extulit hujus;
 Et tetigit summos vertice Roma Deos;
 Creverunt & opes, & opum furiosa cupido:
 Et, cum possideant plurima, plura volunt.
 Quærere ut absument, absumenta requirere certant:
 Atque ipsæ vitiis sunt alimenta vices.
 Sic, quibus intumuit suffusâ venter ab undâ,
 Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.
 In pretio pretium nunc est. dat census honores;
 Census amicitias: pauper ubique jacet.
 Tu tamen auspiciûm si sit stipis utile quæris,
 Curque juvent nostras æra vetusta manus.
 Æra dabant olim; melius nunc omen in auro est:
 Victaque concedit prisca moneta novæ. (mus,
 Nos quoq; templa juvant, quamvis antiqua probe.
 Aurea. majestas convenit ista Deo.
 Laudamus veteres, sed nostris utimur annis.
 Mos tamen est æquè dignus uterque coli.
 Finierat monitus. placidis ita rursus, ut ante,
 Clavigerum verbis alloquor ipse Deum:
 Multa quidem didici. sed cur navalis in ære
 Altera signata est, altera forma biceps?
 Noscere me duplici posses in imagine, dixit;
 Ni vetus ipsa dies extenuaret opus.
 Causa ratis superest: Thuscum rate venit in amnem
 Ante pererrato falcifer orbe Deus.
 Hac ego Saturnum memini tellure receptum.
 Cælitibus regnis ab Jove pulsus erat.
 Inde diu genti mansit Saturnia nomen:
 Dicta quoque est Latium terra, latente Deo.
 At bona posteritas puppim servavit in ære;
 Hospitis adventum testificata Dei.
 Ipse solum colui, cujus placidissima lævum
 Radit arenosi Tibridis unda latus.
 Hic, ubi nunc Roma est, incædua silva virebat:
 Tantaque res paucis pascua bubus erat.
 Arx mea collis erat, quem cultrix nomine nostro
 Nuncupat hæc ætas, Janiculumque vocat.
 Tunc ego regnabam, patiens cum terra Deorum

Esset, & humanis numina mista locis.

Nondum Justitiam facinus mortale fugarat.

Ultima de Superis illa reliquit humum,

Proque metu populum sine vi pudor ipse regebat.

Nullus erat, justis reddere jura, labor.

Nil mihi cum bello : pacem postesque tuebar :

Et clavem ostendens, Hæc, ait, arma gero.

Presserat ora Deus. tunc sic nostra ora resolvo,

Voce meâ voces elicente Deo.

Cum tot sint Jani ; cur itas sacratus in uno,

Hic ubi juncta foris templa duobus habes ?

Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam,

Protinus Oebalii rettulit arma Titi.

Utque levis custos armillis capta Sabinis

Ad summæ Tatium duxerit arcis iter.

Inde, velut nunc est, per quem descenditis, inquit,

Arduus in valles & Fora clivus erat.

Et jam contigerat portam : Saturnia cujus

Demserat appositas insidiosa seras.

Cum tanto veritus committere numine pugnam,

Ipsæ meæ movi callidus artis opus.

Oraque, qua pollens ope sum, fontana reclusi ;

Sumque repentinas ejaculatus aquas.

Ante tamen gelidis subjeci sulphura venis :

Clauderet ut Tatio fervidus humor iter.

Cujus ut utilitas pulsas percepta Sabinis ;

Quæque fuit, tuto reddita forma loco est,

Ara mihi posita est parvo conjuncta sacello :

Hæc adolet flaminis cum strue farra suis.

At cur pace lates, motisque recluderis armis ?

Nec mora ; quæsitæ reddita causa mihi.

Ut populo reditus pateant ad bella profecto,

Tota patet demtâ janua nostra serâ.

Pace fores obdo ; ne qua discedere possit :

Cæsareoque diu nomine clausus ero.

Dixit ; &, attollens oculos diversa tuentes,

Adspexit toto quidquid in orbe fuit.

Pax erat ; & vestri, Germanice, causa triumphæ

Tradiderat famulas jam tibi Rhennæ aquas.

Jane, face æternos, Pacem, Pacisque ministros :

Neve suum, præta, deserat auctor opus.

Quod tamen ex ipsis licuit mihi discere Fastis ;

Sacrare Patres hæc duo templa die.

Acceptit Phœbo Nymphaque Coronide natum

Insula, dividuâ quam premit amnis aquâ.

Jupiter in parte est. cepit locus unus utrumque :

Junctaque sunt magno templa nepotis avo.

Quid vetat & stellas, ut quæq; oriturq; caditque,
Dicere? promissi pars sit & ista mei.

Felices animos, quibus hæc cognoscere primis,
Inque domos superas scandere cura fuit?

Credibile est illos pariter vitisique locisque

Altius humanis exseruisse caput.

Non Venus & vinum sublimia pectora fregit;

Officiumve fori, militiæve labor.

Nec levis ambitio, perfusaque gloria fuco;

Magnarumve fames sollicitavit opum.

Admovère oculis distantia sidera nostris;

Ætheraque ingenio supposuère suo.

Sic petitur cælum: non ut ferat Ossan Olympus;

Summaque Peliacus sidera tangat apex.

Nos quoque sub ducibus cælum metabimur illis,

Ponemusque suos ad stata signa dies.

ERgo ubi nox adërit venturis tertia Nonis,

Sparsaque cælesti rore madebit humus;

Octipedis frustra quærentur brachia Cancri:

Præceps occiduas ille subivit aquas

Institerint Nonæ: missi tibi nubibus attris

Signa dabunt imbres, exoriente Lyra.

Quattuor adde dies ductis ex ordine Nonis;

Janus Agonali luce piandus erit.

Nominis esse potes succinctus causâ minister,

Hostia cælitibus quo feriente cadit.

Qui calido strictos tincturus sanguine cultros,

Semper (Agone?) rogas, nec nisi jussus agis.

Pars, quia non veniant pecudes, sed agantur, ab actu

Nomen Agonalem credit habere diem.

Pars putat hoc festum priscais Agnalia dictum;

Una sit ut proprio littera deinta loco.

An, quia prævisos in aqua timet hostia cultros,

A pecoris lux est ista notata metu?

Pars etiam, fieri solitis ætate priorum

Nominis le ludis Graja tulisse diem.

Et pecus antiquus dicebat Agonia sermo:

Veraque iudicio est ultima causâ meo.

Utque ea nunc certa est; ita Rex placare sacrorum

Numina lanigeræ conjuge debet ovis.
 Victima, quæ dextra cecidit victrice, vocatur.
 Hostibus amotis hostia nomen habet.
 Ante, Deos nomini quod conciliare valeret,
 Far erat, & puri lucida mica salis.
 Nondum pertulerat lacrymatas cortice myrrhas
 Acta per æquoreas hospita navis aquas.
 Thura nec Euphrates, nec miserat India costum,
 Nec fuerant rubri cognita fila croci.
 Ara dabat fumos herbis contenta Sabinis,
 Et non exiguo laurus adusta sono.
 Si quis erat, factis prati de flore coronis,
 Qui posset violas addere; dives erat.
 Hic, qui nunc aperit percussi viscera tauri,
 In sacris nullum culter habebat opus.
 Prima Ceres avidæ gavisa est sanguine porcæ,
 Ultra suas merita cæde nocentis opes.
 Nam fata vere novo teneris lactentia fulcis
 Eruta setigeræ comperit ore suis.
 Sus dederat pœnas. exemplo territus hujus
 Palmite debueras abstinuisse caper.
 Quem spectans aliquis dentes in vite prementem,
 Talia non tacito dicta dolore dedit:
 Rode, caper, vitem: tamen huic, cum stabis ad aram,
 In tua quod spargi cornua possit, erit.
 Verba fides sequitur: noxæ tibi deditus hostis
 Spargitur affuso cornua, Bacche, mero.
 Culpa sui nocuit: nocuit quoque culpa capellæ.
 Quid bos, quid placidæ commeruistis oves?
 Flebat Aristæus, quod apes cum stirpe necatas
 Viderat inceptos destituisse favos.
 Cærulea quem genetrix ægre solata dolentem,
 Addidit hæc dictis ultima verba suis:
 Siste, puer, lacrymas. Proteus tua damna levabit;
 Quoque modo repares, quæ periêre, dabit.
 Decipiat ne te versis tamen ille figuris;
 Impediant geminas vincula firma manus.
 Pervenit ad vatem juvenis: resolutaque somno
 Alligat æquorei brachia capta senis.
 Ille sua faciem transformis adulterat arte:
 Mox domitus vinculis in sua membra redit.
 Oraque cæruleâ tollens rorantia barbâ;
 Qua, dixit, repares arte requiris apes?

Obrue maectati corpus tellure juvenci :
 Quod petis à nobis, obrutus ille dabit.
 Jussa facit pastor. fervent examina putri
 De bove : mille animas una necata dedit.
 Poscit ovem fatum. verbenas improba carpsit ;
 Quas pia Dis ruris ferre solebat anus.
 Quid tuti superest ; animam cum ponat in aris
 Lanigerumque pecus, ruricolæque boves ?
 Placat equo Persis radiis Hyperiona cinctum ,
 Ne detur celeri victima tarda Deo.
 Quod semel est triplici pro virgine cæsa Dianæ ,
 Nunc quoque pro nullâ virgine cerva cadit.
 Extâ canum vidi Triviæ libare Sapphos :
 Et quicumque tuas accolit, Hæme, nives.
 Cæditur & rigido custodi ruris asellus.
 Causâ pudenda quidê est, huic tamen apta Deo.
 Festa corymbiferi celebrabas Græcia Bacchi ,
 Tertia quæ solito tempore bruma refert.
 Di quoque cultores gelidi venère Lycæi ,
 Et quicumque jocis non alienus erat :
 Panes, & in Venerem Satyrorum prona juvenus ;
 Quæque colunt amnes solaque rura Deæ.
 Venerat & senior pando Silenus asello ,
 Quique rubro pavidas inguine terret aves.
 Dulcia quid dignum nemus in convivia nacti
 Gramine vestitis accubuère toris.
 Vina dabat Liber : tulerat sibi quisque coronam.
 Miscendas parce rivus agebat aquas.
 Naides effusis aliæ sine pectinis usu ,
 Pars aderant positis arte manūque comis.
 Illa super furas tunicam collecta ministrat :
 Altera dissuto pectus aperta sinu.
 Exserit hæc humerum: vestê trahit illa per herbas.
 Impediunt teneros vincula nulla pedes.
 Nunc aliæ Satyris incendia mitia præbent :
 Pars tibi, qui pinu tempora nexa geris.
 Te quoque, inextinctæ Silene libidinis, urunt.
 Nequitia est, quæ te non finit esse senem.
 At ruber hortorum decus & tutela Priapus
 Omnibus ex illis Lotide captus erat.
 Hanc cupit, hanc optat : solâ suspirat in illâ :
 Signaque dat nutu ; sollicitatque notis.
 Fastus inest pulcris, sequiturque superbia formam.

Irrisum vultu despicit illa suo.

Nox erat : & , vino somnum faciente, jacebant
Corpora diversis victa sopore locis.

Lotis in herbosâ sub acernis ultima ramis ,
Sicut erat lusu fessa, quievit humo.

Surgit amans: animamque tenens, vestigia furtim
Suspensio digitis fert taciturna gradu.

Ut tetigit nivæ secreta cubilia Nymphæ ;
Ipsa sui flatûs ne sonet aura, cavet.

Et jam finitimâ corpus librabat in herbâ :
Illa tamen multi plena soporis erat.

Gaudet : & , à pedibus tracto velamine, vota
Ad sua felici cœperat ire viâ.

Ecce rudens rauco Sileni vector asellus.
Intempestivos edidit ore sonos.

Territa consurgens Nymphæ manibusque Priapum
Rejicit, & fugiens concitat omne nemus.

At Deus, obscenâ nimium quoque parte paratus ,
Omnibus ad Lunæ lumina risus erat.

Morte dedit pœnas auctor clamoris : & hinc est
Hellepontiaco victima grata Deo.

Intactæ fueratis aves solatia ruris ;
Assuetum silvis, innocuumque genus ;

Quæ facitis nidos, quæ plumis ova fovetis ,
Et facili dulces editis ore modos.

Sed nihil ista juvant: quia linguæ crimen habetis ,
Dique putant mentes vos aperire suas.

Nec tamen id falsum. nam, Dis ut proxima quæq; ,
Nunc pennâ veras, nunc datis ore notas.

Tuta diu volucrum proles, tum denique cæsa est :
Juveruntque Deos indicis-exta sui.

Ergo sæpe suo conjux abducta marito
Uritur ignitis alba columba focis.

Nec defensa juvant Capitolia, quo minus anser
Det jecur in lances, Inachi lauta, tuas.

Nocte Deæ Nocti cristatus cæditur ales ,
Quod tepidum vigili provocat ore diem.

Interea Delphin clarum super æquora sidus
Tollitur ; & patriis exferit ora vadis.

Postera lux hiemem medio discrimine signat :
Æquaque præteritæ, quæ superabit, erit.

Proxima prospiciet Tithono nupta relicto
Arcadiæ sacrum pontificale Deæ.

Nulla videt taciti quærens vestigia furti :

Traxerat averfos Cacus in antra feros ;

Cacus Aventinæ timor atque infamia silvæ ,

Non leve finitimis hospitibusque malum .

Dira viro facies ; vires pro corpore ; corpus .

Grande : pater monstri Mulciber hujus erat .

Proque domo longis spelunca recessibus ingens .

Abdita , vix ipsis invenienda feris .

Ora super postes adfixaque brachia pendent ,

Squallidaque humanis ossibus albet humus .

Servatâ male parte boum Jove natus abibas :

Mugitum rauco furta dedere sono .

Accipio revocamen , ait ; vocemque secutus

Impia per silvas ultor ad antra venit .

Ille aditum fracti præstruxerat objice montis :

Vix jura movissent quinque bis illud onus .

Nititur hic humeris , cælum queque federat illis)

Et vastum motu collabefactat onus . (psum ;

Quod simul evulsum est , fragor æthera terruit i-

ltaque subsedit pondere molis humus .

Prima movet Cacus collatâ prælia dextrâ ;

Remque ferox saxis stipitibusque gerit .

Quis ubi nil agitur ; patrias male fortis ad artos

Confugit ; & flammis ore sonante vomit .

Quas quoties proflat , spirare Typhoëa credas ,

Et rapidum Ætnæo fulgur ab igne jaci .

Occupat Alcides : adductaque clava trinodis

Ter quater adversi sedit in ore viri .

Ille cadit , mixtosque vomit cum sanguine fumos ;

Et lato moriens pectore plangit humum .

Immolat ex illis taurum tibi Jupiter unum

Victor , & Evandrum ruricolâsque vocat .

Constituitque sibi , quæ Maxima dicitur , aram ,

Hic ubi pars Urbis de bove nomen habet .

Nec tacet Evandri mater , prope tempus adesse ,

Hercule quo tellus sit satis usâ suo .

At felix vates , ut Dis gratissima vixit ,

Possidet hunc Jani sic Dea mense diem .

I Dibus in magni castus Jovis æde sacerdos

Seminaris flammis viscera libat ovis :

Redditaque est omnis populo provincia nostro ;

Et tuus Augusto nomine dictus avus .

Perlege dispositas generosâ per atria ceras ;

Con-

Contigerunt nulli nomina tanta viro.
 Africa viduorem de se vocat : alter Isauras ,
 Aut Cretum domitas testificatur opes.
 Hunc Numidæ faciunt , illum Messana superbum ;
 Ille Numantisâ traxit ab urbe notam.
 Et mortem & nomen Druso Germania fecit.
 Me miserum , virtus quam brevis illa fuit !
 Si petat à victis , tot sumat nomina Cæsar ,
 Quot numero gentes maximus orbis habet.
 Ex uno quidam celebres aut torquis ademptæ ,
 Aut Corvi titulos auxiliaris habent.
 Magne, tuum lomen rerum mensura tuarum est :
 Sed qui te vicit , nomine major erat.
 Nec gradus est ultra Fabios cognominis ullus.
 Illa domus meritis Maxima dicta suis.
 Sed tamen humanis celebrantur honoribus omnes :
 Hic socium summo cum Jove nomen habet.
 Sancta vocant augusta Patres : augusta vocantur
 Tempia , sacerdotum rite dicata manu.
 Hujus & augurium dependet origine verbi ,
 Et quodcunque suâ Jupiter auget ope.
 Augeat imperium nostri Ducis, augeat annos :
 Protegat & vestras querna corona fores.
 Auspiciisque Deis tanti cognominis hæres
 Omne suspiciat , quo Pater, orbis onus.
Respiciet Titan ætas ubi tertius Idus ;
 Fient Parrhasiæ sacra relata Deæ.
 Nam prius Ausonias matres carpenta vehebant :
 Hæc quoque ab Evandri dicta parente reor.
 Mox honor eripitur, matronaque destituit omnis
 Ingratos nullâ prole novare viros.
 Neve daret partus ; ictu temeraria cæco
 Visceribus crescens excutiebat onus.
 Corripuisse Patres ausas immitia nuptas ,
 Jus tamen exemptum restituisse , ferunt.
 Binaque nunc pariter Tegeæ sacra parenti
 Pro pueris fieri virginibusque jubent.
 Scortea non illi fas est inferre sacello ,
 Ne violent pueros exanimata focos.
 Si quis amas ritus veteres, assiste precanti :
 Nomina percipies non tibi nota prius.
 Porrima placantur Postvertaque, sive sorore ,
 Sive fugæ comites , Mœnali Nympha, tuæ.

Alte-

Alterâ , quod porro fuerat , cecinisse putatur :

Alterâ versurum postmodo quidquid orat.

Candida, te niveo posuit lux proxima templo,

Qua fert sublimes alta Moneta gradus :

Nunc bene prospicies Latiam, Concordia, turbam:

Nunc te sacratæ restituere manus.

Furius (antiquum) populi superator Hetrusci

Voverat , & voti solverat ante fidem.

Causa, quod à patribus sumtis secesserat armis

Vulgus ; & ipsa suas Roma timebat opes.

Causa recens melior. passos Germania crines

Porrigit auspiciis , Dux venerandæ , tuis.

Inde triumphatæ libasti munera gentis ;

Templaque fecisti, quam colis ipse, Deæ.

Hæc tua constituit Genetrix & rebus & arâ ,

Sola toro magni digna reperta Jovis.

Hæc ubi transierint; Capricorno, Phœbe, relicto,

Per juvenis cures signa gerentis aquam.

Septimus hinc Oriens cum se demiserit undis ;

Fulgebit toto jam Lyra nulla polo.

Sidere ab hoc, ignis venienti nocte Leonis

Qui micat in medio pectore, mersus erit.

TER quater evolvi signantes tempora Fastos ;

Nec Sementiva est ulla reperta dies :

Cum mihi, sensit enim , Lux hæc indicitur, inquit,

Musa. quid à Fastis non stata sacra petis?

Utque dies incerta sacro , sic tempora certa ;

Seminibus jactis est ubi fœtus ager.

State coronati plenum ad præsepe juvenci :

Cum tepido vestrum vere redibit opus.

Rusticus emeritum palo suspendat aratrum :

Omne reformidat frigida vulnus humus.

Villice , da requiem terræ semente peractâ :

Da requiem , terram qui coluere , viris.

Pagus agat festum. pagum lustrate, coloni ;

Et date paganis annua liba focis.

Placentur matres frugum Tellusque Ceresque

Farre suo , gravidæ visceribusque suis.

Officium commune Ceres & Terra tuentur.

Hæc præbet causam frugibus, illa locum.

Consortes operum, per quas correctâ vetustas ,

Quernaque glans victa est utiliore cibo ;

Frugibus immensis avidos satiate colonos ,

Ut

Ut capiant cultûs præmia digna sui.

Vos date perpetuos teneris sementibus auctus :

Nec nova per gelidas herba sit usta nives.

Cum serimus ; cælum ventis aperite serenis ;

Cum latet ; æthercâ spargite semen aquâ.

Neve graves cultis Cerealia dona cavete

Agmine læsuro depopulentur aves.

Vos quoque subjectis, formicæ , parcite gravis :

Post messem prædæ copia major erit.

Interea crescat scabræ Robiginis experts ,

Nec vitio cæli palleat ægra seges.

Et neque deficiat macie, neque pinguior æquo.

Divitiis pereat luxuriosa suis.

Et careant loliis oculos vitiantibus agri ;

Nec sterilis culto surgat avena solo.

Triticeos fœtus, passuraque farra bis ignem ,

Hordeaque ingenti fœnore reddat ager.

Hoc ego pro vobis, hoc vos optate coloni :

Efficiantque ratas utraque Diva preces.

Bella diu tenuêre viros. erat aptior ensis

Vomere : cedebat taurus arator equo.

Sarcula cessabant : versique in pila ligones ,

Factaque de rastro pondere cassis erat.

Gratia Djs, domuique tuæ : religata catenis.

Jampridem nostro sub pede bella jacent.

Sub juga bos veniat ; sub terras semen aratas.

Pax Cererem nutrit : pacis alumna Ceres.

AT quæ venturas præcedet sexta Kalendas ,

Hac sunt Ledæis templa dicata Deis.

Fratribus illa Deis fratres de gente Deorum

Circa Juturnæ composuêre lacus.

IPsum nos carmen deducit Pacis ad aram.

Hæc erit à mensis sine secunda dies.

Frondebis Actiacis comtos redimita capillos ,

Pax ades ; & toto mitis in orbe mane.

Dum desunt hostes, desit quoque caussa triumphî.

Tu Ducibus bello gloria major eris.

Sola gerat miles, quibus arma coërceat, arma :

Canteturque ferâ , nil nisi pompa, tubâ.

Horreat Æneadas & primus & ultimus orbis :

Si qua parum Romam terra timebit, amet.

Thura, sacerdotes, pacalibus addite flammis ;

Albaque percussâ victima fronte cadat.

Ut-

Utque domus, quæ præstat eam, cum Pace peren-
 Ad pia propensos vota rogate Deos. (uet,
 Sed jam prima mei pars est exacta laboris;
 Cumque suo finem mense libellus habet.

F A S T O R U M

L I B E R II.

I Anus habet finem. cum carmine crescit & an-
 nus.

Alter ut hinc mensis; sic liber alter eat.
 Nunc primum velis, Elegi, majoribus itis:
 Exiguum (memini) nuper eratis opus.
 Certe ego vos habui faciles in amore ministros;
 Cum lusit numeris prima juvena suis.
 Idem sacra cano, signataque tempora Fastis.
 Ecquis ad hæc illinc crederet esse viam?
 Hæc mea militia est. ferimus, quæ possumus, arma:
 Dextraque non omni munere nostra vacat.
 Si mihi non valido torquentur pila lacerto;
 Nec bellatoris terga premuntur equi;
 Nec galeâ tegimur, nec acuto cingimur ense;
 (His habilis telis quilibet esse potest)
 At tua prosequimur studioso pectore, Cæsar,
 Nomina: per titulos ingredimurque tuos.
 Ergo ades, & placido paulum meâ munera vultu
 Respice; pacando si quid ab hoste vacas.
F Ebrua Romani dixere piamina patres:
 Nunc quoque dant verbo plurima signa fidem.
 Pontifices ab Rege petunt & Flamine lanas,
 Quis veteri linguâ Februa nomen erat.
 Quæque capit liCTOR domibus purgamina certis,
 Torrida cum micâ farra, vocantur idem.
 Nomen idem ramo; qui casus ab arbore purâ,
 Casta sacerdotum tempora fronde tegit.
 Ipse ego Flaminicam poscentem februa vidi:
 Februa poscenti pinea virga data est.
 Denique quodcumque est, quo pectora nostra piatur,
 Hoc apud intonsos nomen habebat avos.
 Mensis ab his dictus: sectâ quia pelle Luperci
 Omne solum lustrant; idque piamen habent.
 Aut quia placatis sunt tempora pura sepulcris,
 Tuuc

Tunc cum ferales præteriêre dies.

Omne nefas omnemque malî purgamina caussam
Credebant nostri tollere posse senes.

Græcia principium moris fuit. illa nocentes
Impia lustratos ponere facta putat.

Actoriden Peleus, ipsum quoque Pelea Phoci
Cæde per Hæmonias solvit Acastus aquas.

Vestam frænatis per inane draconibus Ægeus
Credulus immeritâ Phasida fovit ope.

Amphiaraiðes Naupaçtôo Acheloo,
Solve nefas, dixit: solvit & ille nefas.

Ah nimium faciles, qui tristia crimina cædis
Flumineâ tolli posse putetis aquâ!

Sed tamen (antiqui ne nescius ordinis erres)
Primus, ut est, Jani mensis & ante fuit.

Qui sequitur Janum, veteris fuit ultimus anni.
Tu quoque sacrorum, Termine, finis eras.

Primus enim Jani mensis, quia janua prima est.
Qui sacer est imis manibus, imus erat.

Postmodo creduntur spatio distantia longo
Tempora bis quini continuasse Viri.

P Rincipio mensis Phrygiæ contermina Matrî
Sospita delubris dicitur aucta novis.

Nunc ubi sint, illis, quæris, sacrata Kalendis,
Templa Dææ? longo procubuere die.

Cætera ne simili caderent labefacta ruinâ
Cavit sacrati provida cura Ducis:

Sub quo delubris sentitur nulla senectus.
Nec satis est homines, obligat ille Deos.

Templorum positor, templorum sancte repostor,
Sit Superis, opto, mutua cura tui.

Dent tibi cælestes, quot tu cælestibus, annos:
Proque tua maneat in statione domo.

Tum quoque vicini lucus celebratur Atyli;
Qua petit æquoreas advena Tibris aquas.

Ad penetrale Numæ, Capitolinumque Tonantem,
Inque Jovis summa cæditur arce bidens.

Sæpe graves pluvias adopertus nubibus Auster
Concitat, aut posita sub nive terra latet.

P Roximus Hesperias Titan abiturus in undas,
Gemmae purpureis cum juga demit equis;

Illâ nocte aliquis, tollens ad sidera vultum,
Dicet, Ubi est hodie, quæ Lyra fulsit heri?

Dum-

Dumque Lyram quæret ; mediique terga Leonis

In liquidas subito mersa notabit aquas.

Quem modo cælatum stellis Delphina videbas ,
Is fugiet visus nocte sequente tuos.

Seu fuit occultis felix in amoribus index :

Lesbida cum domino seu tulit ille lyram.

Quod mare non novit, quæ nescit Ariona tellus ?

Carmine currentes ille tenebat aquas.

Sæpe, sequens agnam, lupus est hac voce retentus :

Sæpe avidum fugiens restitit agna lupum :

Sæpe canes leporesque umbrâ cubuere sub una ;

Et stetit infestæ proxima cerva leæ.

Et sine lite loquax cum Palladis alite cornix

Sedit ; & accipitri juncta columba fuit.

Cynthia sæpe tuis fertur, vocalis Arion ,

Tanquam fraternis obstupuisse modis.

Nomen Arionium Siculas impleverat urbes ;

Captaque erat lyricis Aufonis ora sonis.

Inde domum repetens puppim conscendit Arion ;

Atque ita quæsitâ arte ferebat opes.

Forsthan, infelix, ventos undamque timebas.

At tibi nave tuâ tutius æquor erat.

Namque gubernator dstricto constitit ense ,

Cæteraque armata conscia turba manu.

Quid tibi cum gladio? dubiam rege, navita, pinum.

Non sunt hæc digitis arma tenenda tuis.

Ille metu vacuus, Mortem non deprecor, inquit :

Sed liceat sumpta pauca referre lyra.

Dant veniam, fidentque moram. capit ille coronam ;

Quæ possit crines, Phœbe, decere tuos.

Induerat Tyrio bis tinctam purice pallam :

Reddidit icta suos pollice chorda sonos.

Flebilibus veluti numeris canentia dura

Trajectus penna tempora cantat olor.

Protinus in medias ornatus desilit undas.

Spargitur impulsa cærule puppis aqua.

Inde (fide majus) tergo Delphina recurvo

Se memorant oneri supposuisse novo.

Ille sedens citharamque tenet, pretiumque vehendi.

Cantat, & æquoreas carmine mulcet aquas.

Di pia facta vident. astris Delphina recepit

Jupiter ; & stellas jussit habere novem.

Nunc.

Nunc mihi mille sonos, quoque est memoratus
 Achilles,
 Vellem, Mæonide, pectus inesse tuum.
 Dum canimus sacras alterno pectine Nonas;
 Maximus hinc Fastis accumulatur honos.
 Deficit ingenium, majoraque viribus urgent.
 Hæc mihi præcipuo est ore canenda dies.
Quid volui demens Elegis imponere tantum
 Ponderis? heroi res erat ista pedis.
Sancte Pater Patriæ, tibi Plebs, tibi Curia nomen
 Hoc dedit; hoc dedimus nos tibi nomen Eques.
Res tamen ante dedit. sero quoque vera tulisti
 Nomina. jam pridem tu Pater orbis eras.
 Hoc tu per terras, quod in æthere Jupiter alto,
 Nomen habes. hominum tu pater, ille Deum.
Romule, concedas. facit hic tua magna tuendo
 Mœnia: tu dederas transilienda Remo.
Te Tatius, parvique Cures, Cæninaque sensit.
 Hoc Duce Romanum est Solis utrumque latus.
Tu breve nescio quid victæ telluris habebas:
 Quodcumque est alto sub Jove, Cæsar habet.
Tu rapis, hic castas Duce se jubet esse maritas.
 Tu recipis luco, submovet ille nefas.
Vis tibi grata fuit: florent sub Cæsare læges.
 Tu Domini nomen, Principis ille tenet.
Te Remus incusat; veniam dedit hostibus ille.
 Cælestem fecit te Pater; ille Patrem.
Jam puer Idæus media tenuis eminent alvo:
 Et liquidas misto nectare fundit aquas.
En etiam, si quis Borean horrere solebat,
 Gaudeat. à Zephyris mollior aura venit.
Quintus ab æquoreis nitidum jubar extulit undis
 Lucifer, & primi tempora veris eunt.
 Ne fallare tamen; restant tibi frigora, restant:
 Magnaque discedens signa relinquit hiems.
Tertia nox veniat: Custodem protinus Ursæ
 Adspicies geminos exseruisse pedes.
Inter Hamadryadas jaculatricemque Dianam
 Callisto sacri pars fuit una chori.
 Illa Dææ tangens arcus, Quos tangimus, arcus,
 Este meæ testes virginitatis, ait.
Cynthia laudavit, Promissaque fœdera serva,
 Et comitum princeps tu mihi, dixit, eris.

Fœdera servasset, si non formosa fuisset.

Cavit mortales : de Jove crimen habet.

Mille feras Phœbe silvis venata redibat ;

Aut plus , aut medium Sole tenente diem.

Ut tetigit lucum (densa niger ilice lucus ;

In medio gelidæ fons erat altus aquæ)

Hac, ait, in silva, virgo Tegeæa, lavemur.

Erubuit falso virginis illa sono.

Dixerat & Nymphis : Nymphæ velamina ponunt.

Hanc pudet, & tardæ dat mala signa moræ.

Exuerat tunicas : uteri manifesta tumore

Proditur indicio ponderis ipsa sui.

Cui Dea , Virgineos, perjura Lycæonj, cœtus

Desere , nec castas polluc, dixit, aquas.

Luna novum decies implerat cornibus orbem :

Quæ fuerat virgo credita, mater, erat.

Læsa furit Juno, formam mutatque puellæ.

Quid facis? invito pectore passa Jovem est.

Utque seræ vidit turpes in pellice vultus ;

Hujus in amplexus Jupiter , inquit, eat.

Ursa per incultos errabat squallida montes ,

Quæ fuerat summo nuper amanda Jovi.

Jam tria lustra puer furto conceptus agebat ;

Cum mater nato est obvia facta suo.

Illa quidem, tanquam cognosceret, adstitit amens,

Et genuit : gemitus verba parentis erant.

Hanc puer ignarus jaculo fixisset acuto ;

Ni foret in superas raptus uterq; domos. (Et non:

Signa propinqua micant prior est, quâ dicimus Ar-

Arctophylax formam terga sequentis habet.

Sævit adhuc, canamque rogat Saturnia Tethyn ,

Mænaliæ tactis ne lavet Arcton aquis.

I Dibus agrestis fumant altaria Fauni ,

Hic ubi discretas insula rumpit aquas.

Hæc fuit illa dies , in qua Veientibus arvis

Ter centum Fabii , ter cecidère duo.

Una domus vires & onus susceperat Urbis :

Sumunt gentiles arma professa manus.

Egreditur castris miles generosus ab isdem ;

E quis dux fieri quilibet aptus erat.

Carnentis portæ dextro via proxima Jano est.

Ire per hanc nollis, quisquis es ; omen habet.

[Illa fama refert Fabios exisse trecentos.

Porta vacat culpa ; sed tamen omen habet.]
 Ut celeri passu Cremeram tetigere rapacem ;
 Turbidus hibernis ille fluebat aquis
 Castra loco ponunt : destriictis ensibus ipsi
 Tyrrhenum valido Marte per agmen eunt.
 Non aliter, quam cum Libyca de rupe leones
 Invadunt sparsos lata per arva greges.
 Diffugiunt hostes , inhonestaque vulnera tergo
 Accipiunt : Thusco sanguine terra rubet.
 Sic iterum, sic sæpe cadunt. ubi vincere aperte
 Non datur , insidias armaque cæca parant.
 Campus erat : campi claudebant ultima colles ,
 Silvaque montanas occulere apta feras.
 In medio paucos, armenta que rara relinquunt :
 Cætera virgultis abdita turba later.
 Ecce , velut torrens undis pluvialibus auctus ,
 Aut nive, quæ Zephyro victa repente fluit ;
 Per sata perque vias fertur ; nec, ut ante solebat ,
 Riparum clausas margine finit aquas :
 Sic Fabii latis vallem discursibus implent ;
 Quosque vident spernunt. nec metus alter inest.
 Quo ruitis, generosa domus ? male creditur hosti:
 Simplex nobilitas , perfida tela cave.
 Fraude perit virtus. in apertos undique campos
 Prosihant hostes , & latus omne tenent.
 Quid faciant pauci contra tot millia fortes ?
 Quidve, quod in misero tempore restet, habent ?
 Sicut aper silvis longe Laurentibus actus
 Fulmineo celeres dissipat ore canes ,
 Mox tamen ipse perit : sic non moriuntur inulti ;
 Vulneraque alterna dantque feruntque manu.
 Una dies Fabios ad bellum miserat omnes :
 Ad bellum missos perdidit una dies.
 Ut tamen Herculeæ superessent semina gentis ,
 Credibile est ipsos consuluisse Deos.
 Nam puer impubes, & adhuc non utilis armis ,
 Unus de Fabia gente relictus erat.
 Scilicet ut posses olim tu, Maxime, nasci ;
 Cui res cunctando restituenda foret.
Continuata loco tria sidera , Corvus & Anguis ,
 Et medius Crater inter utrumque jacet.
 Idibus illa latent ; oriuntur nocte sequenti:
 Quæ sibi cur tria sint consociata canam.

Forte Jovi festum Phœbus solenne parabat:

Non faciet longas fabula nostra moras.

I mea, dixit, avis, ne quid pia sacra moretur:

Et tenuem vivis fontibus affer aquam.

Corvus inauratum pedibus cratera recurvis

Tollit, & aërium pervolat altus iter.

Stabat adhuc duris ficus densissima pomis.

Tentat eam rostro: non erat apta legi.

Immemor imperii sedisse sub arbore fertur,

Dum fierent tarda dulcia poma mora.

Jamq; satur nigris longum rapit unguibus hydram;

Ad dominumque redit; fictaque verba refert:

Hic mihi causa moræ vivarum obsessor aquarum:

Hic tenuit fontes officiumque meum.

Addis, ait, culpæ mendacia, Phœbus? & audes

Fatidicum verbis fallere velle Deum?

At tibi, dum lactens hærebit in arbore ficus,

De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ.

Dixit: & antiqui monumenta perennia facti

Anguis, Avis, Crater, sidera juncta micant.

Tertia post Idus nudos Aurora Lupercos

Adspicit: & Fauni sacra bicornis eunt.

Dicite, Piërides, sacrorum quæ sit origo:

Attigerint Latias unde petita domos.

Pana Deum pecoris veteres coluisse feruntur

Arcades. Arcadiis plurimus ille jugis.

Testis erit Pholoë, testes Stymphalides undæ;

Quique citis Ladon in mare currit aquis;

Cinctaque pinetis nemoris juga Nonacrini;

Altaque Cyllene, Parrhasiaque nives.

Pan erat armenti custos, Pan numen equarum:

Munus ob incolumes ille ferebat oves.

Transtulit Evander silvestria numina secum.

Hic, ubi nunc Urbs est, tum locus Urbis erat.

Inde Deum colimus, devectaque sacra Pelasgis.

Flamen ad hæc prisco more Dialis erat.

Cur igitur currant; & cur (sic currere mos est)

Nuda ferant positâ corpora veste, rogas?

Ipsè Deus velox discurrere gaudet, in altis

Montibus; & subitas concitat ille feras.

Ipsè Deus nudus nudos jubet ire ministros:

Nec fatis ad cursum commoda vestis erat.

Ante Jovem genitum terras habuisse feruntur

Arca-

Arcades : & Lunâ gens prior illa fuit.
 Vita feræ similis, nullos agitata per usus :
 Artis adhuc expers, & rude vulgus erant.
 Pro domibus frondes norant , pro frugibus herbas :
 Nectar erat palmis hausta duabus aqua.
 Nullus anhelabat sub adunco vomere taurus :
 Nulla sub imperio terra colentis erat :
 Nullus adhuc erat usus equi. se quisque ferebat.
 Ibat ovis lanâ corpus amicta suâ.
 Sub Jove durabant, & corpora nuda gerebant ,
 Docta graves imbres & tolerare Notos.
 Nunc quoque detecti referunt monumentâ vetusti
 Moris , & antiquas testificantur opes.
 Sed , cur præcipue fugiat velamina Faunus ,
 Traditur antiqui fabula plena joci.
 Forte cômes dominæ juvenis Tiryathius ibat :
 Vidit ab excelso Faunus utrumque jugo.
 Vidit, & incaluit, Montanaque nunina, dixit ;
 Nil mihi vobiscum est : hæc meus ardor erit.
 Ibat odoratis humeros perfusa capillis
 Mæonis , aurato conspicienda sinu.
 Aurea pellebant rapidos umbracula soles ;
 Quæ tamen Herculeæ sustinuère manus.
 Jam Bacchæa nemus Tmoli vineta tenebat :
 Hesperus & fusco roscidus ibat equo.
 Antra subit, tofis laqueataque pumice viro.
 Garrulus in primo limine rivus erat.
 Dumque parant epulas potandaque vina ministri ;
 Cultibus Alciden instruit illa suis.
 Dat tenues tunicas Gætulo murice tinctas :
 Dat teretem zonam, qua modo cincta fuit.
 Ventre minor zona est : tunicarum vincla relaxat ,
 Ut possit vastas exseruisse manus.
 Fregerat armillas non illa ad brachia factas :
 Stringebant magnos vincula parva pedes.
 Ipsa capit clavamque gravem, spoliūque leonis ,
 Conditaque in pharetrâ tela minora suâ.
 Sic epulis functi, sic dant sua corpora somno ;
 Et positis juxta secubuère toris.
 Causa ; repertori vitis pia sacra parabant ,
 Quæ facerent pure , cum foret orta dies.
 Noctis erat medium : quid non amor improbus au-
 det ?

Roscida per tenebras Faunus ad antra venit.
 Utque videt somno comites vinoque solutos ;
 Spem capit in dominis esse soporis idem.
 Intrat ; & huc illuc temerarius errat adulter :
 Et præfert cautas subsequiturque manus.
 Venerat ad strati captata cubilia lecti ;
 Et primâ felix sorte futurus erat.
 Ut tetigit fulvi setis hirsuta leonis
 Vellera, pertimuit, sustinuitque manum ;
 Attonitusque metu rediit : ut saepe viator
 Turbatum viso rettulit angue pedem.
 Inde tori , qui junctus erat, velamina tangit
 Mollia , mendaci decipiturque notâ.
 Adscendit ; spondâque sibi propiore recumbit :
 Et rigido cornu durius inguen erat.
 Interea tunicas orâ subducit ab imâ :
 Horrebant densis aspera crura pilis.
 Cætera tentantem cubito Tiryntius heros
 Reppulit. è summo decidit ille toro.
 Fit sonus : inclamat comites, & lumina poscit,
 Mæonis illatis ignibus acta patent.
 Ille gemit lecto graviter dejectus ab alto :
 Membraque de durâ vix sua tollit humo.
 Ridet & Alcides ; & qui vidère jacentem :
 Ridet amatorem Lyda puella suum.
 Veste Deus lusus fallentes lumina vestes
 Non amat ; & nudos ad sua sacra vocat.
 Adde peregrinæ caussas, mea Musa, Latinas ;
 Inque suo noster pulvere currat equus.
 Cornipedi Fauno cæsa de more capella
 Venit ad exiguas turba vocata dapes.
 Dumque sacerdotes verubus transfusa salignis
 Extâ parant , medias Sole tenente vias ;
 Romulus, & frater, pastoralisque juvenus ,
 Solibus & campo corpora nuda dabant :
 [Castibus, & jaculis, & missi pondere saxi
 Brachia per lusus experienda dabant.]
 Pastor ab excelso, Per devia rura juvencos ,
 Romule, prædones , eripe, dixit, agunt.
 Longum erat armari. diversis exit uterque
 Partibus. accursu præda recepta Remi.
 Ut rediit, verubus stridentia detrahit extâ :
 Atque ait, Hæc certe non nisi victor edet.

Dicta facit, Fabiique simul. venit irritus illuc
 Romulus, & mensas ossaque nuda videt.
 Risit; & indoluit Fabios potuisse Remumque
 Vincere: Quinctilios non potuisse suos.
 Fama manet facti. posito velamine currunt:
 Et memorem famam, quod bene cessit, habet.
 Forsitan & quæras, cur sit locus ille Lupercal:
 Quæve diem tali nomine caussa notet.
 Ilia Vestalis cælestia semina partu
 Ediderat, patruo regna tenente suo.
 Is jubet auferri parvos, & in amne necari.
 Quid facis? ex istis Romulus alter erit.
 Justa recusantes peragunt lacrymosa ministri.
 Flent tamen, & geminos in loca justa ferunt,
 Albula, quem Tyberin merfus Tyberinus in unda
 Reddidit; hibernis forte tumebat aquis.
 Hic, ubi nunc Fora sunt, lintres errare videres;
 Quaque jacent valles, Maxime Circe, tuæ.
 Huc ubi venerunt, nec jam procedere possunt
 Longius; ex illis unus, an alter, ait:
 At quam sunt similes! at quam formosus uterque!
 Plus tamen ex illis iste vigoris habet.
 Si genus arguitur vultu; (ni fallit imago)
 Nescio quem vobis suspicor esse Deum.
 At si quis vestræ Deus esset originis auctor;
 In tam præcipiti tempore ferret opem.
 Ferret opem certe, si non ope mater egeret:
 Quæ facta est uno mater & orba die.
 Nata simul, peritura simul, simul ite sub undas
 Corpora. deserat; deposuitque sinu.
 Vagierunt clamore pari: sentire putares.
 Hi redeunt udis in sua tecta genis.
 Sustinet impositos summa cavus alveus unda.
 Heu quantum fati parva tabella vehit!
 Alveus in limo silvis appulsus opacis,
 Paulatim fluvio deficiente, sedet.
 Arbor erat. remanent vestigia: quæque vocatur
 Rumina nunc ficus, Romula ficus erat.
 Venit ad expositos (mirum) lupa facta gemellos.
 Quis credat pueris non nocuisse feram?
 Non nocuisse parum est: prodest quoque. quos lupa
 nutrit,
 Prodere cognatæ sustinuerè manus.

- Constitit, & caudâ teneris blanditur alumnis,
 Et fingit linguâ corpora bina suâ.
 Marte satos scires; timor abfuit. ubera ducunt;
 Et sibi permissi lactis aluntur ope.
 Illa loco nomen fecit; locus ipse Lupercis.
 Magna dati nutrix præmia lactis habet.
 Quid vetat Arcadio dictos à monte Lupercos?
 Faunus in Arcadiâ templa Lycæus habet.
 Nupta, quid exspectas? non tu pollentibus herbis,
 Nec prece, nec magico carmine mater eris.
 Excipe fœcundæ patienter verbera dextræ:
 Jam socer optati nomen habebit avi.
 Nam fuit illa dies, durâ cum forte maritæ
 Reddebant uteri pignora rara sui.
 Quid mihi, clamabat, prodest rapuisse Sabinas?
 Romulus: (hoc illo sceptra tenente fuit)
 Si mea non vires, sed bellum injuria fecit;
 Utilius fuerat non habuisse nurus.
 Monte sub Esquilio multis incæduus annis
 Junonis magnæ nomine lucus erat.
 Huc ubi venerunt; pariter nuptæque virique
 Suppliciter posito procubuère genu.
 Cum subito motæ tremuère cacumina silvæ,
 Et Dea per lucos mira locuta suos.
 Italidas matres, inquit, caper hirtus inito.
 Obstupuit dubio territa turba sono.
 Augur erat: nomen longis intercidit annis.
 Nuper ab Hetrusca venerat exsul humo.
 Ille caprum maectat. jussæ sua terga maritæ
 Pellibus exsectis percutienda dabant.
 Luna resumebat decimo nova cornua motu:
 Virque pater subito, nuptaque mater erat.
 Gratia Lucinæ. dedit hæc tibi nomina lucus;
 Aut quia principium tu, Dea, lucis habes.
 Parce, precor, gravidis, facilis Lucina, puellis:
 Maturumque utero molliter aufer onus.
 O Rta diēs fuerit; tu desine credere ventis.
 Perdidit illius temporis aura fidem.
 Flamina non constant: & sex reserata diebus
 Carceris Æolii janua laxa patet.
 I Am levis obliqua subsidit Aquarius urna.
 Proximus ætherios excipe, Piscis, equos.
 Te memorant fratremq; tuum (nam juncta micatis
 Signa)

Signa) duos tergo sustinuisse Deos.

Terribilem quondam fugiens Typhona Dione,
Tunc cum pro cælo Jupiter arma tulit.

Venit ad Euphraten comitata Cupidine parvo;
Inque Palæstinæ margine scdit aquæ.

Populus, & cannæ riparum summa tenebant:
Spemque dabant salices, hos quoque posse tegi.

Dum latet, intonuit vento nemus. illa timore
Pallet; & hostiles credit adesse manus.

Utque sinu natum tenuit, Succurrite Nymphæ;
Et Dis auxilium ferte duobus, ait.

Nec mora; prosiluit. Pisces subière gemelli.
Pro quo nunc dignum sidera munus habent.

Inde nefas ducunt genus hoc imponere mensis,
Nec violant timidi piscibus ora Syri.

Proxima lux vacua est: at tertia dicta Quirino.
Qui tenet hoc nomen, Romulus ante fuit.

Sive quod hasta curis priscis est dicta Sabinis:
(Bellicus à telo venit in astra Deus)

Sive suum Regi nomen posuère Quirites:

Seu quia Romanis junxerat ille Cures. (dit,

Nam pater armipotens, postquam nova mœnia vi-
Multaque Romulea bella peracta manu,

Jupiter, inquit, habet Romana potentia vires;
Sanguinis officio non eget illa mei.

Redde patri natum: quamvis intercidit alter,
Pro se, proque Remo, qui mihi restat, erit.

Unus erit, quem tu tolles in cæcula cæli;
Tu mihi dixisti: sint rata dicta Jovis.

Jupiter annuerat. nutu tremefactus uterque
Est polus; & cæli pondera sensit Atlas.

Est locus: antiqui Capream dixère paludem.
Forte tuis illic, Romule, jura dabas.

Sol fugit; & removent subeuntia nubila cælum:
Et gravis effusis decidit imber aquis.

Hinc tonat; hinc missis abrumpitur ignibus æther.
Fit fuga: Rex patriis astra petebat equis.

Luctus erat, falsæque Patres in crimine cædis.
Hæsissetque animis forsitan illa fides.

Sed Proculus Longa veniebat Julius Alba:
Lunaque fulgebat; nec facis usus erat.

Cum subito motu nubes crepuère sinistrae.
Rettulit ille gradus: horrueruntque comæ.

Pulcher, & humano major, trabeâque decorus

Romulus in mediâ visus adesse viâ :

Et dixisse simul, Prohibe lugere Quirites :

Nec violent lacrymis numina nostra suis.

Thura ferant, placentq; novû pia turba Quirinum,

Et patrias artes militiamque colant.

Jussit: & in tenues oculis evanuit auras.

Convocat hic Patres: jussaque verba refert.

Templa Deo fiunt. collis quoque dictus ab illo :

Et referunt certi sacra paterna dies.

Lux quoque cur eadem Stultorum festa vocetur,

Accipe: parva quidem causa, sed apta subest.

Non habuit tellus doctos antiqua colonos :

Lassabant agiles aspera bella viros.

Plus erat in gladio quam curvo laudis aratro :

Neglectus domino pauca ferebat ager.

Farra tamen veteres jaciebant, farra metebant :

Primitias Cereri farra resecta dabant.

U sibus admoniti flammis torrenda dedere ;

Multaque peccato damna tulere suo.

Nam modo verrebant nigras pro farre favillas ;

Nunc ipsas igni corripuere casas.

Facta Dea est Fornax : læti Fornace coloni

Orant, ut fruges temperet illa suas.

Curio legitimis nunc Fornacalia verbis

Maximus indicit; nec stata sacra facit.

Inque Foro, multâ circum pendente tabellâ,

Signatur certâ Curia quæque notâ.

Stultaque pars populi, quæ sit sua Curia, nescit :

Sed facit extremâ sacra relata die.

E S T honor & tumulis. animas placate paternas;

Parvaque in extinctas munera ferte pyras.

Parva petunt Manes. pietas pro divite grata est

Munere. non avidos Styx habet inia Deos.

Tegula projectis satis est velata coronis ;

Et sparsæ fruges, parcaque mica falis :

Inque inero mollita Ceres, violæque solutæ.

Hæc habeat mediâ testa relicta viâ.

Nec majora veto : sed & his placabilis umbra est.

Adde preces positis & sua verba focis.

Hunc morem Æneas pietatis idoneus auctor

Attulit in terras, juste Latine, tuas.

Ille patris Genio solennia dona ferebat,

Hinc

Hinc populi ritus edidicere pios.

At quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis
Bella, Parentales deseruere dies.

Non impune fuit, nam dicitur omine ab isto
Roma suburbanis incaluisse rogis.

Vix equidem credo: bustis exisse feruntur,
Et tacitæ questi tempore noctis avi.

Perque vias Urbis, Latiosque ululasse per agros
Deformes animas vulgus inane, ferunt.

Post ea præteriti tumulis redduntur honores;
Prodigiisque venit funeribusque modus.

Dum tamen hæc fiunt, viduæ cessate puellæ:
Expectet puros pinca tæda dies.

Nec tibi, quæ cupidæ matura videbere matri,
Comat virgineas hasta recurva comas.

Conde tuas, Hymenæe, faces; & ab ignibus atris
Aufer. habent alias mœsta sepulcra faces.

Dî quoque templorum foribus celentur opertis:
Thure vacent aræ: stentque sine igne foci.

Nunc animæ tenues, & corpora functa sepulcris
Errant: nunc posito pascitur umbra cibo.

Nec tamen hæc ultra, quam tot de mense supersint
Luciferi, quot habent carmina nostra pedes.

Hanc quia iusta ferunt, dixere Feralia lucem.
Ultima placandis Manibus illa dies.

Ecce anus in mediis residens annosa puellis,
Sacra facit Tacitæ: vix tamen ipsa tacet.

Et digitis tria thura tribus sub limine ponit,
Qua brevis occultum nus sibi fecit iter.

Tum cantata ligat cum fusco licia rhombo;
Et septem nigras versat in ore fabas.

Quodque pice adstrinxit, quod acu trajecit ahenâ,
Obsutum mænæ torret in igne caput:

Vina quoque instillat. vini quodcumque relictum est,
Aut ipsa, aut comites, plus tamen ipsa, bibit.

Hostiles linguas, inimicæque vinximus ora,
Dicit discedens; ebriaque exit anus.

Forsthan à nobis, quæ sit Dea Muta, requiras.
Disce, per antiquos quæ mihi nota senes.

Jupiter indomito Juturnæ captus amore
Multa tulit, tanto non patienda Deo.

Illa modo in silvis inter coryleta latebat:
Nunc in cognatas desiliebat aquas.

Convocat hic Nymphas, Latium, quocumque tene-
 Et jacet in medic talia verba choro : (bas :
 Invidet ipsa sibi, vitatque, quod expedit illi ,
 Vestra soror summo jungere membra Deo.
 Consulite ambobus: nam quæ mea magna voluptas,
 Utilitas vestræ magna sororis erit.
 Vos illi in primâ fugienti obsistite ripâ ,
 Ne sua flumineâ corpora mergat aquâ.
 Dixêrat : annuerunt omnes Tiberinides udæ ,
 Quæque colunt thalamos, Ilia diva, tuos.
 Forte fuit Nais, Lara nomine : prima sed illi
 Dicta bis antiquum syllaba nomen erat ,
 Ex vitio positum. sæpe illi dixerat Almo ,
 Nata, tene linguam. nec tamen illa tenet.
 Quæ, simul ac tetigit Juturnæ stagna sororis ,
 Effuge, ait, ripas : dicta refertque Jovis.
 Illa etiam Junonem adiit : miserataque nuptam ,
 Naïda Juturnam vir tuus, inquit, amat.
 Jupiter intumuit : quaque est non usa modeste ,
 Eripuit linguam : Mercuriumque monet ;
 Duc hanc ad Manes : locus ille silentibus aptus.
 Nympha, sed infernæ Nympha paludis, erit.
 Jussa Jovis fiunt. accepit lucus euntes.
 Dicitur illa duci tum placuisse Deo.
 Vim parat hic : vultu pro verbis illa precatur ;
 Et frustra muto nititur ore loqui. (vant,
 Fitque gravis , geminosque parit , qui compita ser-
 Et vigilant nostrâ semper in urbe, Lares.
Proxima cognati dixere Caristia cari ,
 Et venit ad socias turba propinqua dapes.
 Scilicet à tumultis, & , qui periêre, propinquis ,
 Protinus ad vivos ora referre juvat :
 Postque tot amissos, quidquid de sanguine restat ,
 Adspicere ; & generis dinumerare gradus.
 Innocui veniant : procul hinc procul impius esto
 Frater, & in partus mater acerba suos :
 Cui pater est vivax, qui matris digerit annos ,
 Quæ premit invisam focrus iniqua nurum.
 Tantalidæ fratres absint , & Iâsonis uxor ,
 Et quæ ruricolis semina tosta dedit :
 Et soror, & Progne, Tereusque duabus iniquus :
 Et quicumque suas per scelus auget opes.
 Dis generis date thura boni. Concordia fertur

Illo præcipue mitis adesse die.

Et libate dapes : ut grati pignus honoris

Nutriat incinctos missa patella Lares.

Jamque ubi suadebit placidos nox ultima somnos,

Parca precaturæ sumite vina manus.

Et, Bene nos, Patriæ, bene te, Pater, optime Cæsar,

Dicite suffuso, sint rata verba, mero.

Nox ubi transferit, solito celebretur honore

Separat indicio qui Deus arva suo.

Termine, sive lapis, sive es defossus in agro

Stipes, ab antiquis sic quoque numen habes.

Te duo diversâ domini pro parte coronant ;

Binaque ferta tibi, binaque liba ferunt.

Ara fit : huc ignem curto fert rustica testu

Sumtum de tepidis ipsa colona focus.

Ligna senex minuit : cœncisæque construit alte ;

Et solida ramos figere pugnat humo.

Dunr sicco primas irritat cortice flammæ ;

Stat puer, & manibus lâta canistra tenet.

Inde, ubi ter fruges medios immisit in ignes,

Porrigit incisos filia parva favos.

Vina tenent alii : libantur singula flammis.

Spectant, & linguis candida turba favent.

Spargitur & cæso communis Terminus agno :

Nec queritur, lactens cuni sibi porca datur.

Conveniunt, celebrantque dapes vicinia simplex ;

Et cantant laudes, Termine sancte, tuas.

Tu populos, urbesque, & regna ingentia finis :

Omnis erit sine te litigiosus ager.

Nulla tibi ambitio est : nullo corrumpere auro.

Legitimâ servas credita rura fide.

Si tu signasses olim Thyreatida terram ;

Corpora non leto missa trecenta forent :

Nec foret Othryades congestis tectus in armis.

O quantum patriæ sanguinis ille dedit !

Quid, nova cum fierent Capitolia ? nempe Deorum

Cuncta Jovi cessit turba locumque dedit.

Terminus (ut veteres memorant) conventus in æde

Restitit : & magno cum Jove templa tenet.

Nunc quoque, se supra ne quid nisi sidera cernat,

Exiguum templi tecta foramen habent.

Termine, post illud levitas tibi libera non est.

Qua positus fueris in statione, mane.

Nec

Nec tu vicino quicquam concede roganti ;
 Ne videare hominem præposuisse Jovi.
 Et seu vomeribus, seu tu pulsâbere rastris ;
 Clâmato , Meus est hic ager, ille tuus.
 Est via, quæ populum Laurentes ducit in agros .
 Quondam Dardanio regna petita duci.
 Illac lanigeri pecoris tibi, terminè, fibris
 Sacra videt fieri sextus ab Urbe lapis.
 Gentibus est aliis tellus data limine certo ;
 Romanæ spatium est Urbis & orbis idem.
Nunc dicenda mihi Regis fuga. traxit ab illâ
 Sextus ab extremo nomina mense dies.
 Ultima Tarquinius Romanæ gentis habebat
 Regna : vir injustus , fortis ad arma tamen.
 Ceperat hic alias , alias everterat urbes ;
 Et Gabios turpi fecerat arte suos.
 Namque trium minimus, proles manifesta Superbi,
 In medios hostes nocte silente venit.
 Nudarant gladios : Occidite, dixit, inermem.
 Hoc cupiant fratres, Tarquiniusque pater ,
 Qui mea crudeli laceravit verbere terga.
 Dicere ut hoc posset , verbera passus erat.
 Luna fuit. spectant juvenem, gladiosque reconduunt:
 Tergaque deductâ veste notata vident.
 Flent quoque, & , ut secum tueatur bella, precantur.
 Callidus ignaris annuit ille visis.
 Jamque potens, misso genitorem appellat amico ,
 Prodendi Gabios quod sibi monstret iter.
 Hortus odoratis suberat cultissimus herbis ,
 Sectus humum rivo lene sonantis aquæ:
 Illic Tarquinius mandata latentia nati
 Accipit , & virgâ lilia summa metit.
 Nuncius ut rediit , decussaque lilia dixit ;
 Filius , Agnosco jussa parentis , ait.
 Nec mora : Principibus cæsis ex urbe Gabinâ ,
 Traduntur ducibus mœnia nuda suis.
 Ecce (nefas visu) mediis altaribus anguis
 Exit , & extinctis ignibus exta rapit.
 Consulitur Phœbus. fors est ita reddita : Matri
 Qui dederit princeps oscula, victor erit.
 Oscula quisque suæ matri properata tulêrunt ,
 Non intellecto credula turba Deo.
 Brutus erat stulti sapiens imitator, ut esset

Tutus ab insidiis, dire Superbe, tuis.
 Ille jacens pronus matri dedit oscula, Terræ,
 Creditus offenso procubuisse pede.
 Cingitur interea Romanis Ardea signis,
 Et patitur lentas obsidione moras.
 Dum vacat, & metuunt hostes committere pugnam;
 Luditur in castris: otia miles agit.
 Tarquinius juvenes socios dapibusque meroque
 Accipit. ex illis Rege creatus ait:
 Dum nos difficilis pigro tenet Ardea bello,
 Nec sinit ad patrios arma referre Deos;
 Ecquid in officio torus est socialis? & ecquid
 Conjugibus nostris mutua cura sumus?
 Quisque suam laudant. studiis certamina crescunt;
 Et fervent multo linguaque corque mero.
 Surgit cui clarum dederat Collatia nomen;
 Non opus est verbis, credite rebus, ait.
 Nox superest: tollamur equis, Urbemque petamus.
 Dicta placent: frænis impediuntur equi.
 Pertulerant dominos. regalia protinus illi
 Tecta petunt: custos in fore nullus erat.
 Ecce nurum Regis fufis per colla coronis
 Inveniunt posito pervigilare mero.
 Inde cito passu petitur Lucretia. nebat.
 Ante torum calathi, lanaque mollis, erant.
 Lumen ad exiguum famulæ data pensa trahebant;
 Inter quas tenui sic ait ipsa sono:
 Mittenda est domino nunc, nunc properate, puellæ)
 Quamprimum nostrâ facta lacerna manu.
 Quid tamen audistis? nam plura audire soletis.
 Quantum de bello dicitur esse super?
 Postmodo victa cades: melioribus, Ardea, restas,
 Improba; quæ nostros cogis abesse viros.
 Sint tantum reduces. sed enim temerarius ille
 Est meus; & stricto qualibet ense ruit.
 Mens abit, & morior, quoties pugnantis imago
 Me subit: & gelidum pectora frigus habet.
 Desinit in lacrymas: intentaque fila remittit;
 In gremio vultum deposuitque suum.
 Hoc ipsum decuit: lacrymæ cecidere pudicæ,
 Et facies animo dignaque parque fuit.
 Pone metum, venio, conjux ait illa revixit;
 Deque viri collo dulce pependit onus;

Interea juvenis furiatos regius ignes

Concipit , & cæco raptus amore ruit.

Forma placet, niveusque color, flavique capilli ;

Quique aderat nullâ factus ab arte decor.

Verba placent, & vox ; & quod corrumpere non est :

Quoque minor spes est, hoc magis ille cupit.

Jam dederat cantum lucis prænuncius ales ;

Cum referunt juvenes in sua castra pedem.

Carpitur attonitos absentis imagine sensus

Ille : recordanti plura magisque placent.

Sic fedit : sic culta fuit : sic stamina nevit :

Neglectæ collō sic jacuere comæ :

Hos habuit vultus : hæc illi verba fuere :

Hic decor , hæc facies , hic color oris erat.

Ut solet à magno fluctus languescere flatu ;

Sed tamen à vento, qui fuit ante, tumet :

Sic, quamvis aberat placitæ præsentia formæ ,

Quem dederat præsens forma, manebat amor.

Ardet ; & injusti stimulis agitatus amoris

Comparat indigno vimque dolumque toro.

Exitus in dubio est : audebimus ultima dixit.

Viderit , audentes Forsne Deusne juvet.

Cepimus audendo Gabios quoque. talia fatus.

Ense latus cingit ; tergaque pressit equi.

Accipit æratâ juvenem Collatia portâ :

Condere jam vultus Sole parante suos.

Hostis, ut hospes, init penetralia Collatina :

Comiter excipitur : sanguine junctus erat.

Quantum animis erroris inest ! parat inscia rerum

Infelix epulas hostibus illa suis.

Functus erat dapibus: poscunt sua tempora somni.

Nox erat ; & totâ lumina nulla domo.

Surgit , & auratum vaginâ deripit ensē ;

Et venit in thalamos , nupta pudica, tuos.

Utque torum pressit; Ferrum, Lucretia, mecum est,

Natus, ait, Regis, Tarquiniusque vocor.

Illa nihil : neque enim vocem viresque loquendi ,

Aut aliquid toto pectore mentis habet.

Sed tremat , ut quondam stabulis deprensa relictis ,

Parva sub infesto cum jacet aqua lupo.

Quid faciat ? pugnet ? vincetur femina pugnâ.

Clamet ? at in dextrâ , qui necet, ensis adest.

Effugiat ? positus urgetur pectora palmis ;

Nauc

Nunc primū in externā pectora tacta manu.
 Instat amans hostis precibus, pretioque, minisque :
 Nec prece, nec pretio, nec movet ille minis.
 Nil agis ; eripiam, dixit, per crimina vitam :
 Falsus adulterii testis adulter ero.
 Interimam famulum ; cum quo deprensa fereris.
 Succubuit famæ victa puella metu.
 Quid, victor, gaudes ? hæc te victoria perdet.
 Heu quanto regnis nox stetit una tuis !
 Jamque erat orta dies : passis sedet illa capillis ;
 Ut solet ad nati mater itura rogam.
 Grandævumque patrem fido cum conjuge castris
 Evocat : & positā venit uterque morā.
 Utque vident habitum ; quæ luctus causa requirunt ;
 Cui paret exsequias, quove sit icta malo.
 Illa diu reticet , pudibundaque celat amictu
 Ora. fluunt lacrymæ more perennis aquæ.
 Hinc pater, hinc conjux lacrymas solantur, & orant
 Indicet : & cæco flentque paventque metu.
 Ter-conata loqui ; ter destitit : ausaque quarto ,
 Non oculos adeo sustulit illa suos.
 Hoc quoque Tarquinio debebimus? eloquar, inquit,
 Eloquar infelix dedecus ipsa meum.
 Quæque potest narrat. restabant ultima ; flevit :
 Et matronales erubuere genæ.
 Dant veniam facto genitor conjuxque coacto.
 Quam, dixit, veniam vos datis, ipsa nego.
 Nec mora ; celato figit sua pectora ferro :
 Et cadit in patrios sanguinolenta pedes. (neste,
 Tunc quoque, jam moriens, ne non procumbat ho-
 Respicit. hæc etiam cura cadentis erat.
 Ecce super corpus communia damna gementes
 Obliti decoris virque paterque jacent.
 Brutus adest ; tandemque animo sua nomina fallit :
 Fixaque semanimi corpore tela rapit.
 Stillantemque tenens generoso sanguine cultrum ,
 Edidit impavidos ore minante sonos ;
 Per tibi ego hunc juro fortem castumque cruorem ,
 Perque tuos Manes, qui mihi numen erunt :
 Tarquinium pœnas profugâ cum stirpe daturum.
 Jam satis est virtus dissimulata diu.
 Illa jacens ad verba oculos sine lumine movit ;
 Visaque concussa dicta probare coma.

Fertur in exsequias animi matrona virilis :

Et secum lacrymas , invidiamque trahit.

Vulnus inane patet. Brutus clamore Quirites.

Concitat , & Regis facta nefanda refert.

Tarquinius cum prole fugit. capit annua Consul:

Jura. dies regnis illa suprema fuit.

F Allimur? an veris prænumcia venit hirundo ;

Et metuit, ne qua versa recurrat hiems ?

Sæpe tamen, Progne, nimium properasse quereris ;

Virque tuo Tereus frigore lætus erit.

I Anque duæ restant noctes de mense secundo ,

Marsque citos junctis curribus urget equos :

Ex vero positum permansit Equiria nomen :

Quæ Deus in Campo prospicit ipse suo.

Jure venis, Gradive ; locum tua tempora poscunt :

Signatusque tuo nomine mensis adest.

Venimus in portum, libro cum mense peracto.

Naviget hinc aliâ jam mihi linter aquâ.

F A S T O R U M

L I B E R I I I .

B Ellice, depositis clypeo paulisper & hastâ ,
Mars, ades; & nitidas casside solve comas.
Forsthan ipse roges, quid sit cū Marte poetæ,
A te, qui canitur, nomina mensis habet.

Ipse vides manibus peragi fera bella Minervæ.

Num minus ingenuis artibus illâ vacat ?

Palladis exemplo ponendæ tempora sume

Cuspidis. invenies & quod inermis agas.

Tum quoque inermis eras, cum te Romana sacerdos

Cepit ; ut huic Urbi semina digna dares.

Ilia Vestalis (quid enim vetat inde moveri ?)

Sacra lavaturas mane petebat aquas.

Ventum erat ad molli declivem tramite ripam :

Ponitur è summâ fictilis urna comâ.

Fessa resedit humi ; ventosque accepit aperto

Pectore ; turbatas restituitque comas.

Dum sedet ; umbrosæ salices, volucresque canoræ

Fecerunt somnos, & leve murmur aquæ.

Blanda quies victis furtim subrepat ocellis :

Et cadit à mento languida facta manus.

Mars

Mars videt hanc , visamque cupit , potiturque cupi-
 Et sua divinâ furta fefellit ope. (tam :
 Somnus abit : jacet illa gravis . jam scilicet intra
 Viscera , Romanæ conditor Urbis , cras .
 Languida confurgit ; nec scit cur languida surgat :
 Et peragit tales arbore nixa sonos :
 Utile sit saultumque , precor , quod imagine somni
 Vidimus . an somno clarius illud erat ?
 Ignibus Iliacis aderam : cum lapsa capillis .
 Decidit ante factos lanæ vitta focos .
 Inde duæ pariter visu mirabile palmæ
 Surgunt . ex illis altera major erat :
 Et gravibus ramis totum protexerat orbem ;
 Contigeratque novâ sidera summa comâ .
 Ecce meus ferrum patruus molitur in illas .
 Terreor admonitu ; corque timore micat .
 Martia Picus avis gemino pro stipite pugnant ,
 Et Lupa . tuta per hos utraque palma fuit .
 Dixerat : & plenam non firmis viribus urnam
 Sustulit . implerat , dum sua visâ refert .
 Interea crescente Remo , crescente Quirino ,
 Cælesti tumidus pondere venter erat .
 Quo minus emeritis exiret cursibus annus ,
 Restabant nitido jam duo signa Deo .
 Sylvia fit mater : Vestæ simulacra feruntur
 Virgineas oculis opposuisse manus .
 Ara Deæ certe tremuit pariente ministrâ ;
 Et subiit cineres territa flamma suos .
 Hæc ubi cognovit contemtor Amulius æqui :
 (Nam raptas fratri victor habebat opes)
 Amne jubet mergi geminos . scelus unda refugit .
 In siccâ pueri destituuntur humo .
 Lacte quis infantes nescit crevisse ferino ,
 Et picum expositis sæpè tulisse cibos ?
 Non ego te , tantæ nutrix Larentia gentis ,
 Nec taceam vestras , Faustule pauper , opes .
 Vester honos veniet , cum Larentalia dicam :
 Acceptus Geniis illa December habet .
 Martia ter senos proles adoleverat annos ;
 Et suberat flavæ jam nova barba comæ ,
 Omnibus agricolis armentorumque magistris
 Iliadæ fratres jura petita dabant .
 Sæpe domum veniant prædonum sanguine læti ,

Et redigunt actos in sua rura boves.

Ut genus audierunt ; animos pater agnitus auget :

Et pudet in paucis nomen habere casis :

Romuleoque cadit trajectus Amulius ense :

Regnaque longævo restituantur avo.

Mœnia conduntur: quæ, quamvis parva fuerunt,

Non tamen expedit transiluisse Remo.

Jam, modo qua fuerant silvæ, pecorumque recessus,

Urbs erat. æternæ cum pater Urbis ait :

Arbiter armorum , de cujus sanguine natus

Credor ; & ut credar pignora certa dabo :

A te principium Romano ducimus anno :

Primus de patrio nomine mensis eat.

Vox rata sit ; patrioque vocat de nomine mensem.

Dicitur hæc pietas grata fuisse Deo.

Et tamen ante omnes Martem coluere priores.

Hoc dederat studiis bellica turba suis.

Pallada Cecropidæ, Minoïa Creta Dianam ,

Vulcanum tellus Hypsipylæa colit :

Junonem Sparte, Pelopeïadesque Mycenæ :

Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Mars Latio venerandus erat; quia præsidet armis.

Arma-feræ genti remque decusque dabant.

Quod si forte vacas, peregrinos inspice Fastos :

Mensis in his etiam nomine Martis erit.

Tertius Albanis, quintus fuit ille Faliscis :

Sextus apud populos, Hernica terra, tuos.

Inter Aricinos, Albanaque tempora constant

Factaque Telegoni mœnia celsa manu.

Quintum Laurentes, bis quintum Æquicolus asper,

A tribus hunc primum turba Curensis habet.

Et tibi cum proavis, miles Peligne, Sabinis

Convenit : hic genti quartus utrique Deus.

Romulus hos omnes ut vinceret ordine saltem ,

Sanguinis auctori tempora prima dedit.

Nec totidem veteres, quot nunc, habuere Kalendas

Ille minor geminis mensibus annus erat.

Nondum tradideras victas victoribus artes ,

Græcia, facundum sed male forte genus.

Qui bene pugnarat, Romanam noverat artem :

Mittere qui poterat pila, disertus erat.

Quis tunc aut Hyadas , aut Pliadas Atlantæas

Souferat, aut geminos esse sub axe polos ?

Esse duas Arctos ; quarum Cynosura petatur
 Sidoniis ; Helicen Graja carina notet ?
 Signaque quæ longo frater percenseat anno ,
 Ire per hæc uno mense sororis equos ?
 Libera currebant , & inobservata per annum
 Sidera : constabat sed tamen esse Deos .
 Non illi cælo labentia signa movebant ;
 Sed sua : quæ magnum perdere crimen erat .
 Illaque de fœno . sed erat reverentia fœno ,
 Quantam nunc Aquilas cernis habere tuas .
 Pertica suspensos portabat longa maniplos :
 Unde manipularis nomina miles habet .
 Ergo animi indociles , & adhuc ratione carentes
 Mensibus egerunt lustra minora decem .
 Annus erat ; decimum cum Luna repleverat orbem .
 Hic nostris magno tunc in honore fuit .
 Seu quia tot digiti , per quos numerare solemus :
 Seu quia bis quino fœmina mense parit .
 Sed quod adusque decem numero crescente venit ;
 Principium spatii sumitur inde novis .
 Inde partes centum denos secrevit in orbes
 Romulus : Hastatos instituitque decem .
 Et totidem Princeps totidem Pilius habebat
 Corpora : legitimo quique merebat equo .
 Quin etiam partes totidem Titensibus idem ,
 Quosque vocant Ramnes , Luceribusque dedit .
 Assuetos igitur numeros servavit in anno .
 Hoc luget spatio fœmina mœsta virum .
 Neu dubites , primæ fuerint quin ante Kalendæ
 Martis ; ad hæc animum signa referre potes .
 Laurea Flaminiibus , quæ toto perstitit anno ,
 Tollitur : & frondes sunt in honore novæ .
 Janua nunc Regis posita viret arbore Phœbi :
 Ante tuas sit idem , Curia Prisca , fores .
 Vesta quoque ut folio niteat velata recenti ,
 Cedit ab Iliacis laurea cana focis .
 Adde , quod arcana fieri novus ignis in æde
 Dicitur ; & vires flamma refecta capit .
 Nec mihi parva fides , annos hinc isse priores ;
 Anna quod hoc cœpta est mense Perenna coli .
 Hinc etiam veteres initi memorantur honores
 Ad spatium belli , perfide Pœne , tui .
 Denique quintus ab hoc fuerat Quintilis : & inde

Incipit , à numero nomina quisquis habet.
 Primus oliviferis Romam deductus ab arvis
 Pompilius menses sensit abesse duos.
 Sive hoc à Samio doctus , qui posse renasci
 Nos putat ; Egerià sive monente suâ.
 Sed tamen errabant etiamnum tempora ; donec
 Cæsaris in multis hæc quoque cura fuit.
 Non hæc ille Deus tantæque propaginis auctor
 Credidit officiis esse minora suis :
 Promissumque sibi voluit prænoscere cælum :
 Nec Deus ignotas hospes inire domos.
 Ille moras Solis, quibus in sua signa rediret ,
 Traditur exactis disposuisse notis.
 Is decies senos tercentum & quinque diebus
 Junxit , & è pleno tempore quarta die.
 Hic anni modus est in lustrum accedere debet ,
 Quæ consumatur partibus , una dies.
S I licet occultos monitus audire Deorum
 Vatis ; ut certe fama licere putat ;
 Cum sis officiis , Gradive , virilibus aptus ;
 Dic mihi , matronæ cur tua festa colant.
 Sic ego : sic positâ dixit mihi cuspide Mavors ;
 Sed tamen in dextrâ missilis hasta fuit :
 Nunc primum studiis pacis , Deus utilis armis ,
 Advocor : & gressus in nova castra fero.
 Nec piget incepti : juvat hac quoque parte morari :
 Hoc solam ne se posse Minerva putet.
 Disce , Latinorum vates operosæ dierum ,
 Quod petis : & memori pectore dicta nota.
 Parva fuit , si prima velis elementa referre ,
 Roma : sed in parvâ spes tamen hujus erat.
 Mœnia jam stabant populis angusta futuris :
 Credita sed turbæ tunc nimis ampla suæ.
 Quæ fuerit nostri si quæris regia nati ;
 Adspice de cannâ straminibusque domum.
 In stipulâ placidi carpebat munera somni :
 Et tamen ex illo venit in astra toro.
 Jamque loco majus Romanus nomen habebat :
 Nec conjux illi , nec socer ullus erat.
 Spernebant generos inopes vicinia dives :
 Et male credebar sanguinis auctor ego.
 In stabulis habitasse , boves pavisse , nocebat ;
 Jugeraque inculti pauca tenere soli.

Cum pare quæque suo cœunt volucresque feræque:
 Atque aliquam, de qua procreet, anguis habet.
 Extremis dantur connubia gentibus : at, quæ
 Romano vellet nubere, nulla fuit.
 Indolui ; patriamque dedi tibi, Romule, mentem.
 Tolle preces, dixi : quod petis, arma dabunt.
 Festa para Conso : Confus tibi cætera dicet ;
 Ipso festa die dum sua sacra canes.
 Intuamur Cures, & quos dolor attigit idem.
 Tum primum generis intulit arma focer.
 Jamque fere raptæ matrum quoque nomen habebant ;
 Tractaque erant longâ bella propinqua morâ.
 Conveniunt nuptæ dictam Junonis in ædem :
 Quas inter mea sic est nurus orsa loqui :
 O pariter raptæ, (quoniam hoc commune tenemus)
 Non ultra lente possumus esse piæ.
 Stant acies : sed utrâ Dî sint pro parte rogandi,
 Eligite. hinc conjux, hinc pater arma tenent.
 Quærendum, viduæ fieri malimus an orbæ.
 Consilium vobis forte piûmque dabo.
 Consilium dederat. parent, crinemque resolvunt ;
 Mœstaque funereâ corpora veste tegunt.
 Jam stabant acies ferro mortique paratæ :
 Jam lituus pugnæ signa daturus erat :
 Cum raptæ veniunt inter patresque virosque ;
 Inque sinu natos pignora cara ferunt.
 Ut medium campi passis tetigere capillis ;
 In terram posito procubuere genu.
 Et, quasi sentirent, blando clamore nepotes
 Tendebant ad avos brachia parva suos.
 Qui poterat, clamabat avum tum denique visum :
 Et qui vix poterat, posse coactus erat.
 Tela viris animusque cadunt : gladiisque remotis
 Dant foceri generis accipiuntque manus.
 Laudatasque tenent natas ; scutoque nepotera
 Fert avus : hic scutis dulcior usus erat.
 Inde diem, quæ prima, meas celebrare Kalendas
 Oebalides matres non leve munus habent.
 Ad, quia committi strictis mucronibus ausæ
 Finierant lacrymis Martia bella suis ?
 Vel quod erat de me feliciter Ilia mater ;
 Rite colunt matres sacra, diemque meum.
 Quid quod huius adoperta gelu nunc denique cedit

Et pereunt victæ Sole tepente nives.
 Arboribus redeunt detonsæ frigore frondes ;
 Vividaque è tenero palmite gemma tumet.
 Quæque diu latuit, nunc, se qua-tollat in auras,
 Fertilis occultas invenit herba vias.
 Nunc fœcundus ager : pecoris nunc hora creandi :
 Nunc avis in ramo tecta laremque parat.
 Tempora jure colunt Latix fœcunda parentes :
 Quarum militiam vota que partus habet.
 Adde, quod excubias Regi Romanus agebat ;
 Qua nunc Esquilias nomina collis habet.
 Illic à nurbus Junoni templa Latinis
 Hæc sunt, si memini, publica facta die.
 Quid moror, & variis onero tua pectora caussis ?
 Eminent ante oculos, quod petis, ecce tuos.
 Mater amat nuptas : matris me turba frequentant.
 Hæc nos præcipue tam pia causa decet.
 Ferte Deæ flores : gaudet florentibus herbis
 Hæc Dea : de tenero cingite flore caput.
 Dicite, Tu lucem nobis, Lucina, dedisti.
 Dicite, Tu voto parturientis ades.
 Si qua tamen gravida est ; resoluta crine præcetur,
 Ut solvat partus molliter illa suos.
Quis mihi nunc dicat, quare cælestia Martis
 Arma ferant Salii, Mamuriumque canant ?
 Nympha, mone, nemori stagnoque operata Dianæ:
 Nympha, Numæ conjux, ad tua festa veni.
 Vallis Aricinæ silvâ præcinctus opacâ
 Est lacus, antiquâ religione sacer.
 Hic latet Hippolytus furiis direptus equorum :
 Unde nemo nullis illud initur equis.
 Licia dependent longas velantia sepes,
 Et posita est meritæ multa tabella Deæ.
 Sæpe potens voti frontem redimita coronis
 Fœmina lucentes portat ab Urbe faces.
 Regna tenent fortesque manu pedibusque fugaces :
 Et perit exemplo postmodo quisque suo.
 Defluit incerto lapidosus murmure rivus :
 Sæpe, sed exiguis haustibus, inde bibes.
 Egeria est, quæ præbet aquas, Dea grata Camœnis.
 Illa Numæ conjux consiliumque fuit.
 Principio nimium promptos ad bella Quirites
 Molliri placuit jure, Deûmque metu.

Inde datæ leges ; ne firmior omnia posset :

Cœptaque sunt pure tradita sacra coli.

Exiit feritas, armisque potentius æquum est :

Et cum cive pudet conseruisse manus.

Atque aliquis modo trux visâ jam vertitur arâ ;

Vinaque dat tepidis salsaque farra focis.

Ecce Deûm genitor rutilas per nubila flammæ

Spargit , & effusis æthera siccatur aquis.

Non alias missi cecidère frequentius ignes.

Rex pavet ; & vulgi pectora terror habet.

Cui Dea, Ne nimium terrere ; piabile fulmen

Est , ait : & sævi flectitur ira Jovis.

Sed poterunt ritum Picus Faunusque piandi

Prodere , Romani numen uterque soli.

Nec sine vi tradent. adhibeto vincula captis.

Atque ita, qua possint, erudit, arte capi.

Lucus Aventino suberat niger ilicis umbrâ ,

Quo posses viso dicere, Numen inest.

In medio gramen, muscoque adoperta virenti

Manabat saxo vena perennis aquæ.

Inde fere soli Faunus Picusque bibebant.

Huc venit, & Fonti rex Numa mactat ovem.

Plenaque odorati Dis ponit pocula Bacchi ;

Cumque suis antro conditus ipse latet.

Ad solitos veniunt silvestria numina fontes :

Et relevant multo pectora sicca mero.

Vina quies sequitur. gelido Numa prodit ab antro ,

Vinclaque sopitas addit in arcta manus.

Sonnus ut abscessit ; tentando vincula pugnant

Rumpere : pugnantem fortius illa tenent.

Tum Numa, Di nemorum, factis ignoscite nostris,

Si scelus ingenio scitis abesse meo.

Quoque modo possit fulmen monstrare piari.

Sic Numa : sic quatiens cornua Faunus ait :

Magna petis ; nec quæ monitu tibi discere nostro

Pas sit. habent fines numina nostra suos.

Di sumus agrestes , & qui dominemur in altis

Montibus. arbitrium est in sua tela Jovi.

Hunc tu non poteris per te deducere cælo :

At poteris nostrâ forsitan usus ope.

Dixerat hæc Faunus : par est sententia Pici.

Deme tamen nobis vincula, Picus ait.

Jupiter huc veniet, validâ deductus ab arte.

Nubila promissi Styx mihi testis erit.
 Emissi quid agant laqueis, quæ carmina dicant ;
 Quaque trahant superis sedibus arte Jovem ;
 Scire nefas homini. nobis concessa canentur ,
 Quæque pio dici vatis ab ore licet.
 Eliciant cælo te, Jupiter. unde minores
 Nunc quoque te celebrant, Eliciumque vocant.
 Constat Aventinæ tremuisse cacumina silvæ :
 Terraque subsedit pondere pressa Jovis.
 Corda micant Regis : totoque è pectore sanguis
 Fugit ; & hirsutæ diriguere comæ.
 Ut rediit animus , Da certa piamina, dixit ,
 Fulminis, auctorum Rexque Paterque Deum.
 Si tua contigimus manibus donaria puris :
 Hoc quoque, quod petitur, si pia lingua rogat.
 Annuit oranti : sed verum ambage remotâ
 Abdidit , & dubio terruit ore virum.
 Cæde caput, dixit. cui Rex, Parebimus, inquit :
 Cædenda est hortis eruta cepa meis.
 Addidit hic, Hominis : summos, ait ille, capillos.
 Postulat hic animam : cui Numa, Piscis, ait.
 Risit: & , His, inquit, facito mea tela procures ,
 O vir colloquio non abigende meo.
 Sed tibi, protulerit cum totum crastinus orbem
 Cynthius , imperii pignora certa dabo.
 Dixit, & ingenti tonitru super æthera motum
 Fertur, adorantem destituitque Numam.
 Ille redit lætus, memoratque Quiritibus acta.
 Tarda venit dictis difficilisque fides.
 At certe credemur, ait, si verba sequatur
 Exitus. en, audi crastina, quisquis ades.
 Protulerit terris cum totum Cynthius orbem ,
 Jupiter imperii pignora certa dabit.
 Discedunt dubii, promissaque tarda videntur ;
 Dependetque fides à veniente die.
 Mollis erat tellus roratâ mane pruina ;
 Ante sui populus linina Regis adest.
 Prodit , & in folio medius confedit acerno.
 Innumeri circa stantque silentque viri.
 Ortus erat summo tantummodo margine Phœbus :
 Sollicitæ mentes speque metuque pavent.
 Constitit , atque caput niveo velatus amictu
 Jam bene Dis notas sustulit ille manus.

Atque ita , Tempus adest promissi muneris, inquit.
 Pollicitam dictis , Jupiter, adde fidem.
 Dum loquitur, totum jam Sol emerferat orbem :
 Et gravis æthereo venit ab axe fragor.
 Ter tonuit sine nube Deus, tria fulgura misit.
 Credite dicenti ; mira, sed acta, loquor.
 A media cælum regione dehiscere cœpit :
 Submisère oculos cum duce turba suos.
 Ecce levi scutum versatum leniter aura
 Decidit. à populo clamor ad astra venit.
 Tollit humo munus cæsa prius ille juvenca ,
 Quæ dederat nulli colla premenda jugo.
 Idque ancile vocat; quod ab omni parte recisum est;
 Quaque notes oculis , angulus omnis abest.
 Tum, memor imperii sortem consistere in illo ,
 Consilium multæ calliditatis inicit.
 Plura jubet fieri simili cælata figura ;
 Error ut ante oculos insidiantis eat.
 Mamurius morum fabræne exactior artis ,
 Difficile est, illud, dicere, clausit opus.
 Cui Numa munificus, Facti pete præmia, dixit :
 Si mea nota fides ; irrita nulla petes.
 Jam dederat Saliis (à saltu nomina ducunt)
 Armaque, & ad certos verba canenda modos.
 Tum sic Mamurius, Merces mihi gloria datur ,
 Nominaque extremo carmine nostra sonent.
 Inde sacerdotes operi promissa vetusto
 Præmia persolvant , Mamuriumque vocant.
 Nubere siqua voles, quamvis properabitis ambo ,
 Differ : habent parvæ commoda magna moræ.
 Arma movent pugnam, pugna est aliena maritis.
 Condita cum fuerint ; aptius omen erit.
 His etiam conjux apicati cincta Dialis
 Lucibus impexas debet habere comas.
Tertia nox emersa suos ubi moverit ignes ;
 Conditus è geminis Piscibus alter erit.
 Nam duo sunt : Austris hic est, Aquilonibus illo
 Proximus. à vento nomen uterque tenet.
Cum croceis rorare genis Tithonia conjux
 Cœperit , & quintæ tempora lucis aget ;
 Sive est Arctophylax, sive est piger ille Boötes ;
 Mergetur, visus effugietque tuos.
 At non effugiet Vindemitor. hoc quoque caussant.

Uade

Unde trahat sidus parva referre mora est.

Ampelon intonsum Satyro Nymphâque creatum
Fertur in Ismariis Bacchus amassè jugis.

[Tradidit huic vitem pendentem frondibus ulmi ;
Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.]

Dum legit in ramo pictas temerarius uvas ,
Decidit : amissum Liber in astra vehit.

Sextus ubi Oceano clivosum scandit Olympum
Phœbus , & alatis æthera carpit equis ;
Quisquis ades, canæque colis penetralia Vestæ ;
Cratera Iliacis thuraque pone focus.

Cæsaris innumeris, quem maluit ille mereri ,
Accessit titulis Pontificalis honos.

Ignibus æternis æterni numina præsent
Cæsaris. imperii pignora juncta vides.

De veteris Trojæ dignissima præda favillâ ,
Qua gravis Æneas tutus ab hoste fuit ;

Ortus ab Æneâ tangit cognata sacerdos
Numina ; cognatum , Vesta, tuere caput.

Quos sanctâ fovet ille manu , bene vivitis ignès.
Vivite inextincti flammaque Duxque precor.

U Na nota est Marti : Nonis sacrata quod illis
Templa putant lucos Vejovis ante duos.

Romulus ut saxo lucum circumdedit alto ;
Cuilibet, Huc, inquit, confuge ; tutus eris ,

O quam de tenui Romanus origine crevit !
Turba vetus quam non invidiosa fuit !

Ne tamen ignaro novitas tibi nominis obstet ;
Disce quis iste Deus , curve vocetur ita.

Jupiter est juvenis : juveniles adspice vultus.
Adspice deinde manum : fulmina nulla tenet.

Fulmina, post ausos cælum affectare Gigantas ,
Sumta Jovi : primo tempore inermis erat.

Ignibus Ossâ novis , & Pelion altius Ossâ
Arsit , & in solidâ fixus Olympus humo.

Stat quoque capra simul: Nymphæ pavisse feruntur
Cretides. infanti lac dedit illa Jovi.

Nunc vocor ad nomen. vegrandia farra colonæ ,
Quæ male creverunt, vescaque parva vocant.

Vis ea si verbi est ; cur non ego Vejovis ædem ,
Ædem non magni suspicer esse Jovis ?

Jamque, ubi cæruleum vallabunt sidera cælum ,
Suspice : Gorgonei colla videbis equi.

Creditur hic cæsæ gravidâ cervicæ Medusæ
 Sanguine resperlis profiluisse júbis.
 Huic supra nubes & subter sidera lapsò
 Cælum pro terrâ , pro pede penna fuit.
 Jamque indignanti nova fræna receperat ore ,
 Cum levis Aönias ungula fodit aquas.
 Nunc fruitur cælo, quod pennis ante petebat :
 Et nitidus stellis quinque decemque micat.
P Rotinus adspicies venienti nocte Coronam
 Gnoſſida. Theseo crimine facta Dea est.
 Jam bene perjuro mutarat conjuge Bacchum ,
 Quæ dedit ingrato fila legenda viro.
 Sorte tori gaudens, Quid flebam rustica, dixit ?
 Utiliter nobis perfidus ille fuit.
 Interea Liber depexos crinibus Indos
 Vincit , & Eöo dives ab orbe venit.
 Inter captivas facie præstante puellas
 Grata nimis Baccho filia Regis erat.
 Flebat amans conjux, spatiataque litore curvo
 Edidit incultis talia verba comis :
 En iterum similes , fluctus , audite querelas :
 En iterum lacrymas accipe , arena , meas.
 Dicebam, memini, perjure & perfide Theseu.
 Ille abiit : eadem crimina Bacchus habet.
 Nunc quoque nulla viro, clamabo, fœmina credat.
 Nominè mutato caussa relata mea est.
 O utinam mea fors , qua primum cœperat, isset !
 Jamque ego præſenti tempore nulla forem !
 Quid me desertis perituram , Liber , arenis
 Servabas ? potui dedoluisse semel.
 Bacche levis, leviorque tuis, quæ tempora cingunt,
 Frondibus ; in lacrymas, cognite Bacche, meas ;
 Ausus es ante oculos adductâ pellice nostros
 Tam bene compositum sollicitare torum ?
 Heu ! ubi pacta fides ? ubi, quæ jurare solebas ?
 Me miseram, quoties hæc ego verba loquor !
 Thesea culpabas , fallacemque ipse vocabas :
 Judicio peccas turpius ipse tuo.
 Ne sciat hoc quisquam, tacitisque doloribus urar :
 Ne toties falli digna fuisse puter.
 Præcipue cupiam celari Thesea ; ne te
 Consortem culpæ gaudeat esse suæ.
 At, puto, præposita est fuscæ mihi candida pellex.
Ere-

Eveniat nostris hostibus ille color.
 Quid tamen hoc refert, vitio si gratior ipso est?
 Quid facis? amplexus inquinat illa tuos.
 Bacche, fidem præsta; nec præfer amoribus ullam
 Conjugis assuetæ semper amare virum.
 Ceperunt matrem formosi cornua tauri;
 Me tua: at hic laudi est, ille pudendus amor.
 Ne noceat quod amo: neque enim tibi, Bacche, no-
 Quod flammæ nobis fastus es ipse tuas. (cebat,
 Nec, quod nos uris, mirum facis, ortus in igne
 Diceris, & patria raptus ab igne manu.
 Illa ego sum, cui tu solitus promittere cælum.
 Hei mihi, pro cælo qualia dona fero!
 Dixerat: audibat jamdudum verba querentis
 Liber, ut à tergo forte secutus erat.
 Occupat amplexu, lacrymasque per oscula siccant:
 Et, Pariter cæli summa petamus, ait.
 Tu mihi juncta toro, mihi juncta vocabula sume.
 Jam tibi mutatæ Libera nomen erit.
 Sintque tuæ tecum faciam monumenta coronæ;
 Vulcanus Veneri quam dedit, illa tibi.
 Dicta facit: gemmasque novem transformat in ignes.
 Aurea per stellas nunc micat illa novem.
S Ex ubi sustulerit, totidem demerserit orbes,
 Purpureum rapido qui vehit axe diem;
 Altera gramineo spectabis Equiria campo,
 Quem Tyberis curvis in latus urget aquis.
 Qui tamen ejecta si forte tenebitur unda;
 Cælius accipiat pulverulentus equos.
I Dibus est Annæ iestum geniale Perennæ,
 Haud procul à ripis, advena Tybri, tuis.
 Plebs venit, ac virides passim disiecta per herbas
 Potat, & accumbit cum pare quisque sua.
 Sub Jove pars durat: pauci tentoria ponunt:
 Sunt, quibus è ramo frondea facta casa est:
 Pars ibi pro rigidis calamos statuere columnis:
 Desuper extentas imposuere togas.
 Sole tamen vinoque calent: annosque precantur,
 Quot sumant cyathos; ad numerumque bibunt.
 Invenies illic, qui Nestoris ebibat annos:
 Quæ sit per calicès facta Sibylla suos.
 Illic & cantant, quidquid didicere theatris;
 Et jactant faciles ad sua verba manus:

Et ducunt posito duras cratera choræas,
 Cultaque diffusis saltat amica comis.
 Cum redeunt, titubant; & sunt spectacula vulgo:
 Et fortunatos obvia turba vocant.
 Occurri nuper. visa est mihi, digna relatu
 Pompa: sœnem potum pota trahebat annus.
 Quæ tamen hæc Dea sit, (quoniam rumoribus er-
 Fabula proposito nulla tacenda meo. (rant)
 Arserat Æneæ Dido miserabilis igne:
 Arserat extructis in sua fata rogis.
 Compositusq; cinis, tumulique in marmore cœmen
 Hoc breve, quod moriens ipsa reliquit, erat:
 Præbuit Æneas & causam mortis & ensem:
 Ipsa suâ Dido concidit usa manu.
 Protinus invadunt Numidæ sine vindice regnum;
 Et potitur captâ Maurus lârba domo.
 Seque memor spretû, Thalamis tamen, inquit, Elissæ
 En ego, quem toties reppulit illâ, fruor.
 Diffugiunt Tyrii, quo quemque agit error. ut olim
 Amisso dubiæ rege vagantur apes.
 Tertia nudandas acceperat area messes;
 Inque cavos ierant tertia musta lacus;
 Pellitur Anna domo: lacrymansque sororia linqvit
 Mœnia. germanæ iusta dat ante suæ.
 Mistâ bibunt molles lacrymis unguenta favillæ;
 Vertice libatas accipiuntque comas.
 Terque, Vale, dixit: cineres ter ad ora relatos
 Pressit. & est illis visa subesse soror.
 Nacta ratem comitemque fugæ pede labitur æquo,
 Mœnia respiciens dulce sororis opus.
 Fertilis est Melite sterili vicina Cosyræ
 Insula, quam Libyci verberat unda freti.
 Hanc petit hospitio Regis confisa vetusto.
 Hospes opum dives Rex ibi Battus erat.
 Qui postquam didicit casus utriusque sororis;
 Hæc, inquit, tellus quantulacunque tua est.
 Et tamen hospitii servasset ad ultima munus,
 Sed timuit magnas Pygnialionis opes.
 Signa recensuerat bis Sol sua: tertius ibat
 Annus; & exfulibus terra petenda nova est.
 Frater adest, belloque petit. Rex arma perosus,
 Nos sumus imbelles, tu fuge sospes, ait.
 Iussa fugit; ventoque ratem committit & undis.

Aspe-

Asperior quovis æquore frater erat.
 Est prope piscesos lapidosi Crathidis annès
 Purus ager : Cameren incola turba vocant.
 Illuc cursus erat. nec longius abfuit inde,
 Quam quantum novies mittere funda potest.
 Vela cadunt primo, & dubiâ librantur ab aurâ.
 Findite remigio, navita dixit, aquas.
 Dumque parant torto subducere carbasa lino,
 Percutitur rapido puppis adunca Noto :
 Inque patens æquor frustra pugnante magistro
 Fertur : & ex oculis visa refugit humus.
 Affiliunt fluctus, imoque à gurgite pontus
 Vertitur, & canas alveus haurit aquas.
 Vincitur ars vento : nec jam moderator habenis
 Utitur ; at votis : hîc quoque poscit opem.
 Jactatur tumidas exsul Phœnissa per undas ;
 Humidaque appositâ lumina veste tegit.
 Tum primum Dido felix est dicta sorori,
 Et quæcunque aliquam corpore pressit humum.
 Figitur ad Laurens ingenti flamine littus
 Puppis : &, expositis omnibus, hausta perit.
 Jam pius Æneas regno natâque Latini
 Auctus erat ; populos miscueratque duos.
 Littore dotali, solo comitatus Achate,
 Secretum nudo dum pede carpit iter ;
 Adspicit errantem, nec credere sustinet Annam
 Esse. quid in Latios illa veniret agros ?
 Dum secum Æneas : Anna est, exclamat Achates.
 Ad nomen vultus sustulit illa suos.
 Quo fugiat ? quid agat ? quos terræ quærat hiatus ?
 Ante oculos miseræ fata sororis erant.
 Sensit, & alloquitur trepidam Cythereius heros :
 Flet tamen admonitu mortis, Elissa, tuæ.
 Anna, per hanc juro, quam quondam audire solebas
 Tellurem fato prosperiore dari ;
 Perque Dæos comites, hac nuper sede locatos ;
 Sæpe meas illos increpuisse moras.
 Nec timui de morte tamen : metus abfuit iste.
 Hei mihi ! credibili fortior illa fuit.
 Ne refer. adspexi non illo pectore digna
 Vulnera, Tartareas ausus adire domos.
 At tu, seu ratio te nostris appulit oris,
 Sive Deus, regni commoda carpe mei.

Multa tibi memores, nil non debemus Elissæ.
 Nomine grata tuo, grata sororis, eris.
 Talia dicenti (neque enim spes altera restat)
 Credidit; errores exposuitque suos.
 Utque domum intravit Tyrios induta paratus;
 Incipit Æneas: (cætera turba filet.)
 Hanc tibi cur tradam, pia cæussa, Lavinia conjux,
 Est mihi: consumsi naufragus hujus opes.
 Orta Tyro, regnum Libycâ possedit in ora:
 Quam precor ut caræ more sororis ames.
 Omnia promittit, falsumque Lavinia vulnus
 Mente premit tacitâ, dissimulatque fremens.
 Dona que cum videat præter sua lumina ferri
 Multa palam; mitti clam quoque multa putat.
 Non tamen exactum, quid agat, furialiter odit;
 Et parat insidias, & cupit ulta mori.
 Nox erat: ante torum visâ est adstare sororis,
 Squallenti Dido sanguinolenta coma.
 Et fuge, ne dubita, mœstum, fuge, dicere, tectum.
 Sub verbum querulas impulit aura fores.
 Exsilit; & velox humili super arva fenestra
 Se jacit. audacem fecerat ipse timor.
 Quaque metu rapitur, tunica velata recincta;
 Currit, ut auditis territa dama lupis.
 Corniger hanc cupidis rapuisse Numicius undis
 Creditur, & stagnis oculuissè suis.
 Sidonis interea magno clamore per agros
 Quæritur. apparent signa notæque pedum.
 Ventum erat ad ripas: inerant vestigia ripis.
 Sustinuit tacitas conscius amnis aquas.
 Ipsa loqui visâ est, Placidi sum Nympha Numici:
 Amne perenne latens Anna Perenna vocor.
 Protinus erratis læti vescuntur in agris:
 Et celebrant largo seque diemque mero.
 Sunt quibus hæc Luna est, quia mensibus impleat
 annum:
 Pars Themis, Inachiam pars putat esse bovem.
 Invenies, qui te Nymphen Atlantida dicant;
 Teque Jovi primos, Anna, dedisse cibos.
 Hæc quoque, quam referam, nostras pervenit ad aures.
 Famâ: nec à vera dissidet illa fide.
 Plebs vetus, & nullis etiamnum tuta Tribunis,
 Fugit; & in sacri vertice montis abit.

Jam quòque, quem secum tulerant, defecerat illos
 Victus, & humanis usibus apta Ceres.
 Orta suburbanis quædam fuit Anna Bovillis
 Pauper, sed mundæ sedulitatis, anus.
 Illa, levi mitrâ canos redimita capillos,
 Fingebat tremulâ rustica liba manu.
 Atque ita per populum fumantia mane solebat
 Dividere, hæc populo copia grata fuit.
 Pace domi factâ signum posuere Perennæ,
 Quod sibi defectis illa tulisset opem.
 Nunc mihi, cur cantent, superest, obscœna puellæ,
 Dicere : nam coëunt, certa que probra canunt.
 Nuper erat Dea facta ; venit Gradivus ad Annam ;
 Et cum seductâ talia verba facit.
 Mense meo coleris : junxi mea tempora tecum :
 Pendet ab officio spes mihi magna tuo.
 Armifer armiferæ correptus amore Minervæ
 Uror : & hoc longo tempore vulnus alo.
 Effice, Dî studio similes coëamus in unum.
 Conveniunt partes hæ tibi, comis anus.
 Dixerat, illa Deum promisso ludit inani ;
 Et stultam dubiâ spem trahit usque morâ.
 Sæpius instanti, Mandata peregrimus, inquit.
 Evictas precibus vix dedit illa manus.
 Gaudet amans, thalamosque parat, deducitur illuc
 Anna tegens vultus, ut nova nupta suos.
 Oscula sumturus subito Mars adspicit Annam ;
 Nunc pudor elusum, nunc subit ira, Deum.
 Ridet amatorem caræ nova Diva Minervæ :
 Nec res hæc Veneri gratior ulla fuit.
 Inde joci veteres obscœnaque dicta canuntur :
 Et juvat hanc magno verba dedisse Deo.
 Præteriturus eram gladios in Principe fixos,
 Cum sic à castis Vesta locuta focus :
 Ne dubita meminisse : meus fuit ille Sacerdos.
 Sacrilegæ telis me petière manus.
 Ipsa virum rapui, simulacraque nuda reliqui.
 Quæ cecidit ferro, Cæsaris umbra fuit.
 Ille quidem cælo positus Jovis atria servat ;
 Et tenet in magno templa dicata foro.
 At quicumque nefas ausi prohibente Deorum
 Numine, polluerant Pontificale caput ;
 Morte jacent, meritâ testes estote Philippi ;

Et quorum sparsis ossibus albet humus.

Hoc opus, hæc pietas, hæc prima elementa fuerunt
Cæsaris; ulcisci iusta per arma patrem.

Postera cum teneras Aurora resecerit herbas;
Scorpios à prima parte videndus erit.

Tertia post Idus lux est celeberrima Baccho.
Bacche, fave vati; dum tua festa cano.

Nec referam Semelen; ad quam nisi fulmina secum
Jupiter adferret; parvus incermis eras:

Nec puer ut posses maturo tempore nasci,
Expletum patrio corpore matris onus. (phos,

Sithonas & Scythicos longum enumerare trium-
Et domitas gentes, thurifer Inde, tuns.

Tu quoque Thebanæ male præda tacebere matris;
Inque tuum furiis, ac te Lycurge, genu.

Ecce libet subitos pisces, Tyrrhenaque monstra
Dicere. sed non est carminis hujus opus.

Carminis hujus opus, causas expromere; quare
Vilis anus populos ad sua liba vocet.

Ante tuos ortus aræ sine honore fuerunt,
Liber, & in gelidis herba reperta focis.

Te memorant Gange, totoque Oriente subacto,
Primitias magno seposuisse Jovi.

Cinnama tu primus captivaque thura dedisti,
Deque triumphato viscera tosta bove.

Nomine ab auctoris ducunt Libamina nomen.
Libaque: quod sacris pars datur inde focis.

Liba Deo fiunt: succis quia dulcibus ille
Gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Ibat arenoso Satyris comitatus ab Hebro:
(Non habet ingratos fabula nostra jocos)

Jamque erat ad Rhodopen, Pangæaque florida
ventum:

Æriferæ comitum concrepuere manus.

Ecce novæ coeunt volucres tinnitibus aethæ:

Quaque movent sonitus æra, sequuntur apes.

Colligit errantes, & in arbore claudit inani

Liber: & inventi præmia mellis habet.

Ut Satyri lævisque senex tetigere saporem;

Quærebant flavos per nemus omne favos.

Audit in excelsa stridorem examinis ulmo:

Adspicit & ceras, dissimulatque senex.

Utque piger pandi tergo residebat aselli;

Ecc 2.

Ap.

Applicat hunc ulmo corticibusque cavis.
 Constitit ipse super ramoso stipite nixus :
 Atque avide trunco condita mella petit.
 Millia crabronum coeunt ; & vertice nudo
 Spicula defigunt , oraque summa notant.
 Ille cadit præceps , & calce feritur a felli :
 Inclamatque suos , auxiliumque rogat.
 Concurrent Satyri, turgentiaque ora parentis
 Rident. percusso claudicat ille genu.
 Ridet & ipse Deus : limumque inducere monstrat.
 Hic paret monitis , & linit ora luto.
 Melle pater fruitur : liboque infusa calenti
 Jure repertori candida mella damus.
 Fœmina cur presset, non est rationis opertæ.
 Fœmineos thyrsò concitat ille choros.
 Cur anus hoc faciat, quæris? vinosior ætas
 Hæc est , & gravidæ munera vitis amans.
 Cur hederâ cincta est? hederâ est gratissima Bacche
 Hoc quoque cur ita sit, dicere nulla mora est.
 Nysiades Nymphæ, puerum quærente novercâ ,
 Hanc frondem cunis apposucere novis.
 Restat , ut inveniam, quare toga libera detur
 Lucifero pueris , candidè Bacche , tuo.
 Sive, quod ipse puer semper, juvenisque videris ;
 Et media est ætas inter utrumque tibi :
 Seu quia tu pater es, patres sua pignora natos
 Commendant curæ numinibusque tuis.
 Sive, quod es Liber , vestis quoque libera per te
 Sumitur , & vitæ liberioris iter.
 An quia, cum prisca colerent studiosius agros ,
 Et patrio faceret rure Senator opus ,
 Et caperet fasces à curvo consul aratro ,
 Nec crimen duras esset habere manus ;
 Rusticus ad ludos populus veniebat in Urbem :
 Sed Dis , non studiis ille dabatur honos.
 Luce sua ludos uix commentor habebat :
 Quos cum tædifera nunc habet ipse Dea.
 Ergo, ut tyronem celebrare frequentia possit ,
 Visa dies dandæ non aliena togæ.
 Mite, Pater, caput huc placataque cornua vertas ;
 Et des ingenio vela secunda meo.
 Itur ad Argæos , (qui sint , sua pagina dicet)
 Hac ; si commemini , præteritâque die.

Stella Lycaoniam vergit proclinis ad Arcton
Miluiis. hæc illa nocte videnda venit.

Quid dederit volucris, si vis cognoscere, cælum ;
Saturnus regnis ab Jove pulsus erat.

Concitat iratus validos Titanas in arma ,
Quæque fuit fatis debita , poscit opem.

Matre fatus Terra monstrum mirabile taurus
Parte sui serpens posteriore fuit.

Hunc triplici muro lucis incluserat atris
Parcarum monitu Styx violenta trium.

Viscera qui tauri flammis adolenda dedisset ,
Sors erat , æternos vincere posse Deos.

Immolat hunc Briareus facta ex adamante securi :
Et jam jam flammis exta daturus erat.

Jupiter alitibus rapere imperat. attulit illi
Miluiis : & meritis venit in astra suis.

UN A dies media est ; & fiunt sacra Minervæ :
Nominaq; à junctis quinque diebus habent.

Sanguine prima vacat : nec fas concurrere ferro.
Causa , quod est illa nata Minerva die.

Altera, tresque super strata celebrantur arena.
Ensis exsertis bellica læta Dea est.

Pallada nunc pueri teneræque ornate puellæ.
Qui bene placarit Pallada, doctus erit.

Pallade placata , lanam mollite , puellæ :
Discite jam plenas exonerare colos.

Illa etiam stantes radio percurrere telas
Erudit ; & rarum pectine denset opus.

Hanc cole, qui maculas læsis de vestibus auferis :
Hanc cole, velleribus quisquis ahena paras.

Nec quisquam invita faciat bene vincula plantæ
Pallade ; sit Tychio doctior ille licet.

Et licet antiquo manibus collatus Epæo
Sit prior ; irata Pallade mancus erit.

Vos quoque, Phœbea morbos qui pellitis arte ,
Munera de vestris pauca referte Deæ.

Nec vos turba feri censu fraudata magistri
Spernite. discipulos attrahit illa novos.

Quique moves cælum , tabulamque coloribus uris ;
Quique facis docta mollia fæxa manu.

Mille Dea est operum : certe Dea carminis illa est.
Si mereor , studiis adsit amica meis.

Cælius ex alto qua mons descendit in æquum ;

Hic ubi non plana est, sed prope plana via est ;
 Parva licet videas Capitæ delubra Minervæ ,
 Quæ Dea natali cœpit habere suo.
 Nominis in dubio causa est. capitale vocamus
 Ingenium solters : ingéniosa Dea est.
 An , quia de capitis fertur sine matre paterni
 Vertice cum clypeo prosiluisse suo ?
 An , quia perdomitis ad nos captiva Faliscis
 Venit : & hoc ipsum litera prisca docet ?
 An , quod habet legem , capitis quæ pendere potestas
 Ex illo jubeat furta reperta loco ?
 A quacunque trahis ratione vocabula , Pallas ;
 Pro Ducibus nostris ægida semper habe.
 Summa dies è quinque tubas iustrare canoras
 Admonet , & forti sacrificare Deæ.
 Nunc potes ad Solem sublato dicere vultu ;
 Hic here Phrycæ vellera pressit ovis.
 Seminibus tostis sceleratæ fraude novercæ
 Sustulerat nullas , ut solet , herba comas.
 Mittitur ad tripodas , certa qui sorte reportet ,
 Quam sterili terræ Delphicus edat opem.
 Hic quoque corruptus cum semine nunciat Helles
 Et juvenis Phryxi funera sorte peti.
 Utque recusantem cives , & tempus , & Ino
 Compulerunt regem iussa nefanda pati ;
 Et soror & Phryxus velati tempora ramis
 Stant simul ante aras : junctaque fata gemunt.
 Adspicit hos , ut forte pependerit æthere , mater ;
 Et serit attonitâ pectora nuda manu :
 Inque draconigenam nimbis comitantibus urbem
 Desilit : & natos eripit inde suos.
 Utque fugam capiant , aries nitidissimus auro
 Traditur , ille vehit per freta longa duos.
 Dicitur infirmâ cornu tenuisse sinistra
 Fœmina ; cum de se nomina fecit aquæ.
 Pæne simul perit , dum vult succurrere lapsæ ,
 Frater ; & extentas porrigit usque manus.
 Flebat , ut amissa gemini consorte pericli ,
 Cæruleo junctam nescius esse Deo.
 Littoribus tactis aries fit sidus : at hujus
 Pervenit in Colchas aurea lana domos ,
T Res ubi Luciferos veniens præmiserit Eös ;
 Tempora nocturnis aqua diurna feres.

INde quater pastor saturos ubi clauferit hœdos,
 Canuerint herbæ rore recente quater;
Janus adorandus, cumque hoc Concordia mitis,
 Et Romana Salus, araque Pacis erit.

LUna regit menses. hujus quoque tempora mensis
 Finit Aventino Luna colenda jugo.

FASTORUM

LIBER IV.

ALma, fave vati, geminorum mater Amorum.
 Ad vatem vultus rettulit illa suos.

Quid tibi, ait, mecum? certe majora canebas.

Num vetus in molli pectore vulnus habes?

Scis Dea, respondi, de vulnere. risit: & ather

Protinus ex illa parte serenus erat.

Saucius, an sanus, nunquid tua signa reliqui?

Tu mihi propositum, tu mihi semper opus.

Quæ decuit, primis sine crimine lustris annis:

Nunc teritur nostris area major equis.

Tempora cum caussis Annalibus eruta priscais,

Lapsaque sub terras, orta que signa cano.

Venimus ad quartum, quo tu celeberrima, mensem.

Et vatem, & mensem scis, Venus, esse tuos.

Mota Cytheriaca leviter mea tempora myrto

Contigit: &, Cœptum perfice, dixit, opus.

Sensimus; & subito caussæ patuere dierum.

Dum licet, & spirant flamina; navis eat.

Si qua tamen pars te de Fastis tangere debet,

Cæsar, in Aprili, quo tenearis, habes.

Hic ad te magna descendit imagine mensis:

Et fit adoptiva nobilitate tuus.

Hoc pater Iliades, cum longum scriberet annum,

Vidit; & auctores rettulit ipse suos.

Utque fero Marti primam dedit ordine sortem,

Quod sibi nascenti proxima causa fuit;

Sic Venerem gradibus multis in gente repertam

Alterius voluit mensis habere locum.

Principiumque sui generis, revolutaque quærens

Sæcula, cognatos venit ad usque Deos.

Dardanon Electra nesciret Atlantide cretum

Scilicet; Electran concubuisse Jovi?

Hujus Erichthonius : Tros est generatus ab illo :

Assaracō creat hic : Assaracusque Capyn.

Proximus Anchisen : cum quo commune parentis

Non dedignata est nomen habere Venus.

Hinc satus Æneas , pietas spectata per ignes ,

Sacra , patremque humeris altera sacra , tulit.

Venimus ad felix aliquando nomen Ilii :

Unde domus Teucros Julia tangit avos.

Postumus huic : qui , quod silvis fuit ortus in altis ,

Silvius in Latia gente vocatus erat.

Isque , Latine , tibi pater est : subit Alba Latinum :

Proximus est titulis Epitos , Alba , tuis.

Ille dedit Capii recidiva vocabula Trojæ ;

Et tuus est idem , Calpete , factus avus.

Cumq; patris regnum post hunc Tiberinus haberet ;

Dicitur in Thuscæ gurgite mersus aquæ.

Jam tamen Agrippan genitū , Remulumq; nepotem

Viderat : in Remulum fulmina missa ferunt.

Venit Aventinus post hos : locus unde vocatus ;

Mons quoque . post illum tradita regna Procæ .

Quem sequitur diri Numitor germanus Amulī .

Ilia cum Lauso de Numitore sati .

Enī cadit patruo Lausus : placet Ilia Marti ;

Teque parit , gemino junctæ Quirine Remo .

Ille suos semper Venerem Martemque parentes

Dixit : & emeruit vocis habere fidem .

Neve sacuturi possent nescire nepotes ;

Tempora Dis generis continuata dedit .

Sed Veneris mensē Grajo sermone notatum

Auguror : à spumis est Dea dicta maris .

Nec tibi sit mirum Grajo rem nomine dici :

Itala nam tellus Græcia major erat .

Venerat Evander plenā cum classe suorum :

Venerat Alcides , Grajus . uterque genus .

Hospes Aventinis armentum pavit in herbis

Claviger : & tanto est Albula pota Deo .

Dux quoque Neritius . testes Læstrygones exstant :

Et quod adhuc Circes nomina littus habet .

Et jam Telegoni , jam mœnia Tiburis udi

Stabant : Argolicæ quod posuere manus .

Venerat Atrides fatis agitated Halesus ;

A quo se dictam terra Falisca putat .

Adjice Trojanæ suasorem Antenora pacis ,

Et

Et generum Oeniden, Appule Daune, tuum.
 Serus ab Iliacis, & post Antenora, flammis
 Attulit Æneas in loca nostra Deos.
 Hujus erat Solymus Phrygiâ comes exul ab Idâ :
 A quo Sulmonis mœnia nomen habent.
 Sulmonis gelidi patriæ, Germanice, nostræ.
 Me miserum, Scythico quam procul illa solo est !
 Ergo ego tam longas sed supprime, Musa, querelas:
 Non tibi sunt mœstâ sacra canenda lyrâ.
 Quo non Livor abit? sunt qui tibi mensis honorem
 Eripuisse velint, invidiantque, Venus.
 Nam, quia Ver aperit tunc omnia, densaque cedit
 Frigoris asperitas, sætaque terra parit ;
 Aprilem memorant ab aperto tempore dictum :
 Quem Venus injectâ vindicat alma manu.
 Illa quidem totum dignissima temperat orbem :
 Illa tenet nullo regna minora Deo :
 Juraque dat cælo, terræ, natalibus undis ;
 Perque suos initus continet omne genus.
 Illa Deos omnes (longum enumerare) creavit :
 Illa fatis causas arboribusque dedit :
 Illa rudes animos hominum contraxit in unum ;
 Et docuit jungi cum pare quemque suâ.
 Quid genus omne creat volucrum, nisi blanda vo-
 luptas ?
 Nec coëant pecudes, si levis absit amor.
 Cum mare trux aries cornu decertat : at idem
 Frontem dilectæ lædere parcit ovis.
 Depositâ taurus sequitur feritate juveneam,
 Quem toti saltus, quem nemus omne, tremunt.
 Vis eadem, lato quodcumque sub æquore vivit,
 Servat ; & innumeris piscibus implet aquas.
 Prima feros habitus homini detraxit : ab illâ
 Venerunt cultus mundaque cura sui.
 Primus amans carmen vigilatum nocte negata
 Dicitur ad clausas concinuisse fores.
 Eloquiumque fuit duram exorare puellam :
 Proque suâ causâ quisque disertus erat.
 Mille per hanc artes motæ : studioque placendi,
 Quæ latuère prius, multa reperta ferunt.
 Hanc quisquam titulo mensis spoliare secundi
 Audeat ? à nobis sit procul iste furor. (aucta,
 Quid, quod ubique potens, templisq; frequentibus
 E e e 5 Urbe

Urbe tamen nostra jus Dea majus habet ?
 Pro Troja, Romane, tua Venus arma ferobat ;
 Cum gemuit teneram cuspide læsa manum ,
 Cælestesque duas Trojano iudice vicit.
 Ah nolim victas hoc meminisse Deas !
 Assaracique nurus dicta est : ut scilicet olim
 Magnus Iuleos Cæsar haberet avos.
 Nec Veneri tempus, quam ver. erat aptius ullum.
 Vere nitent terræ : vere remissus ager.
 Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt ;
 Nunc tumido gemmas cortice palines agit.
 Et formosa Venus formoso tempore digna est :
 Urque solet , Marti continuata suo.
 Vere monet curvas materna per æquora puppes
 Ire : nec hibernas jam timuisse minas.
 Rite Deam Latix colitis matresque nurusque ;
 Et vos, quis vittæ longaque vestis abest.
 Aurea marmoreo redimicula solvite collo :
 Demite divitias : tota lavanda Dea est.
 Aurea siccato redimicula reddite collo :
 Nunc alii flores, nunc nova danda rosa est.
 Vos quoque sub viridi myrto jubet illa lavari :
 Causaque, cur jubeat, (discite) certa subest.
 Litorè siccabat rorantes nuda capillos.
 Viderunt Satyri turba proterva Deam.
 Sensit, & apposita textit sua corpora myrto.
 Tuta fuit factò : vosque referre jubet.
 Discite nunc, quare Fortunæ thura Virili
 Detis eo, calida qui locus humet aqua.
 Accipit ille locus posito velamine cunctas ;
 Et vitium nudi corporis omne videt.
 Ut tegat hoc, celetque viros, Fortuna Virilis
 Præstat : & hoc parvo thure rogata facit.
 Nec pigeat niveo tritum cum lacte papaver
 Suinere , & expressis mella liquata favis.
 Cum primum cupido Venus est deducta marito ;
 Hoc bibit. ex illo tempore nupta fuit.
 Supplicibus verbis illam placato : sub illa
 Et forma, & mores, & bona fama manent.
 Roma pudicitia proavorum tempore lapsa est :
 Cumgram , veteres , consuluistis anum.
 Tempa jubet Veneri fieri : quibus ordine factis,
 Inde Venus verso nomina corde tenet.

Semper ad Æneas placido, pulcerrima, vultu
 Respice : totquæ tuas , Diva, tuere nurus.
 Dum loquor, elatæ metuendus acumine caudæ
 Scorpions in virides præcipitatur aquas.

Nox ubi transierit, cælumque rubescere primo
 Cræperit, & tactæ rore querentur aves ,
 Semustamque facem vigilatâ nocte viator
 Ponet, & ad solum rusticus ibit opus ;
 Pleiades incipiunt humeros relevare paternos :
 Quæ septem dici, sex tamen esse solent.
 Seu quod in amplexum sex hinc venire Deorum :
 Nam Steropen Marti concubuisse ferunt :
 Neptuno Halcyonen, & te, formosa Celæno :
 Maian , & Electran , Taygetenque Jovi :
 Septima mortali Merope tibi, Sisyphæ, nupsit.
 Pœnitet ; & facti sola pudore later.

Sive quod Electra Trojæ spectare ruinas
 Non tulit : ante oculos opposuitque manum.

Ter sine perpetuo cælum versetur in axe ;
 Ter jungat Titan, terque resolvat equos ;
 Protinus inflexo Berecynthia tibia cornu
 Flabit , & Idææ festa Parentis erunt.
 Ibunt senimares, & inania tympana tundent ;
 Æraque tinnitus ære repulsa dabunt.

Ipsa sedens molli comitum cervice feretur
 Urbis per medias exululata vias.

Scena sonat, Ludique vocant. spectate, Quirites ;
 Et Fora Marte suo litigiosa vacent.

Quærere multa libet ; sed me sonus æris acuti
 Terret , & horrendos lotos adunca sono.

Da Dea, quas sciter, doctas, Cybeleia, neptes.
 Audit ; & has curæ jussit adesse meæ.

Pandite mandati memores, Heliconis alumnae ,
 Gaudeat assiduo cur Dea Magna sono.

Sic ego ; sic Erato (mensis Cythereius illi
 Cessit ; quod teneri nomen Amoris habet :)

Reddita Saturno fors hæc erat ; Optime regum ,
 A nato sceptris excutière tuis.

Ille suam metuens, ut quæque erat edita, prolem
 Devorat ; immersam visceribusque tenet.

Sæpe Rhea quæsta est toties fœcunda, nec unquam
 Mater ; & indoluit fertilitate suâ.

Jupiter ortus erat. pro magnâ teste vetustas

Creditur. acceptam parce movere fidem,
Veste latens saxum cœlesti viscere sedit.

Sic genitor fati decipiendus erat.

Ardua jam dudum resonat tinnitibus Ide ;

Tutus ut infanti vagiat ore puer.

Pars clypeos sudibus, galeas pars tundit inanes ;

Hoc Curètes habent, hoc Corybantes opus.

Res latuit patrem : prisci que imitamina facti

Æra Deæ comites raucaque terga movent.

Cymbala pro galeis, pro scutis tympana pulsant :

Tibia dat Phrygios, ut dedit ante, modos.

Desierat, cœpi : Cur huic genus acre leones

Præbent insolitas ad juga curva jubas ?

Desieram, cœpit : Feritas mollita per illam

Creditur. id curru testificata suo est.

At cur turritâ caput est ornata coronâ ?

An Phrygiis turres urbibus illa dedit ?

Annuit. Unde venit, dixi, sua membra secandi

Impetus ? ut tacui, Pieris orsa loqui :

Phryx puer in silvis facie spectabilis altis

Turrigeram casto vinxit amore Deam.

Hunc sibi servari voluit, sua templa tueri :

Et dixit, Semper fac puer esse velis.

Ille fidem jussis dedit, & Si mentiar, inquit,

Ultima, quam fallam, sit Venus illa mihi.

Fallit : & in Nympha Sagaritide desinit esse,

Quod fuit. huic pœnas exigit ira Deæ.

Naida vulneribus succidit in arbore factis.

Illa perit. fatum Naïdos arbor erat.

Hic furit : & credens thalami procumbere tectum,

Effugit, & cursu Dindyma summa petit. (mat.

Et modo, Tolle faces ; Remove, modo, verbera, cla-

Sæpe Palæstinas jurat adesse Deas.

Ille etiam saxo corpus laniavit acuto ;

Longaque in immundo pulvere tracta coma est.

Voxque fuit, Merui : meritas dem sanguine pœnas.

Ah pereant partes, quæ nocuere mihi !

Ah pereant ! dicebat adhuc. onus inguinis aufert ;

Nullaque sunt subito signa relicta viri.

Venit in exemplum furor hinc, mollesque ministri

Cædunt jactatis vilia membra comis.

Talibus Aoniæ facunda voce Camœnæ

Reddita quæsti causâ furoris erat.

Hoc quoq; dux operis, moneas precor; unde petita
 Venerit. an nostrâ semper in Urbe fuit?
 Dindymon, & Cybelen, & amœnam fontibus Iden
 Semper, & Iliacas Mater amavit opes.
 Cum Trojam Æneas Italos portaret in agros;
 Est Dea sacriferas pœne secuta rates.
 Sed nondum fatis Latio sua numina posci
 Senferat; assuetis substiteratque locis.
 Post, ut Roma potens opibus jam sæcula quinque
 Vidit, & edomito sustulit orbe caput;
 Carminis Euboïci fatalia verba sacerdos
 Inspicit. inspectum tale fuisse ferunt:
 Mater abest; Matrem jubeo, Romane, requiras.
 Cum veniet, castâ est accipienda manu.
 Obscuræ fortis Patres ambagibus errant:
 Quæve parens absit, quove petenda loco.
 Consultitur Pœan: Divûmque arcessite Matrem,
 Inquit: in Idæo est invenienda jugo.
 Mittuntur proceres. Phrygiæ tum sceptrâ tenebat
 Attalus: Ausoniis rem negat ille viris.
 Mira canam. longo tremuit cum murmure tellus:
 Et sic ex adytis Diva locuta suis:
 Ipsa peti volui. ne sit mora: mitte volentem.
 Dignus Roma locus, quo Deus omnis eat.
 Ille soni terrore pavens, Prosciscere, dixit;
 Noltra eris. in Phrygios Roma refertur avos.
 Protinus innumeræ cædunt pineta secures
 Illa, quibus fugiens Phryx pius usus erat.
 Mille manus coeunt: & picta coloribus uestis.
 Cælestum Matrem concava puppis habet.
 Illa sui per aquas fertur tutissima nati;
 Longaque Phryxææ stagna fororis adit:
 Rhœtæumque rapax, Sigæaque littora transit;
 Et Tenædon veteres Eëtionis opes.
 Cyclades excipiunt, Lesbo post terga relictâ;
 Quaque Caristêis frangitur unda vadis.
 Transit & Icarium, lapsas ubi perdidit alas
 Icarus, & vastæ nomina fecit aquæ.
 Tum lævâ Creten, dextrâ Pelopeïdas undas
 Deserit: & Veneri sacra Cythêra petit.
 Hinc mare Trinacrium, candens ubi tingere ferrum
 Brontes, & Steropes, Acmonidesque solent:
 Equoraque Æfra legit, Sardôaque regna sinistris

Prospicit à remis , Ausoniamque tenet.
 Ostia contigerat : qua se Tiberinus in altum
 Dividit , & campo liberiore natat.
 Omnis Eques, mistâque gravis cum Plebe Senatus,
 Obvius ad Thulci fluminis ora venit.
 Procedunt pariter matres, natæque, nurusque ;
 Quæque colunt sanctos virginitate focos.
 Sedula fune viri contento brachia lassant.
 Vix subit adversas hospita navis aquas.
 Sicca diu tellus fuerat : sitis usserat herbas :
 Sedit limoso pressa carina vado :
 Quisquis adest operi, plus quam pro parte laborat ;
 Adjuvat & fortes voce sonante manus.
 Illa velut medio stabilis sedet insula ponto.
 Attoniti monstro stantque paventque viri.
 Claudia Quinta genus Clauso referebat ab alto :
 Nec facies impar nobilitate fuit.
 Casta quidem ; sed non & credita. rumor iniquus
 Læserat , & falsi criminis acta rea est.
 Cultus, & ornatis varie prodisse capillis ,
 Obfuit : ad rigidos promtaque lingua senes.
 Conscia mens recti famæ mendacia risit :
 Sed nos in vitium credula turba sumus.
 Hæc ubi castarum processit ab agmine matrum ,
 Et manibus puram fluminis hausit aquam ;
 Ter caput irrorat , ter tollit in æthera palmas.
 Quicumque adspiciunt, mente carere putant.
 Submissoque genu , vultus in imagine Divæ
 Figit , & hos edit crine jacente sonos :
 Supplicis, alma, tuæ, genetrix fœcunda Deorum,
 Accipe sub certâ conditione preces.
 Casta negor. si tu damnas ; meruisse fatebor.
 Morte luam pœnas iudice victa Deâ.
 Sed, si crimen abest, tu nostræ pignora vitæ
 Re dabis : & castas casta sequere manus.
 Dixit : & exiguo funem conamine traxit.
 Mira , sed & scenâ testificata loquar.
 Mota Dea est ; sequiturque ducem , latidatque se-
 Index latitiæ fertur in astra sonus. (quando.
 Fluminis ad flexum veniunt : Tiberina priores
 Ostia dixerunt , unde sinister abit.
 Nox aderat : querno religant à stipite funem :
 Dantque levi somno corpora sua cibo.

Lux aderat : querno solvunt à stipite funem :
 Ante tamen posito thura dedere foco.
 Ante coronatâ puppi sine labe juvencam .
 Maſtarunt operum conjugiique rudem .
 Eſt locus, in Tiberin qua lubricus influit Almo ,
 Et nomen magno perdit ab amne minor .
 Illic purpureâ canus cum veſte ſacerdos
 Almonis Dominam ſacraque lavit aquis .
 Exululant comites, ſurioſaque tibia ſiatur ;
 Et feriunt molles taurea terga manus .
 Claudia præcedit læto celeberrima vultu ;
 Credita vix tandem teſte pudica Deâ .
 Ipſa ſedens plauſtro portâ eſt inveſta Capenâ :
 Sparguntur junctæ flore recente boves .
 Naſica accepit : templi tunc extitit auctor .
 Auguſtus nunc eſt : ante Metellus erat .
 Subſtitit hic Erato. mora ſit, ſi cætera quæram .
 Dic, inquam, parvâ cur ſtipe quærat opes ?
 Contulit æs populus ; de quo delubra Metellus
 Fecit , ait. dandæ mos ſtipis inde manet .
 Cur vicibus factis incant convivia, quæro ,
 Tum magis, indiſctas concelebrentque dapes .
 Quod bene inutarit ſedem Berecynthia, dixit ;
 Captant mutatis ſedibus omen idem .
 Inſtiteram , quare primi Megaleſia ludi
 Urbe forent noſtrâ : cum Dea (ſenſit enim :)
 Illa Deos, inquit, peperit. ceſſere parenti :
 Principiumque dati Mater honoris habet .
 Cur igitur Gallos , qui ſe excidere, vocamus ?
 Cum tanto Phrygiâ Gallica diſtet humus ?
 Inter, ait, viridem Cybelen altasque Celenas ,
 Amnis it inſanâ , nomine Gallus, aquâ .
 Qui bibit inde, furit. procul hinc diſcedite, quis eſt
 Cura bonæ mentis. qui bibit inde, furit .
 Non pudet herboſum, dixi, poſuiſſe moretum .
 In Dominæ menſis ? an ſua cauſſa ſub eſt ?
 Lactæ mero veteres uſi memorantur, & herbis ;
 Sponte ſuâ ſi quas terra ferebat, ait .
 Candidus eliſe miſcetur caſeus herbæ ;
 Cognoscat priſcos ut Dea priſca cibos .
 Poſtera cum cælo motis Pallantias aſtris
 Fulſerit ; & niveos Luna levârit equos ;
 Qui dicet, Quondam ſacrata eſt colle Quirini

Hac

Hæc Fortuna die Publica ; verus erit.

Tertia lux (memini) Ludis erat. at mihi quidam
Spectanti senior, contiguusque loco ,

Hæc, ait, illa dies, Libycis quâ Cæsar in oris
Perfida magnanimi contudit arma Jubæ.

Dux mihi Cæsar erat, sub quo meruisse Tribunus
Glorior. officio præfuit ille meo.

Hanc ego militiâ sedem, tu pace parasti ,
Inter bis quinos usus honore Viros.

Plura locuturi subito seducimur imbre.

Pendula cælestes Libra movebat aquas.

Ante tamen, quam summa dies spectacula sistat ,
Ensiser Orion æquore mersus erit.

Proxima victricem cum Romam inspexerit Eös,
Et dederit Phœbo stella fugata locum ;

Circus erit pompâ celebrer numeroque Deorum :
Primaque ventosis palma petetur equis.

Hi Cereris Ludi : non est opus indice causâ.

Sponte Dææ munus promeritumque patent.

Messis erant primis virides mortalibus herbæ ;
Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Et modo carpebant vivaci cespite gramen ;

Nunc epulæ tenerâ fronde cacumen erant. (tâ)

Postmodo glans nata est. bene erat jâ glande reper-
Duraque magnificas quercus habebat opes.

Prima Ceres homini ad meliora alimenta vocato
Mutavit glandes utiliore cibo.

Ulla jugo tauros collum præbere coëgit :

Tum primum soles eruta vidit humus.

Æs erat in pretio : chalybeia massa latebat.

Heu quàm perpetuo debuit illa tegi !

Pace Ceres læta est. at vos optate, coloni ,

Perpetuam Pacem, perpetuumque Ducem.

Farra Dææ, micæque licet salientis honorem

Detis, & in veteres thurea grana focos.

Et, si thura aberunt, unctas accendite tædas.

Parva bonæ Cereri, sint modo casta, placent.

A bove succincti cultros removete ministri.

Bos aret : ignavam sacrificate suem.

Apta jugo cervix non est ferienda securi.

Vivat, & in durâ sæpe laboret humo.

Exigit ipse locus, raptus ut virginis edam,

Plura recognosces : pauca docendus eris.

Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor
 Trinacris ; à positu nomen adepta loci.
 Grata domus Cereri. multas ibi possidet urbes ;
 In quibus est culto fertilis Henna solo.
 Frigida cælestum matres Arethûsa vocarat.
 Venerat ad sacras & Dea flava dapes.
 Filia, consuetis ut erat comitata puellis ,
 Errabat nudo per sua prata pede.
 Valle sub umbrosâ locus est, adspergine multâ.
 Uvidus ex alto desilientis aquæ.
 Tot fuerant illic, quot habet natura, colores :
 Pictaque dissimili flore nitebat humus.
 Quam simul adspexit ; Comites accedite, dixit ;
 : Et mecum vestros flore replete sinus.
 Præda puellares animos prolestat inanis ;
 : Et non sentitur sedulitate labor.
 Hæc implet lento calathos è vimine textos :
 Hæc gremium, laxos degravat illa sinus.
 Illa legit calthas : huic sunt violaria curæ :
 : Illa papavereas sublecat ungue comas.
 Has, Hyacinthe, tenes : illas, Amarante, moraris :
 : Pars thyma, pars casiam, pars meliloton amat.
 Plurima læta rosa est, & sunt sine nomine flores.
 Ipsa crocos tenues, liliaque alba legit.
 Carpendi studio paulatim longius itur ;
 Et dominam casu nulla secuta comes.
 Hanc videt, & visam patruus velociter aufert ;
 Regnaque cæruleis in sua portat equis.
 Illa quidem clamabat, Iô, cariissima mater ,
 Auferor. ipsa suos abscederatque sinus.
 Panditur interea Diti via : jamque diurnum
 Lumen inassueti vix patiuntur equi.
 At chorus æqualis cumulatis flore canistris ,
 Persephone, clamant, ad tua dona veni.
 Ut clamata silet, montes ululatibus implent ;
 Et feriunt mœstæ pectora nuda manus. (nam:
 Attonita est plangore Ceres ; modo venerat Hen-
 : Nec mora, Me miseram, filia, dixit, ubi es ?
 Mentis inops rapitur. quales audire solemus
 : Threïcias passis Mæuadas ire comis.
 Ut vitulo mugit sua mater ab ubere raptò ,
 Et quærit fœtus per nemus omne suos ;
 Sic Dea, nec retinet genitus, & concita cursu

Fertur ; & è campis incipit, Henna, tuis.
 Inde puellaris nãsta est vestigia plantæ ,
 Et pressam noto pondere vidit humum.
 Forsitan illa dies errori summa fuisset ,
 Si non turbassent signa reperta fues.
 Jamque Leontinos Amenanaque flumina cursu
 Præterit , & ripas , herbifer Aci , tuas :
 Præterit & Cyanen , & fontem lenis Anapi ;
 Et te , vorticibus non adeunde Gela.
 Liquerat Ortygien, Megaræaque, Pantagienque ;
 Quaque Simethæas accipit æquor aquas ,
 Antraque Cyclopum positis exusta caminis ,
 Quique locus curvæ nomina falcis habet :
 Himeraq; , & Didymen, Acragantaq; Tauromenonq;
 Sacrorumque Melan pascua læta boum.
 Hinc Camerinan adit, Thapsionq; & Heloria tempe;
 Quaque patet Zephyro semper apertus Eryx.
 Jamque Peloriaden, Lilybæaque, jamque Pachynon
 Lustrarat , terræ cornua prima suæ.
 Quacunque ingreditur, miseris loca cuncta querelis
 Implet. ut amissum cum gemit ales Ityn.
 Perq; vices modo, Persephone, modo, Filia, clamat.
 Clamat, & alternis nomen utrumque ciet.
 Sed neque Persephone Cererem, neque filia matrem
 Audit : & alternis nomen utrumque perit.
 Unaque, pastorem vidisset an arva colentem ,
 Vox erat , Hac gressus ecqua puella tulit ?
 Jam color unus inest rebus , tenebrisque teguntur
 Omnia : jam vigilas conticuere canes.
 Alta jacet vasti super ora Typhoëos Ætne,
 Cujus anhelatis ignibus ardet humus.
 Illic accendit geminas pro lampade pinus :
 Hinc Cereris sacris nunc quoque tæda datur.
 Est specus exesi structurâ pumicis asper ;
 Non homini regio , non adeunda seræ :
 Quo simul ac venit , frænatos curribus angues
 Jungit , & æquoreas sicca pererrat aquas.
 Effugit & Syrtes , & te , Zanclea Charybdi ;
 Et vos , Nisæi naufraga monstra canes ;
 Hadriacumque patens late, bimaremque Corinthon.
 Sic venit ad portus , Attica terra, tuos.
 Hic primum sedit gelido mœstissima saxo.
 Illud Cecropidæ nunc quoque triste vocant.

Sub Jove duravit multis immota diebus,
 Et Lunæ patiens, & pluvialis aquæ.
 Fors sua cuique loco est. quo nunc Cerealis Eleusiu,
 Dicitur hoc Celei rura fuisse senis.
 Ille domum glandes excussa que mora rubetis
 Portat, & arsuris arida ligna focis.
 Filia parva duas redigebat rupe capellas;
 Et tener in cunis filius æger erat.
 Mater, ait virgo, (mota est Dea nomine matris)
 Quid facis in solis incomitata jugis?
 Resistit & senior, quamvis onus urget: & orat
 Tecta suæ subeat quantulacunque casæ.
 Illa negat: simularat anum, mitraque capillos
 Presserat. instanti talia dicta refert:
 Sospe cas, semperque parens: mihi filia rapta est.
 Heu melior quanto sors tua sorte meâ!
 Dixit: & ut lacrymæ (neque enim lacrymare
 Deorum est)
 Decidit in tepidos lucida gutta sinus.
 Flent pariter, molles animi virgoque senexque.
 E quibus hæc justis verba fuere senis:
 Sic tibi, quam raptam quereris, sit filia sospes;
 Surge: nec exiguæ despice tecta casæ.
 Cui Dea, Duc, inquit: scisti, qua cogere posses.
 Seque levat faxo, subsequiturque senem.
 Dux comiti narrat, quam sit sibi filius æger;
 Nec capiat somnos, invigiletque malis.
 Illa soporiferum, parvos initura penates,
 Colligit agresti lene papaver humo.
 Dum legit; obliato fertur gustasse palato,
 Longamque imprudens exsoluisse famem.
 Quæ quia principio posuit jejunia noctis;
 Tempus habent Mystæ sidera visa cibi.
 Limen ut intravit, luctus videt omnia plena.
 Jam spes in puero nulla salutis erat.
 Matre salutata (mater Metanira vocatur)
 Tangere dignata est os puerile suo.
 Pallor abit, subitasque vident in corpore vires.
 Tangus celesti venit ab ore vigor.
 Tota domus læta est. hoc est, materque paterque
 Nataque: tres illi tota fuere domus.
 Mox epulas ponunt, liquifaceta coagula lacte,
 Pomæque, & in teneris aurea mella favis.

Abstinet alma Ceres, somnique papavera caussas
 Dat tibi cum tepido lacte bibenda, puer.
 Noctis erat medium, placidique silentia somni ;
 Triptoleum gremio sustulit illa suo :
 Terque manu permulsi eum : tria carmina dixit :
 Carmina mortali non referenda sono.
 Inque foco pueri corpus vivente favilla
 Obruit, humanum purget ut ignis onus.
 Excutitur somno stultè pia mater : & amens ,
 Quid facis? exclamat: membraque ab igne rapit.
 Cui Dea, Dum non es, dixit, scelerata fuisti :
 Irrita materno sunt mea dona metu.
 Iste quidem mortalis erit : sed primus arabit ,
 Et seret, & cultâ præmia tollet humo.
 Dixit: & egrediens nubem trahit, inque dracones
 Transit, & aligero tollitur axe Ceres.
 Junion expositum, Piræaque tuta recessu
 Linqvit, & in dextrum quæ jacet ora latus.
 Hinc init Ægæum ; quo Cycladas adspicit omnes ;
 Ioniumque rapax, Icariumque legit.
 Perque urbes Asiæ longum petit Hellespontum :
 Diversumque locis alta pererrat iter. (dos:
 Nam modo thurilegos Arabas , modo despicit In-
 Hinc Libys, hinc Meroë, siccaque terra subest.
 Nunc adit Hesperios Rhenum Rhodanumque Pa-
 dumque ,
 Teque future parens, Tibri, potentis aquæ.
 Quo feror? inmensum est erratas dicere terras :
 Præteritus Cereri nullus in orbe locus.
 Errat & in cælo : liquidique immunia ponti
 Alloquitur gelido proxima signa polo.
 Parrhasides stellæ (namque omnia nosse potestis ,
 Æquoreas nunquam cum subeatis aquas),
 Persephonen natam miseræ monstrate parenti.
 Dixerat. huic Helice talia verba refert :
 Crimine nox vacua est. Solem de virgine raptâ
 Consule ; qui latè facta diurna videt.
 Sol aditus, Quam quæris, ait, ne vana labores ,
 Nupta Jovis fratri tertia regna tenet.
 Quæsta diu secum sic est affata Tonantem :
 (Maximaque in vultu signa dolentis erant)
 Si memor es, de quo mihi sit Proserpina nata ;
 Dimidium curæ debet habere tuæ.

Orbe pererrato, sola est injuria facti
 Cognita : commissi præmia raptor habet.
 At neque Persephone digna est prædone marito ,
 Nec gener hoc nobis more parandus eræ.
 Quid gravius victore Gyge captiva tulissem ;
 Quam nunc te cæli sceptrâ tenente tuli ?
 Verum impune ferat : nos hæc patiamur inultæ.
 Reddat, & emendet facta priora novis.
 Jupiter hanc lenit, factumque excusat amore ;
 Nec gener est nobis ille pudendus, ait.
 Non ego nobilior. posita est mihi regia cælo.
 Possidet alter aquas : alter inane Chaos.
 Sed si fortè tibi non est mutabile pectus ;
 Statque semel juncti rumpere vincla tori ;
 Hoc quoque tentemus , siquidem jejuna remansit :
 Sin minus ; inferni conjugis uxor erit.
 Tartara jussus adit sumtis Caducifer alis :
 Speque redit citius, visaque certa refert.
 Rapta tribus, dixit, solvit jejunia granis ,
 Punica quæ lento cortice poma tegunt.
 Haud secus indoluit, quam si modo rapta fuisset ,
 Mæsta parens ; longâ vixque resectâ morâ est.
 Atque ita , Nec nobis cælum est habitabile, dixit :
 Tænariâ recipi me quoque valle jube.
 Et factura fuit : pactus nisi Jupiter esset ,
 Bis tribus ut cælo mensibus illa foret.
 Tum demum vultusque Ceres animumque recepit ;
 Imposuitque suæ spicca ferta comæ.
 Largaque provenit cessatis messis in arvis ;
 Et vix congestas area cepit opes.
 Alba decent Cererem : vestes Cerealibus albas
 Sumite. nunc pulli velleris usus abest.
 Occupat Apriles Idus cognomine Victor
 Jupiter : hac illi sunt data templa die.
 Hac quoque, ni fallor, populo dignissima nostro
 Atria Libertas cœpit habere sua.
 Luce secuturâ tutos pete, navita, portus :
 Ventus ab occasu grandine mistus erit.
 Scilicet ut fuerit ; tamen hac Mutinensia Cæsar
 Grandine militiâ contudit arma suâ.
 Tertia post Veneris cum lux surrexerit Idus ;
 Pontifices fordâ sacra litate bove.
 Fordâ ferens bos est fœcundaque, dicta ferendo :

Hinc etiam foetus nomen habere putant.

Nunc gravidum pecus est : gravidæ nunc femine
Telluri plenæ victima plena datur. (terræ.

Pars cadit arce Jovis : ter denas Curia vaccas
Accipit ; & largo sparsa cruore madet.

Ast ubi visceribus vitulos rapuere ministri ,
Sæctaque fumosis exta dedere focis ;

Ignem cremat vitulos, quæ natu maxima virgo ;
Luce Palis populos purget ut ille cinis.

Rege Numâ, fructu non respondente labori ,
Irrita decepti vota colentis erant.

Nam modo siccus erat gelidis Aquilonibus annus ;
Nunc ager assiduâ luxuriabat aquâ.

Sæpe Ceres primis dominum fallebat in herbis ;
Et levis oblesso stabat avena solo :

Et pecus ante diem partus edebat acerbos :
Agnaque nascendo sæpe necabat ovem.

Silva vetus nullaque diu violata securi
Stabat , Mænalis sacra relicta Deo.

Ille dabat tacitis animo responsa quieto
Noctibus. hic geminas rex Numa mactat oves.

Prima cadit Fauno ; leni cadit altera Somno.
Sternitur in duro vellus utrumque solo.

Bis caput intonsum fontanâ spargitur undâ ;
Bis sua fagineâ tempora fronde premit.

Ufus abest Veneris : nec fas animalia mensis
Ponere : nec digitis anulus ullus inest.

Veste rudi tectum supra nova vellera corpus
Ponit , adorato per sua verba Deo.

Interea placidam redimita papavere frontem
Nox venit, & secum somnia nigra trahit. (ro,

Faunus adest ; oviumque premens pede vellera du-
Edidit à dextro talia dicta toro :

Morte hõum tibi, Rex, Tellus placanda duarum :
Det sacris animas una necata duas.

Excutitur terrore quies ; Numa visâ revolvit ;
Et secum ambages cæcæque jussâ refert.

Expedit errantem nemori gratissima conjux ;
Et dixit , Gravidæ posceris exta bovis.

Extâ bovis dantur gravidæ : felicior annus
Provenit, & fructum terra pecusque ferunt.

Hanc quondam Cytheræa diem properantius ire
Jussit , & æthercos præcipitavit equos ;

Ut

Ut titulum imperii quam primum luce sequenti
Augusto juveni prospera bella darent.

Sed jam præteritas quartus tibi Lucifer Idus
Respicit. hac Hyades Dorida nocte petunt.

Tertia post Hyadas cum lux erit orta remotas ;
Carcere partitos Circus habebit equos.

Cur igitur missæ vinctis ardentia tædis
Terga ferant vulpes, caussa docenda mihi.

Frigida Carseoli nec olivis apta ferendis
Terra , sed ad segetes ingeniosus ager.

Hæc ego Pelignos natalia rura petebam ;
Parva , sed assiduis uvida semper aquis.

Hospitis antiqui solitas intravimus ædes.
Demserat emeritis jam juga Phœbus equis.

Is mihi multa quidem, sed & hæc, narrare solebat ;
Unde meum præsens iustrueretur opus :

Hoc, ait, in campo (campumque ostendit) habebat
Rus breve cum duro parca colona viro.

Ille suam peragebat humum : sive usus aratri ,
Sive cavæ falcis , sive bidentis erat.

Hæc modo verrebat stantem tibicine villam :
Nunc matris plumis ova fovenda dabat.

Aut virides malvas, aut fungos colligit albos :
Aut humilem grato calfacit igne focum.

Et tamen assiduis exercet brachia telis ;
Adversumque minas frigoris arma parat.

Filius hujus erat primo lascivus in ævo ;
Addideratque annos ad duo lustra duos.

Is capit extremi vulpem sub valle salicti :
Abstulerat multas illa cohortis aves.

Captivam stipulâ sænoque involvit, & ignes
Admover. urentes effugit illa manus.

Qua fugit, incendit vestitos messibus agros :
Damnosis vires ignibus aura dabat.

Factum abiit ; monumenta manent. nam vivere
captam

Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat.
Utque luat pœnas gens hæc, Cerealibus ardet :

Quoque modo segetes perdidit, ipsa perit.

Postera cum veniet terras visura patentes
Memnonis in roseis lutea mater equis ;

E duce lanigeri pecoris, qui prodidit Helen ,
Sol abit : egresso victima major adest.

Vacca sit an taurus, non est cognoscere promptum:

Pars prior apparet: posteriora latent.

Seu tamen est taurus, sive est hoc fœmina signum;

Junone invitâ munus amoris habet.

NOx abiit, oriturque Aurora. Palilia poscor.

Non poscor frustra; si favet alma Pales.

Alma Pales, faveas pastoria sacra canenti;

Prosequor officio si tua festa pio.

Certè ego de vitulo cinerem stipulasque fabales

Sæpe tuli plenâ februa casta manu.

Certè ego transilui positas ter in ordine flammâs;

Virgaque roratas laurea misit aquas.

Mota Dea est; operique favet. navalibus exi,

Puppis: habent ventos jam tua vela suos.

I, pete virginèâ, populus, suffimen ab arâ:

Vesta dabit. Vestæ munere purus eris.

Sanguis equi suffimen erit, vitulique favilla.

Tertia res, duræ culmen inane sabæ.

Pastor, oves saturas ad prima crepuscula lustra.

Uda prius spargat, virgaque verrat humum.

Frondebis, & fixis decorentur ovilia ramis;

Et tegat ornatas longa corona fores.

Cærulei fiant vivo de sulfure fumi;

Tactaque fumanti sulfure balet ovis.

Ure mares oleas, tædanique, herbasque Sabinas;

Et crepet in mediis laurus adusta focus.

Libaque de milio milii fiscella sequatur:

Rustica præcipuè quo Dea læta cibo est.

Adde daptes mulctramque suas: dapibusque resectis

Silvicolam tepido lacte precare Palen.

Consule, dic, pecori pariter, pecorisque magistris:

Effugiat stabulis noxa repulsâ meis.

Sive sacro pavi, sêdive sub arbore sacrâ;

Pabulaque è bustis inscîa carpit ovis:

Seu nemus intravi vetitum, nostrisve fugatæ

Sunt oculis Nymphæ, semicaperve Deus:

Seu mea falx ramo lucum spoliavit opaco,

Unde data est ægre fiscina frondis ovi:

Da veniam culpæ: nec, cum degrandinat, obsit

Agresti fano supposuisse pecus.

Nec noceat turbasse lacus. ignoscite, Nymphæ;

Lota quod obscuras ungula secit aquas.

Tu, Dea, pro nobis Fontes fontanaque placa

Nu-

Numina ; tu sparsos per nemus omne Deos.
 Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ ;
 Nec faunum, medio cum premit arva die.
 Pelle procul morbos. valeant hominesq; gregesque;
 Et valeant vigiles provida turba carēs.
 Neve minus multos redigam, quam mane fuerunt ;
 Neve gemam referens vellera rapta lupo.
 Absit iniqua fames. herbæ frondesque supersint :
 Quæque lavent artus, quæque bibantur, aquæ.
 Ubera plena premam. referat mihi caseus æra :
 Dentque viam liquido vimina rara sero.
 Sitque salax aries ; conceptaque semina conjux
 Reddat ; & in stabulo multa sit agna meo.
 Lanaque proveniat nullas læsura puellas ,
 Mollis, & ad teneras quam libet apta manus.
 Quæ precor, eveniant: & nos faciamus ad annum
 Pastorum dominæ grandia liba Pali.
 His Dea placanda est : hæc tu conversus ad ortus
 Dic ter, & in vivo prolue rore manus.
 Tum licet, appositâ veluti craterē camellâ ,
 Lac niveum potes, purpureamque sapam.
 Moxque per ardentē stipulæ crepitantis acervos
 Trajicias celerī strenua membra pede.
 Expositus mos est. moris mihi restat origo.
 Turba facit dubium ; cœptaque nostra tenet.
 Omnia purgat edax ignis, vitiumque metallis
 Excoquit. idcirco cum duce purgat oves.
 An, quia cunctarum contraria semina rerum
 Sunt duo, discordes ignis & unda Dei ;
 Junxerunt elementa patres : aptumque putarunt
 Ignibus & sparsâ tangere corpus aquâ ?
 An, quod in his vitæ causa est; hæc perdidit exul :
 His nova sit conjux : hæc duo magna putant ?
 Vix equidem credo ; sunt qui Phaëthonta referrī
 Credant, & nimias Deucalionis aquas.
 Pars quoque, cum saxis pastores saxa terebant ,
 Scintillam subito profluisse ferunt.
 Prima quidem periit : stipulis excepta secunda est.
 Hoc argumenti flamma Palilis habet.
 An magis hunc morem pietas Æneia fecit ,
 Innocuum victo cui dedit ignis iter ? (est ,
 Num tamen est vero propius ; cum condita Roma
 Transferri jussos in nova tecta Lares ?

Mutantesque domum tectis agrestibus ignem,
 Et cessaturæ supposuisse calæ?
 Per flammæ saluisse pecus, saluisse colonos?
 Quod fit natali nunc quoque, Roma, tuo.
 Ipse locus causas vati facit. Urbis origo
 Venit. ades festis, magne Quirine, tuis.
 Jam luerat pœnas frater Numitoris, & omne
 Pastorum gemino sub duce vulgus erat.
 Contrahere agrestes, & mœnia ponere utrique
 Convenit. ambigitur mœnia ponat uter.
 Nil opus est, dixit, certamine, Romulus, ullo.
 Magna fides aviùm est: experiamur aves.
 Res placet. alter init nemorosi saxa Palati:
 Alter Aventinum mane cacumen adit.
 Sex Remus, hic volucres bis sex videt ordine. pacto
 Statur: & arbitrium Romulus urbis habet.
 Apta dies legitur, qua mœnia signet aratro.
 Sacra Palis suberant: inde movetur opus.
 Fossa fit ad solitum: fruges jaciuntur in imâ,
 Et de vicino terra petita solo.
 Fossa repletur humo, plenæque imponitur ara;
 Et novus accenso finditur igne focus.
 Inde premens stivam designat mœnia sulco:
 Alba jugum niveo cum bove vacca tulit.
 Vox fuit hæc Regis, Condenti Jupiter urbem,
 Et genitor Mavors, Vestaque mater ades:
 Quosque pium est adhibere Deos, advertite cuncti:
 Auspicius vobis hoc mihi furgat opus.
 Longa sit huic ætas, dominæque potentia terræ:
 Sitque sub hac oriens occiduusque dies.
 Ille precabatur. tonitru dedit omnia lævo
 Jupiter: & lævo fulmina missa polo.
 Augurio læti jaciunt fundamina cives;
 Et novus exiguo tempore murus erat.
 Hoc Celer urget opus, quem Romulus ipse vocarat;
 Sintque, Celer, curæ, dixerat, ista tuæ.
 Neve quis aut muros, aut versam vomere terram
 Transeat, audentem talia dede neci.
 Quod Remus ignorans, humiles contemnere muros
 Cœpit: & His populus, dicere, tutus eris?
 Nec mora, transsiluit. rutro Celer occupat ausum.
 Ille premit duram sanguinolentus humum.
 Hæc ubi Rex didicit, lacrymas introrsus obortas

Devorat, & clausum pectore vulnus habet.
 Flere palam non vult, exemplaue fortia servat:
 Sicque meos muros transeat hostis, ait.
 Dat tamen exsequias: nec jam suspendere fletum
 Sustipet; & pietas dissimulata patet.
 Osculaque applicuit posito suprema feretro:
 Atque ait; Invito frater ademte, vale.
 Arsurosq; artus unxit: fecere, quod ille,
 Faustulus, & mœstas Acca soluta comas.
 Tum juvenem nondum facti flevère Quirites.
 Ultima plorato subdita flamma rogo.
 Urbs oritur (quis tunc hoc ulli credere posset?)
 Victorem terris impositura pedem.
 Cuncta regas: & sis magno sub Cæsare semper:
 Sæpe etiam plures nominis hujus habe.
 Et quoties steteris domito sublimis in orbe;
 Omnia sint humeris inferiora tuis.
D Icta Pales nobis. idem Vinalia dicam.
 Una tamen media est inter utramque dies:
 Numina vulgares Veneris celebrate puellæ.
 Multa professorum quælibet apta Venus.
 Poscite thure dato formam, populique favorem:
 Poscite blanditias, dignaque verba joco.
 Cumque sua dominæ date grata sisymbria myrto,
 Textaque compositâ juncea vincla rosâ.
 Tempa frequentari Collinæ proxima portæ
 Nunc decet: à Siculo nomina colle teuent.
 Utque Syracusas Arethusidas abstulit armis.
 Claudius, & bello te quoque cepit, Eryx;
 Carmine vivacis Venus est translata Sibyllæ;
 Inque suæ stirpis maluit urbe coli.
 Cur igitur Veneris festum Vinalia dicant,
 Quæritis; & quare sit Jovis ista dies?
 Turnus, an Æneas Latix gener esset Amatæ,
 Bellum erat. Hetruscas Turnus adoptat opes.
 Clarus erat, sumtisque ferox Mezentius armis:
 Et vel equo magnus, vel pede major erat.
 Quem Rutuli Turnusque suis adsciscere tentant
 Parribus. hæc contra dux ita Tuscus ait:
 Stat mihi non parvo virtus mea. vulnera testes;
 Armaque, quæ sparsi sanguine sæpe meo.
 Qui petis auxilium, non grandia divide mecum
 Præmia, de lacubus proxima musta tuis.

Nulla

Nulla mora est operæ vestrum dare; vincere nostrū
 Quam velit Æneas ista negata mihi ! (est.
 Annuerant Rutuli. Mezentius induit arma :
 Induit Æneas ; alloquiturque Jovem.
 Hostica Tyrreno vota est vindemia Regi ,
 Jupiter : è Latio palmite musta feras.
 Vota valent meliora : cadit Mezentius ingens ,
 Atque indignanti pectore plangit humum.
 Venerat Autumnus calcatis sordidus uvis :
 Redduntur merito debita vina Jovi.
 Dicta dies hinc est Vinalia. Jupiter illam
 Vindicat, & festis gaudet inesse suis.
Sex ubi, quæ restant, luces Aprilis habebit ;
 In medio cursu tempora veris erunt.
 Et frustra pecudem quæres Athamantidos Helles :
 Signaque dant imbres : exoriturque Canis.
 Hac mihi Nomento Romam cum luce redirem ,
 Obstetit in mediâ candida pompa viâ.
 Flamen in antiquæ lucum Robiginis ibat ,
 Exta canis flammis, exta daturus ovis.
 Protinus accessi ; ritûs ne nescius essem.
 Edidit hæc Flamen verba, Quirine, tuus :
 Aspera Robigo, parcas Cerealibus herbis :
 Et tremat in summâ læve cacumen humo.
 Tu fata sideribus cæli nutrita secundis
 Crescere, dum fiant falcibus apta, sinas.
 Vis tua non levis est. quæ tu frumenta notasti ;
 Mæstus in amissis illa colonus habet.
 Nec venti tantum Cereri nocuere, nec imbres ;
 Nec sic marmoreo pallet adusta gelu :
 Quantum, si culmos Titan incalfacit udos.
 Tum locus est iræ, Diva timenda: tuæ.
 Parce, precor, scabrasque manus à messibus aufer ;
 Neve noce cultis : posse nocere sat est.
 Nec teneras segetes, sed durum amplectere ferrum:
 Quodque potest alios perdere, perde prior.
 Utilius gladios & tela nocentia carpes.
 Nil opus est illis : otia mundus agit.
 Sarcula nunc, durusque bidens, & vomer aduncus,
 Ruris opes niteant : inquinet arma situs.
 Conatusque aliquis vaginâ ducere ferrum ;
 Adstrictum longâ sentiat esse morâ.
 At tu ne viola Cererem : semperque colonus

Absenti possit solvere vota tibi.
 Dixerat. à dextrâ villis mantele solutis
 Cumque meri paterà thuris acerra fuit.
 Thura focis vinumque dedit, fibrasque bidentis ;
 Turpiaque obscœnæ (vidimus) exta canis.
 Tum mihi , Cur detur sacris nova victima, quæris ?
 (Quæsieram) caussam percipe, Flamen ait:
 Est Canis (Icarium dicunt) quo sidere moto
 Tosta sitit tellus, præcipiturque seges.
 Pro cane sidereo canis hic imponitur aræ :
 Et, quare pereat, nil nisi nomen habet.
CUM Phrygis Assaraci Tithonia fratre relicto
 Sustulit immenso ter jubar orbe suum ;
 Mille venit variis florum Dea nexa coronis :
 Scena joci morem liberioris habet.
 Exit & in Majas sacrum Florale Kalendas.
 Tunc repetam : nunc me grandius urget opus.
 Aufert, Vesta, diem : cognato, Vesta, recepta est
 Limine. sic justi constituere patres.
 Phœbus habet partem ; Vestæ pars altera cessit :
 Quod superest illis , tertius ipse tenet.
 State Palatinæ laurus, prætextaque quercu
 Stet domus. æternos tres habet una Deos.

F A S T O R U M

L I B E R V.

QUÆRITIS, unde putè Maio data nomina mensi?
 Non satis est liquido cognita caussa mihi.
 Ut stat , & incertus qua sit sibi nescit eun-
 dum ,
 Cum videt ex omni parte viator iter :
 Sic, quia posse datur diversas reddere caussas ,
 Qua ferar ignoro : copiaque ipsa nocet.
 Dicite, quæ fontes Aganippidos Hippocrenes
 Grata Medusæi signa tenetis equi.
 Dissensere deæ. quarum Polyhymnia cœpit
 Prima. silent aliæ ; dictaque mente notant.
 Post chaos, ut primum data sunt tria corpora mun-
 Inque novas species omne recessit opus ; (do,
 Pondere terra suo subsedit, & æquora traxit :
 At cælum levitas in loca summa tulit.

Sol quoque cum stellis nullâ gravitate retentus ,
 Et vos Lunares exsiluistis equi.
 Sed neque terra diu cælo, nec cætera Phœbo
 Sidera cedebant: par erat omnis honos.
 Sæpe aliquis folio, quod tu, Saturne, tenebas,
 Ausus de mediâ plebe sedere Deus.
 Et latus Oceano quisquam Deus advena junxit:
 Tethys & extremo sæpe recepta loco est.
 Donec Honor, placidoque decens Reverentia vultu
 Corpora legitimis imposuere toris.
 Hinc fata Majestas; hos est Dea censa parentes:
 Quaque die partu est edita, magna fuit.
 Nec mora: confedit medio sublimis Olympo,
 Aurea, purpureo conspicienda sinu.
 Confedere simul Pudor & Metus, omne videres
 Numen ad hanc cultus composuisse suos.
 Protinus intravit mentes suspectus honorum.
 Fit pretium dignis; nec sibi quisque placet.
 Hic status in cælo multos permansit in annos:
 Dum senior fatis excidit arce Deus.
 Terra feros partus immania monstra Gigantas
 Edidit, ausuros in Jovis ire domum.
 Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues:
 Atque ait, In magnos arma movete Deos.
 Exstruere hi montes ad sidera summa parabant,
 Et magnum bello sollicitare Jovem.
 Fulmina de cæli jaculatus Jupiter arce
 Vertit in auctores pondera vasta suos.
 His bene Majestas armis defensa Deorum
 Restat: & ex illo tempore firma manet.
 Assidet illa Jovi: Jovis est fidissima custos:
 Et præstat sine vi sceptrâ tremenda Jovi.
 Venit & in terras: coluerunt Romulus illam
 Et Numa: mox alii, tempore quisque suo.
 Illa patres in honore pio matresque tuetur:
 Illa comes pueris virginibusque venit.
 Illa datos fasces commendat, eburque curule:
 Illa coronatis alta triumphat equis.
 Finierat voces Polyhymnia, dicta probarunt.
 Clioque, & curvæ scita Thalia lyræ.
 Excipit Uranie: fecere silentia cunctæ;
 Et vox audiri nullâ, nisi illa, potest.
 Magna fuit quondam, capitis reverentia cani,

Inque

Inque suo pretio ruga senilis erat.
 Martis opus juvenes animosaque bella gerebant :
 Et pro Dis aderant in statione suis.
 Viribus illa minor, nec habendis utilis armis ,
 Consilio patriæ sæpe ferebat opem.
 Nec nisi post annos patuit tunc Curia feros :
 Nomen & ætatis mite Senatus erat.
 Jura dabat populo senior ; finitaque certis
 Legibus est ætas , unde petatur honos.
 Et medius juvenum, non indignantibus ipsis ,
 Ibat : & interior , si comes unus erat.
 Verba quis auderet coram sene digna rubore
 Dicere ? censuram longa senecta dabat.
 Romulus hoc vidit : selectaque pectora Patres
 Dixit. ad hos Urbis summa relata novæ.
 Hinc sua majores posuisse vocabula Majo
 Tangor, & ætati consuluisse suæ.
 Et Numitor dixisse potest, Da, Romule, mensam
 Hunc senibus ; nec avum sustinuisse nepos.
 Nec leve præpositi pignus successor honoris
 Junius à juvenum nomine dictus habet.
 Tum sic, neglectos hederâ redimita capillos ,
 Prima sui cœpit Calliopæa chori :
 Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn ,
 Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis.
 Hinc fata Pleione cum cælifero Atlante
 Jungitur, ut fama est ; Pleiadasque parit.
 Quarum Maja suas formâ superasse sorores
 Traditur, & summo concubuisse Jovi.
 Hæc enixa jugo cupressiferæ Cyllenes
 Ætherium volucris qui pede carpit, itor.
 Arcades hunc, Ladonque rapax, & Mænalos ingens
 Rive colunt, Lunâ credita terra prior.
 Exsul ab Arcadiis Latios Evander in agros
 Venerat : impositos attuleratque Deos.
 Hic , ubi nunc Roma est orbis caput, arbor & her-
 Et paucæ pecudes, & casa rara fuit. (bx,
 Quo postquam ventum ; Consistite, præscia mater,
 Nam locus imperii rus erit istud, ait.
 Et matri & vati paret Nonacrius heros ;
 Inque peregrinâ constitit hospes humo.
 Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bicornis
 Has docuit gentes , alipedisque Dei.

Semicaper, coleris cinctutis, Faune, Lupercis ;
Cum lustrant celebres vellera secta vias.

At tu materno donasti nomine mensem ,
Inventor curvæ, furibus apte, fidis.

Nec pietas hæc prima tua est : septena putaris
Pleiadum numerum fila dedisse lyræ.

Hæc quoque desierat; laudataque voce sororum est.
Quid faciam ? turbæ pars habet omnis idem.

Gratia Piëridum nobis æqualiter adsit ;
Nullaque laudetur plusve minusve mihi.

A B Jove surgat opus. primâ mihi nocte videnda
Stella est in cunas officiosa Jovis.

Nascitur Oleniæ signum pluviale Capellæ :
- Illa dati cælum præmia lactis habet.

Nais Amalthæa Cretæâ nobilis Idâ
Dicitur in silvis occuluisse Jovem.

Huic fuit hædorum mater formosa duorum
Inter Dictæos conspicienda greges ;

Cornibus aëriis, atque in sua terga recurvis :
Ubere, quod nutrix posset habere Jovis.

Eac dabat illa Deo. sed fregit in arbore cornu :
Truncaque dimidiâ parte decoris erat.

Sustulit hoc Nymphe; cinctumq; recentibus herbis,
Et plenum pomis ad Jovis ora tulit.

Ille, ubi res cæli tenuit, folioque paterno
Sedit, & invictò nil Jove majus erat ,

Sidera nutricem, nutricis fertile cornu
Fecit; quod dominæ nunc quoque nomen habet,

Præstitibus Maiæ Laribus videre Kalendæ
Aram constitui, signaque parva Deûm.

Voverat illa quidem Curius : sed multa vetustas
Destruit, & saxo longa senecta nocet.

Causa tamen positi fuerat cognominis illis ,
Quod præstant oculis omnia tuta suis.

Stant quoq; pro nobis, & præfunt mœnibus Urbis;
Et sunt præfentes, auxiliumque ferunt.

At canis ante pedes saxo fabricatus eodem
Stabat. quæ standi cum Lare causa fuit ?

Servat uterq; domum domino quoq; fidus uterque
Compita grata Deo : compita grata cani.

Exagitant & Lar & turba Diania fures :
Pervigilantque Lares ; pervigilantque canes.

Bina gemellorum quærebam signa Deorum

Viribus annosæ facta caduca moræ :

Mille Lares Geniumque Ducis, qui tradidit illos ,
Urbs habet ; & vici numina trina colunt.

Quo feror ? Augustus mensis mihi carminis hujus
Jus dabit. interea Diva canenda Bona est.

Est moles nativa : loco res nomina fecit.

Appellant saxum : pars bona montis ea est.

Huic Remus institerat frustra, quo tempore fratris
Prima Palatinæ signa dedistis aves.

Templa Patres illic oculos exosa viriles

Leniter acclivi constituere jugo.

Dedicat hæc veteris Clausorum nominis hæres

Virgineo nullum corpore passa virum.

Livia restituit ; ne non imitata maritum

Esset , & ex omni parte secuta virum.

Postera cum roseam pulsis Hyperionis astris

In matutinis lampada tollit equis ;

Frigidus Argestes summas mulcebit aristas ,

Candidaque à Calabris vela dabuntur aquis.

At simul inducunt obscura crepuscula noctem ;

Pars Hyadum toto de grege nulla later.

Ora micant Tauri septem radiantia flammis ,

Navita quas Hyadas Grajus ab imbre vocat.

Pars Bacchum nutritæ putant : pars credidit esse

Tethyos has neptes , Oceanique senis.

Nondum stabat Atlas humeros oneratus Olympo ;

Cum satus est formâ conspiciendus Hyas.

Hunc stirps Oceani maturis nisibus Æthra

Edidit , & Nymphas : sed prior ortus Hyas.

Dum nova lanugo ; pavidos formidine cervos

Terret : & est illi præda benigna lepus.

At postquam virtus annis adolevit ; in apros

Audet , & hirsutas cominus ire leas.

Dumque petit latebras fœtæ catulosque lænæ ;

Ipsè fuit Libycæ præda cruenta feræ.

Mater Hyan, & Hyan mœstæ flere sorores ;

Cervicemque polo suppositurus Atlas.

Victus uterque parens tamen est pietate sororum.

Illa dedit cælum : nomina fecit Hyas.

Mater, ades, florum, ludis celebranda jocosis :

Distuleram partes mensè priore tuas.

Incipis Aprili : transis in tempora Maii.

Alter te fugiens , cum venit alter, habet.

Cum tua sint, cedantque tibi consinia mensura ;

Convenit in laudes ille vel iste tuas.

Circus in hunc exit, clamataque palma Theatris :

Hoc quoque cum Circi munere carmen eat.

Ipsa doce quæ sis. hominum sententia fallax.

Optima tu proprii nominis auctor eris.

Sic ego, sic nostris respondit Diva rogatis :

Dum loquitur, vernas efflat ab ore rosas.

Chloris eram, quæ Flora vocor. corrupta Latino :

Nominis est nostri littera Græca sono.

Chloris eram Nymphe campi felicitis, ubi audis.

Rem fortunatis ante fuisse viris.

Quæ fuerit mihi forma, grave est narrare modestæ :

Sed generum matri repperit illa Deum.

Ver erat ; errabam. Zephyrus conspexit ; abibam.

Insequitur ; fugio. fortior ille fuit.

Et dederat fratri Boreas jus omne rapinæ,

Ausus Erechtheâ præmia ferre domo.

Vini tamen emendat dando mihi nomina nuptæ ;

Inque meo non est ulla querela toro.

Vere fruor semper : veri nitidissimus annus.

Arbor habet frondes, pabula semper humus.

Est mihi fœcundus dotalibus hortus in agris.

Aura sovet ; liquidæ fonte rigatur aquæ.

Hunc meus implevit generoso flore maritus :

Atque ait, Arbitrium tu, Dea, floris habe.

Sæpe ego digestos volui numerare colores ;

Nec potui. numero copia major erat.

Roscida cum primum foliis excussa pruina est,

Et varix radiis intepuere comæ ;

Conveniunt pictis incinctæ vestibus Horæ,

Inque leves calathos munera nostra legunt.

Protinus arripiunt Charites ; nectuntque coronas,

Sertaque cælestes implicitura comas.

Prima per immensas sparsi nova semina gentes.

Unius tellus ante coloris erat.

Prima Therapnæo feci de sanguine florem :

Et manet in folio scripta querela suo.

Tu quoq ; nomen habes cultos, Narcissæ, per hortos :

Infelix, quod non alter & alter eras ! tum ;

Quid Crocon, aut Attyr referam, Cinyrâque crea-

De quorum per me vulnere surgit honor ?

Mars quoque, si nescias, per nostras editus artes.

Jupi-

Jupiter hoc ut adhuc nesciat, usque precor.
 Sancta Jovem Juno, natâ sine matre Minervâ,
 Officio doluit non eguisse suo.
 Ibat, ut Oceano quereretur furta mariti:
 Restitit ad nostras fessa labore fores,
 Quam simul adspexi; Quid te, Saturnia, dixi;
 Attulit? exponit, quem petat, illa locum.
 Addidit & causam. verbis solabar amicis.
 Non, inquit, verbis cura levanda mea est.
 Si pater est factus neglecto conjugis usu
 Jupiter, & solus nomen utrumque tenet;
 Cur ego desperem fieri sine conjuge mater:
 Et parere intacto, dummodo casta, viro?
 Omnia tentabo latis medicamina terris;
 Et freta, Tartaros excutiamque sinus.
 Vox erat in cursu: vultum dubitantis habebam.
 Nescio quid, Nymphæ, posse vidêris, ait.
 Ter volui promittere opem, ter lingua retenta est:
 Ira Jovis magni causa timoris erat.
 Fer, precor, auxilium, dixit; celabitur auctor:
 Et Stygiæ numen testificatur aquæ.
 Quod petis, Oleniis, inquam, mihi missus ab arvis
 Flos dabit. est hortis unicus ille meis. (cam;
 Qui dabat, Hoc, dixit, sterilem quoque; tange juven-
 Mater erit. tetigi. nec mora; mater erat.
 Protinus hærentem decerpsi pollice florem.
 Tangitur; & tacto concipit illa sinu.
 Jamque grayis Thracen, & læva Propontidos intrat:
 Fitque potens voti; Marsque creatus erat.
 Qui memor accepti per me natalis, Habeto
 Tu quoque Romulcâ, dixit, in Urbe locum.
 Forsitan in teneris tantum mea regna coronis
 Esse putes. tangunt numen & arva meum.
 Si bene floruerint segetes; erit area dives.
 Si bene floruerit vinea; Bacchus erit.
 Si bene floruerint oleæ; nitidissimus annus.
 Pomaque proventum temporis hujus habent.
 Flore semel læso pereunt vicinæque fabæque:
 Et pereunt lentæ, advena Nile, tuæ.
 Vina quoque in magnis operose condita cellis
 Florent: & nebulæ dolia summa tegunt.
 Mella meum munus. volucres ego mella daturus.
 Ad violam, & cythos, & thyma cana voco.

Nos quoque idem facimus : tunc cum juvenilibus
annis

Luxuriant animi , corporaque ipsa vigent.

Talia dicentem tacitus mirabar. at illa ,

Jus tibi discendi , si qua requiris, ait.

Dic, Dea, ludorum, respondi, quæ sit origo.

Vix bene desioram ; rettulit illa mihi.

Cætera luxuriæ nondum instrumenta vigeant :

Aut pecus, aut latam dives habebat humum.

Hinc etiam locuples, hinc ipsa pecunia dicta est.

Sed jam de vetito quisque parabat opes.

Venerat in morem populi depascere saltus :

Idque diu licuit , pœnaque nulla fuit.

Vindice servabant nullo sua publica vulgus :

Jamque in privato pascere inertis erat.

Plebis ad Ædiles delata licentia talis

Publicios : animus defuit ante viris.

Rem populus recipit : multam subière nocentes.

Vindicibus laudi publica cura fuit.

Multa data est ex parte mihi : magnoque favore

Victores Ludos instituere novos.

Parte locant clivum, qui tunc erat ardua rupes.

Utile nunc iter est ; Publiciumque vocant.

Annua credideram spectacula facta ; negavit :

Addidit & dictis altera verba suis.

Nos quoque tangit honos. festis gaudemus, & aris:

Turbaque cælestes ambitiosa fumus.

Sæpe Deos aliquis peccando fecit iniquos :

Et pro delictis hostia blanda fuit.

Sæpe Jovem vidi, cum jam sua mittere vellet

Fulmina , thuræ dato sustinuisse manum.

At si negligimur ; magnis injuria pœnis

Solvitur : & justum præterit ira modum.

Respice Thestiaden : flammis absentibus arsit.

Causa est ; quod Phœbes ara sine igne fuit.

Respice Tantaliden : eadem Dea vela tenebat.

Virgo est ; & spreto bis tamen ultra focos.

Hippolyte infelix , velles coluisse Dionem ,

Cum consternatis diripereris equis.

Longa referre mora est collata obliviam damnis.

Me quoque Romani præteriére Patres:

Quid facerem ? per quod fierem manifesta doloris ?

Exigerem nostræ qualia damna notæ ?

Ex-

Excidit officium tristi mihi. nulla tuebar
 Rura : nec in pretio fertilis hortus erat.
 Lilia deciderant : violas arere videres ,
 Filaque punicei languida facta croci.
 Sæpe mihi Zephyrus, Dotes corrumpere noli
 Ipsa tuas , dixit : dos mihi vilis erat.
 Florebant oleæ ; venti nocuere protervi.
 Florebant segetes ; grandine læsa Ceres.
 In spe vitis erat : cælum nigrescit ab Austris ,
 Et subitâ frondes decutiuntur aquâ.
 Nec volui fieri , nec sum crudelis in irâ :
 Cura repellendi fed mihi nulla fuit.
 Convenere Patres : & , si bene floreat annus ,
 Numinibus nostris annua festa vovent.
 Annuimus voto. Consul cum Consule ludos
 Postumio Lænas persoluere mihi.
 Quærere conabar, quare lascivia major
 His foret in Ludis , liberiorque jocus :
 Sed mihi succurrit , numen non esse severum ;
 Aptaque deliciis munera ferre Deam.
 Tempora sutilibus cinguntur tota coronis ;
 Et latet injectâ splendida mensa rosâ.
 Ebrius incinctis philyrâ conviva capillis
 Saltat, & imprudens utitur arte meri.
 Ebrius ad durum formosæ lin:en amicæ
 Cantat. habent unctæ mollia fersa comæ.
 Nulla coronata peraguntur seria fronte ;
 Nec liquidæ vinctis flore bibuntur aquæ :
 Donec eras mistus nullis, Acheloë, racemis ;
 Gratia fumendæ non erat ulla rosæ.
 Bacchus amat flores : Baccho placuisse coronam
 Ex Ariadnæo sidere nosse potes.
 Scena levis decet hanc: non est, mihi credite, non est
 Illa cothurnatas inter habenda Deas.
 Turba quidem cur hos celebrent meretricia ludos ,
 Non ex difficili causâ petenda subest.
 Non est de tetricis , non est de magna professis :
 Vult sua plebeio sacra patere choro.
 Et monet ætatis specie , dum floreat, uti :
 Contemni spinam , cum cecidere rosæ.
 Cur tamen, ut dantur vestes Cerealibus albæ ,
 Sic hæc est cultu versicolore decens ?
 An quia maturis albescit messis ariltis ;

Et color & species floribus omnis inest ?
 Annuit ; & motis flores cecidère capillis :
 Accidere in mensas ut rosa missa solet.
 Lumina restabant ; quorum me causâ latebat.
 Cum sic errores abstulit illa meos.
 Vel quia purpureis collucent floribus agri ;
 Lumina sunt nostros visa decere dies :
 Vel quia nec flos est hebeti, nec flamma, colore ;
 Atque oculos in se splendor uterque trahit ;
 Vel quia deliciis nocturna licentia nostris
 Convenit. à vero tertia causâ venit.
 Est breve præterea, de quo mihi quærere restat.,
 Si liceat, dixi. (dixit & illa, Licet)
 Cur tibi pro Libycis claudantur rete lænis
 Imbelles caprea, sollicitusque lepus.
 Non sibi, respondit, silvas cessisse ; sed hortos ,
 Arvaque pugnaci non adeunda feræ.
 Omnia finierat : tenues secessit in auras.
 Mansit odor. posses scire fuisse Deam.
 Floreat ut toto carmen Nasonis in ævo ;
 Sparge, precor, donis pectora nostra tuis.
NOcte minus quartâ promet sua sidera Chiron
 Semivir, & flavi corpore mittus equi.
 Pelion Hæmonix mons est obversus in Austros :
 Summa virent pinu : cætera quercus habet.
 Philyrides tenuit. saxo stant antra vetusto ,
 Quæ justum memorant incoluisse senem.
 Ille manus olim missuras Hæctora letho
 Creditur in lyricis detinuisse modis.
 Venerat Alcides exactâ parte laborum ;
 Iussaque restabant ultima pæne viro.
 Stare simul casu Trojæ duo fata videres :
 Hinc puer Æacides, hinc Jove natus erat.
 Excipit hospitio juvenem Philyreius heros :
 Et causam adventus hic rogat, ille docet.
 Perspicit interea clavam spoliūque leonis :
 Virque, ait, his armis, armaque digna viro.
 Nec se, quin horrens auderent tangere setis
 Vellus, Achilleæ continuere manus.
 Dumque senex tractat squallentia tela venenis ;
 Excidit, & lævo fixa sagitta pede est.
 Ingemuit Chiron, traxitque è corpore ferrum :
 Adgemit Alcides, Hæmoniusque puer.

Ipse tamen lectas Pagasæis collibus herbas
 Temperat; & varia vulnera mulcet ope.
 Virus edax superabat opem : penitusque recepta
 Ossibus, & toto corpore pestis erat.
 Sanguine Centauri Lernææ sanguis Echidnæ
 Mistus ad auxilium tempora nulla dabant.
 Stabat, ut ante patrem, lacrymis perfusus Achilleæ
 Sic-flendus Peleus, si moreretur, erat.
 Sæpe manus ægras manibus fingebat amicis :
 [Morum, quos fecit, præmia doctor habet.]
 Oscula sæpe dedit. dixit quoque sæpe jacenti ;
 Vive, precor ; nec me, care, relinque, pater.
 Nona dies aderat ; cum tu, justissime Chiron ,
 Bis septem stellis corpora cinctus eras. (dum
Hunc lyra curva sequi cuperet; sed idonea non-
 Est via. nox aptum tertia tempus erit.
Scorpios in cælo, cum cras lucescere Nonas
 Dicimus, à mediâ parte notandus erit.
Hinc ubi protulerit formosâ ter Hesperus ora ,
 Ter dederint Phœbo sidera victa locum ;
 Ritus erit veteris nocturna Lemuria sacri :
 Inferias tacitis Manibus illa dabunt.
 Annus erat brevior; nec adhuc pia Februa norant ;
 Nec tu dux mensium, Jane biformis, eras.
 Jam tamen extincto cineri sua dona ferebant ;
 Compositique nepos busta piabat avi.
 Mensis erat Majus majorum nomino dictus ,
 Qui partem prisca nunc quoque moris habet.
 Nox ubi jam media est, somnoque silentia præbet ;
 Et canis, & variæ conticuistis aves ;
 Ille memor veteris ritus, timidusque Deorum ,
 Surgit : habent gemini vincula nulla pedes.
 Signaque dat digitis medio cum pollice junctis ;
 Occurrat tacito ne levis umbra sibi.
 Terque manus puras fontanâ proluit undâ ;
 Vertitur, & nigras accipit ore fabas.
 Aversusque jacet : sed dum jacet, Hæc ego mitto ;
 His, inquit, redimo meque meosque fabis.
 Hoc novies dicit, nec respicit. umbra putatur
 Colligere, & nullo terga vidente sequi.
 Rursus aqua tangit, Temesæaque concrepat æra:
 Et rogat ut relictis exeat umbra suis.
 Cum dixit novies, Manes exite paterni ,

Respicit, & pure sacra peracta putat.
 Dicta sit unde dies, quæ nominis existet origo,
 Me fugit, ex aliquo est invenienda Deo.
 Plejade nate, mone, virga venerande potenti:
 Sæpe tibi Stygii regia visa Jovis.
 Venit adoratus Caducifer, accipe caussam
 Nominis, ex ipso cognita causa Deo est.
 Romulus ut tumulo fraternas condidit umbras,
 Et male veloci justa soluta Remo;
 Faustulus infelix & passis Acca capillis
 Spargebant lacrymis ossa perusta suis.
 Inde domum redeunt sub prima crepuscula moesti;
 Utque erat, in duro procubuisse toro.
 Umbra cruenta Remi visa est assistere lecto,
 Atque hæc exiguo murmure verba loqui:
 En ego dimidium vestri parsque altera voti
 Cernite sim qualis; qui modo qualis eram!
 Qui modo si volucres habuissem regna jubentes;
 In populo potui maximus esse meo:
 Nunc elapsa rogi flammis & inanis imago.
 Hæc est ex illo forma relicta Remo.
 Heu! ubi Mars pater est? si vos modo vera locuti;
 Uberaque expositis ille ferina dedit.
 Quem lupa servavit, manus hunc temeraria civis
 Perdedit. ô quanto mitior illa fuit!
 Sæve Celer, crudelem animam per vulnera reddas:
 Utque ego, sub terras sanguinolentus eas.
 Noluit hoc frater, pietas æqualis in illo est.
 Quod potuit, lacrymas in mea fata dedit.
 Hunc vos per lacrymas, per vestra alimenta rogate,
 Ut celebrem festo signet honore diem.
 Mandantem amplecti cupiunt, & brachia tendunt.
 Lubrica prensantes effugit umbra manus.
 Ut secum fugiens somnos abduxit imago;
 Ad regem voces fratris uterque ferunt.
 Romulus obsequitur, lucemque Remuria dixit
 Illam, qua positus justa feruntur avis.
 Aspera mutata est in lenem tempore longo
 Litera, quæ toto nomine prima fuit.
 Mox etiam Lemures animas dixere silentium.
 Is verbi sensus, vis ea vocis erat.
 Fana tamen veteres illis clausere diebus;
 Ut nunc ferali tempore operata vides.

Næc viduæ tædis eadem, nec virginis apta
 Tempora. quæ nupsit, non diuturna fuit.
 Hac quoque de caussa (si te proverbia tangunt)
 Mense malas Majo nubere vulgus ait.
 Sed tamen hæc tria sunt sub eodem tempore festa
 Inter se nullo continuata die.
 Quorum si mediis Bæoton Oriona quæres ;
 Falsus eris. signi caussa canenda mihi.
 Jupiter, & lato qui regnat in æquore frater ,
 Carpebant socias , Mercuriusque, vias.
 Tempus erat, quo versa jugo referuntur aratra ;
 Et pronum saturæ lac bibit agnus ovis.
 Forte senex Hyrieus angusti cultor agelli
 Hos videt , exiguam stabat ut ante casam.
 Atque ita, Longa via est, nec tempora longa super-
 Dixit ; & hospitiibus janua nostra patet. (sunt,
 Addidit & vultum verbis ; iterumque rogavit.
 Parent promissis ; dissimulantque Deos.
 Tecta senis subeunt nigro deformia fumo :
 Ignis in hesterno stipite parvus erat.
 Ipse genu posito flammam exfuscitat aurâ ,
 Et promit quassas comminuitque faces.
 Stant calices. minor inde fabas, olus alter habebant :
 Et fumant testu pressus uterque suo.
 Dumq; mora est, tremulâ dat vina rubentia dextra,
 Accipit æquoreus pocula prima Deus.
 Quæ simul exhaustit ; Da nunc bibat ordine, dixit,
 Jupiter. audito palluit ille Jove.
 Ut rediit animus ; cultorem pauperis agri
 Immolat , & magno torret in igne bovem.
 Quæque puer quondam primis diffuderat annis ,
 Prodit fumoso condita vina cado.
 Nec mora : flumineam lino celantibus ulvam ,
 Sic quoque non altis , discubere toris.
 Nunc dape, nunc posito mensæ nituere Lyæo.
 Terra rubens crater , pocula fagus erant.
 Verba fuere Jovis ; Si quid fert impetus, opta :
 Omne feres. placidi verba fuere senis :
 Cara fuit conjux primæ mihi cura juventæ
 Cognita. nunc ubi sit quæritis ? urna tegit.
 Huic ego juratus , vobis in verba vocatis ,
 Conjugio dixi sola fruere meo.
 Et dixi, & servo, sed enim diversa voluntas

Est mihi : nec conjux & pater esse volo.
 Annuerant omnes : omnes ad terga juveni
 Constiterant. pudor est ulteriora loqui.
 Tum superinjecta texere madentia terrâ.
 Jamque decem menses ; & puer ortus erat.
 Hunc Hyricus, quia sic genitus, vocat Uriona.
 Perdidit antiquum littera prima sonum.
 Creverat immensum : comitem sibi Delia sumsit.
 Ille Deæ custos , ille satelles erat.
 Verba movent iras non circumspecta Deorum.
 Quam nequeam, dixit, vincere, nulla fera est.
 Scorpion immisit Tellus. fuit impetus illi
 Curva gemelliparæ spicula ferre Deæ.
 Obstitit Orion. Latona nitentibus astris
 Addidit : & Meriti præmiâ, dixit, habe.
Sed quid & Orion, & cetera sidera mundo
 Cedere festinant, noxque coarctat iter ?
 Quid solito citius liquido jubar æquore tollit
 Cándida Lucifero præveniente dies ? (bant.
 Fallor ? an arma sonant ? non fallimur : arma sonant.
 Mars venit ; & veniens bellica signa dedit.
 Ulter ad ipse suos cælo descendit honores ,
 Templaque in Augusto conspicienda Fero.
 Et Deus est ingens, & opus. debebat in Urbe
 Non aliter nati Mars habitare sui.
 Digna Gigantæis hæc sunt delubra tropæis :
 Hinc fera Gradivum bella movere decet :
 Seu quis ab Eöo nos impius orbe laceßet :
 Seu quis ab Occiduo Sole domandus erit.
 Prospicit armipotens operis fastigia summi :
 Et probat invictos summa tenere Deos.
 Prospicit in foribus diversæ tela figuræ ,
 Armaque terrarum milite victa suo.
 Hinc videt Ænean oneratum pondere sacro ;
 Et tot Iulæ nobilitatis avos.
 Hinc videt Iliaden humeris ducis arma ferentem :
 Claraque dispositis acta subesse viris.
 Spectat & Augusto pretextum nomine templum ,
 Et visum lecto Cæsare majus opus.
 Voverat hoc juvenis tunc cum pia sustulit arma.
 A tantis Princeps incipiendus erat.
 Ille manus tendens, hinc stanti milite justo ,
 Hinc conjuratis, talia dicta dedit :

Si mihi bellandi pater est, Vestæque sacerdos
 Auctor; & ulcisci numen utrumque paræ:
 Mars, ades; & satia scelerato sanguine ferrum:
 Stetque favor causa pro meliore tuus.
 Tempa feres, & me victore vocaberis Ultor.
 Voverat; & fuso lætus ab hoste redit.
 Nec satis est meruisse semel cognomina Marti:
 Persequitur Partha signa retenta manu.
 Gens fuit & campis, & equis, & tuta sagittis;
 Et circumfusus invia fluminibus.
 Addiderant animos Crassorum funera genti;
 Cum periit miles, signaque, duxque simul.
 Signa decus belli Parthus Romana tenebat;
 Romanæque aquilæ signifer hostis erat.
 Isque pudor mansisset adhuc, nisi fortibus armis
 Cæsaris Ausoniæ protegerentur opes.
 Ille notas veteres, & longi dedecus ævi
 Sustulit. agnorunt signa recepta suos.
 Quid tibi nunc solitæ mitti post terga sagittæ;
 Quid loca, quid rapidi profuit usus equi?
 Parthe, refers aquilas: victos quoque porrigis arcus.
 Pignora jam nostri nulla pudoris habes.
 Rite Deo templumque datum nomenque bis ulto:
 Et meritis votis debita solvit honos.
 Solemni Ludos Circo celebrate, Quirites:
 Non visa est fortem scena decere Deum.
PLiadas adspicies omnes, totumque sororum
 Agmen; ubi ante Idus nox erit una super.
 Tum mihi non dubiis auctoribus incipit ætas;
 Et tepidi finem tempora veris habent.
IDibus ora prior stellantia tollere Taurum
 Indicat: huic signo fabula nota subest.
 Præbuit ut taurus Tyriæ sua terga puellæ
 Jupiter, & falsa cornua fronte tulit;
 Illa jubam dextrâ, lævâ retinebat amictus;
 Et timor ipse novi causa decoris erat.
 Aura sinus implet: flavos movet aura capillos.
 Sidoni, sic fueras accipienda Jovi.
 Sæpe puellares subduxit ab æquore plantas;
 Et metuit tactus assilientis aquæ:
 Sæpe Deus prudens tergum demittit in undas;
 Hæreat ut collo fortius illa suo.
 Littoribus tactis stabat sine cornibus ullis

Jupiter : inque Deum de bove versus erat.
 Taurus init cælum. te, Sidoni, Jupiter implet :
 Parsque tuum terræ tertia nomen habet.
 Hoc alii signum Phariam dixere juvencam ;
 Quæ bos ex homine est, ex bove facta Dea.
 Tum quoque priscorum virgo simulacra virorum
 Mittere roboreo scirpea ponte solet.
 Corpora post decies senos qui credidit annos
 Missa neci ; sceleris crimine damnat avos.
 Fama vetus : tum eum Saturnia terra vocata est ,
 Talia fatidici dicta fuere Dei :
 Falcifero libata seni duo corpora, gentes ,
 Mittite ; quæ Tuscis excipiantur aquis.
 Donec in hæc venit Tirynthius arva, quotannis
 Tristia Leucadio sacra peracta modo.
 Illum stramineos in aquam misisse Quirites.
 Herculis exemplo corpora falsa jaci.
 Pars putat ut ferrent juvenes suffragia soli ,
 Pontibus infirmos præcipitasse senes.
 Tybri, doce verum : tua ripa vetustior Urbe.
 Principium ritûs tu bene nosse potes.
 Tybris arundiferum medio caput extulit alveo ;
 Raucaque dimovit talibus ora sonis :
 Hæc loca desertas vidi sine mœnibus herbas :
 Pascebat sparsos utraque ripa boves.
 Et quem nunc gentes Tyberin noruntque timent-
 que ,
 Tunc etiam pecori despiciendus eram.
 Arcadis Evandri nomen tibi sæpe refertur :
 Ille meas remis advena torisit aquas.
 Venit & Alcides turbâ comitatus Achiva.
 Albula, si memini, tunc mihi nomen erat.
 Excipit hospitio juvenem Pallantius heros :
 Et tandem Caco debita pœna venit.
 Victor abit, secumque boves Erytheïda prædam
 Abstrahit. at comites longius ire negant.
 Magnaque pars horum desertis venerat Argis :
 Montibus his ponunt spemque Laremque suum.
 Sæpe tamen patriæ dulci tanguntur amore ;
 Atque aliquis noriens hoc breve mandat opus :
 Mittite me Tyberi : Tyberinis vectus ut undis
 Litus ad Luchium pulvis inanis eam.
 Displicet hæredi mandati cura sepulchri :

Mortuus Ausonia conditur hospes humo.
 Scirpea pro domino Tyberi jactatur imago,
 Ut repetat Grajas per freta longa domos.
 Hactenus : ut vivo subiit rorantia saxo
 Antra, leves cursum sustinuitis aquæ.

CLare nepos Atlantis, ades: quem montibus olim
 Edidit Arcadiis Pleias una Jovi.
 Pacis & armorum Superis imisque Deorum
 Arbiter, alato qui pede carpis iter:
 Læte Iyræ pulsu, nitida quoque læte palæstra;
 Quo didicit culte lingua favente loqui.
 Templâ tibi posuere Patres spectantia Circum
 Idibus. ex illo est hæc tibi festa dies.
 Te, quicumque suas profitetur vendere merces,
 Thure dato, tribuas ut sibi lucra, rogat.
 Est aqua Mercurii portæ vicina Capenæ:
 Si juvat expertis credere; numen habet.
 Huc venit incinctus tunicas mercator; & urna
 Purus suffita, quam ferat, haurit aquam.
 Uda fit hinc laurus: lauro sparguntur ab uda
 Omnia, quæ dominos sunt habitura novos.
 Spargit & ipse suos lauro rorante capillos:
 Et peragit solita fallere voce preces.
 Abluc præteriti perjurâ temporis, inquit.
 Abluc præterita perfida verba die.
 Sive ego te feci testem, falsove citavi
 Non audituri numina magna Jovis;
 Sive Deum prudens alium Divamve fefelli;
 Abstulerint celeres improba dicta Noti.
 Et pateant veniente die perjurâ nobis:
 Nec curent Superi, si qua locutus ero.
 Da modo lucra mihi, da factò gaudia lucro:
 Et face ut emtori verba dedisse juvet.
 Talia Mercurius poscentem ridet ab alto;
 Se memor Ortygias surripuisse boves.
AT mihi pande, precor, tanto meliora petenti,
 In Geminos ex quo tempore Phæbus eat.
 Cum totidem de mense dies superesse videbis;
 Quot sunt Herculei facta laboribus, ait.
 Dic, ego respondi, causam mihi dederis hujus.
 Causam facundo prodidit ore Deus.
 Abstulerant raptas Phæben Phæbesque sororem
 Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pægil.

Bella parant, repetuntque suas & frater & Idas;

Leucippo fieri pactus uterque gener:

His amor, ut repetant, illis, ut reddere nolint;

Suadet: & ex causa pugnat uterque pari.

Effugere Oebalidæ cursu potuere sequentes:

Sed visum celeri vincere turpe fugâ.

Liber ab arboribus locus est, apta area pugnae.

Constiterant illic: nomen Aphidna loco.

Pectora trajectus Lyncæo Castor ab ense

Non expectato vulnere pressit humum.

Ultor adest Pollux; & Lyncea perforat hastâ,

Quæ cervix humeros continuata premit.

Ibat in hunc Idas, vixque est Jovis igne repulsus:

Tela tamen dextræ fulmine rapta negant.

Jamque tibi, Pollux, cælum sublime patebat;

Cum, Mea, dixisti, percipe verba pater.

Quod mihi das uni, cælum partire duobus:

Dimidium toto munere majus erit.

Dixit, & alterna fratrem statione redemit:

Utile sollicitæ sidus uterque rati.

Ad Janum redeat, qui quærit Agopia quid sint:

Quæ tamen in Fastis hoc quoque tempus habent.

Nocte sequente diem canis Erigoneius exit.

Est alio signi reddita causa loco.

Proxima Vulcani lux es; Tubilustria dicunt.

Lustrantur puræ, quas facit ille, tubæ. (Ætis)

Quattuor inde notis locus est; quibus ordine le-

Vel mos sacrorum; vel Fuga Regis inest.

Nec te prætereo, populi Fortuna potentis

Publica; cui templum luce sequente datum.

Hanc ubi dives aquis acceperit Amphitrite;

Græta Jovi fulvæ rostra videbis avis.

Auserat ex oculis veniens Aurora Boöten:

Continuaque die sidus Hyantis erit.

F A S T O R U M.

LIBER VI.

Hic quoque mensis habet dubias in nomi-
ne causas:

Quæ placeant, positis omnibus, ipse
Leges.

Fr.

Faëta canam; sed erunt qui me finxisse loquantur :
 Nullaque mortali numina visa putent.
 Est Deus in nobis: agitante calefcimus illo.
 Impetus hic sacræ semina mentis habet.
 Fas mihi præcipue vultus vidisse Deorum :
 Vel quia sum vates ; vel quia sacra cano.
 Est nemus arboribus densum, secretus ab omni
 Voce locus; si non obstreperetur aquis.
 Hic ego quærebam cœpti quæ mensis origo .
 Esset, & in curâ nominis hujus eram.
 Ecce Deas vidi : non quas præceptor arandi .
 Viderat ; Afræas cum sequeretur oves.
 Nec quas Priamides in aquosæ vallibus Idæ
 Contulit. ex illis sed tamen una fuit.
 Ex illis fuit una, sui germana mariti.
 Hæc erat, agnovi, quæ stat in arce Jovis.
 Horrueram, tacitoque animum pallore fatebar .
 Cum Dea, quos fecit, sustulit ipsa metus :
 Namque, ait, O vates Romani conditor anni ,
 Ausè per exiguos magna referre modos ;
 Jus tibi fecisti numen cæleste videndi ,
 Cum placuit numeris condere festa tuis.
 Ne tamen ignores, vulgique errore traharis ;
 Janius à nostro nomine nomen habet.
 Est aliquid nuptisse Jovi, Jovis esse sororem .
 Fratrem magis, dubito, glorier, anne viro.
 Si genus adspicitur ; Saturnum prima parentem :
 Feci. Saturni fors ego prima fui.
 A patre dicta meo quondam Saturnia Roma est :
 Hæc illi à cælo proxima terra fuit.
 Si torus in pretio est ; dicor matrona Tonantis :
 Junctaque Tarpeio sunt mea templa Jovi.
 An potuit Maio pellex dare nomina mense ?
 Hic honor in nobis invidiosus erit ?
 Cur igitur Regina vocor, Princepsque Dearum ?
 Aurea cur dextræ sceptrâ dedere meæ ?
 An faciant mensem luces, Lucinaque ab illis .
 Dicar ; & à nullo nomina mense traham ?
 Tum me pœniteat posuisse fideliter iras
 In genus Electræ, Dardanianque domum .
 Causa duplex iræ. rapto Ganymede dolebam :
 Forma quoque Idæo judice victa mea est.
 Pœniteat, quod non foveo Carthaginis arces :

Cum mea sint illo currus & arma loco.
 Pœniteat Sparten, Argosque, measque Mycenæ,
 Et veterem Latio supposuisse Samon.
 Adde senem Tatium, Junonicolasque Faliscos;
 Quos ego Romanis succubuisse tuli.
 Sed neque pœniteat: nec gens mihi carior ulla est.
 Hic colar, hic teneam cum Jove templa meo.
 Ipse mihi Mavors, Commendo mœnia, dixit,
 Hæc tibi: tu pollens Urbe nepotis eris.
 Dicta fides sequitur. centum celebramur in aris:
 Nec levior quovis est mihi mensis honor. (rem
 Nec tamen hunc nobis tantummodo præstat hono-
 Roma: suburbani dant mihi munus idem.
 Inspice, quos habeat nemoralis Aricia Fastos,
 Et populus Laurens, Lanuviumque meum:
 Est illic mensis Junonius. inspicere Tibur,
 Et Prænestinæ mœnia sacra Deæ:
 Junonale leges tempus. nec Romulus illas
 Condidit: at nostri Roma nepotis erat.
 Finierat Juno. respeximus. Herculis uxor
 Stabat; & in vultu signa dolentis erant.
 Non ego, si toto mater me cedere cælo
 Jusserit, invitâ matre morabor, ait.
 Nunc quoque non luctor de nomine temporis hujus.
 Blandior; & partes pæne rogantis ago.
 Remque mei juris malim tenuisse precando;
 Et faveas causæ forsitan ipse meæ.
 Aurea possedit socio Capitolia templo
 Mater, & ut debet, cum Jove summa tenet.
 At decus omne mihi contingit origine mensis.
 Unicus est, de quo sollicitamur, honor.
 Quid grave, si titulum mensis, Romane, dedistis
 Herculis uxori, posteritasque memor?
 Hæc quoque terra aliquid debet mihi nomine magni
 Conjugis. huc captas appulit ille boves.
 Hic male defensus flammis & dote paternâ
 Cacus Aventinam sanguine tinxit humum.
 Ad propiora vocor. populum digessit ab annis
 Romulus, in partes distribuitque duas.
 Hæc dare consilium, pugnare paratior illa est:
 Hæc ætas bellum suadet, at illa gerit.
 Sic statuit, mensesque notâ secrevit eadem.
 Junius est juvenum; qui fuit ante, senum.

Dixit:

Dixit : & in litem studio certaminis issent ;

Atque irâ pietas dissimulata foret.

Venit Apollineâ longas Concordia lauro

Nexa comas, placidi numen opusque Ducis.

Hæc ubi narravit Tatum, fortemque Quirinum ,

Binaque cum populis regna coisse suis ;

Et Lare communi soceros generosque receptos ;

His nomen junctis Junius, inquit, habet.

Dicta triplex caussa est. at vos ignoscite, Divæ :

Res est arbitrio non dirimenda meo.

Ite pares à me. perierunt iudice formæ

Pergama : plus lædunt, quam juvat una, duæ.

Prima dies tibi, Carna, datur. Dea cardinis hæc

Numine clausa aperit, claudit aperta suo. (est.

Unde datas habeat vires, obscurior ævo

Fama : sed è nostro carmine certus eris.

Adjacet antiqui Tiberino lucus Helerni :

Pontifices illuc nunc quoque sacra ferunt.

Inde sata est Nymphe (Græci dixere priores)

Nequicquam multis sæpe petita precis.

Rura sequi, jaculisque feras agitare solebat ;

Nodosasque cavâ tendere valle plagas.

Non habuit pharetram : Phœbi tamen esse sororem

Credebant. nec erat, Phœbe, pudenda tibi.

Huic aliquis juvenum dixisset amantia verba ;

Reddebat tales protinus illa sonos :

Hæc loca lucis habent nimis, & cum luce pudoris.

Si secreta magis ducis in antra, sequor.

Credulus antra subit. frutices hæc nocturna resistit :

Et latet, & nullo est invenienda modo.

Viderat hanc Janus ; visæque cupidine captus.

Ad duram verbis mollibus usus erat.

Nympha jubet quæri de more remotius antrum :

Utque comes sequitur, destituitque ducem.

Stulta, videt Janus quæ post sua terga gerantur

Nil agis en : latebras respicit ille tuas.

Nil agis en : dixi. nam te sub rupe latentem.

Occupat amplexu ; speque potitus ait :

Jus pro concubitu nostro tibi cardinis esto.

Hoc pretium posite virginitatis habe.

Sic fatus, spemque, qui fides polleat posset.

A foribus noxas hæc erat, alba, dedit.

Sunt avidæ volucres ; non quæ Phœbeia mensis

Guttura fraudabant : sed genus inde trahunt.
 Grande caput : stantes oculi : rostra apta rapinæ :
 Canities pennis, unguibus hamus inest.
 Nocte volant, puerosque petunt nutricis egentes;
 Et vitiant cunis corpora rapta suis.
 Carpere dicuntur lætèntia viscera rostris ;
 Et plenum poto sanguine guttur habent.
 Est illis strigibus nomen : sed nominis hujus
 Causa ; quod horrenda stridere nocte solent.
 Sive igitur nascuntur aves, seu carmine fiunt ;
 Næniæque in volucres Marsa figurat anus ;
 In thalamos venere Procæ. Proca natus in illis
 Præda recens avium quinque diebus erat.
 Pectoraque exsorbent avidis infantia linguis.
 At puer infelix vagit, opemque petit.
 Territa voce sui nutrix accurrit alumni ;
 Et rigido sectas invenit ungue genas.
 Quid faceret? color oris erat, qui frondibus olim
 Esse solet seris, quas novâ læst hyems.
 Pervenit ad Granen, & rem docet. illa, Timorem
 Pone ; tuus sospes, dixit, alumnus erit.
 Venerat ad cunas : flebant materque paterque.
 Sistite vos lacrymas, ipsa medebor, ait.
 Protinus arbutea postes ter in ordine tangit
 Fronde : ter arbutea limina fronde notat.
 Spargit aquis aditus, sed quæ medicamè habebant:
 Extaque de porca cruda bimestre tenet.
 Atque ita, Noctis aves, extis puerilibus, inquit,
 Parcite : pro parvo victima parva cadit.
 Cor pro corde, precor, pro fibris sumite fibras.
 Hanc animam vobis pro meliore damus.
 Sic ubi libavit, profecta sub æthere ponit :
 Quique sacris adsunt, respicere illa vetat.
 Virgaque Janalis de spinâ sumitur albâ :
 Qua lumen thalamis parva fenestra dabat.
 Post illud nec aves cunas violasse feruntur;
 Et rediit puero, qui fuit ante, color.
 Pingua cur illis gustentur larda Kalendis,
 Mistaque cum calido sit faba farre, rogas?
 Prisca Dea est; aliturque cibus, quibus ante solebat:
 Nec petit adscitas luxuriosa dapes.
 Piscis adhuc illi populo sine fraude natabat :
 Ostreaque in conchis tuta fuere suis :

Nec Latium norat, quam præbet Ionia dives,
 Nec quæ Pygmæo sanguine gaudet, avem.
 Et præter pennas nihil in pavone placebat:
 Nec tellus captas miserat ante feras.

Sus erat in pretio: cæsa sue festa colebant.
 Terra fabas tantum, duraque farra dabat.

Quæ duo mista simul sextis quicunque Kalendis
 Ederit; huic lædi viscera posse negant.

Arce quoque in summa Junoni templa Monetæ.
 Ex vote memorant facta, Camille, tuo.

Ante domus Manli fuerant; qui Gallica quondam
 A Capitolino reppulit arma Jove.

Quam bene (Di magni) pugna cecidisset in illâ
 Defensor solii, Jupiter alte, tui!

Vixit, ut occideret damnatus crimine regni.
 Hunc illi titulum longa senecta dabat.

Lux eadem Marti festa est; quem prospicit extra
 Appositum Tectæ porta Capena viæ.

Te quoque, Tempestat, meritam delubra fatemur;
 Cum pæne est Corsis obruta classis aquis.

Hæc hominum monumenta patent. si quæritis
 astra;

Tunc oritur magni præpes adunca Jovis.

Postera lux Hyadas Taurinæ cornua frontis
 Evocat: & multâ terra madescit aquâ.

Mane ubi bis fuerit, Phœbusq; iteraverit ortus;
 Factaque erit posito rore bis uda seges;

Hac sacrata die Tusco Bellona duëllo

Dicitur: & Latio prospera semper adest.

Appius est auctor: Pyrrho qui pace negata
 Multum animo vidit; lumine captus erat.

Prospicit à templo summum brevis area Circum.
 Est ibi non parvæ parva columna notæ.

Hinc solet hasta manu, belli prænuncia, mitti;
 In regem & gentes cum placet arma capi.

Altera pars Circi custode sub Hercule tuta est:
 Quod Deus Euboïco carmine munus habet.

Muneris est tempus, qui Nonas Lucifer ante est.
 Si titulos quæris: Sylla probavit opus.

Quærebam Nonas Sanco Fidione referrem,
 An tibi, Semo pater: cum mihi Sancus ait:

Cuicunque ex illis dederis; ego munus habebo.
 Nomina trina fero: sic voluere Cures.

Hunc igitur veteres donarunt æde Sabini :

Inque Quirinali constituere iugo.

Est mihi (sitque, precor, nostris diuturnior annis)
Filia : quâ felix sospite semper ero.

Hanc ego cum vellem genero dare ; tempora tædis

Apta requirebam, quæque cavenda forent.

Tum mihi post sacras monstratur Junius Idus

Utilis & nuptis, utilis esse viris.

Primaque pars hujus thalamis aliena reperta est.

Nam mihi sic conjux sancta Dialis ait :

Donec ab Iliacâ placidus purgamina Vestâ

Detulerit flavis in mare Tybris aquis ;

Non mihi dentosâ crinem depectere buxo,

Non unguis ferro subsecuisse licet :

Non tetigisse virum ; quamvis Joyis ille sacerdos,

Quamvis perpetuâ sit mihi lege datus.

Tu quoque ne propera : melius tua filia nubet,

Igneâ cum purâ Vestâ nitebit humo.

Tertia post Nonas remove Lycaona Phœbe

Fertur : & à tergo non habet Ursâ metum.

Tunc ego me memini Ludos in gramine Campi.

Adspicere : & didici, lubrice Tybri, tuos.

Festa dies illis, qui lina madentia ducunt,

Quique tegunt parvis æra recurva cibus.

Mens quoque numen habet. Menti delubra vi-

Vota metu belli, perfide Pœne, tui. (demus

Pœne, rebellaras ; & letho Consulibus omnes

Attoniti Mauras pertimere manus.

Spem metus expulerat ; cum Menti vota Senatus

Suscipit ; & melior protinus illa venit.

Adspicit instantes mediis sex lucibus Idus

Illa dies, quâ sunt vota soluta Deæ.

Vesta, fave : tibi nunc operata resolvimus ora :

Ad tua si nobis sacra venire licet.

In prece totus eram. cælestia numina sensi,

Lætaque purpureâ luce refulsit humus.

Non equidem vidi (valeant mendacia vatum)

Te, Dea ; nec fueras adspicienda viro.

Sed quæ nescieram, quorumque errore tenebar,

Cognita sunt nullo præcipiente mihi.

Dena quater memorant habuisse Palilia Roman,

Cum flammæ custos æde recepta suâ est.

Regis opus placidi, quo non metuentius ullum

Numinis ingenium terra Sabina tulit.

Quæ nunc ære vides, stipulâ tunc tecta videres :
Et paries lento vimine textus erat.

Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestæ,
Tunc erat intonsi regia magna Numæ.

Forma tamen templi, quæ nunc manet, ante fuisse
Dicitur : & formæ causâ probanda subest.

Vesta eadem est, quæ Terra: subest vigil ignis utri-
Significant sedem terra focusque suam. (que.

Terra pilæ similis nullo fulcimine nixa
Aëre subjecto tam grave pendet onus.

Ipsa volubilitas libratum sustinet orbem :
Quique premat partes, angulus omnis abest.

Cumque sit in media rerum regione locata,
Et tangat nullum plusve minusve latus ;

Ni convexa foret, parti vicinior esset :
Nec medium terram mundus haberet onus.

Arte Syracosîâ suspensus in aëre clauso
Stat globus, immensi parva figura poli.

Et quantum à summis, tantum secessit ab imis
Terra. quod ut fiat, forma rotunda facit.

Par facies templi : nullus procurrit in illo
Angulus. à pluvio vindicat imbre tholus.

Cur sit virginis, quæris, Dea culta ministris ?
Inveniam causas hac quoque parte suas.

Ex Ope Junonem memorant Cereremque creatâs
Semine Saturni: tertia Vesta fuit.

Utraque nupserunt ; ambæ peperisse feruntur :
De tribus impatiens restitit una viri.

Quid mirum, virgo si virgine læta ministrâ
Admittit castas in sua sacra manus ? (man.

Nec tu aliud Vestam, quam vivam intellige flaut-
Nataque de flammâ corpora nulla vides.

Jure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit,
Nec capit : & comites virginitatis habet.

Esse diu stultus Vestæ simulacra putavi :
Mox didici curvo nulla subesse tholo.

Ignis inextinctus templo celatur in illo.
Effigiem nullam Vesta nec ignis habent.

Stat vi terra suâ : vi stando Vesta vocatur.
Causaque par Graji nominis esse potest.

At focus a flammis, & quod fovet omnia dictus :
Qui tamen in primis ædibus ante fuit.

Hinc quoque vestibulum dici reor : inde precando
 Adfamur Vestam, Quæ loca prima tenes.
 Ante focos olim longis considerare scamnis
 Mos erat ; & mensæ credere adesse Deos.
 Nunc quoque, cum fiunt antiquæ sacra Vacunæ ,
 Ante Vacunales stantque sedentque focos.
 Venit in hos annos aliquid de more vetusto :
 Fert missos Vestæ para patella cibos.
 Ecce, coronatis panis dependet a sellis ;
 Et velant scabras florida ferta molas.
 Sola prius furnis torrebant farra coloni ;
 Et Fornacali sunt sua sacra Deæ.
 Suppositum cineri panem focus ipse parabat ;
 Strataque erat tepido tegula quassa solo.
 Inde focum servat pistor , dominamque focorum ,
 Et quæ puniceas versât a sella molas.
 Præteream, referanne tuum, rubicunde Priape ,
 Dedecus ? est multi fabula plena joci.
 Turrigerâ frontem Cybele redimita coronâ
 Convocat æternos ad sua festa Deos.
 Convocat & Satyros, & rustica numina Nymphas.
 Silenus, quamvis nemo vocarat, adest.
 Nec licet, & longum est epulas narrare Deorum :
 In multo nox est pervigilata mero.
 Hi temere errabant in opacæ vallibus Idæ :
 Pars jacet, & molli gramine membra levat.
 Hi ludunt, hos somnus habet ; pars brachia nectit,
 Et viridem celeri ter pede pulsât humum.
 Vestâ jacet, placidamque capit sæcura quietem ,
 Sicut erat positum cespite sulca caput.
 At ruber hortorum custos Nymphasque Deasque
 Captat ; & errantes fertque refertque pedes.
 Adspicit & Vestam dubium, Nymphamne putarit ,
 An scierit Vestam : scisse sed ipse negat.
 Spem capit obscœnam, furtimque accedere tentat ;
 Et fert suspensos corde micante gradus.
 Forte senex, quo vectus erat, Silenus a sellum
 Liquerat ad ripas lene sonantis aquæ.
 Ibat ut inciperet longi Deus Helleponti ;
 Intempestivo cum rudit ille sono.
 Territa voce gravi surgit Dea. convolat omnis
 Turba. per insectas effugit ille manus.
 [Lampsacos hoc animal solita est mactare Priapo :
 Apta

Apta asini flammis indicis exta damus.]

Quem tu, Diva memor, de pane monilibus ornas.

Cessat opus : vacuæ conticuere molæ.

Nomine, quam pretio celebrator, arce Tonantis,

Dicam Pistoris quid velit ara Jovis.

Cincta premebantur trucibus Capitolia Gallis :

Fecerat obsidio jam diuturna famem.

Jupiter ad folium Superis regale vocatis,

Incipe, ait Marti. protinus ille refert :

Scilicet ignotum est, quæ sit fortuna meorum,

Et dolor hic animi voce querentis eget ?

Si tamen, ut referam breviter mala juncta pudori,

Exigis : Alpino Roma sub hoste jacet.

Hæc est, cui fuerat promissa potentia rerum,

Jupiter ? hanc terris impositurus eras ?

Jamque Suburbanos, Hetruscaque contudit arma.

Spes erat in cursu. nunc Lare pulsa suo est.

Vidimus ornatos ærata per atria pictâ

Veste triumphales occubuisse senes.

Vidimus Iliacæ transferri pignora Vestæ

Sede. putant aliquos scilicet esse Deos ?

At si respicerent, qua vos habitatis in arce,

Totque domos vestras obsidione premi ;

Nil opis in curâ scirent superesse Deorum,

Et data sollicitâ thura perire manu.

Atque utinam pugnæ pateat locus ! arma capeffant ;

Et, si non poterunt exsuperare, cadant.

Nunc inopes victus ignavaque fata timentes

Monte suo clausos barbara turba premit.

Tum Venus, & lituo pulcher trabæque Quirinus,

Vestæque pro Latio multa locuta suo.

Publica, respondit, cura est pro mœnibus istis,

Jupiter : & pœnas Gallia victa dabit.

Tu modo, quæ desunt fruges, superesse putentur,

Effice : nec sedes desere, Vesta, tuas. gat ;

Quodcumq; est Cereris solidæ, cava machina fran-

Mollitamque manu duret in igne focus.

Jusserat : & fratris virgo Saturnia jussis

Annuit ; & mediæ tempora noctis erant.

Jam ducibus somnum dederat labor. increpat illos

Jupiter : & sacro, quid velit, ore docet :.

Surgite, & in medios de summis arcibus hostes

Mittite, quam minime tradere vultis, opem.

Somnus abit, quæruntque novis ambagibus acti,
 Tradere quam nolint, & jubeantur, opem.
 Ecce, Ceres visâ est. jaciunt Cerealia dona.
 Jacta super galeas scutaque longa sonant.
 Posse fame vinci spes excidit. hoste repulso
 Candida Fistori ponitur ara Jovi.
 Forte revertēbar festis Vestalibus illac,
 Qua Nova Romano nunc Via juncta Foro est.
 Huc pede matronam vidi descendere nudo:
 Obtupui tacitus sustinuique gradum.
 Sensit anus vicina loci: jussumque sedere
 Alloquitur, quatiens voce tremente caput.
 Hoc, ubi nunc fora sunt, udæ tenuere paludes:
 Amne redundatis fossa madebat aquis.
 Curtius ille lacus, siccas qui sustinet aras,
 Nunc solida est tellus, sed lacus ante fuit.
 Qua Velabra solent in Circum ducere pompas;
 Nil præter salices cassaque canna fuit.
 Sæpe suburbanas rediens conviva per undas
 Cantat, & ad nautas ebria verba jactat.
 Nondum conveniens diversis iste figuris
 Nomen ab averso ceperat amne Deus.
 Hic quoque lucus erat juncis & arundine densus,
 Et pede velato non adeunda palus.
 Stagna recesserunt, & aquas sua ripa coercet:
 Siccaque nunc tellus. mos tamen inde manet.
 Reddiderat causam. Valeas, anus optima, dixi:
 Quod superest ævi, molle sit omne, tui.
 Cætera jam pridem didici puerilibus annis;
 Non tamen idcirco prætereunda mihi.
 Mœnia Dardanides nuper nova fecerat Ilus:
 Ilus adhuc Asiæ dives habebat opes.
 Creditur armiferæ signum cæleste Minervæ
 Urbis in Iliacæ desiluisse juga.
 Cura videre fuit: vidi, templumque locumque.
 Hoc superest illi: Pallada Roma tenet.
 Consulitur Smintheus: lucoque obscurus opaco
 Hos non mentito reddidit ore sonos:
 Ætheream servate Deam; servabitis Urbem:
 Imperium secum transferet illa loci.
 Servat, & inclusam summâ tenet Ilus in arce:
 Curaque ad hæredem Laomedonta venit.
 Sub Priamo servata parum. sic ipsa volebat;

Ex quo iudicio forma revicta suo est.

Seu genus Adraſti , ſeu furtis aptus Ulyſſes ,
Seu pius Æneas , eripuiſſe datur.

[Auctor in incerto. res eſt Romana : tuetur
Veſta, quod aſſiduo lumine cuncta videt.]

Heu quantum timuere Patres, quo tempore Veſta
Arſit , & eſt adytis obruta pæne ſuis !

Flagrabant ſancti ſcleratis ignibus ignes :
Miſtaque erat flammæ flamma profana piæ.

Attonitæ flebant demiſſo crine miniſtræ :
Abſtulerat vires corporis ipſe timor.

Provocat in medium, & magnâ, Succurrite, voce,
Non eſt auxilium flere , Metellus ait.

Pignora virgineis fatalia tollite palmis :
Non ea ſunt voto , ſed rapienda manu.

Me miſerum ! dubitatis ? ait, dubitare videbat ,
Et pavidas poſito procubiſſe genu.

Haurit aquas : tollensque manus, Ignoscite, dixit ,
Sacra : vir intrabo non adeunda viro.

Si ſcelus eſt ; in me commiſſi pœna redundet.
Sit capitis damno Roma ſoluta mei.

Dixit , & irrupit : factum Dea rapta probavit ;
Pontificisque ſui munere tuta fuit.

Nunc bene lucetis ſacræ ſub Cæſare flammæ :
Ignis in Iliacis nunc erit, eſtque, focis.

Nullaque dicetur vittas temeraſſe ſacerdos
Hoc Duce : nec vivâ defodietur humo.

Sic inceſta perit : quia quam violavit, in illam
Conditur : & Tellus Veſtaque numen idem eſt.

Tum ſibi Callaïco Brutus cognomen in hoſte
Fecit, & Hiſpanam ſanguine tinxit humum.

Scilicet interdum miſcentur triſtia lætis ;
Ne populum toto pectore feſta juvent.

Crassus ad Euphraten Aquilas, natumque, ſuosque
Perdidit : & leto eſt ultimus ipſe datus.

Parthe, quid exſultas ? dixit Dea. ſigna remittes :
Quique necem Crassi vindicet, ultor erit.

At ſimul auritis violæ demuntur aſellis ,
Et Cereris fruges aſpera ſaxa terunt ;

Navita puppe ſedens, Delphina videbimus , inquit ;
Humida cum pulſo nox erit orta die.

JAm, Phryx, à nuptâ quereris, Tithone, relinquis
Et vigil Eöis Lucifer exit aquis.

Ite, bonæ matres (vestrum Matralia festum),

Flavaque Thebanæ reddite liba Deæ.

Pontibus & magno juncta est celeberrima Circo

Area : quæ posita de bove nomen habet.

Hac ibi luce ferunt Matutæ sacra parenti

Sceptraferas Servi templa dedisse manus.

Quæ Dea sit : quare famulas à limine templi

Arceat, (arceat enim) libaque tosta petat ;

Bacche, racemiferos hederâ redimite capillos,

(Si domus illa tua est) dirige navis iter.

Arserat obsequio Semele Jovis. accipit Ino

Te, puer ; & summâ sedula nutrit ope.

Intumuit Juno, raptâ quod pellice natum

Educat. at sanguis ille sororis eræ.

Hinc agitur furiis Athamas, & imagine falsâ :

Tuque cadis patriâ, parve Learche, manu.

Mœsta Learchêas mater tumulaverat umbras ;

Et dederat miseris omnia justa rogis.

Hæc quoque, funestos ut erat laniata capillos,

Prosilat ; & cunis te, Melicerta, rapit.

Est spatio contracta brevi, freta bina repellit ;

Unaque pulsatur terra duabus aquis.

Huc venit insanis natum complexa lacertis ;

Et secum è celso mittit in alta jugo.

Excipit illæsos Panopeæ centumque sorores ;

Et placido lapsu per sua regna serunt.

Nondum Leucotheë, nondum puer ille Palæmon

Vorticibus densi Tybridis ora tenet.

Lucus erat : dubium Semelæ Stimulæne vocetur ;

Mænadas Ausonias incoluisse ferunt.

Quærit ab his Ino, quæ gens foret. Arcadas esse

Audit ; & Evandrum sceptrâ tenere loci.

Dissimulata Deam Latias Saturnia Bacchas

Instimulat fictis insidiosa sonis :

O nimium faciles, ô toto pectore captæ,

Non venit hæc nostris hospes amica choris.

Fraude petit ; sacrique parat cognoscere ritum.

Quo possit pœnas pendere, pignus habet.

Vix bene desierat ; complent ululatibus auras

Thyades effusis per sua colla comis :

Injiciuntque manus, puerumque revellere pugnant.

Quos ignorat adhuc, invocat illa Deos :

Dique, virique loci, miseræ succurrite matri.

Clas.

Clamor Aventini saxa propinqua ferit.
 Appulerat ripæ vaccas Octæus Iberas.
 Audit; & ad vocem concitus urget iter.
 Herculis adventu, quæ vim modo ferre parabant,
 Turpia foemineæ terga dedere fugæ.
 Quid petis hinc (cognorat enim), matertera Bacchi?
 An numen quod me, te quoque vexat, ait?
 Illa docet partim; partim præsentia nati
 Continet: & furiis in scelus iſſe pudet.
 Rumor (ut est velox) agitatæ pervolat alis:
 Estque frequens, Ino, nomen in ore tuum.
 Hospita Carmentis fidos intrasse penates
 Diceris, & longam deposuisse famem.
 Liba suâ; roperata manu Tegeæa sacerdos
 Traditur in subito cocta dedisse foco.
 Nunc quoque liba juvant festis Matralibus illam.
 Rustica sedulitas gratior arte fuit.
 Nunc, ait, ô vates venientia fata resigna,
 Qua licet: hospitibus hoc, precor, adde meis.
 Parva mora est: cælum vates ac numina sumit;
 Fitque sui toto pectore plena Dei.
 Vix illam subito posses cognoscere; tanto
 Sanctior, & tanto, quam modo, major erat.
 Lata canam: gaude defuncta laboribus, Ino,
 Dixit; & huic populo dextera semper ades.
 Numen eris pelagi: natum quoque pontus habebit.
 In vestris aliud sumite nomen aquis.
 Leucothoë Grajis, Matuta vocabere nostris.
 In portus nato jus erit omne tuo.
 Quem nos Portunum, sua lingua Palæmona dicet.
 Ite, precor, nostris æquus uterque locis.
 Annuerant: promissa fides: posuere labores.
 Nomina mutarunt: hic Deus, illa Dea est.
 Cur vetet ancillas accedere, quæritis? odit.
 Principiumque odii, si sinat ipsa, canam.
 Una ministrarum solita est, Cadmei, tuarum
 Sæpe sub amplexus conjugis ire tui.
 Improbus hanc Athamas furtim dilexit: ab illa
 Comperit agricolis semina tosta dari.
 Ipsa quidem fecisse negat, sed fama recepit.
 Hoc est cur odio sit tibi serva manus.
 Non tamen hanc pro stirpe suâ pia mater adoret:
 Ipsa parum felix visa fuisse parens.

Alterius prolem melius mandabitis illi.

Utilior Baccho quam fuit ipsa suis.

Hanc tibi, Quo properas, memorant dixisse, Rutile?

Luce mea Marso Consul ab hoste cades.

Exitus accessit verbis: flumenque Telonum

Purpureo mistis sanguine fluxit aquis.

Proximus annus erat: Pallantide cæsus eadem

Didius hostiles ingeminavit opes.

Lux eadem, Fortuna, tua est, auctorque, locusque.

Sed superinjectis quis latet æde togis?

Servius est: hoc constat enim, sed caussa latendi

Discrepat; & dubium me quoque mentis habet.

Dum Dea furtivos timide profitetur amores;

Cælestemque homini concubuisse pudet;

(Arst enim magno correpta cupidine Regis,

Cæcaque in hoc uno non fuit illa viro)

Nocte domum parva: solita est intrare fenestra:

Unde Fenestellæ nomina porta tenet.

Nunc pudet, & vultus velamine celat amatos:

Oraque sunt multa regia tecta toga.

An magis est verum, post Tulli funera plebem

Confusam placidi morte fuisse ducis?

Nec modus ullus erat: crescebat imagine luctus;

Donec eam positis ocelluère togis.

Tertia caussa mihi spatio majore canenda est:

Nos tamen adductos intus agemus equos.

Tullia, conjugio sceleris mercede peracto,

His solita est dictis extimulare viram:

Quid juvat esse pares, te nostræ cæde sororis

Meque tui fratris, si pia vita placet?

Vivere debuerant & vir meus & tua conjux,

Si nullum ausuri majus eramus opus.

Et caput & regnum facio dotale parentis.

Si vir es, i, dictas exige dotis opes.

Regia res scelus est. socero cape regna necato:

Et nostras patrio sanguine tinge manus.

Talibus instinctus folio privatus in alto

Sederat. attonitum vulgus ad arma ruit.

Hinc cruor, hinc cædes: infirmaque vincitur ætas.

Sceptra gener socero rapta Superbus habet.

Ipsæ sub Esquiliis, ubi erat sua regia, cæsus

Concidit in dura sanguinolentus humo.

Filia carpento patrios initura penates,

Ibat per medias alta feroxque vias.

Corpus ut adspexit, lacrymis auriga profusis

Restitit. hunc tali corripit illa sono :

Vadis ? an exspectas pretium pietatis amarum ?

Duc, inquam, invites ipsa per ora rotas.

Certa fides facti : dictus Sceleratus ab illa

Vicus , & æterna res ea pressa nota.

Post tamen hoc ausa est templum monumenta pa-
rentis

Tangere : mira quidem, sed tamen acta loquar.

Signum erat in folio residens sub imagine Tulli :

Dicitur hoc oculis opposuisse manum.

Et vox audita est, Vultus abscondite nostros ,

Ne natæ videant ora nefanda meæ.

Veste data tegitur : vetat hanc Fortuna moveri :

Et sic è templo est ipsa locuta suo :

Ore revelato qua primum luce patebit.

Servius , hæc positi prima pudoris erit.

Parcite, matronæ, vetitas attingere vestes :

Sollemni fatis est voce movere preces :

Sitque caput semper Romano testus amictu ,

Qui Rex in nostra septimus Urbe fuit.

Arserat hoc templum: signo tamen ille pepercit.

Ignis : opem nato Mulciber ipse tulit.

Namque pater Tulli Vulcanus, Ocrefia mater

Præsignis facie Corniculana fuit.

Hanc secum Tanaquil, sacris de more paratis ,

Jussit in ornatum fundere vina focum.

Hic inter cineres obscæni forma virilis

Aut fuit, aut visa est ; sed fuit illa magis.

Jussa foco captiva fovet. conceptus ab illa

Servius à cælo semina gentis habet.

Signa dedit genitor, tum cum caput igne corusco

Contigit, inque coma flammeus arsit apex.

Te quoque magnifica, Concordia, dedicat æde

Livia , quam caro præstitit illa viro.

Disce tamen, veniens ætas, ubi Livia nunc est.

Porticus, immensæ tecta fuisse domûs.

Urbis opus domus una fuit : spatiumque tenebat ,

Quo brevius muris oppida multa tenent.

Hæc æquata solo est, nullo sub crimine regni ,

Sed quia luxuria visa nocere sua.

Suffinuit tantas operum subvertere moles

Totque suas hæres perdere Cæsar opes.
 Sic agitur censura, & sic exempla parantur ;
 Cum vindex, alios quod monet, ipse facit.
 Nulla nota est veniente die, quam ducere possis.
 Idibus invicto sunt data templa Jovi.
 Et jam Quinquatrus jubeor narrare mîndres.
 Nunc ades ô cœptis, flava Mînerva, meis.
 Cur vagus incedit totâ tibicen in Urbe ?
 Quid sibi personæ, quid stola longa, volunt ?
 Sic ego : sic positâ Tritonia cuspide dixit.
 Pace velim doctæ verba referre Deæ.
 Temporibus veterum tibicinis usus avorum
 Magnus, & in magno semper honore fuit.
 Cantabat fanis, cantabat tibia ludis :
 Cantabat mœstis tibia funeribus.
 Dulcis erat mercede labor : tempusque secutum,
 Quod subito Grajæ frangeret artis opus.
 Adde quod Ædilis, pompam qui funeris irent,
 Artifices solos jusserat esse decem.
 Exsilio mutant Urbem, Tiburque recedunt :
 Exsiliium quodam tempore Tibur erat :
 Quæritur in scenâ cava tibia ; quæritur aris :
 Ducit supremos nœnia nulla choros.
 Servierat quidam quantolibet ordine dignus
 Tibure : sed longo tempore liber erat.
 Rure dapes parat ille suo ; turbamque canoram
 Convocat. ad festas convenit illa dapes.
 Nox erat ; & vinis oculique animique natabant :
 Cum præcomposito nuncius ore venit.
 Atque ita, Quid cessas convivia solvere ? dixit :
 Auctor vindictæ jam venit, ecce, tuæ.
 Nec mora ; convivæ valido titubantia vino
 Membra movent: dubii stantque labantque pedes.
 At dominus, Discedite, ait. plaustroque morantes
 Sustulit. in plaustro sirpea lata fuit.
 Alliciunt somnos tempus motusque merumque ;
 Potaque se Tibur turba redire putat.
 Jamque per Esquilias Romanam intraverat urbem ;
 Et mane in medio plaustra fuere Foro.
 Plautius, ut possent specie numeroque Senatam
 Fallere, personis imperat ora regi.
 Admiscetque alios: & ut hunc tibicina cœtum
 Augeat, in longis vestibus ire jubet.

Sic

Sic reduces bene posse tegi: ne forte notentur

Contra collegæ iussa redisse sui.

Res placuit: cultuque novo libet Idibus uti;

Et canere ad veteres verba jocosa modos.

Hæc ubi perdocuit, Superest mihi discere, dixi,

Cur sit Quinquatrus illa vocata dies.

Martius, inquit, agit tali mea nomine festa:

Estque sub inventis hæc quoque turba meis.

Prima terebrato per rara foramina buxo,

Ut daret effeci tibia longa sonos.

Vox placuit: liquidis faciem referentibus undis

Vidi virgineas intumuisse genas.

Ars mihi non tanti est; valeas, mea tibia, dixi.

Excipit abjectam cespite ripa suo.

Inventam Satyrus primum miratur: at usum

Nescit, & inflatam sentit habere sonum.

Et modo dimittit digitis, modo concipit auras:

Jamque inter Nymphas arte superbus erat.

Provocat & Phœbum. Phœbo superante pependit:

Cæsa recesserunt à cute membra sua.

Sum tamen inventrix auctorq; ego carminis hujus.

Hoc est cur nostros ars colat ista dies.

Tertia lux veniat, quâ tu Dodoni Thyene,

Stabis Agenorei fronte videnda bovis.

Hæc est illa dies, qua tu purgamina Vestæ,

Tybri, per Etruscas in mare mittis aquas.

Si qua fides ventis; Zephyro date carbasâ, nautæ:

Cras veniet vestris ille secundus aquis.

At pater Heliadum, radios ubi tinxerit undis,

Et cinget geminos stella serena polos;

Tollet humo validos proles Hyriæa lacertos:

Continuâ Delphin nocte videndus erit.

Scilicet hic olim Volscos Æquosque fugatos

Viderat in campis, Algida terra, tuis.

Unde suburbano clarus, Tuberte, triumpho,

Vectus es in niveis, Postume, victor equis.

Iam sex, & totidem luces de mense supersunt:

Huic unum numero tu tamen adde diem.

Sol abit è Geminis, & Cancri signa rubescunt:

Cœpit Aventinâ Pallas in arce coli.

Iam tua, Laomedon, oritur nurus: ortaque noctem

Pellit, & è pratis uda pruina fugit.

Reddita, quisquis is est, Summano templa feruntur,

Tum,

Tum, cum Romanis, Pyrrhe, timendus eras.

Hanc quoq; cum patris Galatea receperit undis,
Plenaque securæ terra quietis erit ;

Surgit humo juvenis telis afflatus avitis ;

Et gemino nexas porrigit angue manus.

Notus amor Phædræ, nota est injuria Thesei :

Devovit natum credulus ille suum.

[Non impune pius juvenis Trœzena petebat.

Dividit obstantes pectore taurus aquas.]

Solliciti terrentur equi ; frustra que retenti

Per scopulos dœnum duraque saxa trahunt.

Exciderat curru, lorisque morantibus artus

Hippolytus lacero corpore raptus erat :

Reddideratque animam, multum indignante Dianâ.

Nulla, Coronides, causâ doloris, ait.

Namque pio juveni vitam sine vulnere reddam ;

Et cedent arti tristia fata meæ.

Gramina continuo loculis depromit e barnis :

Profuerant Glauci manibus illa prius :

[Tunc, cum observatas augur descendit in herbas ;

Usus & auxilio est anguis ab angue dato.]

Pectora ter tetigit, ter verba salubria dixit :

Depositum terrâ sustulit ille caput.

Lucus cum, nemorisque tui, Dictynna, recessus

Celat : Aricino Virbius ille lacu.

At Pluto Clotho que dolent, hæc fila reneri,

Hic fieri regni jura minora sui.

Jupiter exemplum veritus direxit in illum

Fulmina, qui nimis moverat artis opem.

Phœbe, querebaris. Deus est, placare parenti.

Propter te, fieri quod vetat, ipse facit.

Non ego te, quamvis properabis vincere, Cæsar,

Si vetet auspicium, signa movere velim.

Sint tibi Flaminius Thrasymenaque litora testes ;

Per volucres æquos multa monere Deos.

Tempora si veteris quæris temeraria damni ;

Quartus ab extremo mensis bis ille dies.

Postera lux melior. superat Masinissa Syphacem ;

Et cecidit telis Hasdrubal ipse suis.

Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis ;

Et fugiunt fræno non remorante dies.

Quam cito venerunt Fortunæ Fortis honores !

Post septem luce Junius actus erit.

Itæ,

Ite, Deam læti Fortem celebrate, Quirites :

In Tiberis ripâ munera Regis habet.

Pars pede, pars etiam celeri decurrite cymbâ.

Nec pudeat potos inde redire domum.

Ferte coronatæ juvenum convivia lintres ;

Multaque per medias vina bibantur aquas.

Plebs colit hæc : quia, qui posuit, de plebe fuisse,

Fertur, & ex humili sceptrâ tulisse loco.

Convenit & fervis : servâ quia Tullius ortus

Constituit dubiæ templa propinqua Deæ.

Ecce suburbanâ rediens male sobrius æde

Ad stellâs aliquis talia verba jacit :

Zona latet tua nunc, & cras fortasse latebit :

Dehinc erit, Orion, adspicienda mihi.

At si non esset potus ; dixisset eadêm

Venturum tempus solstitiale die.

Lucifero subeunte Lares delubra tulerunt,

Hic ubi fit doctâ multa corona manu. (olim

Tempus idem Stator ædis habet, quam Romulus

Ante Palatini condidit ora jugi.

Tot restant de mensè dies, quot nomina Parcis,

Cum data sunt trabæ templa, Quirinæ, tuæ.

Tempus Iuleis cras est natale Kalendis :

Piërides, cœptis addite summa meis.

Dicite Piërides, quis vos adjunxerit illi,

Cui dedit invitas victa noverca manus.

Sic ego : sic Clio, Clari monumenta Philippi

Adspicis : unde trahit Marcia casta genus.

Marcia sacrificio deductum nomen ab Anco ;

In qua par facies nobilitate sua.

Par animo quoque forma suo respondet in illa :

Et genus, & facies, ingeniumque simul.

Nec quod laudamus formam, tam turpe putaris.

Laudamus magnas hac quoque parte Deas.

Nupta fuit quondam matertera Cæsaris illi.

O decus, o sacra fœmina dignâ domo !

Sic cecinit Clio doctæ assensere sorores.

Annuit Alcides, increpuitque lyram.

F I N I S.

PArve, (nec invideo) sine me, Liber, ibis in-
Urbem :

(Hei mihi!) quo domino non licet ire tuo.

Vade, sed incultus; qualem decet exulis

Infelix, habitum temporis hujus habe. (esse.

Nec te purpureo velent vaccinia fuco :

Non est conveniens luctibus ille color.

Nec titulus minio, nec cedro charta notetur :

Candida nec nigra cornua fronte geras.

Felices ornet hæc instrumenta libellos.

Fortunæ memorem te decet esse inæ.

Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes :

Hirsutus passis ut videre comis.

Neve liturarum pudeat, qui viderit illas,

De lacrymis factas sentiet esse meis.

Vade, Liber, verbitque meis loca grata saluta:

Contingam certe quo licet illa pede.

Si quis, ut in populo, nostri non immemor illic,

Si quis, qui, quid agam, forte requirat, erit;

Vivere me dices: salvum tamen esse negabis.

Id quoque, quod vivam, munus habere Dei.

Atque ita te cautus quærenti plura legendum,

Ne, quæ non opus est, forte loquar, dabis.

Protinus admonitus repetet mea crimina lector;

Et peragar populi publicus ore reus.

Neu cave defendas, quamvis mordebere dictis.

Causa patrocínio non bona pejor erit.

Invenies aliquem, qui me suspiret ademptum;

Carmina nec siccis perlegat ista genis :

Et tacitus secum, nequis malis audiat, optet,

Sit mea lenito Cæsare pœna minor.

Nos quoque, quisquis erit, ne sit miser ille, preca-
mur,

Placatos misero qui volet esse Deos.

Quæque volet, rata sint; ablataque Principis ira

Sedibus in patriis det mihi posse mori.

Ut

Ut perages mandata, Liber, culpabere forsân ;
 Ingeniique minor laude ferère mei.
 Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum
 Quærere. quæsito tempore tutus eris.
 Carmina proveniunt animo deducta sereno:
 Nubila sunt subitis tempora nostra malis.
 Carmina secessum scribentis & otia quærunt :
 Me mare, me venti, me fera jactat hyems.
 Carminibus metus omnis abest: ego perditus ensem
 Hæsupum jugulo jam puto jamque meo.
 Hæc quoque, quod facio, judex mirabitur æquus ;
 Scriptaque cum veniâ qualiacunque leget:
 Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus ;
 Ingenium tantis excidet omne malis.
 Denique securus famæ, Liber, ire memento ;
 Nec tibi sit læcto displicuisse pudor.
 Non ita se nobis præbet Fortuna secundam ,
 Ut tibi sit ratio laudis habenda tuæ.
 Donec eram sospes, tituli tangebar amore ;
 Quærendique mihi nominis ardor erat.
 Carmina nunc si non studiumque, quod obfuit, odi,
 Sit satis. ingenio sic fuga parta meo.
 I tamen, i, pro me tu, cui licet, adspice Róman.
 Dî facerent, possêm nunc meus esse liber.
 Nec te, quod venias magnam peregrinus in Urbem,
 Ignotum populo posse venire puta:
 Ut titulo careas, ipso noscère colore :
 Dissimulare velis te licet esse meum.
 Clam tamen intrato ; ne te mea carmina lædant.
 Non sunt, ut quondam plena favoris erant.
 Si quis erit, qui te, quia sis meus, esse legendum
 Non putet, è gremio rejiciatque suo ;
 Inspice, dic, titulum. non sum præceptor Amoris.
 Quas meruit, pœnas jam dedit illud opus.
 Forsitan exspectes, an in alta Palatia missum
 Scandere te jubeam, Cæsareamque domum.
 Ignoscant augusta mihi loca, Dique locorum.
 Venit in hoc illâ fulmen ab arce caput.
 Esse quidem memini mitissima sedibus illis
 Numina : sed timeo, qui nocuère, Deos.
 Terretur minimo peanæ stridore columba,
 Unguibus, accipiter, saucia facta tuis.
 Nec procul à stabulis audet secedere, si qua

Excussa est avidi dentibus agna lupi. . .
 Vitaret cælum Phaëthon, si viveret; & quos
 Optarat stulte, tangere nollet equos.
 Me quoque, quæ sensi, fateor Jovis arma timere :
 Me reor infesto, cum tonat, igne peti.
 Quicumque Argolicâ de classe Capharea fugit ;
 Semper ab Euboicis vela retorquet aquis.
 Et mea cymba, semel vastâ percussâ procellâ ,
 Illum, quo læsa est, horret adire locum.
 Ergo, care Liber, timidâ circumspice mente ;
 Et satis à media sit tibi plebe legi.
 Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
 Icarus, Icaris nomina fecit aquis.
 Difficile est tamen, hic remis utaris an aurâ ,
 Dicere. consilium resque locusque dabunt.
 Si poteris vacuo tradi ; si cuncta videbis
 Mitia ; si vires fregerit ira suas ;
 Si quis erit, qui te dubitantem & adire timentem
 Tradat, & ante tamen pauca loquatur ; adi.
 Luce bonâ, dominoque tuo felicior ipse
 Pervenias illuc ; & mala nostra leves.
 Namque ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achillæo tollere more potest.
 Tantum ne noceas, dum vis prodesse, videto.
 Nam spes est animi nostra timore minor.
 Quæque quiescebat, ne mota reseruiat ira ,
 Et pœnæ tu sis altera causâ, cave.
 Cum tamen in nostrum fueris penetrare receptus,
 Contigerisque tuam serenia curva domum ;
 Adspicies illic positos ex ordine fratres,
 Quos studium cunctos evigilavit idem.
 Cætera turba palam titulos ostendet apertos ;
 Et sua detectâ nomina fronte geret.
 Tres procul obscurâ latitantes parte videbis.
 Hi quoque, quod nemo nescit, amare docent.
 Hos tu vel fugias, vel, si satis oris habebis,
 Oedipodas facito Telegonosque voces.
 Deque tribus, moneo, si quæ tibi cura parentis,
 Ne quemquam, quamvis ipse docebit, ames.
 Sunt quoque mutatae ter quinque volumina formæ,
 Nuper ab exequiis carmina rapta meis :
 His mando dicas, inter mutata referri
 Fortunæ vultum corpora posse meæ.

Nam-

Namque ea dissimilis subito est effecta priori :
 Plendaque nunc, aliquo tempore læta fuit.
 Plura quidem mandare tibi, si quæris, habebam ;
 Sed vereor tardæ causa fuisse moræ.
 Quod si, quæ subeunt, tecum, Liber, omnia ferres ;
 Sarcina latoro magna futurus eras.
 Longa via est : propera. nobis habitabitur orbis
 Ultimus ; à terrâ terra remota meâ.

E L E G I A / II.

DI maris & cæli, (quid enim nisi vota supersunt?)
 Solvere quassatæ parcite membra ratis :
 Neve, precor, magni subscribite Cæsaris iræ.
 Sæpe premente Deo fert Deus alter opem.
 Mulciber in Trojam, pro Trojâ stabat Apollo :
 Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
 Oderat Ænean propior Saturnia Turno.
 Ille tamen Veneris numine tutus erat.
 Sæpe ferox cautum petiit Neptunus Ulyssem :
 Eripuit patruo sæpe Minerva suo.
 Et nobis aliquod, quamvis distamus ab illis,
 Quid vetat irato numen adesse Deo?
 Verba miser frustra non proficientia perdo :
 Ipsa graves spargunt ora loquentis aquæ.
 Terribilisque Notus jactat mea dicta ; precesque,
 Ad quos mittuntur, non finit ire Deos.
 Ergo idem venti, ne causâ lædar in una,
 Velaque nescio quo, vota que nostra ferunt ?
 Me miserum, quanti montes volvuntur aquarum !
 Jam jam tacturos sidera summa putes.
 Quantæ diducto subsidunt æquore valles !
 Jam jam tacturas Tartara nigra putes.
 Quocunque adspicias, nihil est nisi portus & aër ;
 Fluctibus hic tumidis, nubibus ille minax.
 Inter utrumque fremunt immani turbine venti.
 Nescit, cur domino pareat, unda maris.
 Nam modo purpureo vires capit Euras ab ortu :
 Nunc Zephyrus sero vespere missus adest :
 Nunc gelidus siccâ Boreas bacchatur ab Arcto :
 Nunc Notus adversa prælia fronte gerit.
 Rector in incerto est : nec quid fugiatve petatve,
 Invenit. ambigiis ars stupet ipsa malis.
 Scilicet occidimus, nec spes nisi vanâ salutis :

- Dumque loquor, vultus obruit unda meos.
 Opprimet hanc animam fluctus: frustra que precanti
 Ore necaturas accipiemus aquas.
 At pia nil aliud quam me dolet exsule conjux:
 Hoc unum nostri scitque gemitque mali.
 Nescit in immenso jactari corpora ponto:
 Nescit agi ventis: nescit adesse necem.
 Di bene, quod non sum mecum conscendere passus:
 Ne mihi mors misero bis patienda foret!
 At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,
 Dimidiâ certe parte superstes ero.
 Hei mihi, quam celeri micuerunt nubila flammâ!
 Quantus ab ætherio personat axe fragor!
 Nec levius laterum tabulæ feriuntur ab undis,
 Quam grave balistæ mœnia pulsât onus.
 Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes:
 Posterior nono est, undecimoque prior.
 Nec letum timeo: genus est miserabile leti.
 Demite naufragium; mors mihi munus erit.
 Est aliquid, satove suo ferrove cadentem
 In solitâ moriens ponere corpus humo:
 Est mandata suis aliquid sperare sepulcra,
 Et non æquoreis piscibus esse cibum.
 Fingite me dignum tali nece: non ego solus
 Hic vehor. immeritos cur mea pœna trahit?
 Pro Superi, viridesque Dei, quibus æquora curæ!
 Utraque jam vestras sistite turba minas.
 Quamque dedit vitam mitissima Cæsaris ira,
 Hanc finite infelix in loca iusta seram.
 Si quam commerui pœnam me pendere vultis;
 Culpa mea est ipso iudice morte minor.
 Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas
 Cæsar; in hoc vestrâ non eguisset ope.
 Est illi nostri non invidiosa cruoris
 Copia: quodque dedit, cum volet, ipse feret.
 Vos modo, quos certe nullo puto crimine læsos,
 Contenti nostris, Di, precor, este malis.
 Nec tamen, ut cuncti miserum servare veliris,
 Quod periit, salvum jam caput esse potest.
 Ut mare considat, ventisque serentibus utar;
 Ut mihi parcatis; num minus exsul ero?
 Non ego divitias avidus sine fine parandi
 Latum mutandis mercibus æquor aro:

Nec

Nec peto, quas quondam petii studiosus, Athenas :
 Oppida non Asiæ, non loca visa prius.
 Non ut, Alexandri claram delatus in urbem ,
 Delicias videam , Nile jocosæ, tuas.
 Quod faciles opto ventos , (quis credere possit ?)
 Sarmatis est tellus, quam mea vota petunt.
 Obligor, ut tangam lævi fera litora Ponti ;
 Quodque sit à patriâ tam fuga tarda, queror.
 Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas ,
 Exilem facio per mea vota viam.
 Seu me diligitis, tantos compefcite fluctus ;
 Pronaque sint nostræ numina vestra rati :
 Seu magis odistis , iustæ me advertite terræ.
 Supplicii pars est in regione mei !
 Ferte (quid hic facio ?) rapidi mea carbasa venti.
 Ausonios fines cur mea vela vident ?
 Noluit hoc Cæsar : quid, quem fugat ille, tenetis ?
 Aspiciat vultus Pontica terra meos.
 Et jubet, & merui. nec, quæ damnaverit ille ,
 Crimina defendi salvæ piûmve puto.
 Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt ;
 A culpâ facinus scitis abesse meâ.
 Immo ita ; vos scitis. si me meus abstulit error ,
 Stultaque mens nobis, non scelerata fuit :
 Quamlibet è minimis, domui si favimus illi ;
 Si satis Augusti publica iussa mihi ;
 Hoc Duce si dixi felicia sæcula ; proque
 Cæsare thura pius Cæsaribusque dedi ;
 Si fuit hic animus nobis ; ita parcite, Divi.
 Sin minus ; alta cadens obruat unda caput.
 Fallor ? an incipiunt gravidæ vanescere nubes ,
 Victaque mutati frangitur ira maris ?
 Non casus, sed vos sub conditione vocati ,
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

E L E G I A III.

CUM subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in Urbe fuit ;
 Cum repeto noctem, qua tot mihi cara reliqui ;
 Labitur ex oculis nunc quoque gutta meis.
 Jam prope lux aderat, qua me discedere Cæsar
 Finibus extremæ jusserat Ausoniæ.
 Nec mens, nec spatium fuerant satis apta paranti :

- Torpuerant longa pectora nostra mora.
 Non mihi fervorum, comitis non cura legendi :
 Non aptæ profugo vestis opifve fuit.
 Non aliter stupui, quam qui Jovis ignibus ictus
 Vivit ; & est vitæ nescius ipse suæ.
 Ut tamen hanc animo nubem dolor ipse removit ,
 Et tandem sensus convaluère mei ;
 Alloquor extremum mæstos abiturus amicos ,
 Qui modo de multis unus & alter erant.
 Uxor amans flentem flens acrius ipsa tenebat ;
 Imbre per indignas usque cadente genas.
 Nata procul Libycis aberat diversa sub oris :
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocumque adspiceres, luctus gemitusq; sonabant :
 Forma que non taciti funeris intus erat.
 Fœmina, virque, meo pueri quoque funere mœrent :
 Inque domo lacrymas angulus omnis habet.
 Si licet exemplis in parvo grandibus uti ;
 Hæc facies Trojæ, cum caperetur, erat.
 Jamque quiescebant voces hominumque canumq; :
 Luna que nocturnos alta regebat equos.
 Hanc ego suspiciens, & ab hac Capitolia cernens ,
 Quæ nostro frustra juncta fuère Lari ;
 Numina vicinis habitantia sedibus, inquam ,
 Jamque oculis nunquam templa videnda meis ,
 Dique relinquendi , quos Urbs habet alta Quirini ;
 Este salutati tempus in omne mihi.
 Et quamquam sero clypeum post vulnera fumo ;
 Attamen hanc odiis exonerate fugam ;
 Cælestique viro , quis me deceperit error ,
 Dicite ; pro culpa ne scelus esse putet.
 Ut, quod vos scitis, pœnæ quoque sentiat auctor.
 Placato possum non miser esse Deo.
 Hac prece adoravi Superos ego : pluribus uxor ;
 Singultu medios præpediente sonos.
 Illa etiam ante Lares passis prostrata capillis
 Contigit extinctos ore tremente focos :
 Multaque in aversos effudit verba Penates ,
 Pro deplorato non valitura viro.
 Jamque moræ spatium nox præcipitata negabat ,
 Versaque ab axe suo Parrhæsis Arctos erat.
 Quid facerem ? blando patriæ retinebar amore :
 Ultima sed justæ nox erat illa fugæ.

Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?

Vel quo festines ire; vel unde, vide.

Ah quoties certam me sum mentitus habere

Horam, propositæ quæ foret apta viæ.

Ter limen tetigi; ter sum revocatus: & ipse

Indulgens animo pes mihi tardus erat.

Sæpe, Vale dicto, rursus sum multa locutus;

Et quasi discedens oscula summa dedi.

Sæpe eadem mandata dedi: neque ipse fesselli,

Respiciens oculis pignora cara meis.

Denique, Quid propero? Scythia est, quo mittimur, inquam:

Roma relinquenda est. utraque justa mora est.

Uxor in æternum vivo mihi viva negatur:

Et domus, & fidæ dulcia membra domûs.

Quosque ego fraterno dilexi more sodales.

O mihi Thesæa pectora juncta fide!

Dum licet, amplectar: nunquam fortasse licebit

Amplius. in lucro, quæ datur hora, mihi est.

Nec mora; sermonis verba imperfecta relinquo,

Complectens animo proxima quæque meo.

Dum loquor, & flemus; cælo nitidissimus alto

Stella gravis nobis Lucifer ortus erat.

Dividor haud aliter, quam si mea membra relin-

Et pars abrumpi corpore visa suo est. (quam:

[Sic Priamus doluit, tunc cum in contraria versus

Ultiores habuit proditoris equus.]

Tum vero exoritur clamor gemitusque meorum;

Et feriunt mœstæ pectora nuda manus.

Tum vero conjux humeris abeuntis inhærens

Miscuit hæc lacrymis tristia dicta suis.

Non potes avelli. simul ah, simul ibimus, inquit!

Te sequar; & conjux exfulis exful ero.

Et mihi facta via est: & me capit ultima tellus.

Accedam profugæ sarcina parva rati.

Te jubet è patria discedere Cæsaris ira;

Me pietas. pietas hæc mihi Cæsar erit.

Talia tentabat: sic & tentaverat ante:

Vixque dedit victas utilitate manus.

Egredior (sive illud erat sine funere ferri)

Squallidus immixtis hirta per ora comis.

Illâ dolore mei tenebris narratur abortis

Semianymis media procubuisse domo.

Utque resurrexit, fœdatis pulvere turpi
 Crinibus, & gelidâ membra levavit humo ;
 Se modo, desertos modo complorasse Penates ;
 Nomen & crepti sæpe vocasse viri :
 Nec gemuisse minus, quam si natæve meumve
 Vidisset structos corpus habere rogos :
 Et voluisse mori ; moriendo ponere sensus :
 Respectuque tamen non posse mei.
 Vivat : & absentem, quoniam sic fata tulerunt ,
 Vivat , & auxilio sublevet usque suo.
 Tingitur Oceano custos Erymanthidos Ursæ ,
 Æquoreaſque suo sidere turbat aquas :
 Nos tamen Ionium non nostrâ findimus æquor
 Sponte : sed audaces cogimur esse metu.
 Me miserum, quantis increſcunt æquora ventis ;
 Erutaque ex imis fervet arena vadis !
 Monte nec inferior proræ puppique recurvæ
 Inſilit , & pictos verberat unda Deos.
 Pineæ texta ſonant ; pulſi ſtridere rudentes :
 Aggemit & noſtris ipſa carina malis.
 Navita conſeſſus gelido pallore timorem
 Jam ſequitur victam, non regit arte, ratem.
 Utque parum validus non proficientia vector
 Cervicis rigidæ fræna remittit equo :
 Sic non quo voluit, ſed quo rapit impetus undæ ,
 Aurigam video vela dediffe rati.
 Quod niſi mutatas emiſerit Æolus auras ;
 In loca jam nobis non adenda ferar.
 Nam procul, Illyricis lævâ de parte relictis ,
 Interdicta mihi cernitur Italia.
 Deſinat in veritas quæſo contendere terras ,
 Et mecum magno pareat aura Deo.
 Dum loquor, & cupio pariter timeoque revelli ,
 Increpuit quantis viribus unda latus !
 Parcite, cærulei vos parcite numina ponti ;
 Inſeſtumque mini ſit ſatis eſſe Jovem.
 Vos animam ſævæ feſſam ſubducite morti.
 Si modo, qui periit, non periſſe poteit.

E L E G I A I V.

O Mihi poſt ullos nunquam memorande ſodales,
 O cui præcipue fors mea viſa ſua eſt ;
 Attonitum qui me (memini), cariffime, primus
Au-

Ausus es alloquio sustinuisse tuo ;
 Qui mihi consilium vivendi mite dedisti ,
 Cum foret in misero pectore mortis amor ;
 Scis bene, cui dicam, positus pro nomine signis ;
 Officium nec te fallit, amice, tuum.
 Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis ;
 Perpetuusque animæ debitor hujus ero.
 Spiritus & vacuas prius hic tenuandus in auras
 Ibit, & in tepido deseret ossa rogo ;
 Quam subeant animo meritorum oblivia nostro :
 Et longâ pietas excidat ista die.
 Di tibi sint faciles, & opis nullius egentem
 Fortunam præstent, dissimilenque meæ.
 Si tamen hæc navis vento ferretur amico ;
 Ignoraretur forsitan ista fides.
 Thesæa Pirithoüs non tam sensisset amicum ,
 Si non infernas vivus adisset aquas.
 Ut foret exemplum veri Phocæus amoris ,
 Fecerunt Furix, tristis Oresta, tuæ.
 Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes ;
 Hyrtacidæ Niso gloria nulla foret.
 Scilicet ut sulvum spectatur in ignibus aurum ,
 Tempore sic duro est inspicienda fides.
 Dum juvat, & vultu ridet fortuna sereno ;
 Indelibatas cuncta sequuntur opes.
 At simul intonuit ; fugiunt : nec noscitur ulli ,
 Agminibus comitum qui modo cinctus erat.
 Atque hæc exemplis quondam collecta priorum ,
 Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.
 Vix duo tresve mihi de tot superestis amici.
 Cæteri Fortunæ, non mea, turba fuit.
 Quo magis, ô pauci, rebus succurrite lapsis ,
 Et date naufragio litora tuta meo :
 Neve metu falso nimium trepidate timentes ,
 Hac offendatur ne pietate Deus.
 Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis ;
 Inque suis amat hanc Cæsar, in hoste probat.
 Causa mea est melior, qui non contraria fovi
 Arma ; sed hanc merui simplicitate fugam.
 Invigiles igitur nostris pro calibus oro ;
 Diminui si qua numinis ira potest.
 Scire meos si quis casus desideret omnes ;
 Plus, quam quod fieri res sinit, ille petat.

Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent :
 Parvaque quot siccus corpora pulvis habet.
 Multaque credibili tulimus majora : ratamque ;
 Quamvis acciderint, non habitura fidem.
 Pars etiam mecum quædam moriatur oportet :
 Meque velim possit dissimulante tegi.
 Si vox in fragili mihi pectore firmior ære ,
 Pluraque cum linguis pluribus ora forent ;
 Non tamen idcirco complecterer omnia verbis :
 Materia vires exsuperante meas.
 Pro duce Neritio docti mala nostra Poëtæ
 Scribite : Neritio nam mala plura tuli.
 Ille brevi spatio multis erravit in annis
 Inter Dulichias Iliacasque domos.
 Nos freta sideribus notis distantia mensos
 Sors tulit in Geticos Sarmaticosque sinus.
 Ille habuit fidamque manum, sociosque fideles :
 Me profugum comites deseruere mei.
 Ille suam lætus patriam victorque petebat.
 A patria fugio victus & exsul ego.
 Nec mihi Dulichium domus est, Ithaceve, Sameve :
 Pœna quibus non est grandis abesse locis.
 Sed quæ de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, imperii Roma Deumque locus.
 Illi corpus erat durum patiensque laborum :
 Invalidæ vires ingenuæque mihi.
 Ille erat assidue sævis agitatus in armis :
 Assuetus studiis mollibus ipse sui.
 Me Deus oppressit, nullo mala nostra levante :
 Bellatrix illi Diva ferebat opem. (dis ;
 Cumque minor Jove sit tumidis qui regnat in u-
 Illum Neptuni, me Jovis ira premit.
 Adde, quod illius pars maxima sicca laborum est ;
 Ponitur in nostris fabula nulla malis.
 Denique quæsitos tetigit tamen ille Penates ;
 Quæque diu petiit, contigit arva tamen.
 At mihi perpetuo patria tellure carendum est,
 Nî fuerit læsi mollior ira Dei.

E L E G I A V.

N Ec tantum Clario Lyde dilecta poëtæ,
 Nec tantum Coo Battis amata suo est :
 Pectoribus quantum tu nostris, Uxor, inhaeres ;
Digna

Digna minus misero, non meliore viro.
Te mea supposita veluti trabe fulta ruina est:
 Siquid adhuc ego sum, muneris omne tui est:
Tu facis, ut spolium ne sim, neu nuder ab illis
 Naufragii tabulas qui petière mei.
Utque rapax stimulante fame cupidusque cruoris
 Incustoditum captat ovile lupus:
Aut ut edax vultur corpus circumspicit ecquod
 Sub nulla positum cernere possit humo:
Sic mea nescio quis, rebus male fidus acerbis,
 In bona venturus, si paterère, fuit.
Hunc tua per fortes virtus submovit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
Ergo quam misero, tam vero, teste probaris:
 Hic aliquod pondus si modo testis habet.
Nec probitate tua prior est aut Hectoris uxor,
 Aut comes extincto Laodamia viro.
Tu si Mæonium vatem sortita fuisses;
 Penelopes esset fama secunda tuæ.
Sive tibi hoc debes, nulla pia facta magistra;
 Cumque nova mores sunt tibi luce dati:
Fœmina seu Princeps, omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ:
Assimilemque sui longa assuetudine fecit:
 Grandia si parvis assimilare licet.
Hei mihi, non maguas quod habent mea carmina
 vires,
 Nostraque sunt meritis ora minora tuis!
Si quid & in nobis vivi fuit ante vigoris,
 Exstinctum longis occidit omne malis:
Prima locum sanctas heroïdas inter haberes:
 Prima bonis animi conspicerère tui.
Quantumcunque tamen præconia nostra valebant;
 Carminibus vives tempus in omne meis.

E L E G I A VI.

Siquis habes nostris similes in imagine vultus;
 Deme meis hederas Bacchica fœta comis.
 Ista decent lætos felicia signa pœtas.
 Temporibus non est apta corona meis.
Hæc tibi dissimulas, sentis tamen, optime, dici,
 In digito qui me fersque refersque tuo.
 Effigiemque meam fulvo complexus in auro

Cara relegati, qua potes, ora vides.
 Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsân;
 Quam procul à nobis Naso sôdalis abest!
 Grata tua est pietas: sed carmina major imago
 Sunt mea; quæ mando qualiacunque legas.
 Carmina mutatas hominum dicentia formas:
 Infelix domini quod fuga rupit opus.
 Hæc ego discedens, sicut bene multa meorum,
 Ipse meâ posui mœstus in igne manu.
 Utque cremasse suum fertur sub stipite natum
 Thestias, & melior matre fuisse soror;
 Sic ego non meritos mecum peritura libellos
 Imposui rapidis viscera nostra rogis.
 Vel quod eram Musas, ut crimina nostra, perosus:
 Vel quod adhuc crescens & rude carmen erat.
 Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed exstant;
 Pluribus exemplis scripta fuisse reor.
 Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
 Otia delectent, admoneantque mei.
 Nec tamen illa legi poterunt patienter ab ullo;
 Nesciet his summam si quis abesse manum.
 Ablatum mediis opus est incidibus illud:
 Defuit & scriptis ultima liana meis.
 Et veniam pro laude peto: laudatus abunde,
 Non fastiditus si tibi, Lector, ero.
 Hos quoque sex versus, in primi fronte libelli
 Si præponendos esse putabis, habe.
 Orba parente suo quicumque volumina tangis;
 His saltem vestra detur in Urbe locus.
 Quoque magis faveas, non sunt hæc edita ab ipso,
 Sed quasi de domini funere rapta sui.
 Quicquid in his igitur vitii rude carmen habebit,
 Emendaturus, si licuisset, eram.

E L E G I A VII.

IN caput alta suum labentur ab æquore retro
 Flumina: conversis Solque recurret equis.
 Terra feret stellas: cælum findetur aratro:
 Unda dabit flammæ: & dabit ignis aquas.
 Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:
 Parsque suum mundi nulla tenebit iter.
 Omnia jam fient, fieri quæ posse negabam:
 Et nihil est, de quo non sit habenda fides.

Hæc.

Hæc ego vaticinor ; quia sum deceptus ab illo ,
 Laturum nūfero quem mihi rebar opem.
 Tantane te, fallax, cepère oblivia nostri ?
 Afflictumne fuit tantus adire timor ?
 Ut neque respiceres, nec solarère jacentem ;
 Dure ? nec exsequias prosequerère meas ?
 Illud amicitiae sanctum ac venerabile nomen
 Re tibi pro vili sub pedibusque jacet ?
 Quid fuit, ingenti prostratum mole sodalem
 Visere, & alloqui parte levare tui ?
 Inque meos si non lacrymam dimittere casus ,
 Pauca tamen ficto verba dolore queri ?
 Idque, quod ignoti faciunt, valedicere saltem ;
 Et vocem populi publicaque ora sequi ?
 Denique lugubres vultus, numquamque videndos
 Cernere supremo, dum licuitque, die ?
 Dicendumque semel toto non amplius ævo
 Accipere , & parili reddere voce, Vale ?
 At fecère alii nullo mihi fœdere juncti ;
 Et lacrymas animi signa dedère sui.
 Quid nisi convictu cautisque valentibus essem ,
 Temporis & longi vinctus amore tibi ?
 Quid, nisi tot lusus & tot mea seria nosses ,
 Tot nossem lusus seriaque ipsè tua ?
 Quid, si duntaxat Romæ mihi cognitus esses ,
 Adscitus toties in genus omne loci ?
 Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos ?
 Cunctane Lethæis merfa feruntur aquis ?
 Non ego te placidâ genitum reor urbe Quirini ;
 Urbe, meo quæ jam non adeunda pede est.
 Sed scopulis, Ponti quos hæc habet ora sinistri :
 Inque feris Scythiæ Sarmaticisque jugis.
 Et tua sunt silicis circum præcordia venæ ;
 Et rigidum ferri semina pectus habent.
 Quæque tibi quondam tenero ducenda palato
 Plena dedit nutrix ubera , tigris erat.
 At mala nostra minus, quam nunc, aliena putasses ;
 Duritiæque mihi non agerère reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoque damnis,
 Ut careant numeris tempora prima suis ;
 Effice, peccati ne sim memor hujus ; & illo
 Officium laudeni, quo queror, ore tuum.

ELEGIA VIII.

Detur inoffensæ metam tibi tangere vitæ,
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atque utinam pro te possint mea vota valere,
 Quæ pro me duros non tetigère Deos!
 Donec eris felix, multos numerabis amicos:
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.
 Aspicias, ut veniant ad candida testæ columbæ;
 Accipiat nullas sordida turris aves.
 Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
 Nullus ad amissas ibit amicus opes.
 Utque comes radios per Solis euntibus umbra,
 Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit;
 Mobile sic sequitur Fortunæ lumina vulgus:
 Quæ simul inducta nube teguntur, abit.
 Hæc precor ut semper possint tibi falsa videri:
 Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
 Dum stetimus, turbæ quantum satis esset, habebat
 Nota quidem, sed non ambitiosa, domus.
 At simul impulsæ est; omnes timuere ruinam:
 Cautaque communi terga dedere fugæ.
 Sæva nec admiror metuunt si fulmina, quorum
 Ignibus afflari proxima quæque solent.
 Sed tamen in duris remanentem rebus amicum:
 Quamlibet inviso Cæsar in hoste probat.
 Nec solet irasci (neque enim moderatior alter),
 Cum quis in adversis, si quid amavit, amat.
 De comite Argolici postquam cognovit Orestæ,
 Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.
 Quæ fuit Aetoridæ cum magno semper Achille,
 Laudari solita est Hectoris ore fides.
 Quod pius ad manes Theseus comes isset amico,
 Tartareum dicunt indoluisse Deum.
 Euryali Nisique fide tibi, Turne, relata,
 Credibile est lacrymis immauisse genas.
 Est etiam miseris pietas, & in hoste probatur.
 Hei mihi, quam paucos hæc mea dicta movent!
 Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,
 Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.
 At mea sunt, proprio quamvis mœstissima casu,
 Pectora pro sensu facta serena tuo.
 Hoc eventurum jam tum, carissime, vidi,

Ferret adhuc istam cum minor aura ratem.
 Sive aliquod morum, seu vitæ labe carentis
 Est pretium ; nemo pluris habendus erit.
 Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes ;
 Quælibet eloquio fit bona causâ tuo.
 His ego commotus, dixi tibi protinus ipsi ;
 Scena manet dotes grandis, amice, tuas.
 Hac mihi non ovium fibræ tonitrusve sinistri,
 Linguave servatæ pennave dixit avis.
 Augurium ratio est, & conjectura futuri :
 Hac divinavi, notitiamque tuli.
 Quæ quoniam rata sunt ; totâ mihi mente tibi que
 Gratulor, ingenium non latuisse tuum.
 At nostrum tenebris utinam latuisset in imis !
 Expediit studio lumen abesse meo.
 Utque tibi profunt artes, facunde, severæ ;
 Dissimiles illis sic nocuere mihi.
 Vita tamen tibi nota mea est : scis artibus illis
 Auctoris mores abstinnisse sui.
 Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen : & istos,
 Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.
 Ergo ut defendi nullo mea posse colore,
 Sic excusari crimina posse puto.
 Qua potes, excusa : nec amici desere causam.
 Quo bene cœpisti, sic pede semper eas.

E L E G I A I X.

E St mihi, sitque, precor, flavæ tutela Minervæ
 Navis ; & à picta casside nomen habet.
 Sive opus est velis ; minimam bene currit ad auram :
 Sive opus est remo ; remige carpit iter.
 Nec comites volucris contenta est vincere cursu :
 Occupat egressas quamlibet ante rates.
 Et patitur fluctus, fertque assilientia longe
 Æquora, nec sævis icæta fatiscit aquis.
 Illa Corinthiacis primum mihi cognita Cenchris
 Fida manet trepidæ duxque comesque fugæ.
 Perque tot eventus, & iniquis concita ventis
 Æquora, Palladio numine tuta fugit.
 Nunc quoque tuta precor vasti secet ostia Ponti ;
 Quasque petit, Getici litoris intret aquas.
 Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles,
 Et longum tenui limite fecit iter ;

Fleximus in lævum cursus : & ab Hectoris urbe.

Venimus ad portus, Imbria terra, tuos.

Inde levi vento Zerynthia litora nactis

Threiciam tetigit fessa carina Samon.

Saltus ab hac terrâ brevis est Tempyra petenti.

Hac dominum tenuis est illa secuta suum.

Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos :

Hellepontiacas illa reliquit aquas.

Dardaniamque petit auctoris nomen habentem ;

Et te ruricolâ Lampſace tuta Deo.

Quaque per angustas vectæ malæ virginis undas

Seston Abydenâ separat urbe fretum.

Hincque Propontiâcis hærentem Cyzicon oris ;

Cyzicon Hæmonix nobile gentis opus :

Quaque tenent Ponti Byzantia litora fauces.

Hic locus est gemini janua vasta maris.

Hæc precor evincat, propulsaque flantibus Austris,

Transſeat instabiles strenua Cyaneas :

Thyniacosque sinus , & ab his per Apollinis urbem

Alta sub Anchiali mœniâ tendat iter.

Inde Mesembriacos portus, & Odesson, & arces

Prætereat dictas nomine, Bacche, tuo :

Et quos Alcathoi memorant à mœnibus ortos.

Sedibus his profugum constituisse Larem.

A quibus adveniat Miletida sospes ad urbem ,

Offensi quo mo compulit ira Dei.

Hanc si contigerit, meritæ cadet agna Minervæ.

Non facit ad nostras hostia major opes.

Vos quoq; Tyndaridæ, quos hæc colit insula, fratres,

Mite precor duplici numen adeste viæ.

Alterâ namque parat Symplegadas ire per arctas ,

Scindere Bistonias alterâ puppis aquas.

Vos facite, ut ventos, loca cum diversa petamus ,

Illa suos habeat, nec minus ista suos.

E L E G I A X.

Littera quæcunque est toto tibi lecta libello ,
Est mihi sollicitæ tempore facta viæ.

Aut hanc me, gelidi tremere cum mense Decem-

Scribentem mediis Hadria vidit aquis : (bris ;

Aut , postquam bimarem cursu superavimus I-

Alteraque est nostræ summa carina fugæ. (sthmon:

Quod facerem versus inter fera murmura ponti ,

Cy-

Cycladas Ægeas obstupuisse puto.

Ipsè ego nunc miror, tantis animique marisque
Fluctibus ingenium non cecidisse meum.

Seu stupor huic studio, sive huic infania nomen ;
Omnis ab hac curâ mens relevata mea est.

Sæpe ego nimboris dubius jactabar ab Hædis :
Sæpe minax Steropes sidere pontus erat.

Fuscabatque diem custos Erymanthidos Ursæ ;
Aut Hyadas sævis auxerat Auster aquis :

Sæpe maris pars intus erat ; tamen ipsè trementi
Carmina ducebam qualiacunque manu.

Nunc quoque contenti stridunt Aquilone rudentes ;
Inque modum tumuli concava surgit aqua.

Ipsè gubernator tollens ad sidera palmas
Exposcit votis inmemor artis opem.

Quocunque adspicio, nihil est, nisi mortis imago :
Quam dubiâ timeo mente, timensque precor.

Attigero portum, portu terrebor ab ipso.
Plus habet infestâ terra timoris aquâ.

Nam simul insidiis hominum pelagique laboro ;
Et faciunt geminos ensis & undâ metus.

Ille meo vereor ne speret sanguine prædam :
Hæc titulum nostræ mortis habere velit.

Barbara pars læva est, avidæ substrata rapinæ ,
Quam cruor & cædes bellaque semper habent.

Cumque sit hibernis agitatedum fluctibus æquor ;
Pectora sunt ipso turbidiora mari.

Quo magis his debes ignoscere, candide lector ,
Si spæ sunt , ut sunt , inferiora tuâ.

Non hæc in nostris, ut quondam, scribimus hortis:
Nec consuecte meum lectule corpus habes:

Jactor in indomito brumali luce profundo :
Ipsaque cæruleis charta feritur aquis.

Improba pugnat hyems, indignaturque, quod ausim
Scribere , se rigidas incutiente minas.

Vincat hyems hominem. sed eodem tempore quæso
Ipsè modum statuam carminis ; illa sui.

T R I S T I U M

L I B E R II.

Quid mihi vobiscum est, infelix cura libelli,
 Ingenio perii qui miser ipse meo?
 Cur modo damnatas repeto mea crimina
 Musas?

An semel est pœnam commeruisse parum?

Carmina fecerunt, ut me cognoscere vellent

Omne non fausto scœmina virque, mea.

Carmina fecerunt, ut me moresque notaret

Jam demum visâ Cæsar ab Arte meos.

Deme mihi studium; vitæ quoque crimina demes.

Acceptum refero versibus, esse nocens.

Hoc pretium curæ vigilatorumque laborum

Cepinus. ingenio pœna reperta meo.

Si saperem, doctas odissem jure sorores,

Numina cultori perniciosâ suo.

At nunc (tanta meo comes est infania morbo)

Saxa malum refero rursus ad ista pedem.

Scilicet & victus repetit gladiator arenam;

Et redit in tumidas naufraga puppis aquas.

Forsthan, ut quondam Teuthrantia regna tenenti,

Sic mihi res eadem vulnus opemque feret:

Musaque, quam movit, motam quoque leniet iram:

Exorant magnos carmina sæpe Deos.

Ipse quoque Ausonias Cæsar matresque nurusque

Carmina turrigeræ dicere jussit Opi.

Jusserat & Phœbo dici; quo tempore ludos

Fecit, quos ætas adspicit una semel.

His precor exemplis tua nunc, mitissime Cæsar,

Fiat ab ingenio mollior ira meo.

Illa quidem justa est, nec me meruisse negabo.

Non adeo nostro fugit ab ore pudor.

Sed, nisi peccassem, quid tu concedere posses?

Materiam veniæ fors tibi nostra dedit.

Si, quoties homines peccant, sua fulmina mittat

Jupiter; exiguo tempore inermis erit.

Hic ubi detonuit strepituque exterruit orbem,

Purum discussis aëra reddit aquis.

Jure igitur genitorque Deum rectorque vocatur:

Jure

Jure capax mundus nil Jove majus habet.
 Tu quoque, cum Patriæ rector dicare Paterque ;
 Utere more Dei nomen habentis idem.
 Idque facis : nec te quisquam moderatius unquam
 Imperii potuit fræna tenere sui.
 Tu veniam parti superatæ sæpe dedisti ,
 Non concessurus quam tibi victor erat.
 Divitiis etiam multos & honoribus auctos
 Vidi , qui tulerant in caput arma tuum.
 Quæque dies bellum, belli tibi sustulit iram :
 Parsque simul templis utraque dona tulit.
 Utque tuus gaudet miles, quod vicerit hostem ;
 Sic, victum cur se gaudeat, hostis habet.
 Causa mea est melior : qui nec contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse secutus opes.
 Per mare, per terras, per tertia numina juro ,
 Per te præsentem conspicuumque Deum ;
 Hunc animum favisse tibi, Vir maxime : meque ,
 Quâ solâ potui, mente fuisse tuum.
 Optavi peteres cælestia sidera tarde ;
 Parsque fui turbæ parva præcantis idem.
 Et pia thura dedi pro te : cumque omnibus unus
 Ipse quoque adjuvi publica vota meis.
 Quid referam libros, illos quoque, crimina nostra,
 Mille locis plenos nominis esse tui ?
 Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui ,
 In non credendos corpora versa nodos ;
 Invenies vestri præconia nominis illic :
 Invenies animi pignora multa mei.
 Non tua carminibus major sit gloria, nec quo ,
 Ut major fiat, crescere possit, habet.
 Fama Jovis superest: tamen hunc sua facta referri ,
 Et se materiam carminis esse, juvat :
 Cumque Gigantæi memorantur prælia belli ;
 Credibile est lætum laudibus esse suis.
 Te celebrant alii quanto decet ore, tuasque
 Ingenio laudes uberiore canunt.
 Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum ,
 Sic capitur minimo thuris honore Deus.
 Ah ferus, & nobis nimium crudeliter hostis ,
 Delicias legit qui tibi cunque meas !
 [Carmina ne nostris sic te venerantia libris
 Judicio possint candidiore legi:]

Esse sed irato quis te mihi posset amicus ?

Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.

Cum cœpit quassata domus subsidere ; partes

In proclinas omne recumbit onus :

Cunctaque Fortunâ rimam faciente dehiscunt.

Ipsa suo quondam pondere tecta ruunt.

Ergo hominum quæsitum odium mihi carmine :

Debuit, est vultus turba secuta tuos. (quaque

At (memini) vitamque meam moresque probabas

Illo, quem dederas, prætereuntis equo.

[Quod si non prodest, & honesti gratia nulla

Redditur ; at nullum crimen adeptus eram.]

Nec male commissâ est nobis fortuna reorum,

Lisque decem decies inspicienda viris.

Res quoque privatas statui sine crimine iudex :

Deque meâ facta est pars quoque victa fide.

Me miserum ! potui, si non extrema nocerent,

Judicio tutus non semel esse tuo.

Ultima me perdunt : imoque sub æquore mergit

Incolumem toties una procella ratem.

Nec mihi pars nocuit de gurgite parva : sed omnes

Pressere hoc fluctus, Oceanusque caput.

Cur aliquid vidi ? cur noxia lumina feci ?

Cur imprudenti cognita culpa mihi ?

Inscius Actæon vidit sine veste Dianam :

Præda fuit canibus non minus ille suis.

Scilicet in Superis etiam fortuna luenda est ;

Nec veniam læso numine casus habet.

Illâ namque die, quâ me malus abstulit error,

Parva quidem periit, sed sine labe, domus.

Sic quoque parva tamen, patrio dicatur ut ævo

Clara, nec ullius nobilitate minor :

Et neque divitiis, nec paupertate notanda :

Unde fit in neutrum conspiciendus eques.

Sit quoque nostra domus vel censu parva, vel ortu ;

Ingenio certe non latet illa meo.

Quo videar quamvis nimium juveniliter usus ;

Grande tamen toto nomen ab orbe fero.

Turbaque doctorum Nasonem novit, & audet

Non fastiditis annumerare viris.

Corruit hæc igitur Musis accepta, sub uno,

Sed non exiguo, crimine lapsa domus.

Atque ea sic lapsa est, ut surgere, si modo læsi

Emm-

Ematuruerit Cæsaris ira, queat.
 Cujus in eventu pœnæ clementia tanta est,
 Ut fuerit nostro lenior illa metu.
 Vita data est, citraque necem tua constitit ira,
 O Princeps parce viribus use tuis.
 Insuper accedunt, te non adimente, paternæ
 (Tanquam vita parum muneris esset) opes.
 Nec mea decreto damnasti facta Senatûs:
 Nec mea selecto iudice iussa fuga est.
 Tristibus inuictus verbis (ita Principe dignum)
 Ultus es offensas, ut decet, ipse tuas.
 Adde, quod edictum, quamvis immane minaxque,
 Attamen in pœnæ nomine lene fuit.
 Quippe relegatus, non exul dicor in illo:
 Parcaque fortunæ sunt data verba meæ.
 Nulla quidem sano gravior mentisque potenti
 Pœna est, quam tanto displicuisse viro.
 Sed solet interdum fieri placabile numen:
 Nube solet pulsâ candidus ire dies.
 Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
 Quæ fuerat sævi fulmine tacta Jovis.
 Ipse licet sperare vetes; sperabimus æque.
 Hoc unum fieri te prohibente potest.
 Spes mihi magna subit, cum te, mitissime Princeps;
 Spes mihi, respicio cum mea fata, cadit.
 Ac veluti ventis agitantibus æquora non est
 Æqualis rabies, continuusque furor;
 Sed modo subsidunt, intermissique silesunt,
 Vimque putes illos deposuisse suam;
 Sic abeunt redeuntque mei variantque timores:
 Et spem, placandi dantque negantque tui.
 Per Superos igitur, qui dent tibi longa, dabuntque,
 Tempora, Romanum si modo nomen amant;
 Per Patriam, quæ te tuta & secunda Parente est;
 Cujus, ut in populo, pars ego nuper eram;
 Sic tibi, quem semper factis animoque meroris,
 Reddatur gratæ debitus Urbis amor.
 Livia sic tecum sociales compleat annos,
 Quæ, nisi te, nullo conjuge digna fuit.
 Quæ si non esset, cælebs te vita deceret:
 Nullaque, cui posses esse maritus, erat.
 Sospite sic te sit natus quoque sospes; & olim
 Imperium regat hoc cum seniore senex:

Utque tui faciunt sidus juvenile nepotes ,
 Per tua perque sui facta parentis eant.
 Sic assueta tuis semper Victoria castris
 Nunc quoque se præstet, notaque signa petat :
 Aufoniumque Ducem solitis circumvolet alis :
 Ponat & in nitidâ laurea ferta comâ.
 Per quem bella geris , cujus nunc corpore pugnas ;
 Auspicium cui das grande, Deosque tuos.
 Dimidioque tui præsens es, & aspicias Urbem :
 Dimidio procul es, sævaque bella geris.
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste ;
 Inque coronatis fulgeat altus equis ;
 Parce, precor : fulmenque tuum fera tela recondere,
 Heu nimium misero cognita tela mihi !
 Parce , Pater Patriæ : nec nominis immemor hujus
 Olim placandi spem mihi tolle tui.
 Nec precor, ut redeam : quamvis majora petitis
 Credibile est magnos sæpe dedisse Deos.
 Mitius exsilium si das, propiusque roganti ;
 Pars erit è pœnâ magna levata meâ.
 Ultima perpetior medios projectus in hostes :
 Nec quisquam patriâ longius exsul abest.
 Solus ad egressus missus septemplex Istri ,
 Parrhasiæ gelido virginis axe premor.
 Jazyges, & Colchi, Meterâque turba, Getæque ,
 Danubii mediis vix prohibentur aquis.
 Cumque alij causâ tibi sint graviore fugati ,
 Ulterior nulli, quam mihi, terra data est.
 Longius hac nihil est , nisi tantum frigus & hostis ;
 Et maris adstricto quæ coit unda gelu.
 Hactenus Euxini pars est Romana sinistri :
 Próxima Basternæ Sauromatæque tenent.
 Hæc est Aufonio sub jure novissima, vixque
 Hæret in imperii margine terra tui.
 Unde precor supplex ut nos in tuta releges :
 Ne sit cum patriâ pax quoque adempta mihi.
 Ne timeam gentes , quas non bene submovet Ister :
 Neve tuus possim civis ab hoste capi.
 Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natum
 Cæsaribus salvis barbara vincla pati.
 Perdiderint cum me duo crimina, carmen & error ;
 Alterius facti culpa silenda mihi.
 Nam non sum tanti, ut renovem tua vulnera, Cæsar ;
 Quem

Quem

Quem nimio plus est indoluisse semel.
 Altera pars superest : qua turpi crimine tactus
 Arguor obscœni doct̃or adulterii.
 Fas ergo est aliquã cœlestia pectora falli ;
 Et sunt notitiã multa minora tuã ?
 Utque Deos, cœlumque simul sublime tuenti
 Non vacat exiguis rebus adesse Jovi ;
A te pendentem sic dum circumspicis orbem ,
 Effugiunt curas inferiora tuas.
 Scilicet imperii, Princeps, statione relictã
 Imparibus legeres carmina facta modis ?
 Non ea te moles Romani nominis urget ,
 Inque tuis humeris tam leve fertur onus ;
 Lusibus ut possis advertere numen ineptis ;
 Excutiasque oculis otia nostra tuis.
 Nunc tibi Pannõnia est, nunc Illyris ora domanda :
 Rhætica nunc præbent Thraciaque arma metum.
 Nunc petit Armenius pacem : nunc porrigit arcus
 Parthus eques, timidã captaque signa manu.
 Nunc te prole tuã juvenem Germania sentit ;
 Bellaque pro magno Cæsare Cæsar obit.
 Denique, ut in tanto, quantum non exstitit unquam,
 Corpore, pars nulla est quæ labet imperii ;
 Urbs quoque te & legum lassat tutela tuarum ,
 Et morum, similes quos cupis esse tuis.
 Nec tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas ;
 Bellaque cum multis irrequieta geris.
 Mirer in hoc igitur tantarum pondere rerum
 Nunquam te nostros evoluisse jocos ?
 At si (quod mallet) vacuus fortasse fuisses ,
 Nullum legisses crimen in Arte meã.
 Illa quidem fateor frontis non esse severæ
 Scripta , nec à tanto Principe digna legi :
 Non tamen idcirco legum contraria jussis
 Sunt ea ; Romanas erudiuntque nurus.
 Neve quibus scribam possis dubitare ; libellus
 Quatuor hos versus è tribus unus habet :
 Este procul , vittæ tenues, insigne pudoris ;
 Quæque tegis medios instita longa pedes :
 Nil, nisi legitimum, concessaque furta, canemus ;
 Inque meo nullum carmine crimen erit.
 Ecquid ab hac omnes rigide submovimus Arte ,
 Quas stola contingi vittaque sumpta vetat ?

At matrona potest alienis artibus uti ;
 Quoque trahat, quamvis non doceatur, habet.
 Nil igitur matrona legat : quia carmine ab omni
 Ad delinquendum doctior esse potest.
 Quodcumque attigerit, si qua est studiosa sinistri,
 Ad vitium mores instruet inde suos.
 Sumserit Annales ; (nihil est hirsutius illis)
 Facta sit unde parens Ilia nempe leget.
 Sumserit, Æneadum genitrix ubi prima ; requiret,
 Æneadum genitrix unde sit alma Venus.
 Persequar inferius, (modo si licet ordine ferri)
 Possè nocere animis carminis omne genus.
 [Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit.
 Nil prodest, quod non lædere possit idem.]
 Igne quid utilius ? si quis tamen urere tecta
 Comparat, audaces instruit igne manus.
 Eripit interdum, modo dat medicina salutem :
 Quæq; juvenis monstrat, quæque sit herba nocens.
 Et latro, & cautus præcingitur ense viator :
 Ille sed insidias, hic sibi portat opem.
 Discitur innocuas ut agat facundia causas :
 Protegit hæc fontes immeritosque premit.
 Sic igitur carmen, rectâ si mente legatur,
 Constat nulli posse nocere meum.
 At quiddam vitii quicumque hinc concipit, errat :
 Et nimium scriptis abrogat ille meis.
 Ut tamen hoc fatear : Ludi quoque semina præbens
 Nequitiae, tolli tota theatra jube :
 Peccandi causam quæ multis sæpe dederunt,
 Martia cum durum sternit arena solum.
 Tollatur Circus ; non tuta licentia Circi :
 Hic sedet ignoto juncta puella viro.
 Cum quædam spatientur in hac, ut amator eadem
 Conveniat, quare porticus ulla patet ?
 Quis locus est templis angustior ? hæc quoque vitet,
 In culpam si qua est ingeniosa suam.
 Cum steterit Jovis æde ; Jovis succurret in æde,
 Quam multas matres fecerit ille Deus.
 Proxima adoranti Junonia templa subibit,
 Pellicibus multis hanc doluisse Deam.
 Pallade conspectâ, natum de crimine virgo
 Sustulerit quare quæret Erichthonium.
 Venerit in magni templum tua munera Martis ;

Stat

Stat Venus Ultori juncta viro ante fores.

Isidis æde sedens cur hanc Saturnia quæret

Egerit Iönio Bosporioque mari.

In Venere Anchises, in Lunâ Latmius heros,

In Cerere Iasion, qui referatur, erit.

Omnia perverfas possunt corrumpere mentes.

Stant tamen illa suis omnia tuta locis.

At procul ab scriptâ solis meretricibus Arte

Submoveret ingenuas pagina prima nurus.

Quæcunque irrumpit, quo non sinit ire sacerdos;

Protinus hoc vetiti criminis acta rea est.

Nec tamen est facinus molles evolvere versus:

Multa licet castæ non facienda legant.

Sæpe supercilii nudas matrona severi

Et Veneris stantes ad genus omne videt.

Corpora Vestales oculi meretricia cernunt:

Nec domino pœnæ res ea caussa fuit.

At cur in nostrâ nimia est lascivia Musâ?

Curve meus cuiquam suadet amare liber?

Nil nisi peccatû manifesta que culpa fatendum est:

Pœnitet ingenii judicii que mei.

Cur non Argolicis potius quæ concidit armis

Vexata est iterum carmine Troja meo?

Cur tacui Thebas, & mutua vulnera fratrum?

Et septem portas sub duce quamque suo?

Nec mihi materiam bellatrix Roma negabat:

Et pius est patriæ facta referre labor.

Denique, cum meritis impleveris omnia, Cæsar,

Pars mihi de multis una canenda fuit.

Utque trahunt oculos radiantia lumina Solis;

Traxissent animum sic tua facta meum.

Arguor immerito. tenuis mihi campus aratur:

Illud erat magnæ fertilitatis opus.

Non ideo debet pelago se credere, si qua

Audet in exiguo ludere cymba lacu.

Forsitan & dubitem, numeris levioribus aptus

Sim satis; in parvos sufficiamque modos.

At si me jubeas domitos Jovis igne Gigantas

Dicere; conantem debilitabit onus.

Divitis ingenii est immânia Cæsaris acta

Condere; materiâ ne superetur opus.

Et tamen ausus eram: sed detrectare videbar,

Quodque nefas, damno viribus esse tuis.

Ad.

Ad leve rursus opus juvenilia carmina veni ;
 Et falso movi pectus amore meum.
 Non equidem vellem : sed me mea fata trahebant,
 Inque meas pœnas ingeniosus eram.
 Hei mihi, quod didici! quod me docuere parentes ,
 Literaque est oculos ulla morata meos !
 Hæc tibi me invisum lascivia fecit, ob Artes ,
 Quas ratus es vetitos sollicitasse toros.
 Sed neque me nuptæ didicerunt furta magistro :
 Quodque parum novit, nemo docere potest.
 Sic ego delicias , & mollia carmina feci ,
 Strinxerit ut nomen fabula nulla meum.
 Nec quisquam est adeo mediâ de plebe maritus ,
 Ut dubius vitio sit pater illo meo.
 Crede mihi ; mores distant à carmine nostro.
 Vita verecunda est , Musa jocosa mihi.
 Magnaque pars operum mendax & ficta meorum
 Plus sibi permisit compositore suo.
 Nec liber indicium est animi, sed honesta voluptas,
 Plurima mulcendis auribus apta ferens.
 Accius esset atrox ; conviva Ferentius esset ;
 Essent pugnaces , qui fera bella canunt.
 Denique composui teneros non solus amores :
 Composito pœnas solus amore dedi.
 Quid nisi cum multo Venerem confundere vino
 Præcepit Lyrici Teïa Musa senis ?
 Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas ?
 Tuta tamen Sappho , tutus & ille fuit.
 Nec tibi, Battiade, nocuit, quod sæpe legenti
 Delicias versu fallus es ipse tuas.
 Fabula jucundi nulla est sine amore Mênandri :
 Et solet hic pueris vîrginibusque legi.
 Ilias ipsa quid est, nisi turpis adultera, de qua
 Inter amatorem pugna virumque fuit ?
 Quid prius est illi flammâ Chryseïdos ? utque
 Fecerit iratos rapta puella duces ?
 Aut quid Odyssea est, nisi fœmina, propter amorem,
 Dum vir abest, multis una petita procis ?
 Quid nisi Mæronides Venerem Martemque ligatos
 Narrat in obscæno corpora prensa toro ?
 Unde nisi indicio magni sciremus Homeri ,
 Hospitis igne tuas incaluisse Deas ?
 Omne genus scripti gravitate Tragœdia vincit :

Hæc

Hæc quoque materiam semper amoris habet.
 Nam quid in Hippolyto, nisi cæcæ flamma novercæ?
 Nobilis est Canace fratris amore sui.
 Quid, non Tantalides agitante Cupidine curus
 Pisæam Phrygiis vexit eburnus equis?
 Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater,
 Concitus à læso fecit amore dolor.
 Fecit amor subitas volucres cum pellice regem,
 Quæque suum luget nunc quoque mater Ityn.
 Si non Ærophen frater sceleratus amasset;
 Aversos Solis non legeremus equos.
 Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos,
 Ni patrium crinem defecisset amor.
 Qui legis Electran, & egentem mentis Oresten,
 Ægypti crimen Tyndaridosque legis.
 Nam quid de tetrico referam domitore Chimææ,
 Quem leto fallax hospita pæne dedit?
 Quid loquar Hermionem? quid te, Schœneia virgo;
 Teque, Mycenæo Phœbas amata duci?
 Quid Danaën, Danaësque nurum, matremque Lyæi?
 Hæmonaque, & noctes quæ coiere duas?
 Quid generū Pelia? quid Thesea? quidve Pelasgum
 Iliacam tetigit qui rate primus humum?
 Huc Iöle, Pyrrhique parens; huc Herculis uxor,
 Huc accedat Hylas, Iliadesque puer.
 Tempore deficiat, tragicos si persequar ignes,
 Vixque meus capiat nomina nuda liber.
 Est & in obscænos deflexa Tragœdia risus,
 Multaque præteriti verba pudoris habet.
 Nec nocet auctori, mollem qui fecit Achillem,
 Infregisse suis fortia facta modis.
 Junxit Aristides Milesia crimina secum:
 Pulsus Aristides nec tamen urbe suâ.
 Nec qui descripsit corrumpi semina matrum,
 Eubius impuræ conditor historiæ.
 Nec qui composuit nuper Sybaritida, fugit:
 Nec quæ concubitus non tacuere suos.
 Suntque ea doctorum monumentis mista virorum,
 Muneribusque Ducum publica facta pateat.
 Neve peregrinis tantum defendat ab armis;
 Et Romanus habet multa joca super.
 Utque suo Martem cecinit graviter Ennius ore;
 Ennius ingenio maxime, arte rudis;

Explicat ut caussas rapidi Lucretius ignis ,
 Casurumque triplex vaticinatur opus ;
 Sic sua lascivo cantata est sæpe Catullo
 Fœmina, cui falsum Lesbia nomen erat.
 Nec contentus eâ, multos vulgavit amores ,
 In quibus ipse suum falsis adulterium est.
 Par fuit exigui similisque licentia Calvi ,
 Detexit variis qui sua furta modis. (quos
 Quid referam Tucidæ, quid Memmi carmen, apud
 Rebus abest omnis nominibusque pudor ?
 Cinna quoque his comes est, Cinnâque procacior Anser:
 Et leve Cornifici, parque Catonis opus.
 Et quorum libris modo dissimulata Perillæ
 Nomine, nunc legitur dicta, Metelle, tuo.
 Is quoque, Phasiacas Argo qui duxit in undas ,
 Non potuit Veneris furta tacere suæ.
 Nec minus Hortensii, nec sunt minus improba Seryi
 Carmina. quis dubitet nomina tanta sequi ?
 Vertit Aristiden Sisenna : nec obfuit illi
 Historiæ turpes inseruisse jocos.
 Nec fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo ,
 Sed linguam nimio non tenuisse mero.
 Credere juranti durum putat esse Tibullus ;
 Sic etiam de se quod neget illa viro.
 Fallere custodem demum docuisse fatetur ;
 Sæpe suâ miserum nunc ait arte premi.
 Sæpe velut gemmam dominæ signumve probaret ;
 Per causam meminit se tetigisse manum.
 Utque refert, digitis sæpe est nutuque locutus ,
 Et tacitam mensæ duxit in orbe notam.
 Et quibus è succis abeat de corpore livor ,
 Impresso fieri qui solet ore, docet.
 Denique ab incauto nimium petit ille marito ,
 Se quoque uti fervet ; peccet ut illa minus.
 Scit cui latretur, cum solus obambulat ipse :
 Cur toties claufas excreet ante fores.
 Multaque dat talis furti præcepta : docetque
 Qua nuptæ possint fallere ab arte viros.
 Nec fuit hoc illi fraudi ; legiturque Tibullus ,
 Et placet, si jam te Principe notus erat:
 Invenies eadem præcepta Properti :
 Districtus mensam nec tamen ille notâ est.
 His ego successi, quoniam præstantia candor

Nomina vivorum dissimulare jubet.

Non timui, fatcor, ne, qua tot ière carinæ ,

Naufraga servatis omnibus una foret.

Sunt aliis scriptæ, quibus alea luditur, artes.

Hæc est ad nostros non leve crimen avos.

Quid valeant tali ; quo possis plurima jactu

Fingere ; damnosos effugiasve canes.

Tessera quot numerus habeat : distante vocato.

Mittere quo deceat, quod dare missa modo.

Discolor ut recto grassetur limite miles ,

Cum medius gemino calculus hoste perit.

Ut mage velle sequi sciat, & revocare priorem ;

Ne tuto fugiens incomitatus eat.

Parva sed & ternis instructa tabella lapillis ;

In qua vicisse est , continuasse suos.

Quique alii lusus (neq; enim nunc persequar omnes)

Perdere rem caram tempora nostra solent,

Ecce canit formas alius jactusque pilarum.

Hic artem nandi præcipit , ille trochi.

Composita est aliis fucandi cura coloris :

Hic epulis leges hospitioque dedit.

Alter humum, de qua fingantur pocula, monstrat :

Quæque docet liquido testa sit apta mero.

Talia fumosi luduntur mense Decembris ;

Quæ damno nulli composuisse fuit.

His ego deceptus non tristia carmina feci ;

Sed tristis nostros pœna secuta jocos.

Denique nec video de tot scribentibus unum ,

Quem sua perdidit Musa : repertus ego.

Quid si scripisssem mimos obscœna jocantes ,

Qui semper vetiti crimen amoris habent ?

In quibus assidue cultus procedit adulter ;

Verbaque dat stulto callida nupta viro.

Nubilis hos virga, matronaque, virque, puerque :

Speçtat : & è magnâ parte Senatus adest.

Nec satis incestis temerari vocibus aures :

Assuescunt oculi multa pudenda pati,

Cumque sefellit amans aliquâ novitate maritum ,

Plauditur ; & magna palma favore datur.

Quoque minus prodest, pœna est lucrosa poëtæ :

Tantaque non parvo crimina pœtor enit.

Inspice ludorum sumtus, Auguste, tuorum :

Emta tibi magna talia multa leges.

Hæc

Hæc tu spectasti, spectandaque sæpe dedisti.

Majestas adeo comis ubique tua est.

Luminibusque tuis, totus quibus utimur orbis,

Scenica vidisti lentus adulteria.

Scribere si fas est imitantes turpia mimos;

Materiæ minor est debita pœna meæ.

An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum;

Quodque libet, mimis scena licere dedit?

Et mea sunt populo saltata poemata sæpe:

Sæpe oculos etiam detinuère tuos.

Scilicet in domibus vestris ut prisca virorum

Artifici fulgent corpora picta manu;

Sic quæ concubitus varios Venerisque figuras

Exprimat, est aliquo parva tabella loco.

Utque sedet vultu fassus Telamonius iram,

Inque oculis facinus barbara mater habet:

Sic madidos siccant digitis Venus uda capillos;

Et modo maternis tecta videtur aquis.

Bella sonant alij telis instructa cruentis:

Parsque tui generis, pars tua facta canunt.

Invida me spatio Natura coercuit arcto,

Ingenio vires exiguasque dedit.

Et tamen ille tuæ felix Æneïdos auctor,

Contulit in Tyrios arma virumque toros:

Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,

Quam non legitimo fœdere junctus amor.

Phyllidis hic idem tenerosque Amaryllidis ignes

Bucolicis juvenis luserat ante modis.

Nos quoque jam pridem scripto peccavimus uno.

Supplicium patitur non nova culpa novum.

Carminaque edideram, cum te delicta notantem

Præterii toties jure quietus eques.

Ergo, quæ juveni mihi non nocitura putavi

Scripta parum prudens, nunc nocuère seni?

Sera redundavit veteris vindicta libelli;

Distat & à meriti tempore pœna sui.

Ne tamen omne meum credas opus esse remissum;

Sæpe dedi nostræ grandia vela rati.

Sex ego Fastorum scripsi totidemque libellos;

Cumque suo finem mense volumen habet.

Idque tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,

Et tibi sacratum sors mea rupit opus.

Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis:

Quæ

Quæque gravis debet verba cothurnus habet.
 Dictaque sunt nobis, quamvis manus ultima cæpto
 Detuit, in facies corpora versa novas.
 Atque utinam revoces animum paulisper ab irâ,
 Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi!
 Pauca, quibus primâ surgens ab origine mundi,
 In tua deduxi tempora, Cæsar, opus:
 Aspicias, quantum dederis mihi pectoris ipse;
 Quoque favore animi teque tuosque canam.
 Non ego mordaci destrinxi carmine quemquam;
 Nec mens ullius crimina versus habet.
 Candidus à salibus suffusus felle refugi:
 Nulla venenato litera mista joco est.
 Inter tot populi, tot scripti millia nostri,
 Quem mea Calliope læserit, unus ego.
 Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
 Anguror, at multos indoluisse, malis.
 Nec mihi credibile est quenquam insultasse jacenti;
 Gratia candori si qua relata meo est.
 His precor, atque aliis possint tua numina flecti,
 O Pater, ô Patriæ cura salusque tuæ.
 Non ut in Ausoniam redeam, nisi forsitan olim,
 Cum longo pœnæ tempore victus eris.
 Tutius exsilium pauloque quietius oro:
 Ut par delicto sit mea pœna suo.

T R I S T I U M

L I B E R III.

E L E G I A I.

Missus in hanc venio tinidi liber exsulis
 urbem. (num;
 Da placidam fessò, lector amice, ma-
 Neve reformida, ne sim tibi sorte pudori.
 Nullus in hac chartâ versus amare docet.
 Nec domini fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocis.
 Id quoque, quod viridi quondam male lusit in ævo,
 Heu nimium sero damnat & odit opus.
 Inspice quid portem: nihil hic nisi triste videbis;
 Carmine temporibus conveniente suis.
 Clauda quod alterno subsidunt carmina versu,

Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quod neque sum cedro flavus, nec pumice lævis ;
 Erubui domino cultior esse meo.
 Litera suffusas quod habet maculosa lituras ;
 Læsit opus lacrymis ipse poëta suum.
 Si qua videbuntur casu non dicta Latine ;
 In qua scribebat , barbara terra fuit.
 Dicite, lectores, si non grave qua sit eundum ;
 Quasque petam sedes hospes in Urbe liber.
 Hæc ubi sum linguâ furtim titubante locutus ;
 Qui mihi monstraret vix fuit unus iter.
 Dî tibi dent, nostro quod non tribuere parenti ,
 Molliter in patriâ vivere posse tuâ.
 Duc age: namque sequor. quamvis terraque marique
 Longinquo referam lassus ab orbe pedem.
 Paruit; & ducens, Hæc sunt Fora Cæsaris, inquit:
 Hæc est à Sacris quæ via nomen habet.
 Hic locus est Vestæ ; qui Pallada servat & ignem :
 Hic fuit antiqui regia parva Numæ.
 Inde petens dextram, Porta est, ait, ista Palatî :
 Hic Stator : hoc primum condita Roma loco est.
 Singula dum miror ; video fulgentibus armis
 Conspicuos postes, tectaque digna Deo.
 Et, Jovis hæc, dixi domus est. quod ut esse putarem,
 Augurium menti querna corona dabat.
 Cujus ut accepi dominum, Non fallimur, inquam :
 Et magni verum est hanc Jovis esse donum.
 Cur tamen appositâ velatur janua lauro ;
 Cingit & augustas arbor opaca fores ?
 Num quia perpetuos meruit domus ista triumphos ?
 An quia Leucadio semper amata Deo ?
 Ipsane quod festa est, an quod facit omnia festa ?
 Quam tribuit terris, Pacis an ista nota est ?
 Utque viret semper laurus, nec fronde caducâ
 Carpitur ; æternum sic habet illa decus ?
 Causa superpositæ scripto testata coronæ
 Servatos cives indicat hujus ope.
 Adjice servatis unum, Pater optime, civem ;
 Qui procul extremo pulsus in orbe jacet.
 In quo pœnarum, quas se meruisse fatetur ,
 Non facinus causam, sed suus error habet.
 Me miserum, vereorq; locum, venerorq; potentem,
 Et quatitur trepido litera nostra metu.

Aspi-

Aspicias ex sanguine chartam pallere colore ?
 Aspicias alternos intremuisse pedes ?
 Quodcumque, precor, nostro placata parentū
 Iisdem sub dominis aspiciare domus.
 Inde tenore pari gradibus sublimia celsis
 Ducor ad intonsi candida templa Dei.
 Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
 Behides, & stricto barbarus ense pater :
 Quæque viri docto veteres cepere novique
 Pectore, lecturis inspicienda patent.
 Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens.
 Quærentem frustra custos me sedibus illis
 Præpositus sancto iussit abire loco.
 Altera templa peto vicino iuncta teatro :
 Hæc quoque erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis,
 Atria Libertas tangere passâ sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat ;
 Et patimur nati, quam tulit ipse, fugam.
 Forsitan & nobis olim minus asper, & illi
 Evictus longo tempore Cæsar erit. (ganda est)
 Di, precor, atque adeo, (neque enim mihi turba ro-
 Cæsar, ades voto, maxime Dive, meo.
 Interea, statio quoniam mihi publica clausa est ;
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoque, si fas est, confusa pudore repulsæ
 Sumite plebeix carmina nostra manus.

E L E G I A I I .

ERgo erat in fati Scythiam quoque visere nostris,
 Quæque Lycaonio terra sub axe jacet ?
 Nec vos, Pierides, nec stirps Latoia, vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem ?
 Nec mihi, quod lusi vero sine crimine, prodest ;
 Quodque magis vitâ Musa jocosa meâ est ?
 Plurima sed pelago terraque pericula passum
 Ustus ab assiduo frigore Pontus habet.
 Quique fugax rerum, securaque in otia natus,
 Mollis & impatiens ante laboris eram ;
 Ultima nunc patior. nec me mare portubus orbem
 Perdere, diversa nec potuere viâ.
 Sufficitque malis animus. nam corpus ab illo

Accepit vires ; vixque ferenda tulit.
 Dum tamen & terris dubius jaçtabar & undis ;
 Fallebat curas ægraque corda labor.
 Ut via finita est, & opus requievit eundi ;
 Et pœnæ tellus est mihi tacta meæ ;
 Nil nisi flere libet. nec nostro parcior imber
 Lumine, de vernâ quam nive manat aqua.
 Roma domusque subit, desideriumque locorum,
 Quidquid & amissâ restat in Urbe mei.
 Hei mihi, quod nostri toties pulsata sepulcri
 Janua, sed nullo tempore aperta fuit !
 Cur ego tot gladios fugi, totiesque minata
 Obruit infelix nulla procella caput ?
 Dî, quos experior nimium constanter iniquos,
 Participes iræ quos Deus unus habet ;
 Exstimulate, precor, cessantia fata ; meique
 Interitûs clausas esse vetate fores.

E L E G I A III.

HÆc mea, si casu miraris, epistola quare
 Alterius digitis scripta sit : æger eram.
 Æger in extremis ignoti partibus orbis ;
 [Incertusque meæ pæne salutis eram.]
 Quid mihi nunc animi dirâ regione jacenti
 Inter Sauromatas esse Getasque putes ?
 Nec cælum patior, nec aquis assuevimus istis :
 Terraque nescio quo non placet ipsa modo.
 Non domus apta satis : non hîc cibus utilis ægro :
 Nullus, Apollineâ qui levet arte malum.
 Non qui soletur, non qui labentia tarde
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis jaceo populisque locisque :
 Et subit affecto nunc mihi, quicquid abest.
 Omnia cum subeant; vincis tamen omnia, conjux :
 Et plus in nostro pectore parte tenes.
 Te loquor absentem : te vox mea nominat unau :
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Quin etiam sic me dicunt aliena locutum,
 Ut foret amenti nomen in ore tuum.
 Si jam deficiat suppresso lingua palato,
 Vix instillato restituenda mero ;
 Nunciet huc aliquis dominam venisse ; resurgam :
 Spesque tui nobis causa vigoris erit.

Ergo.

Ergo ego sum vitæ dubius : tu forsitan illic
 Jucundum nostri nescia tempus agis ?
 Non agis, adfirmo : iiquet, ô carissima, nobis,
 Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
 Si tamen implevit mea fors, quos debuit, annos ;
 Et mihi vivendi tam cito finis adest ;
 Quantum erat, ô magni, perituro parcere, Divi ;
 Ut saltem patriâ contumularer humo !
 Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset,
 Vel præcepisset mors properata fugam.
 Integer hanc potui nuper bene reddere lucem :
 Exsul ut occiderem, nunc mihi vita data est.
 Tam procul ignotis igitur moriemur in oris ;
 Et fient ipso tristia fata loco ?
 Nec mea consueto languescent corpora lecto ?
 Deposita nec me qui fleat, ullus erit ?
 Nec dominæ lacrymis in nostra cadentibus ora
 Accedent animæ tempora parva meæ ?
 Nec mandata dabo ? nec cum clamore supremo
 Labentes oculos condet amica manus ?
 Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulcri
 Indeploratum barbara terra teget ?
 Ecquid, ut audieris, totâ turbabere mente ;
 Et feries pavidâ pectora fida manu ?
 Ecquid, in has frustra tendens tua brachia partes,
 Clamabis miseri nomen inane viri ?
 Parce tamen lacerare genas ; nec scinde capillos :
 Non tibi nunc primum, lux mea, raptus ero.
 Cum patriam amisi, tum me periisse putato :
 Et prior & gravior mors fuit illa mihi.
 Nunc, si forte potes ; sed non potes, optima conjux,
 Finitis gaude tot mihi morte malis.
 Quam potes, extenua forti mala corde ferendo ;
 Ad quæ jam pridem non rude pectus habes.
 Atque utinam pereant animæ cum corpore nostræ,
 Effugiatque avidos pars mihi nulla rogos !
 Nam si morte carens vacuum volat altus in auram
 Spiritus, & Samii sunt rata dicta senis ;
 Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras ;
 Perque feros manes hospita semper erit.
 Ossa tamen facito parvâ referantur in urnâ.
 Sic ego non etiam mortuus exsul ero. (tum
 Nec vetat hoc quisquam, fratrem Thebana perem-

Supposuit tumulo Rege vetante soror.
 Atque ea cum foliis & amoni pulvere misce:
 Inque suburbano condita pone solo.
 Quosque legat versus oculo properante viator,
 Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
 Hic ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,
 Ingenio perii Naso poëta meo.
 At tibi qui transis, ne sit grave, quisquis amasti,
 Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.
 Hoc satis in titulo est. etenim majora libelli,
 Et diuturna magis sunt monumenta mei.
 Quos ego confido, quamvis nocuere, duros
 Nomen, & auctori tempora longa suo.
 Tu tamen extincto feralia munera ferti;
 Deque tuis lacrymis humida ferta dato.
 Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis;
 Sentiet officium mœsta favilla piæ.
 Scribere plura libet: sed vox mihi fessæ loquendo
 Dictandi vires siccaque lingua negat.
 Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,
 Quod, tibi qui mittit, non habet ipse, Vale.

E L E G I A IV.

Qui mihi care quidem semper, sed tempore duro.
 Cognite, res postquam procubuere meæ;
 Usibus edocto si quidquam credis amico;
 Vive tibi, & longe nomina magna fuge.
 Vive tibi, quantumque potes prælustria vita.
 Sævum prælustri fulmen ab arce venit.
 [Nam quamquam soli possunt prodesse potentes;
 Non profit potius si quis obesse potest.]
 Effugit hibernas demissa antenna procellas,
 Lataque plus parvis vela timoris habent.
 Aspicias, ut summâ cortex levis innatet undâ,
 Cum grave nexa simul retia mergat onus.
 Hæc ego si monitor monitus prius ipse fuisset,
 In qua debueram forsitan Urbe forem.
 Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,
 Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas.
 Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)
 Sic cadit, ut tactâ surgere possit humo:
 At miser Elpenor tecto delapsus ab alto
 Occurrit Regi debilis umbra suo.

Quid

Quid fuit, ut tutas agitare Dædalus alas ;
 Icarus immensas nomine signet aquas ?
 Nempe quod hic alte, demissius ille volabat.
 Nam pennas ambo nonne habuere suas ?
 Crede mihi ; bene qui latuit, bene vixit : & infra
 Fortunam debet quisque manere suam.
 Non foret Eumedes orbis , si filius ejus
 Stultus Achillæos non adamasset equos.
 Nec natum in flammâ vidisset, in arbore natus ,
 Cepisset genitor si Phaëthonta Merops.
 Tu quoque formida nimium sublimia semper ;
 Propositique memor contrahe vela tui.
 Nam pede inoffenso spatium decurrere vitæ
 Dignus es : & fato candidiore frui.
 Quæ pro te ut voveam mihi pietate mereris ;
 Hæsurâque mihi tempus in omne fide.
 Vidi ego te tali vultu mea fata gementem ,
 Qualem credibile est ore fuisse meo.
 Nostra tuas vidi lacrymas super ora cadentes ;
 Tempore quas uno, fidaque verba, bibi.
 Nunc quoque submotum studio defendis amicum ;
 Et mala vix ullâ parte levanda levas.
 Vive sine invidiâ ; mollesque inglorius annos
 Exige : amicitias & tibi junge pares.
 Nasonisque tui, quod adhuc non exfulat unum,
 Nomen ama. Scythicus cætera Pontus habet.
 Proxima sideribus tellus Erymanthidos Ursæ
 Me tenet ; adstricto terra perusta gelu.
 Bosporos & Tanais superant, Scythicæque paludes ;
 Vixque satis noti nomina pauca loci.
 Ulterius nihil est, nisi non habitabile frigus.
 Heu quam vicina est ultima terra mihi !
 At longe patria est, longe carissima conjux :
 Quidquid & hæc nobis post duo dulce fuit.
 Sic tamen hæc absunt ; ut quæ contingere non est
 Corpore, sint animo cuncta videnda meo.
 Ante oculos Urbisque domus & forma locorum est ;
 Succeduntque suis singula facta locis.
 Conjugis ante oculos, sicut præsentis, imago est.
 Illa meos casus ingravat, illa levat.
 Ingravat hoc, quod abest ; levat hoc, quod præstat
 amorem :
 Impositumque sibi firma tuetur onus.

Vos quoque pectoribus nostris hæretis, amici;
 Dicere quos cupio nomine quemque suo.
 Sed timor officium cautus compescit; & ipsos
 In nostro poni carmine nolle puto.
 Ante volebatis; gratique erat instar honoris,
 Versibus in nostris nomina vestra legi.
 Quod quoniam est anceps; intra mea pectora quem-
 que
 Alloquar: & nulli causa timoris ero.
 Nec meus indicio latitantes versus amicos
 Protrahet. occulte, si quis amavit, amet.
 [Scite tamen, quamvis longâ regione remotus
 Absim, vos animo semper adesse meo.]
 Et, quam quisque potest, aliquâ mala nostra levate:
 Fidam projecto neve negate manum.
 Prospera sic vobis maneat Fortuna: nec unquam
 Contacti simili sorte rogetis opem.

E L E G I A V.

U Sus amicitia tecum mihi parvus, ut illam
 Non ægre posses dissimulare, fuit:
 Ni me complexus vinclis propioribus esses;
 Nave meâ vento forsan eunte suo.
 Ut cecidi, cunctique metu fugere ruinæ;
 Versaque amicitia terga dedere meæ;
 Ausus es igne Jovis percussum tangere corpus,
 Et deploratæ limen adire domûs.
 Idque recens præstas, nec longo cognitus usu,
 Quod veterum misero vix duo tresve mihi.
 Vidi ego confusus vultus, visusque notavi;
 Osque madens fletu, pallidiusque meo:
 Et lacrymas cernens in singula verba cadentes,
 Ore meo lacrymas, auribus illa bibi:
 Brachiaque accepi mœsto pendentia collo,
 Et singultatis oscula mista sonis.
 Sum quoque, Care, tuis defensus viribus absens:
 Scis Carum veri nominis esse loco.
 Multaque præterea manifesti signa favoris
 Pectoribus teneo non abitura meis.
 Di tibi posse tuos tribuant defendere semper,
 Quos in materiâ prosperiore juves.
 Si tamen interea, quid in his ego perditus oris,
 (Quod te credibile est quærere) quæraris, agam?

Spe

Spe trahor exigua (quam tu mihi demere noli)
 Tristia leniri numina posse Dei.
 Seu temere exspecto, sive id contingere fas est ;
 Tu mihi, quod cupio, fas precor, esse proba.
 Quæque tibi linguæ est facundia, confer in illud,
 Ut doceas votum posse valere meum.
 Quo quis enim major, magis est placabilis iræ ;
 Et faciles motus mens generosa capit.
 Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni :
 Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.
 At lupus, & turpes instant morientibus ursi ;
 Et quæcunque minor nobilitate fera est.
 Majus apud Trojam forti quid habemus Achille ?
 Dardanii lacrymas non tulit ille senis.
 Quæ ducis Emathii fuerit clementia, Poros
 Præclarique docent funeris exsequiæ.
 Neve hominum referam flexas ad mitius iras ;
 Junonis gener est, qui prius hostis erat.
 Denique non possum nullam sperare salutem,
 Cum pœnæ non sit causa cruenta meæ.
 Non mihi quærenti pessundare cuncta, petitem
 Cæsareum caput est, quod caput orbis erat.
 Non aliquid dixi, violentaque lingua locuta est ;
 Lapsaque sunt nimio verba profana mero.
 Inscia quod crimen viderunt lumina, plector :
 Peccatumque oculos est habuisse meum.
 Non equidem totam possim defendere culpam :
 Sed partem nostri criminis error habet.
 Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse,
 Mutati pœnam conditione loci.
 Hunc utinam nitidi Solis prænunciis ortum
 Afferat admissio Lucifer albus equo.

ELEGIA VI.

FOEdus amicitiae nec vis, carissime, nostræ,
 Nec, si forte velis, dissimulare potes.
 Donec enim licuit, nec te mihi carior alter,
 Nec tibi me totâ junctior Urbe fuit.
 Neque erat usque adeò populo testatus, ut esset
 Pæne magis quam tu, quamq; ego, notus amor.
 Quisque erat in caris animi tibi candor amicis,
 Cognitus est illi, quem colis ipse, viro.
 Nil ita celabas, ut non ego conscius essem :

Pectoribusque dabas multa tegenda meis.
 Cuique ego narrabam secreti quidquid habebam,
 Excepto quod me perdidit, unus eras.
 Id quoque si scisses, salvo fruerere sodali;
 Consilioque forem sospes, amice, tuo.
 [Sed mea me in pœnam nimirum fata trahebant:
 Omne bonæ claudunt utilitatis iter.]
 Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo;
 Seu ratio fatum vincere nulla valet;
 Tu tamen, ô nobis usu junctissime longo,
 Pars desiderii maxima pœne mei,
 Sis memor: & si quas fecit tibi gratia vires,
 Illas pro nobis experiare rogo.
 Numinis ut læsi fiat mansuetior ira;
 Mutatoque minor sit mea pœna loco.
 Idque ita, si nullum scelus est in pectore nostro;
 Principiumque mei criminis error habet.
 Nec leve, nec tutum est, quo sint mea, dicere, casu
 Lumina funesti conscia facta mali.
 Mensque reformidat, veluti sua vulnera, tempus
 Illud: & admonitu fit novus ipse dolor.
 [Et quæcunque adeo possunt afferre pudorem,
 Illa tegi cæca condita nocte decet.]
 Nil igitur referam, nisi me peccasse; sed illo
 Præmia peccato nulla petita mihi:
 Stultitiamque meum crimen debere vocari;
 Nomina si facto reddere vera velis.
 Quæ si non ita sunt; alium, quo longius absim,
 Quære, suburbana hic sit mihi terra, locum.

E L E G I A VII.

V Ade salutatum subitò perarata Perillam
 Littera, sermonis fida ministra mei.
 Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,
 Aut inter libros Piëridasque suas.
 Quidquid aget, cum te scierit venisse, relinquet:
 Nec mora; quid venias, quidve, requireret, agam.
 Vivere me dices; sed sic, ut vivere nolim:
 Nec mala tam longâ nostra levata morâ.
 Et tamen ad Musas, quamvis nocuere, reverti;
 Aptaque in alternos cogere verba pedes.
 Tu quoque, dic, studiis communibus ecquid inhæres,
 Doctaque non patrio carmina more canis?

Nam

Nam tibi cum fatis mores Natura pudicos,
 Et raras dotes ingeniumque dedit.
 Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,
 Ne male fecundæ vena periret aquæ.
 Primus id aspexi teneris in virginis annis:
 Utque patet, venæ duxque comesque fui.
 Ergo, si remanent ignes tibi pectoris idem,
 Sola tuum vates Lesbia vincet opus.
 Sed vereor, ne te mea nunc Fortuna retardet;
 Postque meos casus sit tibi pectus iners.
 Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legebam:
 Sæpe tui iudex; sæpe magister eram.
 Aut ego præbebam factis modo versibus aures,
 Aut ubi cessaras, causâ ruboris eram.
 Forsitan exemplo, quia me læsere libelli,
 Tu quoque sis pœnæ fata secuta meæ.
 Pone, Perilla, metum. tantummodo formina non sit
 Devia, nec scriptis discat amare tuis.
 Ergo desidæ remove, doctissima, causas:
 Inque bonas artes & tua sacra redi.
 Ista decens facies longis vitiabitur annis:
 Rugaque in antiquâ fronte senilis erit.
 Injicietque manum formæ damnosa senectus.
 Quæ strepitum passu non faciente venit.
 Cumque aliquis dicet, Fuit hæc formosa; dolebis:
 Et speculum mendax esse querere tuum.
 Sunt tibi opes modicæ, cum sis dignissima magnis.
 Finge sed immensis censibus esse pares.
 Nempe dat id cuicumque libet Fortuna, rapitque:
 Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.
 Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
 Pectoris exceptis ingenique bonis.
 En ego, cum patriâ caream; vobisque, domoque;
 Raptaque sint, adimi quæ potuere, mihi;
 Ingenio tamen ipse meo comitorque fruorque:
 Cæsar in hoc potuit juris habere nihil.
 Quilibet hanc sævo vitam mihi finiat ense;
 Me tamen extincto fama superstes erit.
 Dumque suis victrix omnem de montibus orbem
 Prospiciet domitum Martia Roma, legar.
 Tu quoque, quam studii maneat felicior usus,
 Effuge venturos, qua potes, usque rogos.

Nunc ego Triptolemi cuperem conscendere
currus ,

Misit in ignotam qui rude semen humum :

Nunc ego Medæ vellem frænare dracones ,

Quos habuit fugiens arce, Corinthe, tuâ :

Nunc ego jaçtandas optarem fumere pennas ,

Sive tuas, Perseu; Dardale, sive tuas :

Ut tenerâ nostris cedente volatibus aurâ

Aspicerem patriæ dulce repente solum :

Desertæque domûs vultum, memoresque sodales ,

Caraque præcipue conjugis ora mihi.

Stulte, quid ô frustra votis puerilibus optas ,

Quæ non ulla tulit, fertque, feretque, dies ?

Si semel optandum est ; Augustum numen adora :

Et quem læsisti, rite precare, Deum.

Ille tibi pennasque potest currusque volucres

Tradere. det redditum ; protinus ales eris.

Si precer hæc (neque enim possim majora precari),

Ne mea sint timeo vota modesta parum.

Forsitan hoc olim, cum se satiaverit ira ,

Tum quoque sollicitâ mente rogandus erit.

Quod minus interea est, instar mihi muneris ampli,

Ex his me jubeat quolibet ire locis.

Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec auræ ;

Et mihi perpetuus corpora languor habet.

Seu vitiant artus ægræ contagia mentis ;

Sive mei caussa est in regione mali :

Ut tetigi Pontum, vexant insomnia ; vixque

Ossa tegit macies ; nec juvat ora cibus.

Quique per autumnum percussis frigore primo

Est color in foliis, quæ nova læsit hyems :

Is mea membra tenet. nec viribus allevor ullis ;

Et nunquam queruli causâ doloris abest.

Nec melius valeo, quâ corpore, mente ; sed ægra est

Utraque pars æquè, binaque damna fero.

Hæret, & ante oculos veluti spectabile corpus

Adstat Fortunæ forma legenda meæ. (numque,

Cumque locum, moresque hominum, cultusque, so-

Cernimus ; & quid sim , quid fuerimque subit ;

Tantus amor necis est, querar ut de Cæsaris iia ;

Quod non offensas vindicet ense suas.

At

At quoniam semel est odio civiliter usus ,
Mutato levior sit fuga nostra loco.

E L E G I A IX.

Hic quoque sunt igitur Grajæ (quis crederet ?)
urbes ,
Inter inhumanæ nomina barbariæ.
Huc quoque Mileto missi venere coloni ,
Inque Getis Grajas constituere domos.
Sed vetus huic nomen , positæque antiquius urbe ,
Constat ab Absyrti cæde fuisse, loco.
Nam rate, quæ curâ pugnacis facta Minervæ ,
Per non tentatas prima cucurrit aquas ;
Inipia desertum fugiens Medæa parentem ,
Dicitur his remos applicuisse vadis.
Quem procul ut vidit tumulo speculator ab alto ;
Hospes, ait, nosco Colchide vela, venit.
Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere funis,
Dum sequitur celeres anchora tracta manus ;
Conscia percussit meritorum pectora Colchis ,
Ausâ atque aufurâ multa nefanda manu.
Et, quamquam superest ingens audacia menti,
Pallor in attonito virginis ore sedet.
Ergo ubi prospexit venientia vela ; Tenemur,
Et pater est aliquâ fraude morandus, ait.
Dum quid agat quærit, dū versat in omnia vultus ;
Ad fratrem casu lumina flexa tulit.
Cujus ut oblata est præsentia ; Vincimus, inquit.
Hic mihi morte suâ causâ salutis crit.
Protinus ignari nec quidquam tale timentis
Innocuum rigido perforat ense latus.
Atque ita divellit, divulsæque membra per agros .
Dissipat in multis invenienda locis.
Neu pater ignoret, scopulo proponit in alto
Pallentesque manus, sanguineumque caput.
Ut genitor luctuque novo tardetur, & artus
Dum legit extinctos, triste moretur iter.
Inde Tomis dictus locus hic ; quia fertur in illo.
Membra soror fratris consecuisse sui.

E L E G I A X.

Si quis adhuc istic meminit Nasonis adempti ,
Et superest sine me nomen in Urbe meum ;
Sup-

Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor
 Me sciat in media vivere barbarie.
 Sauromatæ cingunt fera gens, Bessique, Getæque:
 Quam non ingenio nomina digna meo?
 Dum tamen aura tepet; medio defendimur Istro.
 Ille suis liquidus bella repellit aquis.
 At cum tristis hyems squallentia protulit ora,
 Terraque marmoreo candida facta gelu est:
 [Dum patet & Boreas & nix injecta sub Arcto;
 Tum liquet has gentes axe tremente premi.]
 Nix jacet: & jactam nec Sol pluvixve resolvunt:
 Indurat Boreas, perpetuamque facit.
 Ergo, ubi deliuit nondum prior, altera venit:
 Et solet in multis bima manere locis.
 Tantaque commoti vis est Aquilonis; ut altas
 Æquet humo turres, tectaque rapta ferat.
 Pellibus, & sutis arcent male frigora braccis;
 Oraque de toto corpore sola patent.
 Sæpe sonant moti glacie pendente capilli,
 Et nitet inducto candida barba gelu:
 Udaque consistunt formam servantia testæ,
 Vina: nec hausta meri, sed data frustra bibunt.
 Quid loquar, ut vincti concresecant frigore rivi,
 Deque lacu fragiles effodiantur aquæ?
 Ipse, papyrifero qui non angustior amne
 Miscetur vasto multa per ora freto,
 Cæruleos ventis latices durantibus Ister
 Congelat, & tectis in mare sorpit aquis.
 Quaque rates iterant, pedibus nunc itur: & undas
 Frigore concretas ungula pulsat equi.
 Perque novos pontes subter labentibus undis
 Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.
 Vix equidem credar: sed cum sint præmia falsi,
 Nulla, etiam testis debet habere fidem.
 Vidimus ingentem glacie consistere pontum,
 Lubricaque immotas testa premebat aquas.
 Nec vidisse sat est. durum calcavimus æquor:
 Undaque non udo sub pede summa fuit.
 Si tibi tale fretum quondam, Leandre, fuisset:
 Non foret angustæ mors tua crimen aquæ.
 Tum neque se pandi possunt delphines in auras
 Tollere: conantes dura coercet hyems.
 Et quavis Boreas jactatis insonet alis,

Fluctus in obfesso gurgite nullus erit.
 Includæque gelu stabunt, ut marmore, puppes :
 Nec poterit rigidas findere remus aquas.
 Vidimus in glacie pisces hæere ligatos :
 Et pars ex illis tum quoque viva fuit.
 Sive igitur nimii Boreæ vis sæva marinas ,
 Sive redundatas flumine cogit aquas ;
 Protinus, æquato siccis Aquilonibus Istro ,
 Invehitur celeri barbarus hostis equo :
 Hostis equo pollens longeque volante sagittâ
 Vicinam late depopulatur humum.
 Diffugiunt alii ; nullisque tuentibus agros
 Incustoditæ diripiuntur opes.
 Ruris opes parvæ pecus, & stridentia plaustra ;
 Et quas divitias incola pauper habet.
 Pars agitur vincitis post terguum capta lacertis ,
 Respiciens frustra rura Laremque suum.
 Pars cadit hamatis miserè confixa sagittis :
 Nam volucris ferro tinctile virus inest.
 Quæ nequeunt secum ferre aut abducere, perdunt:
 Et cremat infantes hostica flamma casas.
 Tum quoq; cum pax est, trepidant formidine belli:
 Nec quisquam presso vomere sulcat humum.
 Aut videt , aut metuit locus hic, quem non videt ,
 hostem.
 Cessat iners rigido terra relicta situ.
 Non hic pampineâ dulcis latet uva sub umbra ;
 Nec cumulant altos fervida musta lacus.
 Poma negat regio : nec haberet Acontius, in quo
 Scriberet hic dominæ verba legenda suæ.
 Aspicere est nudos sine fronde sine arbore campos.
 Heu loca felici non adeunda viro !
 Ergo, tam latè pateat cum maximus orbis ,
 Hæc est in pœnam terra reperta meam ?

E L E G I A X I .

SI quis es, insultes qui casibus, improbe, nostris ,
 Meque reum demto sine cruentus agas ;
 Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino ;
 Et dicam silices pectus habere tuum.
 Quis gradus ulterior, quo se tua porrigat ira ,
 Restat ? quidve meis cernis abesse malis ?
 Barbara me tellus, & inhospita littora Ponti ,
 Cum-

Cumque suo Boreâ Mænalis ursâ videt:
 Nulla mihi cum gente ferâ commercia linguæ:
 Omnia solliciti sunt loca plena metûs.
 Utque fugax avidis cervus deprensus ab urfis,
 Cinctave montanis ut pavet agna lupis;
 Sic ego belligeris à gentibus undique septus.
 Terreor, hoste meum pæne premente latus.
 Utque sit exiguum pœnæ, quod conjuge carâ,
 Quod patria careo, pignoribusque meis;
 Ut mala nulla feram, nili nudam Cæsaris iram;
 Nuda parum nobis Cæsaris ira mali est?
 Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet;
 Solvat & in mores ora diserta meos.
 In eausa facili cuivis licet esse deserto:
 Et minimæ vires frangere quassa valent.
 Subruere est arces & stantia mœnia virtus:
 Quamlibet ignavi præcipitata premunt. (bram?
 Non sum ego quod fueram, quid inanè proteris una.
 Quid cinerem saxi bustaque nostra petis?
 Hector erat tunc cum bello certabat; at idem
 Vincit ad Hæmonios non erat Hector equos.
 Me quoque, quem noras olim, non esse memento.
 Ex illo superant hæc simulacra viro.
 Quid simulacra, ferox, dictis incessis amaris?
 Parce, precor, manes sollicitare meos.
 Omnia vera puta mea crimina. nil sit in illis,
 Quod magis errorem, quam scelus, esse putes.
 Pendimus eni profugi (satis tua pectora) pœnas,
 Exsilioque graves, exsiliique loco.
 Carnifici Fortuna potest mea stenda videri:
 Te tamen est uno iudice mæsta parum.
 Sævior es tristi Busiride: sævior illo,
 Qui falsum lento torruit igne bovem.
 Quique bovem Siculo fertur donasse tyranno,
 Et dictis artes conciliasse suas.
 Munere in hoc, Rex, est usus, sed imagine major:
 Nec sola est operis forma probanda mei.
 Aspicias à dextra latus hoc adaperitile tauri?
 Huc tibi, quem perdes, conjiciendus erit.
 Protinus inclusum lentis carbonibus ure.
 Mugiet, & veri vox erit illa bovis.
 Pro quibus inventis, ut munus munere penfes,
 Da, precor, ingenio præmia digna meo.

Dixit

Dixerat. at Phalaris, Pœnæ mirande repertor,
 Ipse tuum præsens imbue, dixit, opus.
 Nec mora; monitratu crudeliter ignibus ustus
 Exhibuit querulos ore tremente sonos:
 Quid mihi cum Siculis inter Scythiamq; Getasque?
 Ad te, quisquis is es, nostra querela redit.
 Utque sitim nostro possis explere cruore;
 Quantaque vis, avido gaudia corde feras;
 Tot mala sum fugiens tellure, tot æquore passus,
 Te quoque ut auditis posse dolere putem.
 Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,
 Neptuni minor est, quam Jovis ira fuit.
 Ergo quicumque es, rescindere vulnera noli;
 Deque gravi duras ulcere tolle manus:
 Utque meæ famam tenuent obliviam culpæ,
 Fata cicatricem ducere nostra sine.
 Humanæque memor sortis, quæ tollit eosdem,
 Et premit; incertas ipse verè vices.
 Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,
 Est tibi de rebus maxima cura meis;
 Non est quod timeas. Fortuna miserima nostra est.
 Omne trahit secum Cæsaris ira malum.
 Quod magis ut liqueat, neve hoc tibi fingere cre-
 Ipse velis pœnas experiare meas. (dat; .)

E L E G I A XII.

Rigora jam Zephyri minuunt: annoque peracto
 [Longior antiquis visa Mæotis hyems].
 Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellon,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit.
 Jam violam puerique legunt hilaresque puellæ;
 Rustica quam nullo terra ferente gerit.
 Prataque pubescunt variorum flore colorum,
 Indocilique loquax gutture vernat avis.
 Utque mææ crimen matris deponat hirundo,
 Sub trabibus cunas parvaque tecta facit.
 Herbaque, quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,
 Exserit è tepidâ molle cacumen humo.
 Quoque loco est vitis, de palmite gemma movetur:
 Nam procul à Getico littore vitis abest.
 Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus:
 Nam procul à Geticis finibus arbor abest.
 Otia nunc istis; junctisque ex ordine ludis

Cedunt verbosi garrula bella fori.
 Usus equi nunc est, levibus nunc luditur armis :
 Nunc pila, nunc celeri volvitur orbe trochus.
 Nunc, ubi perfusa est oleo labente juventus ,
 Defessos artus Virgine tingit aqua.
 Scena viget, studiisque favor distantibus ardot :
 Proque tribus resonant terna Theatra Foris.
 O quater, & quoties non est numerare, beatum ,
 Non interdicta cui licet Urbe frui !
 At mihi sentitur nix verno sole soluta ,
 Quæque lacu duro vix fodiantur aquæ.
 Nec mare concrevit glacie: nec, ut ante, per Istrum
 Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.
 Incipient aliquæ tamen huc adnare carinæ ,
 Hospitaque in Ponti littore puppis erit ;
 Sedulus occurram nautæ ; dictaque salute ;
 Quid veniat, quæram, quisve, quibusve locis.
 Ille quidem mirum, ni de regione propinquâ
 Non nisi vicinas cautus ararit aquas.
 Rarus ab Italiâ tantum mare navita transit :
 Littora rarus in hæc portubus orba venit.
 Sive tamen Grajà scierit, sive ille Latinâ
 Voce loqui ; certè gratior hujus erit.
 Fas quoq; ab ore freti longæq; Propontidos undis
 Huc aliquem certo vela dedisse Noto.
 Quisquis is est, memori rumorem voce referre ,
 Et fieri famæ parsque gradusque potest.
 Is precor auditos possit narrare triumphos
 Cæsaris, & Latio reddita vota Jovi :
 Teque rebellatrix tandem Germania magni
 Triste caput pedibus supposuisse Ducis.
 Hæc mihi qui referet, quæ non vidisse dolebo ,
 Ille meæ domui protinus hospes erit. (be ?
 Hei mihi ! jamne domus Scythico Nasonis in or-
 [Jamque sacra mihi dat pro Lare pœna locum ?]
 Di faciant, Cæsar non hic penetrare domumque ,
 Hospitium pœnæ sed velit esse meæ.

E L E G I A XII.

Ecce supervacuus (quid enim fuit utile gigni?)
 Ad sua natalis tempora noster adest.
 Dare, quid ad miseros veniebas exulis annos?
 Debueras illis imposuisse modum.

Si tibi cura mei, vel si pudor ullus inesset :

Non ultra patriam me sequerere meam.

Quoq; loco primum tibi sum male cognitus infans,
Illo tentasses ultimus esse mihi.

Jamque relinquendâ (quod idem fecêre sodales)

Tu quoque dixisses tristis in Urbe, Vale.

Quid tibi cum Ponto? num te quoque Cæsaris ira

Extremam gelidi misit in orbis-humum?

Scilicet expectas soliti tibi moris-honorem?

Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?

Fumida cingatur florentibus ara coronis?

Micaque sollempni thuris in igne sonet?

Libaque dem pro me genitale notantia tempus?

Concipiamque bonas ore favente preces?

[Non ita sum positus: nec sunt ea tempora nobis,]

Adventu possim lætus ut esse tuo.

Funeris ara mihi ferali cincta cupressu

Convenit, & structis flamma parata rogis.

Nec dare thura libet nihil exorantia Divos:

In tantis subeunt nec bona verba malis.

Si tamen est aliquid nobis hac luce petendum;

In loca ne redeas amplius ista, precor:

Dum me terrarum pars pæne novissima Pontus,

Euxini fallò nomine dictus, habet.

ELEGIA XIV.

Cultor & antistes doctorum sancte virorum,

Qui facis ingenio semper amice meo;

Ecquid, ut incolumem quondam celebrare solebas,

Nunc quoque, ne videar totus abesse, caves?

Colligis exceptis ecquid mea carmina solis

Artibus, artificio quæ nocuere suo?

Immo ita fac, vatum, quæso, studiose novorum

Quaque potes, retine corpus in Urbe meum.

Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,

Qui domini pœnam non meruere sui.

Sæpe per extremas profugus pater exsulat oras;

Urbe tamen natis exsulis esse licet.

Palladis exemplo, de me sine matre creata

Carmina sunt stirps hæc progeniesque mea est.

Hæc tibi commendo: quæ quo magis orba parente,

Hoc tibi tutori sarcinâ major erit.

Tres mihi sunt nati contagia nostra secuti:

Cætera fac curæ sit tibi turba palam.

Sunt quoque mutatæ ter quinq; volumina formæ;

Carmina de domini funere rapta sui.

Illud opus potuit, si non prius ipse perissem,

Certius a summa nomen habere manu.

Nunc incorrectum populi pervenit in ora :

In populi quicquam si tamen ore meum est.

Hoc quoque nescio quid nostris appone libellis,

Diverso missum quod tibi ab orbe venit.

Quod quicumque leget (si quis leget), æstimet ante

Compositum quo sit tempore, quoque loco.

Æquus erit scriptis ; quorum cognoverit esse

Exsilium tempus, barbariemque locum.

Inque tot adversis carmen mirabitur ullum

Ducere me tristi sustinuisse manu.

Ingenium fregere meum mala : cujus & ante

Fons infœcundus parvaque vena fuit.

Sed quæcunque fuit, nullo exercente refugit,

Et longo periit arida facta situ.

Non hic librorum, per quos inviter alarque,

Copia. pro libris arcus & arma sonant.

Nullus in hac terra, recitem si carmina, cujus

Intellecturis auribus utar, adest.

Nec quo secedam locus est. custodia muri

Submovet infestos clausaque porta Getas.

[Sæpe aliquod verbum quæro, nomenque, locum-
que :

Nec quisquam est, à quo certior esse queam.]

Dicere sæpe aliquid conanti (turpe fateri)

Verba mihi desunt ; dediticique loqui.

Threicio Scythicoque ferè circumsonor ore :

Et videor Geticis scribere posse modis.

Crede mihi ; timeo ne sint immista Latinis,

Inque meis scriptis Pontica verba legas.

Qualemcunque igitur venia dignare libellum :

Sortis & excusa conditione meæ.

T R I S T I U M

L I B E R I V.

E L E G I A I.

SI qua meis fuerint, ut erunt, vitiosa libellis;
Excusata suo tempore, lector, habe.
Exsul eram; requiesque mihi, non fama pe-
tita est :

Mens intenta suis ne foret usque malis.
Hoc est cur cantet vincetus quoque compede fossor,
Indocili numero cum grave mollit opus :
Cantet & innitens limosæ pronus arenæ
Adverso tardam qui trahit amne ratein.
Quique refert pariter lentos ad pectora remos ,
In numerum pulsâ brachia versat aquâ.
Fessus ut incubuit baculo, saxove resedit
Pastor ; arundineo carmine mulcet oves.
Cantantis pariter , pariter data pensa trahentis
Fallitur ancillæ decipiturque labor.
Fertur & abducta Lyrnesside tristis Achilles
Hæmoniâ curas attenuasse lyrâ.
Cum traheret silvas Orpheus & dura canendo
Saxa ; bis amissâ conjuge mœstus erat.
Me quoque Musâ levat Ponti loca iussa petentem .
Sola comes nostræ perstitit illa fugæ.
Sola nec insidias, Threci nec militis enses ,
Nec mare , nec ventos, barbariemque timet.
Scit quoque, cum perii, quis me deceperit error :
Et culpam in factis, non scelus esse meo.
Scilicet hoc ipso nunc æqua, quod obsuit ante ,
Cum mecum juncti criminis acta rea est.
Non equidem vellem, quoniam nocitura fuerunt ,
Pieridum sacris imposuisse manum.
Sed nunc quid faciam ? vis me tenet ipsa sororum :
Et carmen demens carmine læsus amo.
Sic nova Dulichio lotos gustata palato ,
Illo, quo nocuit, grata sapore fuit.
Sentit amans sua damna ferè ; tamen hæret in illis:
Materiam culpæ persequiturque suæ.
Nos quoque delectant, quamvis nocuere , libelli :
Quodque mihi telum vulnera fecit, amo.
Forlitan hoc studium possit furor esse videri :

Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
 Semper in obtutu mentem vetat esse malorum ;
 Præsentis casus immemoremque facit.
 Utque suum Bacchis non sentit sæucia vulnus ,
 Dum stupet Edonis exululata jugis ;
 Sic, ubi mota calent viridi mea pectora thyrso ,
 Altior humano spiritus ille malo est.
 [Ille nec exsilium, Scythici nec littora ponti ,
 Ille nec iratos sentit habere Deos.]
 Utque soporiferæ biberem si pocula Læthes.
 Temporis adversi sic mihi sensus hebet.
 Jure Deas igitur veneror mala nostra levantes ;
 Sollicitæ comites ex Helicone fugæ :
 Et partim pelago, partim vestigia terrâ ,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
 Sint precor hæc saltem faciles mihi : namq; Deorum
 Cætera cum magno Cæsare turba facit.
 Meque tot adversis cumulant , quot littus arenas,
 Quotque fretum pisces, ovaque piscis habet.
 Vere prius flores, æstu numerabis aristas ,
 Poma per autumnum, frigoribusque nives ;
 Quam mala, quæ toto patior jactatus in orbe ,
 Dum miser Euxini littora læva peto.
 Nec tamen, ut veni , levior fortuna malorum est :
 Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.
 Hic quoque cognosco natalis stamina nostri ;
 Stamina de nigro vellere facta mihi.
 Utque nec insidias, capitisque periculâ narrem ,
 Vera quidem, vera sed graviora fide ;
 Vivere quam miserum est inter Bessosque Getasque
 Illi, qui populi semper in ore fuit :
 Quam miserum, porta vitam muroque tueri ,
 Vixque sui tutum viribus esse loci !
 Aspera militiæ juvenis certamina fugi ,
 Nec nisi lusura movimus arma manu.
 Nunc senior gladioque latus scutoque sinistram ,
 Canitiem galeæ subjicioque meam.
 Nam dedit è specula custos ubi signa tumultus ;
 Induimur trepidâ protinus arma manu.
 Hostis, habens arcus imbutaque tela veneno ,
 Sævus anhelanti mœnia lustrat equo.
 Utque rapax pecudem, quæ se non texit ovili ,
 Per sata, per silvas, fertque trahitque lupus ,
 Sic ,

Sic, si quem nondum portarum sepe receptum
 Barbarus in campis repperit hostis, agit.
 Aut sequitur captus, coniectaque vinctula collo-
 — Accipit; aut telo virus habente cadit.
 Hic ego sollicitæ jaceo novus incola sedis.
 Heu nimium fati tempora longa mei!
 Et tamen ad numeros antiquaque sacra reverti
 Sustinet in tantis hospita Musa malis. (qui
 Sed neq; cui recitem quisquã est mea carmina; nec
 Auribus accipiat verba Latina suis.
 Ipse mihi (quid enim faciam?) scriboque legoque:
 Tutaque judicio littera nostra suo est.
 Sæpe tamen dixi, Cui nunc hæc cura laborat?
 An mea Sauromatæ scripta: Getæque legent?
 Sæpe etiam lacrymæ me sunt sribente profusæ,
 Humidaque est fletu littera facta meo.
 Corque verusta meum tanquã nova vulnera sentit;
 Inque sinum mœstæ labitur imber aquæ.
 Cum vice mutatâ quid sim fuerimque recordor,
 Et tulerit quo me casus, & unde, subit;
 Sæpe manus demens studiis irata malignis
 Misit in arsuos carmina nostra focos.
 Atq; ita de multis, quoniam non multa supersunt,
 Cum veniã facito, quisquis es, ista legas.
 Tu quoque non melius, quam sunt mea tempora,
 carmen

Interdicta mihi consule Roma boni

E L E G I A I I.

IAm fera Cæsaribus Germania, totus ut orbis,
 Victa potes flexo succubuisse genu:
 Altaque velentur fortasse Palatia fertis;
 Thuraque in igne sonent, insiciantque diem;
 Candidaque adducta collum percussa securi
 Victima purpureo sanguine tingat humum:
 Dona que amicorum templis promissa Deorum
 Reddere victores Cæsar uterque parent:
 Et qui Cæsareo juvenes sub nomine crescunt,
 Perpetuo terras ut domus ista regat:
 Cumque bonis nuribus pro sospite Livia nato
 Munera det meritis, sæpe datura, Deis:
 Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
 Perpetua servant virginitate focos.

- Plebs pia, cumque pia latentur Plebe Senatus;
 Parvaque cujus eram pars ego nuper, Eques.
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt:
 Famaque tam longe non nisi parva venit.
 Ergo omnis poterit populus spectare triumphos;
 Cumque ducum titulis oppida capta leget:
 Vinculaque captiva Reges cervice gerentes
 Ante coronatos ire videbit equos:
 Et cernet vultus aliis pro tempore versos,
 Terribiles aliis iunemoreisque sui.
 Quorum pars causas, & res, & nomina. quæret:
 Pars referet, quamvis noverit ipsa. parum:
 Is, qui Sidonio tulget sublimis in ostro,
 Dux fuerat belli: proximus ille duci.
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile figit,
 Non isto vultu, cum tulit arma, fuit.
 Ille ferox, oculis & adhuc hostilibus ardens,
 Hortator pugnae consiliumque fuit.
 Perfidus: hic nostros inclusit fraude locorum,
 Squallida promissis qui tegit ora comis.
 Illo, qui sequitur, dicunt mactata ministro
 Sæpe recusanti corpora capta Deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoris erant.
 Drusus in his quondam meruit cognomina terris,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
 Cornibus hic fractis viridi male tectus ab ulva,
 Decolor ipse suo sanguine Rhenus erit.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis,
 Et Ducis invicti sub pede mæsta sedet.
 Collaque Romanæ præbens animosa securi
 Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.
 Hos super in curru, Cæsar, victore vehêris
 Purpureus populi rite per ora tui:
 Quaque ibis manibus circumplaudere tuorum;
 Undique jactato fiore tegente vias.
 Tempora Phœbea lauro cingetur; loque,
 Miles, io, magna voce, Triumphæ, canet.
 Ipse sono plausuque simul fremituque canentum
 Quadrijugos cernes sæpe resistere equos.
 Inde petes arcem & delubra faventia votis.
 Et dabitur merito laurea vota Jovi.
 Hæc ego submotus, qua possum, mente videbo:
Ere-

Exopti nobis jus habet illa loci.
 Illa per immensas spatiatur libera terras :
 In cælum celeri pervenit illa viâ.
 Illa meos oculos mediam deducit in Urbem ;
 Immunes tanti nec sinit esse boni.
 Invenietque viam, qua currus spectet eburnos.
 Sic certè in patria per breve tempus ero.
 Vera tamen populus capiet spectacula felix :
 Lætaque erit præsens cum Duce turba suo.
 At mihi fingenti tantum longeque remoto
 Auribus hic fructus percipiendus erit.
 Aque procul Latio diversum missus in orbem
 Qui narret cupido, vix erit, ista mihi.
 Is quoq; jam serum referet veteremq; triumphum.
 Quo tamen audiero tempore, lætus ero.
 Illa dies veniet, mea qua lugubria ponam ;
 Causaque privata publica major erit.

ELEGIA III.

Magna minorque feræ, quarum regis altera
 Grajas,
 Altera Sidonias, utraque sicca, rates :
 Omnia cum summo positæ videatis in axe,
 Et maris occiduas non subeatis aquas,
 Ætheriamque suis cingens amplexibus arcem
 Vester ab intacta circulus exstet humo ; (dam
 Aspiciate illa, precor, quæ non bene mœnia quon-
 Dicitur Iliades transiluisse Rennis.
 Inque meam nitidos dominam convertite vultus :
 Sitque memor nostri necne, referte mihi.
 Hei mihi! cur, nimium quæ sunt manifesta, requiro?
 Cur labat ambiguo spes mihi mista metu?
 Crede quod est, quod vis ; ac desine tuta vereri :
 Deque fide certa sit tibi certa fides.
 Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ,
 Non mentitura tu tibi voce refer :
 Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est ;
 Quodque potest, secum nomen habere tuum.
 Vultibus illa tuis tanquam præsentis inhæret,
 Teque remota procul, si modo vivit, amat.
 Ecquid, ut incubuit justo mens ægra dolori,
 Lenis ab admonito pectore somnus abit?
 Tunc subeunt curæ, dum te lectusque locusque

Tangit, & oblitam non sinit esse mei.
 Et veniunt æstus, & nox immensa videtur;
 Fessaque jactati corporis ossa dolent.
 Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant;
 Detque tuus casti signa doloris amor:
 Nec cruciere minus, quam cum Thebana cruentum
 Hectora Thessalico vidit ab axe rapti.
 Quid tamen ipse precer dubito: nec dicere possum,
 Affectum quem te mentis habere velim.
 Tristis es? indignor, quod sum tibi causa doloris:
 Non es? ut amisso conjuge digna fores.
 Tu vero tua damna dole, mitissima conjux;
 Tempus & à nostris exige triste malis:
 Fleque meos casus. est quædam flere voluptas.
 Expletur lacrymis egeriturque dolor.
 Atque utinam lugenda tibi non vita, sed esset
 Mors mea: morte fores sola relicta mea!
 Spiritus hic per te patrias exisset in auras!
 Sparsissent lacrymæ pectora nostra piæ!
 Supremoque die notum spectantia cælum
 Texissent digiti lumina nostra tui!
 Et cinis in tumulo positus jacuisset avito!
 Tactaque nascenti corpus haberet humus!
 Denique &, ut vixi, sine crimine mortuus essem!
 Nunc mea supplicio vita pudenda suæ est.
 Me miserum, si tu, cum diceris exfulis uxor,
 Avertis vultus, & subit ora rubor!
 Me miserum, si turpe putas mihi nupta videri!
 Me miserum, si te jam pudet esse meam!
 Tempus ubi est illud, quo me jactare solebas
 Conjuge, nec nomen dissimulare viri?
 Tempus ubi est, quo te (nisi si fugis illa referre)
 Et dici memini, jovit & esse meam?
 Utque probæ dignum est, omni tibi dote placebam.
 Addebat veris multa faventis amor.
 Nec quem præferres (ita res tibi magna videbar)
 Quemve tuum malles esse, vir alter erat.
 Nunc quoq; ne pudeat, quod sis mihi nupta: tuusq;
 Non dolor hinc debet, debet abesse pudor.
 Cum cecidit Capaneus subito temerarius ictu:
 Num legis Evadnen erubuisse viro?
 Nec, quia Rex mundi compescuit ignibus ignes,
 Ipse tuis, Phaëthon, insiciendus eras.

Nec

Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti ,
 Quod precibus periit ambitiosa suis .
 Nec tibi , quod sævis ego sum Jovis ignibus ictus ,
 .Purpureus molli fiat in ore rubor :
 Sed magis in nostri curam consurge tuendi ,
 Exemplumque mihi conjugis esto bonæ :
 Materiamque tuis tristem virtutibus imple .
 Ardua per præceps gloria vadat iter .
 Hæctora quis nosset , si felix Troja fuisset ?
 Publica Virtuti per mala facta via est .
 Ars tua , Tiphys , vacet , si non sit in æquore fluctus :
 Si valeant homines , ars tua , Phœbe , vacet .
 Quæ latet , inque bonis cessat non cognita rebus ,
 Apparet virtus arguiturque malis .
 Dat tibi nostra locum tituli Fortuna ; caputque
 Conspicuum pietas qua tua tollat habet .
 Utere temporibus , quorum nunc munere freta es .
 En patet in laudes area lata tuas .

E L E G I A I V .

O Qui , nominibus cum sis generosus avitis ;
 Exsuperas morum nobilitate genus :
 Cujus inest animo patrii candoris imago ,
 Non careat nervis candor ut iste suis :
 Cujus in ingenio patriæ facundia linguæ est ,
 Qua prior in Latio non fuit ulla foro :
 Quod minime volui , positus pro nomine signis
 Dictus es . ignoscas laudibus ista tuis .
 Nil ego peccavi . tua te bona cognita produnt .
 Si , quod es , appares ; culpa soluta mea est .
 Nec tamen officium nostro tibi carmine factum ,
 Principe tam justo , posse nocere puta .
 Ipse Pater Patriæ (quid enim civilius illo ?)
 Sustinet in nostro carmine sæpe legi .
 Nec prohibere potest , quia res est publica , Cæsar ;
 Et de communi pars quoque nostra bono est .
 Jupiter ingeniis præbet sua numina vatun ;
 Seque celebrari quolibet ore sinit .
 Causa tua exemplo Superiorum tuta duorum est :
 Quorum hic aspicitur , creditur ille Deus .
 Ut non debuerim , tamen hoc ego crimen amabo :
 Non fuit arbitrii littera nostra tui .
 [Nec nova , quod tecum loquor , est injuria nostra .]
 Inco-

Incolumis cum quo sæpe locutus eram.

Quo vereare minus, ne sim tibi crimen amicus ;

Invidiam, si qua est, auctor habere potest.

Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis

(Hoc noli certè dissimulare) pater :

Ingeniumq; meum (potes hæc meminisse) probabat:

Plus etiam, quam me iudice dignus eram.

Deque meis illo referebat versibus ore ,

In quo pars altæ nobilitatis erat.

Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit,

Sed prius auctori sunt data verba tuo. (actis ,

Nec data sunt, mihi crede, tamen : sed in omnibus

Ultima si demas, vita tuenda mea est.

Hanc quoq; , qua perii, culpam scelus esse negabis ,

Si tanti series sit tibi nota mali.

Aut timor, aut error nobis, prius obfuit error.

Ah sine me fati non meminisse mei !

Neve retractando nondum coëuntia rumpam

Vulnera ; vix illis proderit ipsa quies.

Ergo ut jure damus pœnas ; sic absfuit omne

Peccato facinus consiliumque meo. (est,

Idque Deus sentit : pro quo nec lumen ademtum

Nec mihi detractas possidet alter opes.

Forsthan hanc ipsam (vivat modo) finiet olim ,

Tempore cum fuerit lenior ira, fugam.

Nunc precor hinc alio jubeat discedere ; si non

Nostra verecundo vota pudore carent.

Mitius exsilium paulloque propinquius opto ;

Quique sit à sævo longius hoste, locum.

Quantaque in Augusto clementia ; si quis ab illo

Hoc peteret pro me, forsthan ille daret.

Frigida me cohibent Euxini littora Ponti :

Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Nam neque jaçantur moderatis æquora ventis :

Nec placidos portus hospita navis adit.

Sunt circa gentes, quæ prædam sanguine quærant :

Nec minus infidâ terra timetur aquâ.

Illi, quos audis hominum gaudere cruore ,

Pæne sub ejusdem sideris axe jacent.

Nec procul à nobis locus est, ubi Taurica dirâ

Cæde pharetratæ pascitur ara Dææ.

Hæc prius, ut memorant, non invidiosa nefandis ,

Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.

Hic,

Hic, pro suppositâ virgo Pelopœia cervâ.
 Sacra Deæ coluit qualiacunque suæ.
 Quo postquam, dubium pius an sceleratus, Orestes
 Exactus furiis venerat ipse suis,
 Et comes exemplum veri Phocæus amoris;
 Qui duo corporibus, mentibus unus erant;
 Protinus evincti Triviæ ducuntur ad aram,
 Quæ stabat geminas ante cruenta fores. (lum:
 Nec tamen hunc sua mors, nec mors sua tenuit il-
 Alter ob alterius funera mœstus erat.
 Et jam constiterat stricto mucrone sacerdos;
 Cinxerat & Grajas barbara vitta comas:
 Cum vice sermonis fratrem cognovit, & illi
 Pro nece complexus Iphigeniâ dedit.
 Læta Deæ signum crudelia sacra perosæ
 Transtulit ex illis in meliora locis.
 Hæc igitur regio, magni penetralia mundi,
 Quam fugere homines Diq;, propinqua mihi est.
 Atque meam terram prope sunt funebria sacra,
 Si modo Nasoni barbara terra sua est.
 O utinam venti, quibus est ablatas Orestes,
 Placato referant & mea vela Deo!

ELEGIA V.

O Mihi dilectos inter fors prima sodales,
 Unica fortunis ara reperta meis:
 Cujus ab alloquiis anima hæc moribunda revixit,
 Ut vigil infusâ Pallade flamma solet:
 Qui veritus non es portus aperire fideles,
 Fulmine percussæ confugiumque rati:
 Cujus eram censû non me sensurus egentem,
 Si Cæsar patrias eripuisset opes:
 Temporis oblitum dum me rapit impetus hujus,
 Excidit heu nomen quam mihi pæne tuum!
 Te tamen agnoscis: tactusque cupidine laudis,
 Ille ego sum, cuperes dicere posse palam.
 Certè ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem,
 Et raram Famæ conciliare fidem.
 Ne noceam grato vereor tibi carmine; neve
 Intempestivus nominis obstet honos.
 Quod licet & tutum est, intra tua pectora gaude,
 Meque tui memorem, teque fuisse mei.
 Utque facis, remis ad opem luctare ferendam,
 Dum

Dum veniat placido mollior ira Deo :
 Et tutare caput nulli fervabile ; si non
 Qui merfit Stygiâ, sublevet illud, aquâ.
 Teque, quod est rarum, præsta constanter ad omne
 Indeclinatæ munus amicitiae.
 Sic tua processus habeat Fortuna perennes :
 Sic ope non egeas ipse, juvesque tuos.
 Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni ;
 Incidat & vestro rara querela toro.
 Diligat & semper socius te sanguinis illo ,
 Quo pius affectu Castora frater amat.
 Sic juvenis, similisque tibi sit natus, & illum :
 Moribus agnoscat quilibet esse tuum.
 Sic socerum faciat tædâ te nata jugali ;
 Nec tardum juveni det tibi nomen avi :

E L E G I A VI.

Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri ,
 Præbet & incurvo colla premenda jugo .
 Tempore paret equus lentis animosus habenis ,
 Et placido duros accipit ore lupos :
 Tempore Pœnorum compescitur ira leonum ;
 Nec feritas animo, quæ fuit ante, manet .
 Quæque sui monitis obtemperat Andæ magistri
 Bellua, servitium tempore victa subit .
 Tempus , ut extentis tumeat facit uva racemis ,
 Vixq; merum capiant grana, quod intus habent .
 Tempus & in canas semen producit aristas ;
 Et ne sint tristi poma sapore facit .
 Hoc tenuat dentem terras renovantis aratri ,
 Hoc rigidas silices, hoc adamantina terit :
 Hoc etiam sævas paullatim mitigat iras :
 Hoc minuit luctus , mœstaque corda levat :
 Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas .
 Præterquam curas attenuare meas .
 Ut patriâ careo ; bis frugibus area trita est :
 Dissiluit nudo pressa bis uva pede .
 Nec quæsitâ tamen spatia patientia longo est ;
 Mênisque mali sensum nostra recentis habet .
 Scilicet & veteres fugiunt juga curva juvenci :
 Et domitus fræno sæpe repugnat equus .
 Tristior est etiam præsens ærumna priorè :
 Ut sit enim sibi par, crevit, & aucta mora est :
 Nec

Nec tam nota mihi, quam sunt, mala nostra fuerunt:
 Sed magis hoc, quo sunt cognitiora, gravant.
 Est quoque non minimum, vires afferre recentes;
 Nec præconsumtum temporis esse malis.
 Fortior in fulvâ novus est luctator arenâ,
 Quam cui sunt tardâ brachia fessa morâ.
 Integer est nitidis melior gladiator in armis,
 Quam cui tela suo sanguine tincta rubent.
 Fert bene præcipites navis modo facta procellas:
 Quamlibet exiguo solvitur, imbres vetus.
 Nos quoque, quæ ferimus, tulimus patientius ante;
 Et mala sunt longo multiplicata die.
 [Credite, deficio, nostroque à corpore, quantum
 Auguror, accedunt tempora parva malis.]
 Nam neque sunt vires, neque qui color esse solebat:
 Vixque habeo tenuem, quæ tegat ossa, cutem.
 Corpore sed mens est ægro magis ægra, malique
 In circumspectu stat sine fine sui.
 Urbis abest facies, absunt mea cura sodales:
 Et, qua nulla mihi carior, uxor abest.
 Vulgus adest Scythicum, braccataq; turba Getarum.
 Sic male quæ video, non videoque, nocent.
 Una tamen spes est, quæ me soletur in istis;
 Hæc fore morte meâ non diuturna mala.

ELEGIA VII.

BIs me sol adiit gelidæ post frigora brumæ,
 Bisque suum tacto Pisce peregit iter.
 Tempore tam longo cur non tua dextera versus
 Quamlibet in paucos officiosa fuit?
 Cur tua cessavit pietas, scribentibus illis,
 Exiguus nobis cum quibus usus erat?
 Cur, quoties alicui chartæ sua vincula demsi;
 Illam speravi nomen habere tuum?
 Di faciant, ut sepe tuâ sit epistola dextrâ
 Scripta, sed è multis reddita nulla mihi?
 Quod precor, esse liquet. credam prius ora Medusæ
 Gorgonis anguinæis cincta fuisse comis:
 Esse canes utero sub virginis: esse Chimæram,
 A truce quæ flammis separet angue leam: (Etos:
 Quadrupedesq; hominû cum pectore pectora jun-
 Tergeminumque virum, tergeminumq; canem:
 Sphingaque, & Harpyias, serpentipedesq; Gigantas:
 Cæ-

Centimanumque Gygen, semibovæque virum.
 Hæc ego cuncta prius, quam te, carissime, credam
 Mutatum curam deposuisse mei.
 Innumeri montes inter me teque, viæque ;
 Fluminaque, & campi, nec freta pauca, jacent.
 Mille potest caussis, à te quæ littera sæpe
 Missa sit, in nostras nulla venire manus.
 Mille tamen caussas scribendo vince frequenter :
 Excusem ne te semper, amice, mihi.

E L E G I A VII.

J Am mea cygnæas imitantur tempora plumas,
 Inficit & nigras alba senecta comas :
 Jam subeunt anni fragiles, & inertior ætas :
 Jamque parum firmo me mihi ferre grave est.
 Nunc erat, ut posito deberem sine laborum
 Vivere, me nullo sollicitante metu :
 Quæque meæ semper placuerunt otia menti,
 Carpere ; & in studiis molliter esse meis :
 Et parvam celebrare domum, veteresque Penates ;
 Et quæ nunc domino rura paterna carent :
 [Inque sinu dominæ, carisque nepotibus, inque
 Securus patriâ consenuisse meâ.]
 Hæc mea sic quondam peragi speraverat ætas :
 Hos ego sic annos ponere dignus eram.
 Non ita Dis visum : qui me terræque marique
 Actum Sarmaticis exposuere locis.
 In cava ducuntur quassæ navalia puppes,
 Ne temerè in mediis dissoluântur aquis.
 [Ne cadat, & multas palmas inhonestet adeptas,
 Languidus in pratis gramina carpit equus.]
 Miles, ut emeritis non est satis utilis annis,
 Ponit ad antiquos, quæ tulit arma, Lares.
 Sic igitur, tardâ vires minuente senectâ,
 Me quoque donari jam rude, tempus erat.
 Tempus erat, nec me peregrinum ducere cælum,
 Nec siccam Getico fonte levare sitim :
 Sed modo, quos habui, vacuum secedere in hortos :
 Nunc hominum visu rursus & Urbe frui.
 Sic animo quondam non divinante futura
 Optabam placide vivere posse senex.
 Fata repugnarunt : quæ, cum mihi tempora prima
 Mollia præbuerint, posteriora gravant.

Jam-

Jamque, decem lustris omni sine labe peractis ,
 Parte premor vitæ deteriore meæ.
 Nec procul à metis, quas pæne tenere videbar ,
 Curriculo gravis est facta ruina meo.
 Ergo illum demens in me sævire coëgi ,
 Mitius immensus quo nihil orbis habet ?
 Ipsaque delictis victa est clementia nostris :
 Nec tamen errori vita negata meo ?
 Vita procul patria peragenda sub axe Boræo ,
 Qua maris Euxini terra sinistra jacet.
 Hoc mihi si Delphi, Dodonaque diceret ipsa ;
 Esse viderentur vanus uterque locus.
 [Nil adeo validum est, adamas licet alliget illud ,
 Ut maneat rapido firmitus igne Jovis.]
 Nil ita sublime est, supraque pericula tendit ,
 Non sit ut inferius suppositumque Deo.
 Nam quamquam vitio pars est contracta malorum,
 Plus tamen exitii numinis ira dedit.
 At vos admoniti nostris quoque casibus este ,
 Æquantem Superos emeruisse virum.

E L E G I A I X.

SI licet, & pateris, nomen facinusque tacebo ,
 Et tua Lethæis acta dabuntur aquis :
 Nostraque vincetur lacrymis clementia seris.
 Fac modo te pateat pœnituisse tui.
 Fac modo te damnes, cupiasque eradere vitæ
 Tempora, si possis, Tisiphonæa tuæ.
 Sin minus, & flagrant odio tua pectora nostro ;
 Induet infelix arma coacta dolor.
 Sim licet extremum, sicut sum, missus in orbem ;
 Nostra suas istuc porriget ira manus.
 Omnia, si nescis, Cæsar mihi jura reliquit :
 Et sola est patriâ pœna carere meâ.
 Et patriam, modo sit Iospes, speramus ab illo.
 Sæpe Jovis telo quercus adusta viret.
 Denique vindictæ si sit mihi ulla facultas ;
 Pierides vires & sua tela dabunt.
 Ut Scythicis habitem longe submotus in oris ,
 Siccaque sint oculis proxima signa meis :
 Nostra per immensas ibunt præconia gentes ;
 Quodque querar, notum, qua patet orbis, erit.
 Ibit ad occasum, quidquid dicemus, ab ortu :

Testis & Hesperiae vocis Eöus erit.
 Trans ego tellurem, trans latas audiar undas :
 Et gemitus vox est magna futura mei.
 Nec tua te fontem tantummodo sæcula norint :
 Perpetuae crimen posteritatis eris,
 Jam feror in puggnas, & nondum cornua sumfi.
 Nec mihi sumendi caussa sit ulla velim.
 Circus adhuc cessat : spargit tamen acer arenam
 Taurus, & infesto jam pede pulsat humum.
 Hoc quoque, quam volui, plus est, cane, Musa, rece-
 Dum licet huic nomen dissimulare suum. (ptus;

E L E G I A X.

ILle ego, qui fuerim, tenerorum lusor amorum,
 Quem legis, ut noris, accipe, Posteritas.
 Sulmo mihi patria est gelidis uberrimus undis,
 Millia qui novies distat ab Urbe decem.
 Editus hic ego sum : nec non, ut tempora noris ;
 Cum cecidit fato Consul uterque pari.
 Si quid & à proavis usque est vetus ordinis heres ;
 Non modo Fortunæ munere factus eques.
 Nec stirps prima fui ; genito jam fratre creatus ;
 Qui tribus ante quater mensibus ortus erat.
 Lucifer amborum natalibus adfuit idem :
 Una celebrata est per duo liba dies.
 Hæc est armiferæ fœtis de quinque Minervæ,
 Quæ fieri pugna prima cruenta solet.
 Protinus excolimur teneri, curaque parentis
 Imus ad insignes Urbis ab arte viros.
 Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo,
 Fortia verbosi natus ad arma Fori.
 At mihi jam puero cœlestia sacra placebant ;
 Inque solum furtim Musa trahebat opus.
 Sæpe pater dixit, Studium quid inutile tentas ?
 Mæonides nullas ipse reliquit opes.
 Motus eram dictis : totoque Helicone relicto,
 Scribere conabar verba soluta modis.
 Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos ;
 Et, quod tentabam dicere, versus erat.
 Interea, tacito passu labentibus annis,
 Liberior fratri sumta mihiq; toga est :
 Induiturque humeris cum lato purpura clavo ;
 Et, studium nobis, quod fuit ante, manet.

Jamque decem vitæ frater geminaverat annos,
 Cum perit; & cœpi parte carere mei.
 Cœpinus & teneræ primos ætatis honores;
 Equæ viris quondam pars tribus una fui.
 Curia restabat: clavi mensura coacta est.
 Majus erat nostris viribus illud onus.
 Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
 Sollicitæque fugax ambitionis eram:
 Et petere Aoniæ suadebant tuta sorores
 Otia judicio semper amata meo.
 Temporis illius colui fovique poëtas;
 Quotque aderant vates, rebar adesse Deos.
 Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
 Quæque necet serpens, quæ juvet herba, Macer.
 Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes;
 Jure sodalitiî qui mihi junctus erat.
 Ponticus Heroö, Bassus quoque clarus Iambo
 Dulcia convictus membra fuere mei.
 Et tenuit nostras numerosus Horatius aures;
 Dum ferit Ausoniâ carmina culta lyrâ.
 Virgiliûm vidi tantum: nec avara Tibullo
 Tempus amicitie fata dedere meæ.
 Successor fuit hic tibi, Galle; Propertius illi.
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 Utque ego majores, sic me coluere minores:
 Notaque non tardè facta Thalia mea est.
 Carmina cum primum populo juvenilia legi;
 Barba refecta mihi bisve semelve fuit.
 Moverat ingenium totam cantata per Urbem
 Namine non vero dicta Corinna mihi.
 Multa quidem scripsi: sed quæ vitiosa putavi,
 Emendaturis ignibus ipse dedi. (mavi
 Tum quoque, cum fugerem, quædam placitura cre-
 Iratus studio carminibusque meis.
 Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis
 Cor mihi, quodque levis causa moveret, erat.
 Cum tamen hoc essem, minimoque accenderer igni;
 Namine sub nostro fabula nulla fuit.
 Pæne mihi puero nec digna, nec utilis uxor
 Est data: quæ tempus perbreve nupta fuit.
 Illi successit, quamvis sine crimine, conjux;
 Non tamen in nostro firma futura toro.
 Ultima, quæ mecum seros permanit in annos,

Sustinuit conjux exfulis esse viri.
 Filia bis primâ mea me fœcunda juventâ,
 Sed non ex uno conjugè, fecit avum.
 Et jam complebat genitor sua fata; novemque
 Addiderat lustris altera lustra novem.
 Non aliter flevi, quam me fleturus ademptum
 Ille fuit. matri proxima justa tuli.
 Felices ambo, tempestiveque sepulti,
 Ante diem pœnæ quod periëre meæ!
 Me quoque felicem, quod non viventibus illis.
 Sum miser; & de me quod dolière nihil!
 Si tamen extinctis aliquid, nisi nomina, restat,
 Et gracilis structos effugit umbra rogos;
 Fama, parentales, si vos mea contigit, umbræ;
 Et sunt in Stygio crimina nostra foro;
 Scite, precor, causam (nec vos mihi fallere fas est)
 Errorem jussæ, non scelus, esse fugæ.
 Manibus id fatis est. ad vos studiosa revertor
 Pectora, qui vitæ quæritis acta meæ.
 Jam mihi canities, pulsus melioribus annis,
 Venerat; antiquas miscueratque comas:
 Postque meos ortos Pisæâ vinctus olivâ
 Abstulerat decies præmia victor eques:
 Cum maris Euxini positos ad læva Tomitas
 Quærerere me læsi Principis ira jubet.
 Causa meæ cunctis nimium quoque nota ruinæ
 Indicio non est testificanda meo. (centes?
 Quid referam comitumque nefas, famulosque no-
 Ipsâ multa tuli non leviora fugâ.
 Indignata malis mens est succumbere; seque
 Præstitit invicta: viribus usâ suis;
 Oblitusque mei, ductæque per otia vitæ,
 Insolita cepi temporis arma manu.
 Totque tuli terrâ casus pelagoque, quot inter
 Occultum stellæ conspicuumque polum.
 Tacta mihi tandem longis erroribus acto
 Junctâ pharetratis Sarmatis ora Getis.
 Hic ego, finitimis quamvis circumsoner armis,
 Tristia, quo possum, carmine fata levo.
 Quod, quamvis nemo est, cujus referatur ad aures:
 Sic tamen absumo decipioque diem.
 Ergo, quod vivo, durisque laboribus obsto,
 Nec me sollicitæ tædiæ lucis habeant,

Gra.

Gratia, Musa, tibi. nam tu solatia præbes ;
 Tu curæ requies, tu medicina mali :
 Tu dux, tu cōmes es : tu nos abducis ab Istro ;
 In medioque mihi das Helicone locum.
 Tu mihi (quod rarum) vivo sublime dedisti
 Nomen ; ab exsequiis quod dare Fama solet.
 Nec, qui detrectat præsentia, Livor iniquo
 Ullum de nostris dente momordit opus.
 Nam tulerint magnos cum sæcula nostra poëtas ;
 Non fuit ingenio Fama maligna meo. (illis
 Cumque ego præponam multos mihi ; non minor
 Dicor : & in toto plurimus orbe legor.
 Si quid habent igitur vatum præfagia veri ;
 Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.
 Sive favore tuli, sive hanc ego carmine famam
 Jure ; tibi grates, candide lector, ago.

T R I S T I U M

L I B E R V.

E L E G I A I.

Hunc quoque de Getico, nostri studiose,
 libellum
 Littore, præmissis quattuor adde meis.
 Hic quoq; talis erit, qualis Fortuna poëtae.
 Invenies toto carmine dulce nihil.
 Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen ;
 Materię scripto conveniente suæ.
 Integer & lætus læta & juvenilia lusi :
 Illa tamen nunc me composuisse piget.
 Ut cecidi, subiti perago præconia casus ;
 Sumque argumenti conditor ipse mei.
 Utque jacens ripa deslere Caystrius ales
 Dicitur ore suam deficiente necem :
 Sic ego Sarmaticas longe projectus in oras
 Efficio tacitum ne mihi funus eat.
 Delicias si quis lascivaque carmina quærit ;
 [Præmonco nunquam scripta quod ista legat.]
 Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,
 Aptior ingenium come Tibullus erit.
 Atque utinam numero ne nos essemus in isto !

Hei mihi ! cur unquam Mûsa jocata mea est ?
 Sed dedimus pœnas : Scythique in sinibus Istri
 Ille pharetrati lusor Amoris abest.
 Quod superest, animos ad publica carmina flexi ;
 Et memores jussi nominis esse sui.
 Si tamen è vobis aliquis tam multa requireret ,
 Unde dolenda canam : multa dolenda tuli.
 Non hæc ingenio, non hæc componimus arte.
 Materia est propriis ingeniosa malis.
 Et quota Fortunæ pars est in carmine nostræ ?
 Felix, qui patitur, quæ numerare valet !
 Quot frutices silvæ, quot flavas Tybris arenas ,
 Mollia quot Martis gramina campus habet ;
 Tot mala pertulimus : quorum medicina quiesque
 Nulla, nisi in studio, Pieridumque mora est.
 Quis tibi, Naso, modus lacrymosi carminis ? inquis.
 Idem, Fortunæ qui modus hujus erit.
 Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministrat :
 Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.
 At mihi si carâ patriam cum conjuge reddas ;
 Sint vultus hilares, sinque quod ante fui.
 Lenior invicti si sit mihi Cæsaris ira ;
 Carmina lætitiæ jam tibi plena dabo.
 Nec tamen ut lusit, rursus mea littera ludet :
 Sit semel illa joco luxuriata suo.
 Quod probet ipse, canam : pœnæ modo parte levatâ
 Barbariem, rigidos effugiamque Getas.
 Interea nostri quid agant, nisi triste, libelli ?
 Tibi funeribus convenit ista meis.
 At poteras, inquis, melius mala ferre silendo ;
 Et tacitus casus dissimulare tuos.
 Exigis, ut nulli gemitus tormenta sequantur ;
 Acceptoque gravi vulnere flere vetas.
 Ipse Perilléo Phalaris permisit in ære
 Edere mugitus, & bovis ore queri.
 Cum Priami lacrymis offensus non sit Achilles ;
 Tu fletus inhibes, durior hoste, meos.
 Cum faceret Nioben orbam Latonia proles ,
 Non tamen & siccas jussit habere genas.
 Est aliquid, fatale malum per verba levâri :
 Hoc querulam Progenem Halcyonenque facit.
 Hoc erat, in gelido quare Præantius antro
 Voce fatigaret Lemnia saxa suâ.

Strangulat inclusus dolor, atque exæstuat intus :

Cogitur & vires multiplicare suas.

Da veniam potius ; vel totos tolle libellos ;

Si mihi quod prodest, hoc tibi, lector, obest.

Sed neque obesse potest : ulli nec scripta fuerunt

Nostra, nisi auctori perniciosâ suo.

At mala sunt fateor. quis te mala sumere cogit ?

Aut quis deceptum ponere sumta vetat ?

Ipse nec emendo : sed ut hîc deducta legantur.

Non sunt illa suo barbariora loco.

Nec me Roma suis debet conferre poetis.

Inter Sauromatas ingeniosus erô.

Denique nulla mihi captatur gloria, quæque

Ingenio stimulos subdere fama solet.

Nolumus assiduis animum tabescere curis :

Quæ tamen irrumpunt, quoque vetantur, eunt.

Cur scribam docui : cur mittam quæritis istos ?

Vobiscum cupiam quolibet esse modo.

E L E G I A II.

E Cquid, ut è Ponto nova venit epistola, pallei ;

Et tibi sollicita solvitur illa manu ?

Pone metum ; valeo. corpusque, quod ante laborum

Impatiens nobis invalidumque fuit ,

Sufficit ; atque ipso vexatum induruit usu.

An magis infirmo non vacat esse mihi ?

Mens tamen ægra jacet, nec tempore robora sumsit :

Affectusque animi, qui fuit ante, manet.

Quæque morâ spatîoque suo coitura putavi

Vulnera ; non aliter, quam modo facta, dolent.

Scilicet exiguis prodest annosa vetustas ,

Grandibus accedunt tempore damna malis.

Pæne decem totis aluit Pæantius annis

Pestiferum tumido vulnus ab angue datum.

Telephus æternâ consumptus tabe perisset ,

Si non, quæ nocuit, dextra tulisset opem.

Et mea, si facinus nullum commisimus, opto

Vulnera qui fecit, facta levare velit.

Contentusque mei jam tandem parte laboris ,

Exiguam pleno de mare demat aqua.

Detrahat ut multum, multum restabit acerbi :

Parsque meæ pœnæ totius instar erit.

Littora quot conchas, quot auroena rosaria floris ,

Quotve soporiferum grana papaver habet ;
 Silva feras quot alit, quot piscibus unda natatur ;
 Quot tenerum pennis aëra pulsat avis ;
 Tot premior adversis. quæ si comprehendere coner ,
 Icarix numerum dicere coner aquæ.
 Utque viæ casus, ut amara pericula ponti ,
 Ut taceam strictas in mea fata manus ;
 Barbara me tellus, orbisque novissima magni
 Sustinet ; & sævo cinctus ab hoste locus. (est;
 Hinc ego trajicerer (neq; enim mea culpa cruenta
 Esset, quæ debet, si tibi cura mei.
 Ille Deus, bene quo Romana potentia nixa est ,
 Sæpe suo victor lenis in hoste fuit.
 Quid dubitas? quid tuta times? accede, rogaque.
 Cæsare nil ingens mitius orbis habet. (quint?
 Me miserum! quid agam, si proxima quæque relin-
 Subtrahis effracto tu quoque colla jugo?
 Quo ferar ; unde petam lapsis solatia rebus?
 Anchora jam nostram non tenet ulla ratem.
 Viderit : ipse sacram quamvis invisus ad aram
 Confugiam : nullas submovet ara manus.
 Alloquor en absens præsentia numina supplex :
 Si ias est homini cum Jove posse loqui.
 Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctos
 Ausoniae curam gentis habere Deos :
 O decus, ô patriæ per te florentis imago ;
 O vir non ipso, quem regis, orbe minor ;
 Sic habites terras, & te desideret æther !
 Sic ad pacta tibi sidera tardus eas !
 Parce, precor: minimamque tuo de fulmine partem
 Deme. satis pœnæ, quod superabit, erit.
 Ira quidem moderata tua est ; vitamque dedisti :
 Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest.
 Nec mea concessa est alijs Fortuna : nec exsul
 Ediçti verbis nominor ipse tui.
 Omniaque hæc timui, quia me meruisse videbam :
 Sed tua peccato lenior ira meo est.
 Arva relegatum jussisti visere Ponti ,
 Et Scythicum profugâ findere puppe fretum.
 Jussus ad Euxini deformia littora veni
 Æquoris. hæc gelido terra sub axe jacet.
 Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cælum
 Glebaque canenti semper obusta gelu ;

Ne-

Nesciaque est vocis quod barbara lingua Latinæ;
 Grajaque quod Getico victa loquela sono;
 Quam quod finitimo cinctus premor undiq; Martes;
 Vixque brevis tutum murus ab hoste facit.
 Pax tamen interdum, pacis fiducia numquam est.
 Sic hic nunc patitur, nunc timet arma, locus.
 Hinc ego dum muter, vel me Zancleæ Charybdis
 Devoret, aque suis ad Styga mittat aquis:
 Vel rapidæ flammis urar patienter in Ætne:
 Vel freta Leucadii mittar in alta Dei. (cuso;
 Quod petitur, pœna est: neque enim miser esse re-
 Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA III.

ILLA dies hæc est, qua te celebrare poëtæ,
 (Si modo non fallunt tempora) Bacche, solent;
 Festaque odoratis innectunt tempora fertis,
 Et dicunt laudes ad tua vina tuas.
 Inter quos memini, dum me mea fata sinebant,
 Non invisa tibi pars ego sæpe fui.
 Quem nunc suppositum stellis Cynosuridos Ursæ
 Juncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.
 Quique prius mollem vacuumque laboribus egi
 In studiis vitam, Piëridumque choro;
 Nunc procul à patriâ Geticis circumsonor armis
 Multa prius pelago, multaque passus humo.
 Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deorum;
 Nubila nascenti seu mihi Parca fuit:
 Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum
 Numine debueras sustinuisse tuo.
 An dominæ fati quidquid cecinere sorores,
 Omne sub arbitrio desinit esse Deum?
 Ipse quoque æthereas meritis invectus es arces;
 Qua non exiguo facta labore via est.
 Nec patria est habitata tibi: sed ad usque nivosum
 Strymona venisti, Marticolamque Geten:
 Persidaque, & lato spatiantem flumine Gangen,
 Et quascunque bibit discolor Indus aquas.
 Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcæ
 Stamina bis genito bis cecinere tibi.
 Me quoque, si fas est exemplis ire Deorum,
 Ferrea fors vitæ difficilisque premit.
 Illo nec levius cecidi; quem magna locutum

Reppulit à Thebis Jupiter igne suo.
 Ut tamen audisti percussum fulmine vatem,
 Admonitu matris condoluisse potes.
 Et potes, aspiciens circum tua sacra poëtas,
 Nescio quis nostri, dicere, cultor abest.
 Fer, bone Liber, openi: sic altam degravet ulmum
 Vitis, & incluso plena sit uva mero.
 Sic tibi cum Bacchis Satyrorum gnava juvenus
 Adsit, & attonito non tacere sono.
 Ossa bipenniferi sic sint male pressa Lycurgi:
 Impia nec pœnâ Pentheos umbra vacet.
 Sic micet æternùm vicinaque sidera vincat
 Conjugis in cælo Cressa Corona tuæ.
 Huc ades, & casus relevas, pulcherrime, nostros,
 Unum de numero me memor esse tuo.
 Sunt Dis inter se commercia. flectere tenta
 Cæsareum numen numine, Bacche, tuo.
 Vos quoque, consortes studii pia turba poëtarum,
 Hæc eadem sumto quisque rogare mero.
 Atque aliquis vestrum, Nasonis nomine dicto,
 Deponat lacrymis pocula mista suis:
 Admonitusque mei, cum circumspexerit omnes,
 Dicat, Ubi est nostri pars modo Naso chori?
 Idque ita; si vestrum merui candore favorem:
 Nullaque iudicio littera læsa meo est.
 Si, veterum dignè veneror cum scripta virorum,
 Proxima non illis esse minora reor.
 Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen:
 Quod licet, inter vos nomen habete meum.

E L E G I A I V.

Littore ab Euxino Nasonis epistola veni,
 Lassaque facta mari, lassaque facta viâ.
 Qui mihi flens dixit, Tu, cui licet, aspice Romam.
 Heu quanto melior fors tua sorte meâ!
 Flens quoque me scripsit: nec qua signabar, ad os est
 Ante, sed ad madidas gemma relata genas.
 Tristitiæ causam si quis cognoscere quærit;
 Ostendi solem postulat ille sibi.
 Nec frondem in silvis, nec aperto mollia prato
 Gramina, nec pleno flumine cernit aquas.
 Quid Priamus doleat, mirabitur Hectore raptò;
 Quidve Plulocetes ictus ab angue gemat.

[Di facerent utinam, talis status esset in illo,
 Ut non tristitiæ causâ dolenda foret.]
 Fert tamen, ut debet, casus patienter amarus:
 More nec indomiti fræna recusat equi.
 Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram,
 Conscius in culpâ non scelus esse suâ.
 Sæpe refert, sit quanta Dei clementia: cujus
 Se quoque in exemplis annumerare solet.
 Nam quod opes teneat patrias, quod nomina civis;
 Denique quod vivat, munus habere Dei.
 Te tamen, ô, si quid credis mihi carior, ille,
 Omnibus, in toto pectore semper habet.
 Teque Menœtiaden, te qui comitavit Oresten,
 Te vocat Ægiden, Euryalumque suum.
 Nec patriam magis ille suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patriâ sentit abesse suâ;
 Quam vultus, oculosque tuos, ô dulcior illo
 Melle, quod in ceris Attica ponit apis!
 Sæpe etiam mœrens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præventum morte fuisse dolet.
 Cumque alii fugerent subitæ contagia cladis,
 Nec vellent ietæ limen adire domûs;
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem:
 Si paucos aliquis tresve duosve vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia: nec te
 Se minus adversis indoluisse suis.
 Verba solet, vulnunque tuum, gemitusque referre:
 Et te flente suos emaduisse sinus.
 Quam sibi præstiteris, qua consolatus amicum
 Sis ope; solandus cum simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memoremq; piûmque;
 Sive diem videat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare tuumque,
 Quod scio non illi vilius esse suo,
 Plena tot ac tantis referetur gratia factis:
 Nec sinet ille tuos littus arare boves.
 Fac modo constanter profugum tueare. quod ille,
 Qui bene te novit, non rogat; ipsa rogo.

ELEGIA V.

ANnuus assuetum Dominae natalis honorem
 Exigit. ite manus ad pia sacra meæ.
 Sic quondam festum Laërtius egerit heros

For-

Forſan in extremo conjugis orbe diem.
 Lingua favens adſit longorum oblita malorum :
 Quæ (puto) dedidicit jam bona verba loqui.
 Quæque ſemel toto veſtis mihi ſumitur anno ,
 Sumatur fati diſcolor alba meis.
 Araque gramineo viridis de ceſpite fiat ;
 Et velet tepidos nexa corona focos.
 Da mihi thura, puer, pingues facientia flammæ ,
 Quodque pio fuſum ſtridat in igne merum.
 Optime natalis, quamvis procul abſumus, opto
 Candidus huc venias, diſſimiliſque meo.
 Sique quod inſtabat dominæ miſerabile vulnus ,
 Sit perfuncta meis tempus in omne malis. (eſt,
 Quæque gravi nuper plus quàm quaſſata procella
 Quod ſuper eſt, tutum per mare navis eat.
 Illa domo, natâque ſuâ, patriâque fruatur :
 Erepta hæc uni ſit ſatis eſſe mihi.
 Quatenus & non eſt in caro conjuge felix ,
 Pars vitæ trifti cætera nube vacet.
 Vivat, ametque virum, quoniam ſic cogitur, abſens:
 Conſumatque annos, ſed diuturna, ſuos.
 Adjicerem & noſtros : ſed ne contagia fati
 Corruptant timeo, quos agit ipſa, mei.
 Nil homini certum eſt. fieri quis poſſe putaret ,
 Ut facerem in mediis hæc ego ſacra Getis ?
 Aspice ut aura tamen fumos è thure coortos
 In partes Italas & loca dextra ferat.
 Senſus ineſt igitur nebulis, quas exigit ignis ;
 Conſilium fugiunt cætera pæne meum.
 Conſilio, commune ſacrum cum fiat in arâ
 Fratribus alternâ qui periêre manu ,
 Ipſa ſibi diſcors, tanquam mandetur ab illis ,
 Scinditur in partes atra favilla duas.
 Hoc (memini quondam fieri non poſſe loquebar :
 Et me Battiades judice falſus erat.
 Omnia nunc credo : cum tu conſultus ab Arcto
 Terga vapor dederis, Auſoniamque petas.
 Hæc igitur lux eſt : quæ ſi non orta fuiſſet,
 Nulla fuit miſero feſta videnda mihi.
 Edidit hæc mores illis heroïſin æquos ,
 Quis erat Eëtion Icariusque pater.
 Nata pudicitia eſt, mores, probitasque, fideſque :
 At non ſunt iſtâ gaudia nata die.

Sed labor, & curæ, fortunaque moribus impar :
 Justaque de viduo pæne querela toro.
 Scilicet adversis probitas exercita rebus
 Tristi materiam tempore laudis habet.
 Si nihil infesti durus vidisset Ulysses ;
 Penelope felix, sed sine laude, foret.
 Victor Echionias si vir penetrasset in arces ,
 Forsitan Evadnen vix sua nosset humus.
 Cum Peliâ tot sint genitæ ; cur nobilis una est ?
 Nupta fuit misero nempe quod una viro.
 Effice, ut Iliacas tangat prior alter arenas ;
 Laodamia nihil cur referatur erit.
 Et tua, quod mallet, pietas ignota maneret ,
 Implessent venti si mea vela sui.
 Dî tamen, & Cæsar Dîs accessure, sed olim ,
 Æquarint Pylios cum tua fata dies ;
 Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

E L E G I A VI.

TU quoque nostrarum quondam fiducia rerum ,
 Qui mihi confugium , qui mihi portus eras ;
 Tu quoque suscepti curam dimittis amici ,
 Officii que pium tam cito ponis onus ?
 Sarcina sum, fateor ; quam si tu tempore duro
 Depositorus eras, non subeunda fuit.
 Fluctibus in mediis navem, Palinure, relinquis ?
 Ne fuge ; neve tuâ sit minor arte fides.
 Nunquid Achillæos inter fera prælia fidi-
 Deseruit levitas Automedontis equos ?
 Quem semel excepit, nunquid Podalirius agro
 Promissam medicæ non tulit artis opem ?
 Turpius ejicitur, quam non admittitur hospes.
 Quæ patuit, dextræ firma sit ara meæ.
 Nil, nisi me solum, primò tutatus es : at nunc
 Me pariter serva, judiciumque tuum.
 Si modo non aliqua est in me nova culpa ; tuamque
 Mutarunt subito crimina nostra fidem. (râ,
 Spiritus hic , Scythicâ quem non bene ducimus au-
 Quod cupio, membris exeat ante micis ;
 Quam tua delicto stringantur peccata nostro ,
 Et videar meritò vilior esse tibi.
 Non adeo toti fatis urgemur iniquis ,

Ut

Ut mea sit longis mens quoque mota malis.
 Finge tamen moram. quoties Agamemnone natum.
 Dixisse in Pyladen verba proterva putas?
 Nec procul à vero est, quod vel pulsarit amicum.
 Mansit in officiis non minus ille suis.
 [Hoc est cum miseris solum commune beatis,
 Ambobus tribui quod solet obsequium.]
 Ceditur & cæcis, & quos prætexta verendos
 Virgaque cum verbis imperiosa facit.
 Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes.
 Non habet in nobis ullius ira locum.
 Elige nostrorum minimum de parte laborum:
 Isto, quo reris, grandius illud erit.
 Quam multa madidæ celebrantur arundine fossæ,
 Florida quam multas Hybla tuetur apes;
 Quam multæ gracili terrena sub horrea ferre.
 Limite formicæ grana reperta solent;
 Tam me circumstant denforum turba malorum.
 Crede mihi; vero est nostra querela minor.
 His qui contentus non est; in littus arenas,
 In segetem spicas, in mare fundat aquas,
 Intempestivos igitur compeste timores;
 Vela nec in medio desere nostra mari.

E L E G I A VII.

Quam legis, ex illâ tibi venit epistola terrâ,
 Latus ubi æquoreis additur Ister aquis.
 Si tibi contingit cum dulci vita salute;
 Candida Fortunæ pars manet una meæ.
 Scilicet, ut semper, quid agam, carissime, quæris:
 Quamvis hoc vel me scire tacente potes.
 Sum miser. hæc brevis est nostrorum summa malo-
 rum;
 [Quisquis & offenso Cæsare vivet, erit.]
 Turba Tomitanæ quæ sit regionis, & inter
 Quos habitem mōres; discere cura tibi est?
 Mistâ sit hæc quamvis inter Grajosque Getasque;
 A male pacatis plus trahit ora Getis.
 Sarmaticæ major Geticæque frequentia gentis.
 Per medias hæc quis itque reditque vias.
 In quibus est nembus, qui non coryton, & arcum,
 Telaque ipereo lurida felle gerat.
 Vox fera, trux vultus, verissima Martis imago:

Non coma, non ullâ barba resectâ manu.
 Dextera non segnis fixo dare vulnera cultro,
 Quem vincitum lateri barbarus omnis habet.
 Vivit in his eheu tenerorum oblitus amorum;
 Hos videt, hos vates audit, amice, tuus!
 Atque utinam vivas, & non moriaris in illis!
 Absit ab invisis & tamen umbra locis!
 Carmina quod pleno saltari nostra Theatro,
 Versibus & plaudi scribis, amice, meis,
 Nil equidem feci (tu scis hoc ipse) theatris:
 Musa nec in plausus ambitiosa mea est.
 Nec tamen ingratum est, quodcunq; oblivia nostri.
 Impedit, & profugi nomen in ora refert.
 Quamvis interdum, quæ me læsisse recordor,
 Carmina devoveo, Pieridasque meas;
 Cum bene devovi; nequeo tamen esse sine illis:
 Vulneribusque meis tela cruenta sequor.
 Quæq; modo Euboicis lacerata est fluctibus; audet;
 Graja Caphardam currere puppis aquam.
 Nec tamen ut lauder vigilo, curamque futuri
 Nominis, utilius quod placuisset ago.
 Detineo studiis animum, falloque dolores
 Experior curis & dare verba meis.
 Quid potius faciam desertis solus in oris,
 Quamve malis aliam quærere coner opem?
 Sive locum specto; locus est inamabilis; & quo
 Esse nihil toto tristius orbe potest.
 Sive homines; vix sunt homines hoc nomine digni;
 Quamque lupi, sævæ plus feritatis habent.
 Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum;
 Victaque pugnaci jura sub ense jacent.
 Pellibus & laxis arcem male frigora braccis:
 Oraque sunt longis horrida tecta comis.
 In paucis remanent Grajæ vestigia linguæ:
 Hæc quoque jam Getico barbara facta sono.
 Ullus in hoc vix est populo, qui forte Latine
 Quælibet è medio reddere verba queat.
 Ille ego Romanus vates (ignoscite, Musæ)
 Sarmatico cogor plurima more loqui.
 En pudet, & fateor; jam desuetudine longa
 Vix subeunt ipsi verba Latina mihi.
 Nec dubito, quin sint & in hoc non pauca libello,
 Barbara, non hominis culpa, sed ita loci.

Ne tamen Ausoniae perdam commercia linguae,
 Et fiat patrio vox mea muta sono;
 Ipse loquor mecum, desuetaque verba retracto;
 Et studii repeto signa sinistra mei.
 Sic animum tempusque traho: meque ipse reduce,
 A contemplatu submoveoque mali.
 Carminibus quaero miserarum obliviam rerum.
 Praemia si studio consequor ista, sat est.

E L E G I A V I I I.

Non adeo cecidi, quamvis abjectus, ut infra
 Te quoque sim: inferius quo nihil esse potest.
 Quae tibi res animos in me facit, improbe? curae
 Casibus insultas, quos potes ipse pati?
 Nec mala te reddunt mitem placidumve jacenti.
 Nostra, quibus possint illacrymare ferae?
 Nec metuis dubio Fortunae stantis in orbe
 Numen, & exoptata verba superba Deae?
 Exiget ah dignas ultrix Rhamnusia poenas!
 Imposito calceis quid memora fata pede?
 Vidi, non navis, regum qui ruerat, aequore mergi:
 Et, nunquam, dixi, junctior unda fuit.
 Vilia quae quondam miseris alimenta negarat,
 Nunc mendicatio pascitur ipse cibo.
 Passibus ambiguis Fortuna volubilis errat,
 Et manet in nullo certa tenaxque loco.
 Sed modo laeta manet, vultus modo sumit acerbos;
 Et tantum constans in levitate sua est.
 Nos quoque floruimus, sed hos erat ille caducus;
 Flammaque de stipula nostra brevisque fuit.
 Neve tamen tota capias fera gaudia mente;
 Non est placandi spes mihi nulla Dei.
 Vel quia peccavi citra scelus; utque pudore
 Non caret, invidia sic me: culpa caret:
 Vel quia nil ingens ad finem Solis ab ortu,
 Illo, cui paret, mitius orbis habet.
 Scilicet ut non est per vim superabilis ulli,
 Molle cor ad timidam sic habet ille preces.
 Exemploque Deum, quibus accessurus & ipse est,
 [Cum poenae veniam plura roganda petam.]
 Si numeres anno Soles & nubila toto,
 Invenies nitidum saepius ille diem.
 Ergo, ne nostram nimium latere ruinam,

Restitui quondam me quoque posse puta.
 Posse puta fieri, lenito Principe, vultus
 Ut videas mediâ tristis in Urbe meos :
 Utque ego te videam causâ graviore fugatum.
 Hæc sunt à primis proxima vota mihi.

ELEGIA IX.

O Tua si sineres in nostris nomina poni
 Carminibus; positus quam mihi sæpe fores!
 Te solum meriti canerem memor; inque libellis
 Crevisset sine te pagina nulla meis.
 Quid tibi deberem totâ sciretur in Urbe :
 Exsul in amissa si tamen Urbe legor.
 Te præsens mitem, te nosset serior ætas :
 Scripta vetustatem si modo nostra ferent.
 Nec tibi cessaret doctus bene dicere lector :
 Hic tibi servato vate maneret honor.
 Cæsaris est primum munus, quod ducimus auras :
 Gratia post magnos est tibi habenda Deos.
 Ille dedit vitam; tu, quam dedit ille, tueris ;
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cumque perhorruerit casus pars maxima nostros,
 Pars etiam credi pertinuisse velit,
 Naufragiumque meum tumulo spectarit ab alto,
 Nec dederit nanti per freta sæva manum ;
 Seminecem Stygiâ revocasti solus ab undâ. (est.
 Hoc quoq; , quod memores possumus esse, tuum
 Dî tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos :
 Non potuit votum plenius esse meum.
 Hæc meus argutis, si tu paterere, libellis
 Poneret in multa luce videnda labor.
 Se, quoq; nunc, quamvis est iussa quiescere, quin te
 Nominet invitum, vix mea Musa tenet.
 Utque canem pavidæ naectum vestigia cervæ
 Luçantem frustra copula dura tenet.
 Utque fores nondum referati carceris acer.
 Nunc pede, nunc ipsa fronte lacessit equus ;
 Sic mea lege data vincita atque inclusa Thalia
 Per titulum vetiti nominis ire cupit.
 Ne tamen officio memòris lædaris amici,
 Parebo jussis (parce timere) tuis.
 At non parerem, nisi si meminisse putares.
 Hoc quod non prohibet vox tua; gratus ero.

Dumque (quod ô breve sit!) lumen solare videbo;
Serviet officio spiritus iste tuo.

E L E G I A X.

UT sumus in Ponto, ter frigore confitit Ister:
Facta est Euxini dura ter unda maris.
At mihi jam videor patriâ procul esse tot annis,
Dardana quot Grajo Troja sub hoste fuit.
Stare putes; adeo procedunt tempora tarde:
Et peragit lentis passibus annus iter.
Nec mihi solstitium quidquam de noctibus aufert:
Efficit angustos nec mihi bruma dies.
Scilicet in nobis rerum natura novata est;
Cumque meis curis omnia longa facit.
Num peragunt solitos communia tempora motus,
Suntque magis vitæ tempora dura meæ?
Quem tenet Euxini mendax cognomine litus,
Et Scythici verè terra sinistra freti.
Innumerae circa gentes fera bella minantur;
Quæ sibi non raptò vivere turpe putant.
Nil extra tutum est. tumulus defenditur ægrè
Mœnibus exiguis, ingenioque loci.
Cum minime credas; ut aves, densissimus hostis
Advolat, & prædam vix bene visus agit.
Sæpe intra muros clâusis venientia portis
Per medias legimus noxia tela vias.
Est igitur rarus, qui rus colere audeat: isque
Hac arat infelix, hac tenet arma manu.
Sub galea pastor junctis pice cantat avenis;
Pròque lupo pavidæ bella verentur oves.
Vix ope castelli defendimur: & tamen intus
Mista facit Grajis barbæra turba metum.
Quippe simul nobis habitat discrimine nullo
Barbarus; & tecti plus quoque parte tenet.
Quos ut non timeas, possis odisse videndo
Pellibus & longâ tempora tecta comâ.
Hos quoque, qui geniti Graja creduntur ab urbe,
Pro patrio cultu Persica bracca tegit.
Exercent illi sociæ commercia linguæ.
Per gestum res est significanda mihi.
Barbarus hîc ego sum; quia non intelligor ulli:
Et rident stolidi verba Latina Getæ.
Meque palam de me tutò male sæpe loquuntur:

Forſitan obſciant exſiliumque mihi.

[Utque fit, in me aliquid, ſi quid dicentibus illis
Abnuerim quoties annuerimque, putant.]

Adde, quod injuſtum rigido juſ dicitur enſe :

Dantur & in medio vulnera ſæpe foro.

O duram Lacheſin, quæ tam grave ſidus habenti

Fila dedit vitæ non breviora mea !

[Quod patriæ vultu, veſtroque caremus amici ;

Quodque hic in Scythicis ſinibus eſſe queror ;]

Utraque pœna gravis. merui tamen Urbe carere ;

Non merui tali forſitan eſſe loco. (tam

Quid loquor ah demens? ipſam quoque perdere vi-
Cæſaris offenſo numine dignus eram.

E L E G I A XI.

Q Uod te nescio quis per jurgia dixerit eſſe

Exſulis uxorem, littera queſta tua eſt.

Indolui ; non tam mea quod fortuna male audit,

Qui jam conſuevi fortiter eſſe miſer :

Quam quia, cui minime vellem, ſim cauſa pudoris ;

Teque rear noſtris erubuiſſe malis.

Perfer, & obdura. multo graviora tuliſti,

Cum me ſurripuit Principis ira tibi.

Fallitur iſte tamen, quo judice nominor exſul.

Mollior eſt culpam pœna ſecuta meam.

Maxima pœna mihi eſt, ipſum offendiſſe : priuſque

Veniſſet mallem funeris hora mihi.

Quaſſa tamen noſtra eſt, non fracta nec obruta
puppis :

Utque caret porta ; ſic tamen exſtat aquis.

Nec vitam, nec opes, nec juſ mihi civis ademit ;

Quæ merui vitio perdere cuncta meo.

Sed quia peccato facinus non adfuit illi,

Nil niſi me patriis juſſit abeſſe focus. (eſt,

Utque aliis, numerum quorum comprehendere non

Cæſareum numen, ſic mihi, mite fuit.

Ipe relegati non exſulis utitur in me

Nomine : tuta ſuo judice cauſa mea eſt.

Jure igitur laudes, Cæſar, pro parte virili

Carmina noſtra tuas qualiacunque canunt.

Jure Deos, ut adhuc cæli tibi limina claudant,

Teque velint ſine ſe comprecor eſſe Deum.

Optat idem populus ſed ut in mare flumina vaſtum,

Sic solet exiguæ currere rivus aquæ.
 At tu fortunam, cujus vocor exsul ab ore,
 Nomine mendaci parce gravare meam.

E L E G I A XII.

Scribis, ut oblectem studio lacrymabile tempus,
 Ne pereant turpi pectora nostra situ.
 Difficile est, quod, amice, mones. quia carmina lætū
 Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.
 Nostra per adversas agitur Fortuna procellas:
 Sorte nec ulla mea tristior esse potest.
Exigis, ut Priamus natorum funere plaudat,
 Et Niobe festos ducat ut orba choros.
Luctibus, an studio videor debere teneri,
 Solus in extremos jussus abire Getas?
Des licet hic valido pectus mihi robore fultum,
 Fama refert Anyti quale fuisse reo;
Fracta cadet tantæ sapientia mole ruinæ.
 [Plus valet humanis viribus ira Dei.]
Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
 Scribere in hoc casu sustinisset opus.
 [Ut patriæ veniant, veniant oblivio nostri;
 Omnis ut admissi sensus abesse queat;]
At timor officio fungi vetat ipse quieto.
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus.
Adde, quod ingenium longa rubigine læsum
 Torpet: & est multo, quam fuit ante, minus.
Fertilis, assiduo si non renovetur aratro,
 Nil, nisi cum spinis gramen, habebit ager.
Tempore qui longo steterit, male curret, & inter
 Carceribus missos ultimus ibit equos.
Vertitur in teneram cariem, rimisque dehiscit,
 Si qua diu solitis cymba vacavit aquis.
Me quoque despero, fuerim cum parvus & ante,
 Illi, qui fueram, posse redire parem.
Contudit ingenium patientia longa laborum:
 Et pars antiqui magna vigoris abest. (est;
Sæpe tamen nobis, ut nunc quoque, sumta tabella
 Inque suos volui cogere verba pedes:
Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis;
 Digna sui domini tempore, digna loco.
Denique non parvas animo dat gloria vires;
 Et fœcunda facit pectora laudis amor,

Nominis & famæ quondam fulgore trahebar ,
 Dum tulit antennas aura secunda meas.
 Non adeo est bene nunc, ut sit mihi gloria curæ :
 Si liceat, nulli cognitus esse velim.
 An, quia cesserunt primò bene carmina, suades
 Scribere, successus ut sequar ipse meos ?
 Pace novem vestrà liceat dixisse Sorores ,
 Vos estis nostræ maxima caussa fugæ.
 Utque dedit justas tauri fabricator aheni ,
 Sic ego do pœnas artibus ipse meis.
 Nil mihi debuerat cum versibus amplius esse ;
 Sed fugerem meritò naufragus omne fretum.
 At puto, si demens studium fatale retentem ,
 Hic mihi præbebit carminis arma locus. (rem,
 Non liber hic ullus ; non qui mihi commodet au-
 Verbaque significant quid mea norit, adest.
 [Omnia barbariæ loca sunt, vocisque ferinæ ,
 Omnia sunt Getici plena timore soni.]
 Ipse mihi videor jam dedidicisse Latine :
 Jam didici Getice Sarmaticeque loqui.
 Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneri
 A componendo carmine Musa potest.
 Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos.
 Exitus est studii parva favilla mei.
 [Nec possum, & cupio non ullos ducere versus.
 Ponitur idcirco noster in igne labor.]
 Nec nisi pars casu flammis erepta dolove
 Ad vos ingenii pervenit ulla mei.
 Sic utinam, quæ nil metuentem tale magistrum
 Perdidit, in cineres Ars mea versa foret.

E L E G I A XIII.

Hanc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem :
 Mittere rem si quis, qua caret ipse, potest.
 Æger enim traxi contagia corpore mentis ,
 Libera tormento pars mihi nequa vacet.
 Perque dies multos lateris cruciatibus uror,
 Sed quod non modico frigore læsit hyems.
 Si tamen ipse vales, aliquâ nos parte valemus :
 Quippe mea est humeris fulta ruina tuis.
 Qui mihi cum dederis ingentia pignora, cumque
 Per numeros omnes hoc tuare caput ;
 Quod tua me raro solatur epistola, peccas ;

Rem-

376952

Remque piam præstas, nî mihi verba neges.
 Hoc precor emenda : quod si correxeris unum ,
 Nullus in egregio corpore nævus erit.
 Pluribus accusem ; fieri nisi possit, ut ad me
 Littera non veniat ; missa sit illa tamen.
 Dî faciant, ut sit temeraria nostra querela ;
 Teque putem falso non meminisse mei.
 Quod precor, esse liquet. neq; enim mutabile robur
 Credere me fas est pectoris esse tui.
 Cana prius gelido desint absinthia Ponto ,
 Et careat dulci Trinacris Hybla thymo ;
 Immemorem quam te quisquam vincat amici.
 Non ita sunt fati stamina nigra mei.
 Tu tamen, ut falsæ possis quoque pellere culpæ
 Crimina; quod non es, ne videre, cave :
 Utque solebamus consumere longa loquendo
 Tempora, sermonem deficiente die ;
 Sic ferat ac referat tacitas nunc littera voces :
 Et peragant linguæ charta manusque vices :
 Quod fore ne nimium videar diffidere, sitque
 Versibus hîc paucis admonuisse satis :
 Accipe, quo semper finitur epistola verbo ,
 Aquæ meis distent ut tua fata ; Vale.

E L E G I A XIV.

QUANTA tibi dederint nostri monumenta libelli ,
 O mihi me conjux carior, ipsa vides.
 Detrahat auctori multum Fortuna licebit ;
 Tu tamen ingenio clara ferere meo.
 Dumque legar, mecum pariter tua fama legetur :
 Nec potes in mœstos omnis abire rogos.
 Cumque viri casu possis miseranda videri ;
 Invenies aliquas, quæ quod es, esse velint :
 Quæ te, nostrorum cum sis in parte malorum ,
 Felicem dicant, invideantque tibi.
 [Non ego divitias dando tibi plura dedissem.
 Nil feret ad manes divitis umbra suos.]
 Perpetui fructum donavi nominis : idque
 Quo dare nil potui munere majus, habes.
 Adde, quod, ut rerum sola es tutela mearum ,
 Ad te non parvi venit honoris onus.
 Quod nunquam vox est de te mea muta, tuique
 Judiciis debes esse superba viri.

Quæ ne quis possit temeraria dicere, perita :

Et pariter serva meque piamque fidem.

Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit,

Et famæ probitas irreprehensa fuit.

Par eadem nostrâ nunc est sibi facta ruinâ.

Conspicuum virtus hic tua ponat opus.

Esse bonam facile est, ubi, quod vetet esse, remotum est ;

Et nihil officio nupta quod obstet habet.

Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,

Id demum pietas, id socialis amor.

Rara quidem virtus, quam non Fortuna gubernet;

Quæ maneat stabili, cum fugit illa, pede :

Si qua tamen pretii sibi merces ipsa petiti,

Inque parum lætis ardua rebus adest ;

[Ut tempus numeres, per sæcula nulla tacetur,

Et loca mirantur, qua patet orbis iter.]

Aspicias, ut longo maneat laudabilis ævo

Nomen inextinctum Penelopæa fides ?

Cernis, ut Admeti cantetur, ut Hectoris uxor,

Ausaque in accensos Iphias ire rogos ?

U: vivat famâ conjux Phylacæia, cujus

Iliacam celeri vir pede pressit humum ?

Nil opus est letho pro me, sed amore fideque.

Non ex difficili fama petenda tibi est.

Nec te credideris, quia non facis, ista moneri.

Vela damus, quamvis remige puppis eat. (do

Cui monet, ut facias quod jam facis; ille monen-

Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

EPISTOLA I. *Bruto.*

Naso Tomitanæ jam non novus incola
 terræ
 Hoc tibi de Getico littore mittit opus.
 Si vacat, hospitio peregrinos, Brute, li-
 bellos

Excipe, dumque aliquo, quolibet abde loco.
 Publica non audent inter monumenta venire,
 Ne suus hoc illis clausèrit auctor iter.
 Ah quoties dixi, Certè nil turpe docetis!
 Ite: patet castis versibus ille locus.
 Non tamen accedunt: sed, ut aspicias ipse, latere
 Sub Lare privato tutius esse putant.
 Quæris, ubi hos possis nullo componere læso?
 Qua steterant Artes, pars vacat illa tibi.
 Quid veniant, novitate roges fortasse sub ipsâ.
 Accipe, quodcunq; est, dummodo non sit amor.
 Invenies, quamvis non est miserabilis index,
 Non minus hoc illo triste, quod ante dedi.
 Rebus idem, titulo differt: & epistola cui sit
 Non occultato nomine missa docet.
 Nec vos hoc vultis, sed nec prohibere potestis:
 Musaque ad invitos officiosa venit.
 Quicquid id est, adjuuge meis. nihil impedit ortos
 Exule, servatis legibus, Urbe frui.
 Quod metuas non est. Antonî scripta leguntur;
 Doctus & in promptu scrinia Brutus habet.
 Nec me nominibus furiosus confero tantis.
 Sæva Deos contra non tamen arma tuli.
 Denique Cæsareo, quod non desiderat ipse,
 Non caret è nostris ullus honore liber.
 Si dubitas de me; laudes admitte Deorum:
 Et cæcumen demto nomine sume meum.
 Adjuvat in bello pacatæ ramus olivæ;
 Proderit Auctorem Pacis habere nihil?
 Cum foret Æneæ cervix subjecta parenti,
 Dicitur ipsa viro flamma dedisse viam.

Fert

Fert liber Æneaden : & non iter omne patebit ?

At patriæ pater hic ; ipsius ille fuit.

Ecquis ita est audax, ut limine cogat abire

Jactantem Phariâ tinnula sinistra manu ?

Ante Deûm Matrem cornu tibicen adunco

Cum canit ; exiguæ quis stipis æra neget ?

Scimus ab imperio fieri nil tale Dianæ :

Unde tamen vivat vaticinator habet.

Ipsâ movent animos Superorum numina nostros ;

Turpe nec est tali credulitate capi.

En ego, pro sistro Phrygiique foramine buxi ,

Gentis Iulæ nomina sancta fero.

Vaticinor moneoque ; locum date sacra ferenti :

Non mihi, sed magno poscitur ille Deo.

Nec, quia vel merui, vel sensi Principis iram ,

A nobis ipsum nolle putate coli.

Vidi ego linigeræ numen violasse fatentem

Isidis , Isiacos ante sedere focos.

Alter, ob huic similem privatus lumine culpam ,

Clamabat mediâ se meruisse viâ.

Talia cælestes fieri præconia gaudent ;

Ut, sua quid valeant numina, teste probent.

Sæpe levant pœnas, ereptaque lumina reddunt ;

Cum bene peccati pœnituisse vident.

Pœnitet ô (si quid miserorum creditur ulli) ,

Pœnitet , & factò torqueor ipse meo !

Cumque sit exilium, magis est mihi culpa dolori :

Estque pati pœnas, quam meruisse, minus.

Ut mihi Dî faveant, quibus est manifestior ipse ;

Pœna potest demi, culpa perennis erit.

Mors faciet certe, ne sim, cum venerit, exul :

[Ne non peccarim, mors quoque non faciet.]

Nil igitur mirum, si mens mihi tabida facta

De nive manantis more liquefcit aquæ.

Estur ut occultâ vitiata teredine navis :

Æquorei scopulos ut cavat unda salis :

Roditur ut scabrâ positum rubigine ferrum :

Conditus ut timæ carpitur ore liber :

Sic mea perpetuos curarum pectora morsus ,

Fine quibus nullo conficiantur, habent.

Nec prius hi mentem stimuli, quam vita, relinquunt:

Quique dolet citius, quam dolor, ipse cadet.

Hoc mihi si Superi, quorum sumus omnia, credent ;

Forſitan exiguâ dignus habebor ope.
 Inque locum Scythico vacuum mutabor ab arcu.
 Plus iſto , duri, ſi precer, oris ero.

EPISTOLA II. *Maximo.*

Maxime , qui tanti meſuram nominis implet ,
 Et geminas animi nobilitate genus ;
 Qui naſci ut poſſes, quamvis cecidère trecenti ,
 Non omnes Fabios abſtulit una dies ;
 Forſitan hæc à quo mittatur epiſtola quæras ;
 Quique loquar tecum , certior eſſe velis.
 Hei mihi ! quid faciã ? vereor, ne nomine lecto
 Durus & averſã cætera mente legas.
 Viderit hæc ſi quis ; tibi me ſcripſiſſe fateri
 Audebo, & propriis ingemuiſſe malis.
 Viderit ; audebo tibi me ſcripſiſſe fateri ,
 [Atque modum culpæ notificare meæ.]
 Qui, cum me pœnã dignum graviore fuiſſe
 Conſitear ; poſſum vix graviora pati.
 Hoſtibus in mediis interque pericula verſor :
 Tanquam cum patriã pax ſit ademta mihi.
 Qui, mortis ſævo geminent ut vulnere cauſas ,
 Omnia vipereo ſpicula felle linunt.
 His eques inſtructus perterrita mœnia luſtrat ,
 More lupi clauſas circuëntis oves.
 At ſemel intentus nervo levis arcus equino
 Vincula ſemper habens irrefoluta manet.
 Teſta rigent fixis veluti vallata ſagittis ,
 Porta que vix firmã ſubmovet arina ſerã.
 Adde loci faciem nec fronde nec arbore teſti ;
 Et quod iners hyemi continuatur hyems.
 Hic me pugnantem cum frigore, cumque ſagittis ,
 Cumque meo fato, quarta fatigat hyemís.
 Fine carent lacrymæ ; niſi cum ſtupor obſtitit illis :
 Et ſimilis morti pectora torpor habet.
 Felicem Nioben, quamvis tot funera vidit ,
 Quæ poſuit ſenſum faxea facta mali !
 Vos quoque felices, quarum clamantia fratrem
 Cortice velavit populus ora novo.
 Ille ego ſum, lignum qui non admittar in ullum ;
 Ille ego ſum , fruſtra qui lapis eſſe velim.
 Ipſa Meduſa oculis veniat licet obvia noſtris ,
 Amittat vires ipſa Meduſa ſuas.

Vivi-

Vivimus, ut sensu nunquam careamus amaro :
 Et gravior longâ sit mea pœna morâ.
 Sic inconsumtum Tityi semperque renascens
 Non perit, ut possit sæpe perire, jecur.
 At puto, cum requies medicinaque publica curæ
 Somnus adest, solitis nox venit orba malis.
 Somnia me terrent veros imitantia casus :
 Et vigilant sensus in mea damna mei.
 Aut ego Sarmaticas videor vitare sagittas :
 Aut dare captivas ad fera vincla manus.
 Aut ubi decipior melioris imagine somni ,
 Aspicio patriæ testâ relicta meâ.
 Et modo vobiscum, quos sum veneratus, amici,
 Et modo cum carâ conjuge, multa loquor.
 Sic, ubi percepta est brevis & non vera voluptas ,
 Pejor ab admonitu fit status iste boni.
 Sive dies igitur caput hoc miserabile cernit ,
 Sive pruinosi Noctis aguntur equi ;
 Sic mea perpetuis liquefiunt pectora curis ,
 Ignibus admotis ut nova cera solet. (idem ;
 Sæpe precor mortem, mortem quoque deprecor
 Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum.
 Cum subit, Augusti quæ sit clementia ; creda
 Mollia naufragiis litora posse dari.
 Cum video quam sint mea fata tenacia, frangor ;
 Spesque levis magno victa timore cadit.
 Nec tamen ulterius quidquam sperove precorve ,
 Quam male mutato posse carere loco.
 Aut hoc, aut nihil est, pro me tentare modeste
 Gratia quod salvo vestra pudore queat.
 Sulcipe, Romanæ facundia Maxime linguæ ,
 Difficilis causæ mite patrocinium.
 Est mala ; confiteor : sed te bona fiet agente.
 Lenia pro miserâ fac modo verba fugâ.
 Nescit enim Cæsar, quamvis Deus omnia norit ,
 Ultimus hic qua sit conditione locus.
 Magna tenent illud rerum molimina numen :
 Hæc est cælesti pectore cura minor.
 Nec vacat, in qua sint positi regione Tomitæ ,
 Quærere, finitimo vix loca nota Getæ.
 Aut quid Sauromatæ faciant, quid Iazyges acres,
 Cultaque Orestæ Taurica terra Deæ,
 Quæque aliæ gentes, ubi frigore constitit Ister ,
 Dura

Dura meant celeri terga per amnis equo.
 Maxima pars hominum nec te, pulcherrima, curant,
 Roma ; nec Aufonii militis arma timent.
 Dant animos arcus illis plenæque pharætræ ;
 Quamque libet longis cursibus aptus equus :
 Quodque sitim didicere diu tolerare famemque ;
 Quodque sequens nullas hostis habebit aquas.
 Ira Dei mitis non me misisset in istam ,
 Si satis hæc illi nota fuisset , humum.
 Nec me, nec quenquam Romanum gaudet ab hoste,
 Meque minus, vitam cui dedit ipse, premi.
 Noluit, ut poterat, minimo me perdere nutu.
 Nil opus est ullis in mea fata Getis.
 Sed neque , cur morerer , quidquam mihi comperit
 actum :
 Nec minus infestus, quam fuit, esse potest.
 Tum quoque nil fecit, nisi quod facere ipse coëgi ,
 Pæne etiam merito parcior ira meo.
 Di faciant igitur, quorum mitissimus ipse est ,
 Alma nihil majus Cæsare terra ferat.
 Utque diu sub eo sit publica sarcina rerum ;
 Perque manus hujus tradita gentis eat. (lum,
 At tu tam placido , quam nos quoque sensimus i-
 Judice pro lacrymis ora resolve meis.
 Non petito ut bene sit, sed uti male tutius ; utque
 Exsilium sævo distet ab hoste meum.
 Quamque dedere mihi præsentia numina vitam ,
 Non adimat stricto squallidus ense Getes.
 Denique, si moriar, subeant pacatius arvum ,
 Ossa nec à Scythicâ nostra premantur humo.
 Nec male compositos (ut scilicet exule dignum)
 Bistonii cineres ungula pulset equi.
 Et ne, si superest aliquid post funera sensûs ,
 Terreat hîc manes Sarmatis umbra meos.
 Cæsaris hæc animum poterant audita movere ,
 Maxime ; movissent si tamen ante tuum.
 Vox precor Augustas pro me tua molliat aures ,
 Auxilio trepidis quæ solet esse reis :
 Assuetâque tibi doctæ dulcedine linguæ
 Æquandi Superis pectora flecte viri.
 Non tibi Theromedon, crudusve rogabitur Atreus ;
 Quique suis homines pabula fecit equis :
 Sed piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox :

Qui-

Quique dolet, quoties cogitur esse ferox.
 Qui vicit semper, victis ut parcere posset;
 Clausit & æternâ civica bella serâ.
 Multa metu pœnæ, pœnâ qui pauca coërcet;
 Et jacit invitâ fulmina rara manu.
 Ergo tam placidas orator missus ad aures,
 Ut propior patriæ sit fuga nostra, roga.
 Ille ego sum, qui te colui; quem festa solebat
 Inter convivas mensa videre tuos.
 Ille ego, qui duxi vestros Hymenæon ad ignes;
 Et cecini fausto carmina digna toro.
 Cujus te solitum memini laudare libellos,
 Exceptis, domino qui nocuere suo.
 Cui tua nonnunquam miranti scripta legebas.
 Ille ego, de vestra cui data nupta domo.
 Hanc probat, & primo dilectam semper ab ævo,
 Est inter comites Marcia censa suas.
 Inque suis habuit matertera Cæsaris ante:
 Quarum iudicio si qua probata, proba est.
 Ipsa sua melior fama, laudantibus istis,
 Claudia divina non eguisset ope.
 Nos quoque præteritos sine labe peregimus annos.
 Proxima pars vitæ transilienda meæ.
 Sed de me ut sileam, conjux mea sarcina vestra est.
 Non potes hanc salva dissimulare fide.
 Confugit hæc ad vos: vestras amplectitur aras.
 [Jure venit cultos ad sibi quisque Deos.]
 Flensque rogat, precibus lenito Cæsare vestris,
 Busta sui fiant ut propiora viri.

E P I S T O L A III. *Rufino.*

Hanc tibi Naso tuus mittit, Rufine, salutem;
 Qui miser est, ulli si suus esse potest.
 Reddita confusæ nuper solatia menti
 Auxilium nostris spesque tulere malis.
 Utque Machaoniis Præantius artibus heros
 Lenito medicam vulnere sensit opem:
 Sic ego mente jacens, & acerbo saucius ictu,
 Admonitu cæpi fortior esse tuo.
 Et jam deficiens sic ad tua verba revixi,
 Ut solet infuso vena redire mero.
 Non tamen exhibuit tantas facundia vires,
 Ut mea sint dictis pectora sana tuis.

Ut multum nostræ demas de gurgite enæ ;
 Non minus exhausto, quod superabit, erit.
 Tempore ducetur longo fortasse cicatrix.
 Horrent adnotas vulnere cruda manus.
 Non est in medico semper, relevetur ut æger.
 Interdum doctâ plus valet arte malum.
 Cernis, ut è molli sanguis pulmone remissus
 Ad Stygias certo limite ducat aquas.
 Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas ;
 Sanabit nullâ vulnere cordis ope.
 Tollere nodosam nescit medicina podagram ,
 Nec formidatis auxiliatur aquis.
 Cura quoque interdum nulla medicabilis arte ;
 Aut, ut sit, longa est extenuanda mora.
 Cum bene firmarunt animum præcepta jacentem ,
 Sumtaque sunt nobis pectoris arma tui ;
 Rursus amor patriæ ratione valentior omni ,
 Quod tua texuerunt scripta, retexit opus.
 Sive pium vis hoc, sive hoc muliebri vocari ;
 Confiteor misero molle cor esse mihi.
 Non dubia est Ithaci prudentia : sed tamen optat
 Fumum de patriis posse videre focis. .
 Nescio qua natale solum dulcedine captos
 Ducit, & immemores non sinit esse sui.
 Quid melius Roma ? Scythico quid littore pejus ?
 Huc tamen ex illa barbarus urbe fugit.
 Cum bene sit clausæ cavea Pandione natæ ;
 Nititur in silvas illa redire suas.
 Assuetos tauri saltus , assueta leones .
 (Nec feritas illos impedit) antra petunt.
 Tu tamen exsilio morsus è pectore nostro
 Fomentis speras cedere posse tuis.
 Effice , vos ipsi ne tam mihi sitis amandi ,
 Talibus ut levius sit caruisse malum.
 At, puto, qua fueram genitus, tellure carenti ,
 In tamen humano contigit esse loco.
 Orbis in extremi jaceo desertus arenis :
 Fert ubi perpetuas obruta terra nives.
 Non ager hîc ponum, non dulces educat uvas :
 Non salices ripa, robora monte virent.
 Neve fretum terra laudes magis ; æquora semper
 Ventorum rabie, solibus orba, tuinent.
 Quocumque aspicias, campi cultore carentes ,
 Vasta-

Vastagne, quæ nemo vindicet, arva jacent.
 Hostis adest dextra lævaque à parte timendus ;
 Vicinoque metu terret utrumque latus.
 Altera Bistonias pars est sensura farissas ,
 Altera Sarmatica spicula missa manu.
 I nunc, & veterum nobis exempla virorum ,
 Qui forti casum mente tulère, refer.
 Et grave magnanimi robur mirare Rutili ,
 Non usi reditùs conditione dati.
 Smyrna virum tenuit, non Pontus & hostica tellus,
 Pæne minus nullo Smyrna petenda loco.
 Non doluit patria Cynicus procul esse Sinopeus :
 Legit enim sedes , Attica terra, tuas.
 Arma Neoclides qui Persica contudit armis ,
 Argolica primam sensit in urbe fugam.
 Pulsus Aristides patria Lacedæmona fugit :
 Inter quas dubium, quæ prior esset, erat.
 Cæde puer facta Patroclus Opuntia reliquit ,
 Thessalicamque adiit hospes Achillis humum.
 Exul ab Hæmonia Pirenida cessit ad undam ,
 Quo duce trabs Colchas sacra cucurrit aquas.
 Liquit Agenorides Sidonia mœnia Cadmus ,
 Poneret ut muros in meliore loco.
 Venit ad Adrastum Tydeus Calydone fugatus ;
 Et Teucrum Veneri grata recepit humus.
 Quid referam veteres Romanæ gentis, apud quos
 Exsulibus tellus ultima Tybur erat ?
 Persequar ut cunctos ; nulli datus omnibus ævis
 Tam procul à patria est, horridiorve locus.
 Quo magis ignoscat sapientia vestra dolenti ,
 Qui facit ex dictis non ita multa tuis.
 Nec tamen inficior, si possint nostra coïre
 Vulnera ; præceptis posse coïre tuis.
 Sed vereor, ne me frustra servare labores ;
 Neu juver admota perditus æger ope.
 Nec loquor hæc, quia sit major prudentia nobis ;
 Sed sim quam medico notior ipse mihi.
 Ut tamen hoc ita sit, munus tua grande voluntas
 Ad me pervenit, consuliturque boni.

E P I S T O L A I V. Uxori.

JA M mihi deterior canis aspergitur ætas ;
 Jamque meos vultus ruga senilis arat :

Jam vigor, & quasso languent in corpore vires ;
 Nec, juveni lusus qui placere, placent.
 Nec si me subito videas, agnoscere possis :
 Ætatis facta est tanta ruina meæ.
 Confiteor facere hæc annos : sed & altera causa est,
 Anxietas animi, continuusque labor.
 Nam mea per longos si quis mala digerat annos,
 (Crede mihi,) Pylio Nestore major ero.
 Cernis ut in duris (& quid bove firmius?) arvis
 Fortia taurorum corpora frangat opus.
 Quæ nunquam vacuo solita est cessare novali,
 Fructibus assiduis lassæ senescit humus.
 Occidet, ad Circi si quis certamina semper,
 Non intermissis cursibus ibit, equus.
 Firma sit illa licet, solvetur in æquore navis,
 Quæ nunquam liquidis sicca carebit aquis.
 Me quoque debilitat series immensa malorum,
 Ante meum tempus cogit & esse senem.
 Otia corpus alunt; animus quoque pascitur illis.
 Immodicus contra carpit utrumque labor.
 Aspice, in has partes quod venerit Æsone natus,
 Quam laudem à sera posteritate ferat.
 At labor illius nostro leviorque minorque :
 Si modo non verum nomina magna premunt.
 Ille est in Pontum Pelia mittente profectus,
 Qui vix Thesaliæ sine timendus erat.
 Cæsaris ira mihi nocuit; quem Solis ab ortu
 Solis ad occasus utraque terra tremit.
 [Junctior Hæmonia est Ponto, quam Roma sit
 Et brevius, quam nos, ille peregit iter.] (Istro:
 Ille habuit comites primos telluris Achivæ :
 At nostram cuncti destituere fugam.
 Nos fragili vastum ligno sulcavimus æquor :
 Quæ tulit Æsoniden, firma carina fuit.
 Nec Tiphys mihi rector erat : nec Agenore natus
 Quas sequerer docuit quas fugeremque vias.
 Illum tutata est cum Pallade regia Juno :
 Defendere meum numina nulla caput.
 Illum furtivæ juvare Cupidinis artes ;
 Quas à me vellem non didicisset Amor.
 Ille domum rediit : nos his moriemur in arvis,
 Perstiterit lasi si gravis ira Dei.
 Durius est igitur nostrum, fidissima conjux,

Illo,

Illo, quod subiit Æsone natus, onus.
 Te quoque, quam juvenem discedens Urbe reliqui,
 Credibile est nostris infenuisse malis.
 O ego Di faciant, talem te cernere possim,
 Charaque mutatis oscula ferre genis;
 Amplectique meis corpus non pingue lacertis;
 Et, Gracile hoc fecit, dicere, cura mei:
 Et narrare meos flenti flens ipse labores;
 Sperato nunquam colloquioque frui:
 Thuraque Cæsaribus cum conjuge Cæsare digna,
 Dis veris, memori debita ferre manu!
 Memnonis hanc utinam lenito Principe mater
 Quamprimum roseo provocet ore diem!

EPISTOLA V. Maximo.

Ille tuos quondam non ultimus inter amicos,
 Ut sua verba legas, Maxime, Naso rogat.
 In quibus ingenium desiste requirere nostrum,
 Nescius exsilii ne videre mei.
 Cernis, ut ignavum corrumpant otia corpus:
 Ut capiant vitium, nî moveantur, aquæ.
 Et mihi, si quis erat, ducendi carminis usus
 Deficit; estque minor factus inerte situ. (dis.)
 Hæc quoque, quæ legitis, (si quid mihi, Maxime, cre-
 Scribimus invita vixque coacta manu.
 Non libet in tales animum contendere curas;
 Nec venit ad duros Musa vocata Getas.
 Ut tamen ipse vides, luctor deducere versum.
 Sed non sit fato mollior ille meo.
 Cum relego, scripsisse pudet: quia plurima cerno,
 Me quoque, qui feci, iudice digna lini.
 Nec tamen emendo: labor hic quam scribere major.
 Mensque pati durum sustinet ægra nihil.
 Scilicet incipiam lima mordacius uti,
 Et sub iudicium singula verba vocem?
 Torquet enim Fortuna parum, nisi Nilus in Hebrû
 Confluat? & frondes Alpibus addat Arhos?
 Parcendum est animo miserabile vulnus habenti.
 Subdueant oneri colla perusta boves.
 At, puto, fructus adest justissima causa laborum:
 Et fata cum multo fœnore reddit ager.
 Tempus ad hoc nobis (repetas licet omnia) nullum
 Profuit (atque utinam non nocuisset!) opus.

Cur igitur scribam miraris? miror & ipse:
 Et mecum quæro sæpe, quid inde feram.
 An populus vere sanos negat esse poetas;
 Sumque fides hujus maxima vocis ego?
 Qui, sterili toties cum sim deceptus ab arvo,
 Damnosâ persto condere semen humo.
 Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum;
 Tempus & assuetâ ponere in arte juvat.
 Saucius ejurat pugnam gladiator, & idem
 Immemor antiqui vulneris arma capit.
 Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undis;
 Et ducit remos, qua modo navit aquâ.
 Sic ego constanter studium, non utile carpo;
 Et repeto, nollem quas coluisse, Deas.
 Quid potius faciam? non sum qui lægna ducam
 Otia. mors nobis tempus habetur inertis.
 Nec juvat in lucem nimio marcescere vino:
 Nec tenet incertas alea blanda manus.
 Cum dedimus somno, quas corpus postulat, horas,
 Quo ponam vigilans tempora longa modo?
 Moris an oblitus patrii contendere discam
 Sarmaticos arcus; & trahar arte loci?
 Hoc quoque me studium prohibent assumere vires;
 Mensque magis gracili corpore nostra valet.
 Cum bene quæsieris, quid agam; magis utile nil est
 Artibus his, quæ nil utilitatis habent.
 Consequor ex illis casus obliviam nostri.
 Hanc satis est messem si mea reddat humus.
 Gloria vos acuat: vos ut recitata probentur
 Carmina, Pœtæ invigilate choris.
 Quod venit ex facili, satis est componere nobis:
 Et nimis intenti causa laboris abest.
 Cur ego sollicitâ poliam mea carmina curâ?
 An verear, ne non approbet illa Getes?
 Forsitan audacter faciam, sed gloriâ Istrum
 Ingenio nullum majus habere meo.
 Hoc (ubi vivendum), satis est si consequor arvo,
 Inter inhumanos esse poeta Getas.
 Quo mihi diversum famâ contendere in orbem?
 Quem Fortuna dedit, Roma sit ille locus.
 Hoc mea contenta est infelix Musa theatro.
 Sic merui; magni sic voluere Dei.
 Nec reor hinc istuc nostris iter esse libellis,

Quo Boreas pennâ deficiente venit.
 Dividimur cælo ; quæque est procul urbe Quirini ,
 Aspicit hirsutos cominus Urâ Getas.
 Per tantum terræ, tot aquas vix credere possim
 Indicium studii transluisse mei.
 Finge legi, quodque est mirabile, finge placere ;
 Auctorem certe res juvet ista nihil.
 Quo tibi, si calidâ positus laudêre Syene ;
 Aut ubi Taprobanen Indica cingit aqua ?
 Altius ire libet ? si te distantia longe
 Pleiadam laudent signa, quid inde feras ?
 Sed neque pervenio scriptis mediocribus istuc ;
 Famaque cum domino fugit ab Urbe suo.
 Vosq; quibus perii, tunc cum mea fama sepulta est,
 Nunc quoque de nostrâ morte tacere reor.

E P I S T O L A VI. *Græcino.*

ECquid ut audisti (nam te diversa tenebat
 Terra) meos casus, cor tibi triste fuit ?
 Dissimules, metuasque licet, Græcine, fateri ;
 Si bene te novi, triste fuisse liquet.
 Non cadit in mores feritas inamabilis istos ;
 Nec minus à studiis dissidet illa tuis.
 Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
 Pectora mollescant, asperitasque fugit.
 Nec quisquam meliore fide complectitur illas ;
 Qua finit officium, militiæque labor.
 Certe ego, cum primum potui sentire quid essem,
 (Nam fuit attonito mens mihi nulla diu)
 Hoc quoque Fortunæ sensi, quod amicus abesses :
 Qui mihi præsidium grande futurus eras.
 Tecum tunc aberant ægræ solatia mentis,
 Magnaque pars animæ consiliique mei.
 At nunc, quod superest, ser opem, precor, eminus
 unam :

Alloquioque juva pectora nostra tuo.
 Quæ (non mendaci si quidquam credis amico)
 Stulta magis dici, quam scelerata, decet.
 Nec leve, nec tutum, peccati quæ sit origo,
 Scribere, tractari vulnera nostra timent.
 Qualicumque modo mihi sunt ea facta, rogare
 Desine, non agites, si qua coire velis.
 Quicquid id est, ut non facinus, sic culpa roeandum.

Omnis an in magnos culpa Deos, scelus est ?

Spes igitur menti pœnæ, Græcine, levandæ

Non est ex toto nulla relicta meæ.

Hæc Dea, cum fugerent sceleratas numina terras,

In Dis invisâ sola remansit humo.

Hæc facit, ut vivat vincetus quoque compede fossor;

Liberaque à ferro crura futura putet.

Hæc facit, ut, videat cum terras undique nullas,

Naufragus in mediis brachia jactet aquis.

Sæpe aliquem follers medicorum cura reliquit;

Nec spes huic venâ deficiente cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem:

Atque aliquis pendens in cruce vota facit.

Hæc Dea quam multos laqueo sua colla ligantes

Non est propositâ passa perire nece!

Me quoque conantem gladio finire dolorem

Arcuit, injectâ continuitque manu. (xit :

Quidque facis? lacrymis opus est, non sanguine, di-

Sæpe per has flecti Principis ira solet.

Quamvis est igitur meritis indebita nostris,

Magna tamen spes est in bonitate Dei.

Qui ne difficilis mihi sit, Græcine, precare:

Confer & in votum tu quoque verba meum.

Inque Tomitanâ jaceam tumulatus arenâ,

Si te non nobis ista movere liquet.

Nam prius incipiant turres vitare columbæ,

Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas;

Quam male se præstet veteri Græcinus amico.

Non ita sunt fati omnia versa meis.

EPISTOLA VII. *Messalino.*

Littera pro verbis tibi, Messalline, salutem,

Quam legis, à sacris attulit usque Getis.

Indicat auctorem locus? an, nisi nomine lecto,

Hæc me Nasonem scribere verba latet?

Ecquis in extremo positus jacet orbe tuorum,

Me tamen excepto, qui precor esse tuus?

Di procul à cunctis, qui te venerantur amantque,

Hujus notitiâ gentis abesse velint.

Non satis est inter glaciem Scythicasque sagittas

Vivere: si vita est mortis habenda genus.

Nos premat aut bello tellus, aut frigore cælum:

Truxque Getes armis, grandine pulset hyems:

Nos

Nos habeat regio nec pomo foeta nec uvis ;
Et cujus nullum cesset ab hoste latus.

Cætera sit sospes cultorum turba tuorum ;

In quibus , ut populo , pars ego parva fui.

Me miserum , si tu verbis offenderis istis :

Nosque negas ullâ parte fuisse tuos !

Idque sit ut verum , mentito ignoscere debes.

Nil demit laudi gloria nostra tuæ.

[Quis se Cæsaribus notus non fingit amicum ?

Da veniam falso ; tu mihi Cæsar eris.]

Nec tamen irrumpo , quo non licet ire : satisque est ,

Atria si nobis non patuisse negas.

Utque tibi fuerit mecum nihil amplius ; uno

Nempe salutaris , quam prius , ore minus.

Nec tuus est genitor nos inficiatus amicos ,

Hortator studii causæque faxque mei.

Cui nos & lacrymas , supremum in funere munus ,

Et dedimus medio scripta canenda foro.

Adde quod est frater tanto tibi junctus amore ,

Quantus in Atridis Tyndaridisque fuit.

Is me nec comitem nec dedignatus amicum est :

Si tamen hæc illi non nocitura putas.

Si minus , hac quoque me mendacem parte fatebor.

Clausa mihi potius tota sit ista domus.

Sed neque claudenda est ; & nulla potentia vires

Præstandi , ne quid peccet amicus , habet.

Et tamen ut cuperem , culpam quoque posse negari ;

Sic facinus nemo nescit abesse mihi.

Quod nisi delicti pars excusabilis esset ;

Parva relegari pœna futura fuit.

Ipsæ sed hoc vidit , qui pervidet omnia , Cæsar ;

Stultitiam dici crimina posse mea.

Quaque ego permisi , quaque est res passa , pepercit :

Ufus & est modice fulminis igne sui.

Nec vitam , nec opes , nec ademit posse reverti :

Si sua per vestras victa sit ira preces.

At graviter cecidi . quid enim mirabile , si quis

A Jove percussus non leve vulnus habet ?

Ipsæ suas ut jam vires inhiberet Achilles ,

Missa graves ictus Pelias hasta tulit.

Judicium nobis igitur cum vindicis adsit ,

Non est cur tua me janua nosse neget.

Culta quidem (fateor) citra , quam debuit , illa :

Sed fuit in fatiſ hoc quoque, credo, meis.

Nec tamen officium ſenſit magis altera noſtrum.

Hic illic veſtro ſub Lare ſemper eram.

Quæque tua eſt pietas ; ut te non excolat ipſum ,
Jus aliquod tecum fratris amicus habet.

Quid, quod, ut emeritis referenda eſt gratia ſemper,
Sic eſt fortunæ promeruiſſe tuæ ?

Quod ſi permittis nobis ſuadere, quid optes :
Ut deſ, quam reddas, plura, precare Deos.

Idque facis, quantumque licet meminiſſe, ſolebas
[Officii cauſſa pluribus eſſe dati.]

Quo libet in numero me, Meſſalline, reponere :
Sim modo pars veſtræ non aliena domiſ.

Et mala Naſonem (quoniam meruiſſe videtur)

Si non ferre doles , at meruiſſe dole.

E P I S T O L A VIII. *Severo.*

A Tibi dilecto miſſam Naſone ſalutem
Accipe, pars animæ magna, Severe, mea.

Neve roga, quid agam : ſi perſequar omnia, flebis.
Summa fatiſ noſtri ſi tibi nota mali.

Vivimus aſſiduis expertes pacis in armis ,
Dira pharetrato bella movente Getâ.

Deque tot expulſiſ ſum miles in exſule ſolus :
Tuta (nec invideo) cætera turba jacet.

Quoque magis noſtros veniâ dignere libellos ,
Hæc in procinctu carmina facta leges.

Stat vetus urbs, ripæ vicina binominis Iſtri ,
Mœnibus & poſitu vix adeunda loci.

Cæſpius Aegyptos (de ſe ſi credimus ipſiſ)
Condidit ; & proprio nomine dixit opus.

Hanc ferus Odryſiſ inopino Marte peremtiſ
Cepit , & in Regem ſuſtulit arma Getes.

He memor magni generiſ, virtute quod auget ,
Protinus innumero milite cinctus adeſt.

Nec prius abſceſſit, meritâ quam cæde nocentum
Se nimis ulciſcens extitit ipſe nocens.

At tibi, Rex ævo, detur, fortiffime noſtro ,
Semper honoratâ ſceptra tenere manu :

Teque , quod & præſtat , (quid enim tibi plenius
optem ?)

Martia cum magno Cæſare Roma probet.

Sed memor unde abii, queror, ô jucunde ſodalis ,

Acce-

Accedant nostris sæva quod arma malis.
 Ut careo vobis Stygias detrusus in oras,
 Quatuor autumnos Pleiãs ortã facit.
 Nec tu credideris urbanæ commodã vitæ
 Quærere Nasonem. quærit & illa tamen.
 Nam modo vos animo dulces reminiscor amici ;
 Nunc mihi cum carã conjugè nata subit :
 Equè domo rursus pulchræ loca vertor ad Urbis,
 Cunctaque mens oculis pervidet illa suis.
 Nunc fora, nunc ædes, nunc marmore tecta theatra,
 Nunc subit æquatã porticus omnis humo.
 Gramina nunc Campi pulcros spectantis in hortos,
 Stagnaque & Euripi, Virgineusque liquor.
 At, puto, sic Urbis misero est erepta voluptas,
 Quolibet ut saltem rure frui liceat.
 Non meus amissos animus desiderat agros,
 Ruraque Peligno conspicienda solo :
 Nec quos piniferis positos in collibus hortos
 Spectat Flaminie Clodia juncta viæ.
 Quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam :
 Ad sata fontanas (nec pudet) addere aquas.
 Sunt ibi, si vivunt, nostrã quoque consita quondam,
 Sed non & nostrã poma legenda manu.
 Pro quibus amissis utinam contingere possit
 Hic saltem profugo gleba colenda mihi !
 Ipse ego pendentes (liceat modo) rupe capellas,
 Ipse velim baculo pascere nixus oves.
 Ipse ego, ne solitis insistant pectora curis,
 Ducam ruricolas sub juga panda boves.
 Et discam Getici quæ norint verba juvenci :
 Assuetas illis adjiciamque minas.
 Ipse manu capulum preni moderatus aratri
 Experiar motã spargere semen humo.
 Nec dubitem longis purgare ligonibus arva :
 Et dare jam, sitiens quas bibat hortus, aquas.
 Unde sed hoc nobis, minimum quos inter & hostem.
 Discrimen murus clausaque porta facit ?
 At tibi nascenti (quod toto pectore lætor)
 Nerunt fatales fortia fila Deæ. (brã :
 Te modo Campus habet, deusã modo porticus um-
 Nunc, in quo ponis tempora rara, Forum.
 Umbria nunc revocat : nec non Albana petentem
 Appia ferventi ducit in arva rotã.

Forſitan hic optes, ut juſtam ſupprimat iram
 Cæſar; & hoſpitiū ſit tua villa meum.
 Ah nimium eſt, quod, amiſe, petis! moderatius opta:
 Et voti, quæſo, contrahe vela tui.
 Terra velim propior, nullique obnoxia bello
 Detur: erit noſtris pars bona demta malis.

E P I S T O L A I X. *Maxime.*

QUæ mihi de raptō tua venit epiſtola Celſo,
 Protinus eſt lacrymis humida facta meis.
 Quodque nefas dictu, fieri nec poſſe putavi,
 Invitis oculis littera lecta tua eſt.
 Nec quidquam ad noſtras pervenit acerbis aures
 Ut ſumus in Ponto; perveniatque precor.
 Ante meos oculos tanquam præſentis imago
 Hæret: & exſtinctum vivere fingit amor.
 Sæpe refert animus luſus gravitate carentes:
 Seria cum liquidâ sæpe peracta fide.
 Nulla tamen ſubeunt mihi tempora denſius illis;
 Quæ vellem vitæ ſumma fuiſſe meæ.
 Cum domus ingenti ſubito mea lapſa ruinâ
 Concidit, in domini procubuitque caput.
 Adfuit ille mihi, cum pars me magna reliquit,
 Maxime; Fortunæ nec fuit ipſe comes.
 Illum ego non aliter flentem mea funera vidi,
 Ponendus quam ſi frater in igne foret.
 Hæſit in amplexu, conſolatusque jacentem eſt:
 Cumque meis lacrymis miſcuit uſque ſuas.
 O quoties vitæ cuſtos inviſus amaræ
 Continuit promtas in mea fata manus!
 O quoties dixit, Placabilis ira Deorum eſt.
 Vive, nec ignoſci tu tibi poſſe nega.
 Vox tamen illa fuit celeberrima, Reſpice quantum
 Debeat auxilii Maximus eſſe tibi.
 Maximus incumbet; quaque eſt pietate, rogabit,
 Ne ſit ad extremum Cæſaris ira tenax.
 Cumque ſuis fratris vires adhibebit, & omnem,
 Quo levius doleas, experietur opem.
 Hæc mihi verba malæ minuerunt tædia vitæ.
 Quæ tu, ne fuerint, Maxime, vana, cave.
 Huc quoque venturum mihi ſe jurare ſolebat;
 Non niſi te longæ juſ ſibi dante viæ.
 Nam tua non alio coluit penetralia ritu,

Ter-

Terrarum dominos quam colis ipse Deos.
 Crede mihi : multos haberas cum dignus amicos ,
 Non fuit è multis quolibet ille minor.
 Si modo nec census, nec clarum nomen avorum ,
 Sed probitas magnos ingeniumque facit.
 Jure igitur lacrymas Celso libamus adempto ;
 Cum fugerem, vivo quas dedit ille mihi.
 Carmina jure damus raros testantia mores ;
 Ut tua venturi nomina, Celse, legant.
 Hoc est , quod possum Geticis tibi mittere ab arvis :
 Hoc solum est istic, quod liquet esse meum.
 Funera nec potui comitare, nec ungere corpus :
 Aque tuis toto dividor orbe rogis.
 Qui potuit, quem tu pro numine vivus habebas ,
 Præstitit officium Maximus omne tibi.
 Ille tibi exsequias, & magni funus honoris
 Fecit ; & in gelidos versit amoma sinus.
 Diluit & lacryinis mœrens unguenta profusis ;
 Ossaque vicinâ condita texit humo.
 Qui quoniam extinctis, quæ debet, præstat amicis,
 Et nos extinctis annumerare potest.

EPISTOLA XI. Flacco.

Naso suo profugus mittit tibi, Flacce, salutem :
 Mittere rem si quis, qua caret ipse, potest.
 Longus enim curis vitiatum corpus amaris
 Non patitur vires languor habere suas.
 Nec dolor ullus adest, nec febribus uror anhelis ;
 Et peragit soliti vena tenoris iter.
 Os hebes est, positæque movent fastidia mensæ :
 Et queror, invisi cum venit hora cibi.
 Quod mare, quod tellus, appone, quod educat aër ;
 Nil ibi , quod nobis esuriatur, erit.
 Nectar & ambrosiam, latices epulasque Deorum ,
 Det mihi formosa nava Juventa manu ;
 Non tamen exacuet torpens sapor ille palatum :
 Stabit & in stomacho pondus inerte diu.
 Hæc ego non ausim, cum sint verissima, cuivis
 Scribere ; delicias ne mala nostra vocent.
 Scilicet is status est, ea rerum forma mearum ,
 Deliciis etiam possit ut esse locus?
 Delicias illi precor has contingere, si quis ,
 Ne mihi sit levior Cæsaris ira, timet.

Is quoque, qui gracili cibus est in corpore, somnus,
 Non alit officio corpus inane suo.
 Sed vigilo, vigilantque mei sine fine dolores;
 Quorum materiam dat locus ipse mihi.
 Vix igitur possis visos agnoscere vultus:
 Quoque ierit, quæras, qui fuit ante, color.
 Parvus in exiles succus mihi pervenit artus:
 Membraque sunt cerâ pallidiora novâ.
 Non hæc immodico contraxi damna Lyæo:
 Scis mihi quam solæ pæne bibantur aquæ.
 Non epulis oneror: quarum si tangar amore,
 Est tamen in Geticis copia nulla locis.
 Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas.
 Non solet in mæstos illa venire toros.
 Unda locusque nocent: & caussa valentior istis,
 Anxietas animi, quæ mihi semper adest.
 Hanc nisi tu pariter simili cum fratre levares,
 Vix mens tristitiæ mæsta tulisset onus.
 Vos estis fragili tellus non dura phaselo:
 Quamque negant multi, vos mihi fertis opem.
 Ferte, precor, semper, quia semper egebimus illâ;
 Cæsaris offensum dum mihi numen erit.
 Qui meritam nobis minuat, non fini et iram,
 Suppliciter vestros quisque rogate Deos.

P. OVIDII NASONIS

D E P O N T O,

L I B E R II.

E P I S T O L A I. *Germanico Cæsari.*

HUc quoque Cæsarei pervenit fama trium-
 phi,
 Languida quo fessi vix venit aura Noti.
 Nil fore dulce mihi Scythicâ regione pu-
 tavi.

Jam minus hinc odio est, quam fuit ante, locus.
 Tandem aliquid pulsâ curarum nube serenum
 Vidi; Fortunæ verba dedique meæ.
 Nolit ut ulla mihi contingere gaudia Cæsar,
 Velle potest cuivis hæc tamen una dari.
 Di quoque, ut à cunctis hilari pietate colantur,
Tri-

Tristitiam, poni per sua festa jubent.
 Denique, quod certus furor est audere fateri,
 -Hac ego lætitiâ, si vetet ipse, fruam.
 Jupiter utilibus quoties juvat imbribus agros,
 Mixta tenax segeti crescere lappa solet.
 Nos quoque frugiferum sentimus inutilis herba
 Numen; & invita sæpe juvamus ope.
 Gaudia Cæsareæ mentis pro parte virili
 Sunt mea: privati nil habet illa domus.
 Gratia, Fama, tibi: per quam spectata triumphi
 Incluso mediis est mihi pompa Getis.
 Indice te didici, nuper visenda coisse
 Innumeras gentes ad Ducis ora sui.
 Quæque capit vastis immensum mœnibus orbem,
 Hospitiis Roman vix habuisse locum.
 Tu mihi narraſti, cum multis lucibus ante
 Fuderit assiduas nubilus Auster aquas,
 Lumine cælesti Solem fulsisse serenum,
 Cum populi vultu conveniente die.
 Atque ita victorem, cum magno vocis honore,
 Bellica laudatis dona dedisse viris:
 Claraque sumptuum pictas insignia vestes,
 Thura prius sanctis imposuisse focis:
 Justitiamque sui caste placasse Parentis;
 Illo quæ templum pectore semper habet.
 Quaque ierit, felix adjectum plausibus omen;
 Saxaque roratis erubuisse rosis.
 Protinus argento versos imitantia muros
 Barbara cum victis oppida lata viris.
 Fluminaque, & montes, & in altis pascua silvis;
 Armaque cum telis in strue mista suis.
 Deque triumphato, quod Sol incenderit, auro
 Aurea Romani tecta fuisse fori.
 Totque tulisse duces captivis addita collis
 Vincula, pæne hostes quot satis esse fuit.
 Maxima pars horum vitam veniamque tulerunt:
 In quibus & belli summa caputque Bato.
 Cur ego posse negem minui mihi Numinis iram,
 Cum videam mites hostibus esse Deos?
 Pertulit huc idem nobis, Germanice, rumor,
 Oppida sub titulo nominis esse tui.
 Atque ea te contra, nec muri mole, nec armis,
 Nec satis ingenio tuta fuisse loci.

Dì tibi dent annos ! à te nam cætera fumes ;
 Sint modo virtuti tempora longa tuæ.
 Quod precor eveniet. sunt quiddam oracula vatum.
 Nam Deus optanti prospera signa dedit.
 Te quoque victorem Tarpeias scandere in arces
 Læta coronatis Roma videbit equis.
 Maturusque Pater nati spectabit honores ,
 Gaudia percipiens, quæ dedit ipse suis.
 Jam nunc hæc à me, juvenum belloque togæque
 Maxime, dicta tibi vaticinante nota.
 Hunc quoque carminibus referam fortasse trium-
 phum :
 Sufficiet nostris si modo vita malis.
 Imbuero Scythicas si non prius ipse sagittas :
 Abstuleritque ferox hoc caput ense Getes.
 Quod si, me salvo, dabitur tibi laurea templis ;
 Omina bis dices vera fuisse mea.

E P I S T O L A II. *Messalino.*

Ille domûs vestræ primis venerator ab annis
 Pulsus ad Euxini Naso sinistra freti ;
 Mittit ab indomitis hanc, Messalline, salutem ,
 Quam solitus præsens est tibi ferre, Getis.
 Hei mihi, si lecto vultus tibi nomine non est
 Qui fuit , & dubitas cætera perlegere !
 Perlege, nec mecum pariter mea verba relega :
 Urbe licet vestrâ versibus esse meis.
 Non ego concepi, si Pelion Ossa tulisset ,
 Clara meâ tangi sidera posse manu.
 Nec nos, Enceladi dementia castra secuti ,
 In rerum dominos movimus arma Deos.
 Nec, quod Tydidæ temeraria dextera fecit ,
 Numina sunt telis ulla petita meis.
 Est mea culpa gravis, sed quæ me perdere solum
 Ausa sit, & nullum majus adorta nefas.
 Nil nisi non sapiens possum timidusque vocari :
 Hæc duo sunt animi nomina vera mei.
 Esse quidem fateor, meritam post Cæsaris iram ,
 Difficilem precibus te quoque jure meis.
 Quæque tua est pietas in totum nomen Iuli ,
 Te lædi, cum quis læditur inde, putas.
 Sed licet arma feras, & vulnera sæva mineris ;
 Non tamen efficies , ut timeare mihi.

Puppis Achæmeniden Grajum Trojana recepit :
Profuit & Myso Pelias hasta duci.

Confugit interdum templi violator ad aram ,
Nec petere offensi numinis horret opem.

Dixerit hoc aliquis tutum non esse ; fatemur.
Sed non per placidas it mea puppis aquas.

Tuta petant alii. Fortuna miserrima tuta est :
Nam timor eventûs deterioris abest.

[Qui rapitur fatis, quid præter fata requirat ?
Sæpe creat molles aspera spina rosas.

Qui rapitur spumante salo, sua brachia cauti
Porrigit, & spinas duraque saxa capit.]

Accipitrem metuens pennis trepidantibus ales .
Audet ad humanos fessa venire sinus.

Nec se vicino dubitat committere tecto ,
Quæ fugit infestos territa cerva canes.

Da, precor, accessum lacrymis, mitissime, nostris :
Nec rigidam timidis vocibus obde forem.

Verbaq; nostra favens Romana ad Numina perfer ,
Non tibi Tarpeio culta Tonante minus.

Mandatque mei legatus suscipe causam :
Nulla meo quamvis nomine causa bona est.

Jam prope depositus, certe jam frigidus æger ,
Servatus per te , si modo server , ero.

Nunc tua pro lapsis nitatur gratia rebus ;
Principis æterni quam tibi præstat amor.

Nunc tibi & eloquii nitor ille domesticus adsit ,
Quo poteras trepidis utilis esse reis.

Vivit enim in vobis facundi lingua parentis ;
Et res hæredem repperit illa suum.

Hanc ego non, ut me defendere tentet, adoro.
Non est confessi causa tuenda rei.

Num tamen excuses erroris imagine factum ,
An nihil expediat tale movere, vide.

Vulneris id genus est, quod cum sanabile non sit ,
Non contrectari tutius esse putem.

Lingua, sile : non est ultra narrabile quidquam.
Posse velim cineres obruere ipse meos.

Sic igitur, quasi me nullus deceperit error ,
Verba face, ut vitâ, quam dedit ipse, fruam.

Cumque serenus erit, vultusque remiserit illos ,
Qui secum terras imperiumque movent ;

Exiguam ne me prædam sicut esse Getarum ,

Detque solum miseræ mite, precare, fugæ
 Tempus adest aptum precibus. valet ipse, videtque
 Quas fecit vires, Roma, valere tuas.
 Incolumis conjux suâ pulvinaria servat :
 Promovet Ausonium filius imperium.
 Præterit ipse suos animo Germanicus annos ,
 Nec vigor est Drusi nobilitate minor.
 Adde purus, neptesque pias, natosque nepotum ,
 Cæteraque Augustæ membra valere domûs ,
 Adde triumphatos modo Pæonas, adde quieti.
 Subdita montanæ brachia Dalmatiæ.
 Nec dedignata est abjectis Illyris armis
 Cæsareum famulo vertice ferre pedem.
 Ipse super curram placido spectabilis ore
 Tempora Phœbea virgine nexa tulit.
 Quem pia vobiscum proles comitavit euntem ,
 Digna parente suo, nominibusque datis.
 Fratribus assimilis, quos proxima templa tenentes
 Divus ab excelsâ Julius æde videt.
 His Messallinus, quibus omnia cedere debent ,
 Primum lætitiæ non negat esse locum.
 Quicquid ab his superest, venit in certamen amoris :
 Hæc hominum nulli parte secundus eris.
 Hunc colis, ante diem per quem decreta merenti
 Venit honoratis laurea digna comis.
 Felices, quibus hos licuit spectare triumphos ;
 Et Ducis ore Deos æquiparante frui.
 At mihi Sauromatæ pro Cæsaris ore videndi ,
 Terraque pacis inops, undaque vinctâ gelu.
 Si tamen hæc audis, & vox mea pervenit istuc ;
 Sit tua mutando gratia blanda loco.
 Hoc pater ille tuus, primo mihi cultus ab ævo ,
 Si quid habet sensûs umbra diserta, petit.
 Hoc petit & frater : quamvis fortasse veretur ,
 Servandi noceat ne tibi cura mei.
 Tota domus petit hoc. nec tu potes ipse negare ,
 Et nos in turbæ parte fuisse tuæ.
 Ingenii certe, quo nos male sensimus usos ,
 Artibus exceptis, sæpe probator eras.
 Nec mea, si tantum peccata novissima demas ;
 Esse potest domui vita pudenda tuæ.
 Sic igitur vestræ vigeant penetralia gentis ;
 Curaque sit Supercis Cæsaribusque tui :

Mite, sed iratum merito mihi Numen, adora ;
 Eximat ut Scythici me feritate loci.
 Difficile est, fateor, sed tendit in ardua virtus :
 Et talis meriti gratia major erit.
 Nec tamen Æthæus vasto Polyphemus in antro
 Accipiet voces Antiphatesve tuas :
 Sed placidus facilisque Parens, veniæque paratus ;
 Et qui fulmineo sæpe sine igne tonat.
 Qui, cum triste aliquid statuit, fit tristis & ipse :
 Cuique fere pœnam sumere pœna sua est.
 Victa tamen vitio est hujus clementia nostro :
 Venit & ad vires ira coacta suas.
 Qui quoniam patriâ toto sumus orbe remoti ;
 Nec licet ante ipsos procubuisse Deos ;
 Quos colis, ad Superos hæc fer mandata sacerdos :
 Adde sed & proprias in mea verba preces.
 Sic tamen hæc tenta, si non nocitura putabis.
 Ignoscas : timeo naufragus omne fretum.

E P I S T O L A III. *Maxime.*

MAXIME, qui claris nomen virtutibus æquas,
 Nec sinis ingenium nobilitate premi ;
 Culte mihi (quid enim status hic à funere differt ?)
 Supremum vitæ tempus adusque meæ :
 Rem facis, afflictum non averſatus amicam,
 Qua non est ævo rarior ulla tuo.
 Turpe quidem dictu, sed (si modo vera fatemur)
 Vulgus amicitias utilitate probat. (Itum :
 Cura quid expediat prius est, quam quid sit hone-
 Et cum Fortunâ statque caditque fides.
 Nec facile invenias multis è millibus unum,
 Virtutem pretium qui putet esse sui.
 Ipse decor recti, facti si præmia desint,
 Non movet, & gratis pœnitet esse probum.
 Nil, nisi quod prodest, carum est. i. detrahe menti
 Spem fructus avidæ, nemo petendus erit.
 At reditus jam quisque suos amat, & sibi quid sit
 Utile, sollicitis supputat articulis.
 Illud Amicitie quondam venerabile numen
 Prostat, & in quæstu pro meretrice sedet.
 Quo magis admiror, non, ut torrentibus undis,
 Communis vitii te quoque labe trahi.
 Diligitur nemo, nisi cui Fortuna secunda est.

Quæ simul intonuit, proxima quæque fugat.
 En ego, non paucis quondam munitus amicis,
 Dum flavit velis aura secunda meis;
 Ut fera nimboſo tumuerunt æquora vento,
 In mediis lacerâ puppe relinquor aquis.
 Cumque alii nolint etiam me noſſe videri,
 Vix duo projecto treſve tuliftis opem. (Etor,
 Quorum tu princeps. nec enim comes eſſe, ſed au-
 Nec petere exemplum, ſed dare dignus eras.
 Te, nihil exacto, niſi nos peccaſſe fatentem
 Sponte ſuâ probitas officiumque juvant.
 Judice te mercede caret, per ſeque petenda eſt
 Externis virtus incomitata bonis.
 Turpe putas abigi, quia ſit miſerandus, amicum;
 Quodque ſit infelix, deſinere eſſe tuum.
 Mitius eſt laſſo digitum ſupponere mento;
 Mergere quam liquidis ora natantis aquis.
 Cerne, quid Æacides poſt mortem præſtet amico:
 Inſtar & hanc vitam mortis habere puta.
 Pirithoum Theſeus Stygias comitavit ad undas:
 A Stygiis quantum ſors mea diſtat aquis!
 Adfuit inſano juvenis Phocæus Oreſtæ:
 Et mea non minimum culpa furoris habet.
 Tu quoque magnorum laudes admitte virorum;
 Utque facis, lapſo, quam potes, aſſer opem.
 Si bene te novi; ſi, quod prius eſſe ſolebas,
 Nunc quoque es, atque animi non cecidère tui,
 Quo Fortuna magis ſævit, magis ipſe reſiſtis:
 Utque decet, ne te vicerit illa, caves.
 Et bene uti pugnes, bene pugnans efficit hoſtis.
 Sic eadem prodeſt cauſa, noſterque mihi.
 Scilicet indignum, juvenis rariffime, ducis
 Te fieri comitem ſtantis in orbe Deæ.
 Firmus es; & quoniam non ſunt ea qualia velles,
 Vela regis quaſſæ qualiacunque ratis.
 Quæque ita concuſſa eſt, ut jam caſura putetur,
 Reſtat adhuc humeris fulta ruina tuis.
 Ira quidem primo fuerat tua juſta, nec ipſo
 Lenior, offeſus qui mihi jure fuit.
 Quique dolor peſtus tetigiffet Cæſaris alti,
 Illum jurabas protinus eſſe tuum:
 Ut tamen audita eſt noſtræ tibi cladis origo;
 Diceris erratis ingemuiffe meis.

Tum tua me primum solari litera cœpit ;
 Et læsum flecti spem dare posse Deum.
 Movit amicitiaë tum te constantia longæ ;
 Ante tuos ortus quæ mihi cœpta fuit.
 Et quod eras aliis factus, mihi natus amicus :
 Quodque tibi in cunis oscula prima dedi. (annus
 Quod, cum vestra domus teneris mihi semper ab
 Culta sit, esse vetus nunc tibi cogor onus.
 Me tuus ille pater Latiaë facundia linguæ,
 Quæ non inferior nobilitate fuit,
 Primus ut auderem committere carmina Famæ
 Impulit. ingenii dux fuit ille mei.
 Nec, quo sit primum nobis à tempore cultus,
 Contendo iratrem posse referre tuum.
 Te tamen ante omnes ita sum complexus, ut unus
 Quolibet in casu gratia nostra fores.
 Ultima me tecum vidit, mœstisque cadentes
 Excepit lacrymas Æthalis Ilva genis.
 Cum tibi quærenti, num verus nuncius esset,
 Attulerat culpæ quem mala fama meæ ;
 Inter confessum dubie dubieque negantem
 Hærebam pavidas dante timore notas :
 Exemploque nivis, quam solvit aquaticus Auster,
 Gutta per attonitas ibat oborta genas.
 Hæc igitur referens ; & quod mea crimina prius
 Erroris veniã posse latere vides ;
 Respicias antiquum lapsis in rebus amicum ;
 Fomentisque juvas vulnera nostra tuis.
 Pro quibus optandi si nobis copia fiat,
 Tam bene promerito commoda mille precer.
 Sed si sola mihi dentur tua vota ; precabor,
 Ut tibi sis salvo Cæsare salva parens.
 Hæc ego, cum faceres altaria pingua thure,
 Te solitum memini prima rogare Deos.

EPISTOLA IV. Attico.

Accipe colloquium gelido Nasonis ab Istro,
 Attice, iudicio non dubitante meo.
 Ecquid adhuc remanes memor infelicis amici ?
 Deserit an partes languida cura suas ?
 Non ita Di tristes mihi sunt, ut credere possim,
 Falsque putem jam te non meminisse mei.
 Ante meos oculos tua stat, tua semper imago est :

Et videor vultus mente videre tuos.
 Seria multa mihi tecum collata recordor :
 Nec data jucundis tempora pauca jocis.
 Sæpe citæ longis visæ sermonibus horæ :
 Sæpe fuit brevior, quam mea verba, dies.
 Sæpe tuas factum venit modo carmen ad aures ;
 Et nova iudicio subdita Musâ tuo est.
 Quod tu laudaras, populô placuisse putabam :
 Hoc pretium curæ dulce recentis erat.
 Utque meus limâ rarus libet esset amici ,
 Non semel admonitu facta litura tuo est :
 Nos fora viderunt pariter, nos porticus omnis ,
 Nos via , nos junctis curva theatra locis.
 Denique tantus amor nobis, carissime, semper ,
 Quantum in Æacide Nestorideque fuit.
 Non ego, si biberes securæ pocula Lethes ,
 Excidere hæc credam pectore posse tuo.
 Longa dies citius brumali sidere, noxque
 Tardior hibernâ solstitialis erit.
 Nec Babylon æstum, nec frigora Pontus habebit ,
 Calthaque Pæstanas vincet odore rosas :
 Quam tibi nostrarum veniant oblivia rerum.
 Non ita pars fati candida nulla mei.
 Ne tamen hæc dici possit fiducia mendax ,
 Stultaque credulitas nostra fuisse, cave ;
 Constantique fide veterem tutare sodalêm.
 Qua licet, & quantum non onerosus ero.

E P I S T O L A V. *Salano.*

Condita disparibus numeris ego Naso Salano
 Præpositâ mihi verba salute meo.
 Quæ rata sit cupio, rebusque ut comprobet omen ,
 Te precor à salvo possit amice, legi.
 Candor, in hoc ævo res intermortua pæne ,
 Exigit, ut faciam talia vota, tuus.
 Nam fuerim quamvis modico tibi cognitus usu ,
 Diceris exsiliis ingemuisse meis.
 Missaque ab extremo legeres cum carmina Pontus ;
 Illa tuus iuvat qualiacunque favor.
 Optastique brevem salvi mihi Cæsaris iram ;
 Quod tamen optari, si sciat, ipse sinat.
 Moribus ista tuis tam mitia vota dedisti :
 Nec minus idcirco sunt ea grata mihi.

Quoque magis moveare malis, doctissime, nostris,
 Credibile est fieri conditione loci.
 Vix hæc invenias totum (mibi crede) per orbem,
 Quæ minus Augustâ Pace fruatur, humum.
 Tu tamen hic structos inter fera prælia versus
 Et legis, & lectos ore favente probas.
 Ingenioque meo, venâ quod paupere manat,
 Plaudis; & è rivo flumina magna facis.
 Grata quidem sunt hæc animo suffragia nostro;
 Vix sibi cum miseros posse placere putes.
 Dum tamen in rebus tentamus carmina parvis,
 Materix gracili sufficit ingenium.
 Nuper ut huc magni pervenit Fama triumphis;
 Ausus sum tantæ sumere molis opus.
 Obruit audentem rerum gravitasque nitorque:
 Nec potui cœpti pondera ferre mei.
 Illic quam laudes, erit officiosa voluntas,
 Cætera materiâ debilitata jacent.
 Quod si forte liber vestras pervenit ad aures;
 Tutelam mando sentiat ille tuam.
 Hoc tibi facturo, vel si non ipse rogarem,
 Accedat cumulus gratia nostra levis.
 Non ego laudandus, sed sunt tua pectora, lacte
 Et non calcatâ candidiora nive.
 Mirarisque alios, cum sis mirabilis ipse;
 Nec lateant artes, eloquiumque tuum.
 Te juvenum Princeps, cui dat Germania nomen,
 Participem studii Cæsar habere solet.
 Tu comes antiquus, tu primis junctus ab annis,
 Ingenio mores æquiparante, places.
 Te dicente prius fit protinus impetus illi:
 Teque habet, elicias qui sua verba tuis.
 Cum tu desisti, mortaliaque ora quierunt,
 Clausaque non longâ conticuere morâ;
 Surgit Iulæo juvenis cognomine dignus,
 Qualis ab Eois Lucifer ortus aquis.
 Dumque silens aditat, status est vultusque disertus,
 Spemque decens doctæ vocis amictus habet.
 Mox, ubi pulsa mora est, atque os cœlette solutum,
 Hoc Superos jures more solere loqui.
 Atque, Hæc est, dicas, facundia Principe digna:
 Eloquio tantum nobilitatis inest.
 Huic tu cum placeas, & vertice sidera tangas,

Scripta tamen profugi vatis habenda putas.
 Scilicet ingenii aliqua est concordia junctis,
 Et servat studii fœdera quisque sui.
 Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
 Rectorem dubiæ navita puppis amat.
 Tu quoque Piëridum studio, studiose, teneris;
 Ingenioque faves, ingeniose, meo.
 Distat opus nostrum; sed fontibus exit ab isdem:
 Artis & ingenuæ cultor uterque sumus.
 [Thyrsus enim vobis, gestata est laurea nobis;
 Sed tamen ambobus debet inesse calor.]
 Utque meis numeris tua dat facundia nervos;
 Sic venit à nobis in tua verba nitor.
 Jure igitur studio confinia carmina vestro,
 Et commilitii sacra tuenda putas.
 Pro quibus ut maneat, de quo censeris, amicus
 Comprecor ad vitæ tempora summa tuæ:
 Succedatque tuis orbis moderator habenis.
 Quod mecum populi vota precantur idem.

E P I S T O L A V I. *Græcino.*

CArmine Græcinum, qui præsens voce solebat,
 Tristis ab Euxinis Naso salutat aquis.
 Exfulis hæc vox est. præbet mihi litera linguam:
 Et, si non liceat scribere, mutus ero.
 Corripis, ut debes, stulti peccata sodalis:
 Et mala me meritis ferre minora doces.
 Vera facis, sed fera, meæ convicia culpæ.
 Aspera confesso verba remitte reo.
 Cum poteram recto transire Cerauniâ velo,
 Ut fera vitarem saxa, monendus eram.
 Nunc mihi naufragio quid prodest discere factò,
 Quam mea debuerit currere cymba viam?
 Brachia de lasso potius prendenda natanti:
 Nec pigeat mento supposuisse manum.
 Idque facis, faciasque precor. sic mater & uxor,
 Sic tibi sint fratres, totaque salva domus.
 Quodque soles animo, quod semper voce precari,
 Omnia Cæsaribus sic tua facta probes.
 Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico
 Auxilium nullâ parte tulisse tuum.
 Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci:
 Turpe laborantem deseruisse ratem.

[Tur-

[Turpe sequi casum, & fortunæ cedere amicum
Et, nisi sit felix, esse negare suum.]

Non ita vixerunt Strophio atq; Agamemnone nati:
Non hæc Ægidæ Pirithoique fides.

Quos prior est mirata, sequens mirabitur ætas:
In quorum plausus tota theatra sonant.

Tu quoque, per durum servato tempus amico,
Dignus es in tantis nomen habere viris.

Dignus es: &, quoniam laudem pietate mereris,
Non erit officii gratia surda tui.

Crede mihi, (nostrum si non mortale futurum
Carmen) in ore frequens posteritatis eris.

Fac modo permanes lapsò, Græcine, fidelis;
Duret & in longas impetus iste moras.

Quæ tu cum præstes, remo tamen utor in aurâ.
Nil nocet admissò subdere calcar equo.

E P I S T O L A VII. *Attico.*

E Sse salutatam vult te mea littera primum
A male pacatis, Attice, missa Getis.

Proxima subsequitur, quid agas, audire voluptas.
Et si, quicquid agas, sit tibi cura mei.

Nec dubito quin sit: sed me timor ipse malorum
Sæpe supervacuos cogit habere metus.

Da veniam, quæso, nimioque ignosce timori.
Tranquillas etiam naufragus horret aquas.

Qui semel est læsus fallaci piscis ab hamo,
Omnibus unca cibis æra subesse putat.

Sæpe canem longe visum fugit agna, lupumque
Credit; & ipsa suam nescia vitat opem.

Membra reformidant mollem quoq; saucia tactum:
Vanaque sollicitis incutit umbra metum.

Sic ego Fortunæ telis confixus iniquis,
Pectore concipio nil nisi triste meo.

Jam mihi fata liquet cæptos servantia cursus
Per sibi consuetas semper itura vias.

Observare Deos, ne quid mihi cedat amice;
Verbaque Fortunæ vix puto posse dari.

Est illi curæ me perdere, quæque solebat
Esse levis, constans & bene certa nocet.

Crede mihi, si sum veri tibi cognitus oris,
Nec fraus in nostris casibus esse potest;

Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas,

Altaque quam multis floreat Hybla thymis :
 Et quot aves motis nitantur in aëra pennis ;
 Quotque natent pisces æquore, certus eris :
 Quam tibi nostrorum statuatur summa laborum ,
 Quos ego sum terrâ, quos ego passus aquâ.
 Nulla Getis toto gens est truculentior orbe :
 Sed tamen hi nostris ingemuere malis.
 Quæ tibi si memori coner perscribere versu ,
 Illas est fatis longa futura meis.
 Non igitur vereor, quod te rear esse verendum ,
 Cujus amor nobis pignora mille dedit :
 Sed quia res timida est omnis miser ; & quia longo
 Tempore lætitiæ janua clausa meæ est.
 Jam dolor in morem venit meus : utque caducis
 Percussu crebro saxa cavantur aquis ;
 Sic ego continuo Fortunæ vulneror ictu :
 Vixque habet in nobis jam nova plaga locum.
 Nec magis assiduo vomer tenuatur ab usu ,
 Nec magis est curvis Appia trita rotis ;
 Pectora quam mea sunt serie cæcata laborum :
 Et nihil inveni, quod mihi ferret opem.
 Artibus ingenuis quæsitæ est gloria multis :
 Infelix perii dotibus ipse meis.
 Vita prior vitio caret, & sine labe peracta :
 Auxilii misero nil tulit illa mihi.
 Culpa gravis precibus donatur sæpe suorum :
 Omnis pro nobis gratia muta fuit.
 Adjuvat in duris alios præsentia rebus :
 Obruit hoc absens vasta procella caput.
 Quæ non horruerint tacitam quoque Cæsaris iram ?
 Addita sunt pœnis aspera verba meis.
 Fit fuga temporibus leior : projectus in æquor
 Arcturum subii Pleiadamque minas.
 Sæpe solent hyemem placidam sentire carinæ :
 Non Ithacæ puppi sævior unda fuit.
 Recta fides comitum poterat mala nostra levare :
 Ditata est spoliis perfida turba meis.
 Mitius exsilium faciunt loca : tristior ista
 Terra sub ambobus non jacet ulla polis.
 Est aliquid patriis vicinum finibus esse :
 Ultima me tellus, ultimus orbis habet.
 Præstat & exsulibus pacem tua laurea, Cæsar :
 Pontica finitimo terra sub hoste jacet.

Tempus in agrorum cultu consumere dulce est :
 Non patitur verti barbarus hostis humum.
 Temperie cæli corpusque animusque juvantur :
 Frigore perpetuo Sarmatis ora riget.
 Est in aquâ dulci non invidiosa voluptas :
 Æquoreo bibitur cum sale mista palus.
 Omnia deficiunt : animus tamen omnia vincit.
 Ille etiam vires corpus habere facit.
 Sustineas ut onus, nitendum vertice pleno est ;
 At flecti nervos si patiare, cadet.
 Spes quoque, posse morâ mitescere Principis iram,
 Vivere, ne nolim deficiamque, cavet.
 Nec vos parva datis pauci solatia nobis ,
 Quorum spectata est per mala nostra fides.
 Cœpta tene , quæso ; nec in æquore desere navem :
 Meque simul serva , iudiciumquæ tuum.

E P I S T O L A VIII. *Maximo Cotta.*

R Edditus est nobis Cæsar cum Cæsare nuper ,
 Quos mihi misisti, Maxime Cotta, Deos.
 Utque tuû munus numerum, quem debet, haberet,
 Est tibi Cæsaribus Livia juncta suis.
 Argentum felix , omnique beatius auro ,
 Quod fuerit pretium cum rude, numen habet.
 Non mihi divitias dando majora dedisses ,
 Cælitibus missis nostra sub ora tribus.
 Est aliquid spectare Deos, & adesse putare ;
 Et quasi cum vero numine posse loqui.
 Præmia quanta, Dei! nec me tenet ultima tellus :
 Utque prius mediâ sospes in Urbe moror.
 Cæsareos video vultus, velut ante videbam :
 Vix hujus voti spes fuit ulla mihi.
 Utque salutabam, numen cæleste saluto.
 Quod reduci tribuas, nil (puto) majus habes.
 Quid nostris oculis nisi sola Palatia desunt ?
 Qui locus , ablato Cæsare, vilis erit.
 Hunc ego cum spectem, videor mihi cernere Romam.
 Nam patriæ faciem sustinet ille suæ.
 Fallor ? an irati mihi sunt in imagine vultus ;
 Torvaque nescio quid forma minantis habet ?
 Parce , vir immenso major virtutibus orbe ,
 Justaque vindictæ supprime lora tuæ.
 Parce, precor, sæcli decus indelebile nostri ;

Terrarum dominum quem sua cura facit.
 Per patriæ nomen, quæ te tibi carior ipso est ;
 Per nunquam surdus in tua vota Deos ;
 Perque tori sociam, quæ par tibi sola reperta est ,
 Et cui majestas non onerosa tua est ;
 Perque tibi similem virtutis imagine natum ,
 Moribus agnosci qui tuus esse potest ; -
 Perque tuos vel avo vel dignos patre nepotes ,
 Qui veniunt magno per tua vota gradu ;
 Parte leva minimâ nostras & contrahe pœnas ;
 Daque, procul Scythico qui sit ab hoste, locum.
 Et tua, (si fas est) à Cæsare proxime Cæsar ,
 Numina sint precibus non inimica meis.
 Sic fera quamprimum pavido Germania vultu
 Ante triumphantes ferva feratur equos.
 Sic pater in Pylios, Cumæos mater in annos
 Vivant ; & possis filius esse diu.
 Tu quoque, conveniens ingenti nupta marito ,
 Accipe non durâ supplicis aure preces.
 Sic tibi vir sospes, sic sint cum prole nepotes ,
 Cumque bonis nuribus quas peperere nurus.
 Sic, quem dira tibi rapuit Germania , Drusus.
 Pars fuerit partûs sola caduca tui.
 Sic tibi fraterni mature funeris ultor
 Purpureus niveis filius instet equis.
 Annuite ô timidis mitissima numina votis.
 Prasentes aliquid prosit habere Deos.
 Cæsaris adventu totâ gladiator arenâ
 Exit ; & auxilium non leve vultus habet.
 Nos quoq; vestra juvet quod, qua licet, ora videmus ;
 Intrata est Superis quod domus una tribus.
 Felices illi , qui non simalacra, sed ipsos ,
 Quique Deum coram corpora vera vident.
 Quod quoniam nobis invidit inutile fatum ;
 Quos dedit ars votis, effigiemque colo.
 Sic homines novère Deos, quos arduus æther
 Occulit : & colitur pro Jove forma Jovis.
 Denique, quæ mecum est, & erit sine fine, cavete,
 Ne sit in invisio vestra figura loco.
 Nam caput è nostra citius cervice recidi ,
 Et patiar fossis lumen abire genis :
 Quam caream raptis, ô publica numina, vobis.
 Vos eritis nostræ portus & ara fugæ.

Vos ego complectar, Geticis si cingar ab armis :
 Vosque meas Aquilas, vos mea signa sequar :
 Aut ego me fallo, nimiâque cupidine ludor :
 Aut ipes exsiliî commodioris adest.
 Nam minus & minus est facies in imagine tristis ;
 Visaque sunt dictis annuere ora meis.
 Vera precor fiant timidæ præfagia mentis :
 Justaque quamvis est, sit minor ira Dei.

E P I S T O L A I X. *Cotyî Regi.*

Regia progenies, cui nobilitatis origo
 Nomen in Eumolpi pervenit usque, Coty ;
 Fama loquax vestras si jam pervenit ad aures ,
 Me tibi finitimi parte jacere soli ;
 Supplicis exaudi, juvenum mitissime, vocem :
 Quamque potes profugo (nam potes) affer opem.
 Me Fortuna tibi de qua ne conquerar, hoc est)
 Tradidit ; hoc uno non inimica mihi.
 Excipe naufragium non duro littore nostrum ,
 Ne fuerit terrâ tutior unda tuâ.
 Regia (crede mihi) res est, succurrere lapsis :
 Convenit & tanto, quantus es ipse, viro.
 Fortunam decet hoc istam : quæ maxima cum sit ,
 Esse potest animo vix tamen æqua tuo.
 Conspicitur nunquam meliore potentia causâ ,
 Quam quoties vanas non sinit esse preces.
 Hoc nitor ille tui generis desiderat : hoc est
 A Superis ortæ nobilitatis opus.
 Hoc tibi & Eumolpus generis clarissimus auctor ,
 Et prior Eumolpo suadet Erichthonius.
 Hoc tecum commune Deo : quod uterque rogatâ
 Supplicibus vestris ferre soletis opem.
 Num quid erit, quare solito dignemur honore
 Numina, si demas velle juvare Deos ?
 Jupiter oranti surdas si præbeat aures ;
 Victima pro templo cur cadat iëta Jovis ?
 Si pacem nullam Pontus mihi præstet eunti ,
 Irrita Neptuno cur ego thura feram ?
 Vana laborantis si fallat vota coloni,
 Acoipiat gravidæ cur suis exta Ceres ?
 Nec dabit intonso jugulum caper hostia Baccho ,
 Musta sub adducto si pede nulla fluant.
 Cæsar ut imperij moderetur fræna precamur ,

Tam bene quo patriæ consulit ille suæ.
 Utilitas igitur magnos hominesque Deosque
 Efficit ; auxiliis quoque favente suis.
 Tu quoque fac prosis intra tua castra jacenti ,
 O Coty, progenies digna parente tuo.
 Conveniens homini est, hominem servare, voluptas:
 Et melius nullâ quaeritur arte favor.
 Quis non Antiphaten Læstrygona devovet? aut quis
 Munifici mores improbat Alcinoi?
 Non tibi Cassandreus pater est, gentisve Pheræ;
 Quive repertorem torruit arte suâ:
 Sed quam Marte ferox, & vinci nescius armis,
 Tam nunquam factâ pace cruoris amans.
 Adde, quod ingenuas didicisse fideliter artes,
 Emollit mores, nec sinit esse feros.
 Nec Regum quisquam magis est instructus ab illis,
 Mitibus aut studiis tempora plura dedit.
 Carmina testantur; quæ, si tua nomina demas,
 Thræcium juvenem composuisse negem.
 Neve sub hoc tractu vates foret unicus Orpheus;
 Bistonis ingenio terra superba tuo est.
 Utque tibi est animus, cum res ita postulat, arma
 Sumere, & hostili tingere cæde manum;
 Atque ut es excussio jaculum torquere lacerto,
 Collaque velocis flectere doctus equi;
 Tempora sic data sunt studiis ubi justa paternis,
 Utque suis humeris forte quievit opus;
 Ne tua marcescant per inertes otia somnos,
 Lucida Piëriâ tendis in astra viâ.
 Hæc quoque res aliquid tecum mihi fœderis adfert:
 Ejusdem sacri cultor uterque sumus.
 Ad vatem vates orantia brachia tendo,
 Terra sit exiliis ut tua fida meis.
 Non ego cæde nocens in Pontica littora veni;
 Mistave sunt nostrâ dira venena manu:
 Nec mea subjectâ convicta est gemma tabellâ
 Mendacem linis imposuisse notam.
 Nec quidquam, quod lege veter committere, feci.
 Et tamen his gravior noxa satenda mihi est.
 Neve roges quid sit; stultam conscripsimus Artem.
 Innocuas nobis hæc vetat esse manus.
 Ecquid præterea peccarim, quarere noli:
 Ut pateat solâ culpa sub Arte mea.

Quid.

Quidquid id est, habui moderatam vindicis iram :
 Qui nisi natalem nil mihi demsit humum.
 Hæc quoniam careo ; tua nunc vicinia præstet,
 Inviso possim tutus ut esse loco.

EPISTOLA X. *Macro.*

ECquid ab impressæ cognoscis imagine ceræ
 Hæc tibi Nasonem scribere verba, Macer ?
 Auctorisque sui si non est anulus index,
 Cognitane est nostrâ littera facta manu ?
 An tibi notitiam mora temporis eripit horum ?
 Nec repetunt oculi signa vetusta tui ?
 Sis licet oblitus pariter gemmæque manûsque,
 Exciderit tantum ne tibi cura mei.
 Quam tu vel longi debes convictibus ævi,
 Vel mea quod conjux non aliena tibi ;
 Vel studiis, quibus es, quam nos, sapientius usus ;
 Utque decet, nullâ factus es Arte nocens.
 Tu canis æterno quicquid restabat Homero,
 Ne careant summâ Troïca bella manu.
 Naso parum prudens, Artem dum tradit amandi,
 Doctrinæ pretium triste magister habet.
 Sunt tamen inter se communia sacra poëtis ;
 Diversum quamvis quisque sequamur iter.
 Quorum te memorem (quamquam procul absumus)
 Suspicio ; & casus velle levare meos. (esse
 Te duce magnificas Asiæ perspeximus urbes :
 Trinacris est oculis te duce nota meis.
 Vidimus Ætnerâ cælum splendescere flammâ ;
 Suppositus monti quam vomit ore gigas :
 Hænnæosque lacus, & olentia stagna Palici,
 Quaque suis Cyanen miscet Anapus aquis.
 Nec procul hinc Nymphen, quæ, dum fugit Elidis
 annem,
 Tecta sub æquoreâ nunc quoque currit aquâ.
 Hic mihi labentis pars anni magna peracta est.
 Eheu, quam dispar est locus ille Getis !
 Et quota pars hæc sunt rerum, quas vidimus ambo,
 Te mihi jucundas efficiente vias !
 Seu rate cœruleas pictâ sulcavimus undas :
 Effeda nos agili sive tulère rotâ.
 Sæpe brevis nobis vicibus via visa loquendi ;
 Pluraque, si numeres, verba fuère gradu.

Sæpe

Sæpe dies sermone minor fuit ; inque loquendum
 Tarda per æstivos defuit hora dies.
 Est aliquid, casus pariter timuisse marinos ;
 Junctaque ad æquoreos vota tulisse Deos :
 Et modo res egisse simul ; modo rursus ab illis ,
 Quorum non pudeat, posse referre jocos.
 Hæc tibi si subeant (absim licet), omnibus horis
 Ante tuos oculos , ut modo visus, ero.
 Ipse quidem extremi cum sim sub cardine mundi,
 Qui semper liquidis altior extat aquis ;
 Te tamen intueor, quo solo pectore possum :
 Et tecum gelido sæpe sub axe loquor.
 Hic es, & ignoras : & ades celeberrimus absens :
 Inque Getas mediâ visus ab Urbe venis.
 Redde vicem : &, quoniam regio felicior ista est ,
 Illic me memori pectore semper habe.

E P I S T O L A X I. *Rufo.*

Hoc tibi, Rufe, brevi properatum tempore
 mittit

Naso parum faustæ conditor Artis opus :
 Ut, quanquam longe toto sumus orbe remoti ,
 Scire tamen possis nos meminisse tui.
 Nominis ante mei veniant oblivia nobis ,
 Pectore quam pietas sit tua pulsa meo.
 Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras ,
 Quam fiat meriti gratia vana tui.
 Grande voco lacrymas meritum, quibus ora rigabas,
 Cum mea concreto sicca dolore forent.
 Grande voco meritum, mœstæ solatia mentis ;
 Cum pariter nobis illa tibi que dares.
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis uxor ;
 Admonitu melior sit tamen illa tuo.
 Namque quod Hermiones Castor fuit, Hector Iuli,
 Hoc ego te lætor conjugis esse meæ.
 Quæ, ne dissimilis tibi sit probitate, laborat ;
 Seque tui vitâ sanguinis esse probat.
 Ergo, quod fuerat stimulus factura sine ullis ,
 Plenius auctorem te quoque nacta facit.
 Acer, & ad palmæ per se cursurus honores ,
 Si tamen horteris, fortius ibit equus.
 Adde, quod absentis curâ mandata fideli
 Perficis, & nullum ferre gravaris onus.

O referant grates, quoniam non possumus ipsi,
 Di tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatque diu corpus quoque moribus istis,
 Maxima Fundani gloria, Rufe, soli.

P. OVIDII NASONIS
 DE P O N T O,

LIBER III.

EPISTOLA I. *Uxori.*

Æ Quor Iäsonio pulsatum remige primum,
 Quæque nec hoste fero, nec nive terra
 cares,
 Ecquod erit tempus, quo vos ego Naso
 relinquam,
 In minus hostilem iussus abire locum?
 An mihi Barbariâ vivendum semper in istâ?
 Inque Tomitanâ condar oportet humo?
 Pace tua, si pax ulla est tibi, Pontica tellus,
 Finitimus rapido quam terit hostis equo;
 Pace tuâ dixisse velim; tu pessima duro
 Pars es in exilio, tu mala nostra gravas.
 Tu neque ver sentis cinctum florente coronâ:
 Tu neque messorum corpora nuda vides.
 Nec tibi pampineas autumnus porrigit uvas:
 Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.
 Tu glacie freta vineta tenes: & in æquore piscis
 Inclusus tectâ sæpe natavit aquâ.
 Nec tibi sunt fontes, laticis nisi pæne marini:
 Qui potus dubium sistat alatne sitim.
 Rara, neque hæc felix, in apertis eminent arvis
 Arbor; & in terrâ est altera forma maris.
 Non avis obloquitur: silvis nisi si qua remotis
 Æquoreas rauco gutture potat aquas.
 Tristia per vacuos horrent absinthia campos,
 Conveniensque suo messis amara loco.
 Adde metus, & quod murus pulsatur ab hoste;
 Tinctaque mortifera tabe sagitta madet.
 Quod procul hæc regio est, & ab omni devia cur-
 su:

Nec

Nec pede quo quisquam, nec rate tutus eat.
 Non igitur mirum, finem quærentibus horum
 Altera si nobis usque rogatur humus.
 Te magis est mirum non hoc evincere, conjux ;
 Inque meis lacrymas posse tenere malis.
 Quid facias, quæris ? quæras hoc scilicet ipsum ;
 Invenies , vere si reperire voles.
 Velle parum est : cupias, ut re potiarius, oportet ;
 Et faciat somnos hæc tibi cura breves.
 Velle reor multos. quis enim mihi tam sit iniquus,
 Optet ut exsilium pace carere meum ?
 Pectore te toto cunctisque incumbere nervis ,
 Et niti pro me nocte dieque decet.
 Utque juveni alii, tu debes vincere amicos ,
 Uxor ; & ad partes prima venire tuas.
 Magna tibi imposita est nostris persona libellis .
 Conjugis exemplum diceris esse bonæ.
 Hanc cave degeneres. ut sint præconia nostra -
 Vera vide ; Famæ quo tuearis opus.
 Ut nihil ipse querar ; tacito me Fama queretur .
 Qua: debet , fuerit ni tibi cura mei.
 Exposuit mea me populo Fortuna videndum ;
 Et plus notitiæ, quam fuit ante, dedit.
 Notior est factus Capaneus de fulminis ictu :
 Notus humo merulis Amphiaraiis equis.
 Si minas errasset, notus minus esset Ulysses ;
 Magna Philoctetæ vulnere fama suo est.
 Si locus est aliquis tanta inter nomina parvis ;
 Nos quoque conspicuos nostra ruina facit.
 Nec te nesciri patitur mea pagina ; qua non
 Inferias Coa Batide nomen habes.
 Quicquid ages igitur, scena spectabere magna :
 Et pia non parvis testibus uxor eris.
 Crede mihi ; quoties laudaris carmine nostro ,
 Qui legit has laudes, an mercare rogat.
 Utque favere reor plures virtutibus istis ,
 Sic tua non pauca carpere facta volenti
 Quare , tu præsta , ne livor dicere possit ;
 Hæc est pro miseri lenta salute viri.
 Cumque ego deficiam, nec possim ducere currum ;
 Fac tu sustineas debile solo jugum.
 Ad medicum spectro venis fugientibus æger :
 Ultimam pars animæ dum mihi restat, ades.

Quodque ego præstarem, si te magis ipse valerem,
 Id mihi, cum valeas fortius, ipsa refer.
 Exigit hoc socialis amor, fœdusque maritum:
 Moribus hoc, conjux, exigis ipsa tuis.
 Hoc domui debes, de qua censeris, ut illam
 Non magis officiis, quam probitate, colas.
 Cuncta licet facias; nisi sis laudabilis, uxor,
 Non poterit credi Marcia culta tibi.
 Nec sumus indigni; nec (si vis vera fateri)
 Debetur meritis gratia nulla meis.
 Redditur illa quidem grandi cum fœnore nobis,
 Nec te, si cupiat lædere, livor habet.
 Sed tamen hoc factis adjunge prioribus unum;
 Pro nostris ut sis ambitiosa malis.
 Ut minus infesta jaceam regione, labora:
 Clauda nec officii pars erit ulla tui.
 Magna peto, sed non tamen invidiosa roganti.
 Utque ea non teneas, tuta repulsa tua est.
 Nec mihi succense, toties si carmine nostro,
 Quod facis, ut facias, teque imitare, rogo.
 Fortibus alluevit tubicen prodesse; suoque
 Dux bene pugnantes incitat ore viros.
 Nora tua est probitas, testataque tempus in omnes:
 [Sit virtus etiam non probitate minor.]
 Non tibi Amazonia est pro me sumenda securis,
 Aut excisa levi pelta gerenda manu.
 Numen adorandum est; non ut mihi fiat amicum,
 Sed sit ut iratum, quam fuit ante, minus.
 Gratia si nulla est, lacrymæ tibi gratia fient.
 Hac potes, aut nulla, parte movere Deos.
 Quæ tibi ne desint, bene per mala nostra cavetur:
 Meque viro flendi copia dives adest.
 Utque meæ res sunt; omni (puto) tempore flebis.
 Has Fortuna tibi nostra ministrat opes.
 Si mea mors redimenda tua (quod abominor) esset:
 Admeti conjux, quam sequereris, erat.
 Æmula Penelopes fieres, si fraude pudica
 Instantes velles fallere nupta procos.
 Si comes extincti manes sequerero mariti,
 Esset dux facti Laodamia tui.
 Iphias ante oculos tibi erat ponenda, volenti
 Corpus in accensos mittere forte rogos.
 Næ opus est letho, nil Icarioride tela.

Cæsaris at conjux ore precanda tuo.

Quæ præstat virtute sua, ne prisca vetustas
Laude pudicitæ sæcula nostra premat.

Quæ Veneris formam, mores Junonis habendo,
Sola est cælesti digna reperta toro.

Quid trepidas, & adire times? non impia Progne,
Filiave Ætæ voce movenda tua est:

Nec nurus Ægypti, nec sæva Agamemnonis uxor;
Scyllaque, quæ Siculas inguine terret aquas:

Telegonive parens vertendis nata figuris;
Nexaque nodosæ angue Medusa comas.

Fœmina sed Princeps; in qua Fortuna videre
Se probat, & cæcæ crimina falsa tulit.

Qua nihil in terris, ad finem Solis ab ortu
Clarius, excepto Cæsare, mundus habet.

Eligito tempus captatum sæpe rogandi,
Hæreat adversa ne tua navis aqua.

[Non semper sacras reddunt oracula fortes:
Ipsaque non omni tempore fana patent.]

Cum status Urbis erit, qualem nunc auguror esse;
Et nullus populi contrahet ora dolor;

Cum domus Augusti, Capitoli more colenda,
Læta, quod est, & sit, plenaque pacis erit;

[Tum tibi Dî faciant adeundi copia fiat,
Profectura aliquid tum tua verba puta.]

Si quid aget majus, differ tua cœpta; caveque
Spem festinando præcipitare meam.

[Nec rursus jubeo, dum sit vacuissima quæras.]
Corporis ad curam vix vacat illa sui.

[Curia cum patribus fuerit stipata verendis;
Per rerum turbam tu quoque oportet eas.]

Cum tibi contigerit vultum Junonis adire,
Fac sis personæ, quam tueare, memor.

Nec factum defende meum: mala causa silenda est.
Nil nisi sollicitæ sint tua verba preces.

Tum lacrymis demenda mora est: submissaque terræ
Ad non mortales brachia tende pedes.

Tum pete nil aliud, sævo nisi ab hoste recedam:
Hostem Fortunam sit satis esse mihi.

Plura quidem subeunt: sed jam turbata timore
Hæc quoque vix poteris ore tremente loqui.

Suspignor hoc damno tibi non fore: sentiat illa
Te majestatem perjuruisse suam.

[Nec

[Nec tua si fletu scindentur verba, nocebit.

Interdum lacrymæ pondera vocis habent.]

Lux etiam cœptis facito bona talibus adsit :

Horaque conveniens, auspiciumque favens.

Sed prius imposito sanctis altaribus igni ,

Thura fer ad magnos vinaque pura Deos.

E quibus ante omnes Augustum numen adora ;

Progeniemque piam, participeinque tori.

Sint utinam mites solito tibi more ; tuasque

Non duris lacrymas vultibus aspiciant..

EPISTOLA II. *Cotta.*

Quam legis à nobis missam tibi, Cotta, salutem,

Missa sit ut vere, perveniatque, precor.

Namque meis sospes multum cruciatibus aufers ;

Utque sit è nobis pars bona salva, facis.

Cumque labent alii, jactataque vela relinquunt ;

Tu lacera remanes anchora sola rati.

Grata tua est igitur pietas, ignoscimus illis ,

Qui cum Fortunâ terga dedere fugæ.

Cum feriant unum, non unum fulmina terrent :

Junctaque percusso turba pavere solet.

Cumque dedit paries venturae signa ruinae ,

Sollicito vacuus fit locus ille metu.

Quis non è timidis ægri contagia vitat ?

Vicinum metuens ne trahat inde malum ?

Me quoque amicorum nimio terrore metuque ,

Non odio , quidam destituere mei.

Non illis pietas , non officiosa voluntas

Defuit : adversos extimere Deos.

Utque magis cauti possunt timidique videri ,

Sic appellari non meruere mali.

At meus excusat caros ita candor amicos ;

Utque habeant de me crimina nulla, facit.

Sint hac contenti veniâ , signentque licebit

Purgari factum me quoque teste suum.

Pars estis pauci potior , qui rebus in arctis

Ferre mihi nullam turpe putastis opem.

Tunc igitur meriti morietur gratia vestri ,

Cum cinis absunto corpore factus ero.

Fallar , & illa mea superabit tempora vitæ.

Si tamen à memori posteritate legar.

Corpora debentur meæ ex sanguia bustis :

Effugiunt struēctos nomen honorque rogos.
 Occidit & Theseus, & qui comitavit Oresten:
 Sed tamen in laudes vivit uterque suas.
 Vos etiam feri laudabunt sæpe nepotes;
 Claraque erit scriptis gloria vestra meis.
 Hic quoque Sauromatæ jam vos novère Getæque:
 Et tales animos barbara turba probat.
 Cumque ego de vestra nuper probitate referrem,
 (Nam didici Getice Sarmaticeque loqui)
 Forte senex quidam, cœtu cum staret in illo,
 Reddidit ad nostros talia verba sonos:
 Nos quoque amicitix nomen bene novimus, hospes,
 Quos procul à vobis frigidus Ister habet.
 Est locus in Scythia, (Tauros dixère priores)
 Qui Getica longe non ita distat humo.
 Hac ego sum terra (patrix nec pœnitet) ortus.
 Consortem Phœbi gens colit illa Deam.
 Tempia manent hodie vastis innixa columnis:
 Perque quater denos itur in illa gradus.
 Fama refert illic signum cæleste fuisse.
 Quoque minus dubites, stat basis orba Dea.
 Araque, quæ fuerat natura candida saxi,
 Decolor affuso tincta cruore rubet.
 Fœmina sacra facit tædæ non nota jugali:
 Quæ superat Scythicas nobilitate nurus.
 Sacrifici genus est, (sic instituère priores)
 Advena virgineo cæsus ut ense cadat.
 Regna Thoas habuit Mæotide clarus in ora:
 Nec fuit Euxinis notior alter aquis.
 Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras
 Nescio quam dicunt Iphigenian iter.
 Quam levibus ventis sub nube per æquora vectam
 Creditur his Phœbe deposuisse locis.
 Præfuerat templo multos ea rite per annos,
 Invita peragens tristitia sacra manu.
 Cum duo veliterâ juvenes venire carinâ;
 Presseruntque suo littora nostra pede.
 Par fuit his ætas, & amor: quorum alter Orestes,
 Alter erat Pylades. nomina fama tenet.
 Protinus immitem Triviæ ducuntur ad aram,
 Evincti geminas ad sua terga manus.
 Spargit aqua captos lustrali Graja sacerdos,
 Ambiat ut sulvas insula longa comas.

Dumque parat sacrum, dum velat tempora vittis ;
 Dum tardæ caussas invenit usque moræ ,
 Non ego crudelis , juvenes ignoscite, dixit ;
 Sacra suo facio barbariora loco.
 Ritus is est gentis. qua vos tamen urbe venitis ?
 Quove parum fausta puppe petistis iter ?
 Dixit : & , audito patriæ pia nomine virgo ,
 Consortes urbis comperit esse suæ.
 Alteruter votis , inquit, cadat hostia sacris ;
 Ad patrias sedes nuncius alter eæt.
 Ire jubet Pylades carum periturus Oresten.
 Hic negat : inque vicem pugnat uterque nrori.
 Exstitit hoc unum, quo non convenerit illis.
 Cætera par concors & sine lite fuit.
 Dum peragunt pulchri juvenes certamen amoris ;
 Ad fratrem scriptas exarat illa notas.
 Ad fratrem mandata dabat, cuique illa dabantur ,
 (Humanos casus aspice) frater erat.
 Nec mora ; de templo rapiunt simulacra Dianæ :
 Clamque per immensas puppe feruntur aquas.
 Mirus amor juvenum, quamvis abière tot anni ,
 In Scythia magnum nunc quoque nomen habet.
 Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo :
 Laudarunt omnes facta piamque fidem.
 Scilicet hac etiam (qua nulla ferocior) ora
 Nomen amicitæ barbara corda movet.
 Quid facere Ausonia geniti debetis in Urbe ,
 Cum tangant diros talia facta Getas ?
 Adde, quod est animus semper tibi mitis ; & altæ
 Indicium mores nobilitatis habet ;
 Quos Volesus patrii cognoscat nominis auctor ;
 Quos Numa maternus non neget esse suos :
 Adjectique probent genitiva ad nomina Cottæ ,
 Si tu non esses , interitura domus.
 Digne vir hac serie, lapsu succurrere amico
 Conveniens istis moribus esse puta.

E P I S T O L A III. *Fabio Maximo.*

SI vacat exiguum profugo dare tempus amico ,
SO sidus Fabiæ Maxime gentis, ades :
 Dum tibi quæ vidi referam ; seu corporis umbra ,
 Seu veri species , seu fuit ille sopor.
 Nox erat : & bifores intrabat Luna fenestras ,
R r r 2
Mense

Mense fere medio quanta nitere solet.
 Publica me requies curarum somnus habebat.
 Fusaque erant toto languida membra toro:
 Cum subito pennis agitatus inhorruit aër;
 Et gemuit parva mota fenestra sono.
 Territus in cubitum relevo mea membra sinistram:
 Pulsus & è trepido pectore somnus abit.
 Stabat Amor vultu, non quo prius esse solebat,
 Fulcra tenens lævâ tristis acerna manu.
 Nec torquem collo, nec habens crinale capillis;
 Nec bene dispositas comas, ut ante, comas.
 Horrida pendebant molles super ora capilli;
 Et visa est oculis humida penna meis.
 Qualis in aëriæ tergo solet esse columbæ,
 Tractantum multæ quam tetigère manus.
 Hunc, simul agnovi, (neque enim mihi notior alter)
 Talibus affata est libera lingua sonis:
 Q puer, exsilio decepto caussa magistro,
 Quem fuit utilius non docuisse mihi;
 Huc quoque venisti, pax est ubi tempore nullo,
 Et coit adstrictis barbarus Ister aquis?
 Quæ tibi caussa viæ? nisi uti mala nostra videres?
 Quæ sunt, si nescis, invidiosa tibi.
 Tu mihi dictasti juvenilia carmina primus:
 Apposui senis te duce quinque pedes.
 Nec me Mæonio consurgere carmine, nec me
 Dicere magnorum passus es acta ducum.
 Forsitan exiguas, aliquas tamen, arcus & ignis
 Ingenii vires comminuère mei.
 Namque ego dum canto tua regna, tuæque parentis,
 In nullum mea mens grande vacavit opus.
 Nec satis id fuerat; stultus quoque carmina feci,
 Artibus ut posses non rudis esse meis.
 Pro quibus exsiliu miseru mihi reddita merces:
 Id quoque in extremis, & sine pace, locis.
 At non Chionides Eumolpus in Orphea talis;
 In Phryga nec Satyrum talis Olympus erat.
 Præmia nec Chiron ab Achilli talia cepit,
 Pythagoræque ferunt non nocuisse Numam.
 Nomina neu referam longum collecta per ævum,
 Discipulo perii solus ab ipse meo.
 Dum damus arma tibi, dum te, lascive, docemus;
 Hæc te discipulo dona magister habet.

Scis tamen ; ut liquido juratus dicere possis ,
 Non me legitimos sollicitasse toros.
 Scripsimus hæc istis, quarum nec vitta pudicos
 Contingit crines, nec stola longa pedes.
 Dic, precor, ecquando didicisti fallere nuptas ;
 Et facere incertum per mea jussa genus ?
 An sit ab his omnis rigide subnota libellis ,
 Quam lex furtivos arcet habere viros ?
 Quid tamen hoc prodest, vetiti si lege severâ
 Credor adulterii composuisse notas ?
 At tu sic habeas ferientes cuncta sagittas ;
 Sic nunquam rapido lampades igne vacent ;
 Sic regat imperium, terrasque coërceat omnes
 Cæsar , ab Æncâ qui tibi fratre nepos ;
 Effice, sit nobis non implacabilis ira ;
 Meque loco plecti commodiore velit.
 Hæc ego visus eram puero dixisse volucris.
 Hos visus nobis ille dedisse sonos.
 Per mea tela faces, & per mea tela sagittas ,
 Per matrem juro, Cæsareumque caput ;
 Nil, nisi concessum, nos te didicisse magistro ;
 Artibus & nullum crimen inesse tuis.
 Utque hoc, sic utinam defendere cætera posses !
 Scis aliud , quod te læserit , esse magis.
 Quicquid id est (neque enim debet dolor ille referri)
 Non potes à culpâ dicere abesse tuâ. (ti)
 Tu licet erroris sub imagine crimen obumbres ;
 Non gravior merito vindicis ira fuit.
 Ut tamen aspicerem, consolarerque jacentem ,
 Lapsa per immensas est mihi penna vias.
 Hæc loca tum primum vidi, cum matre rogante
 Phasias est telis fixa puella meis.
 Quæ nunc cur iterum post sæcula longa revisam,
 Tu facis , ô castris miles amice meis.
 Pone metus igitur ; mitescet Cæsaris ira :
 Et veniet votis mollior hora tuis. (stat :
 Neve moram timeas , tempus, quod quærimus, in-
 Cunctaque lætitiæ plena triumphus habet.
 Dum domus, & nati, dum mater Livia gaudet :
 Dum gaudes Patriæ magne Ducisque Pater :
 Dum tibi gratatur populus, totamque per Urbem
 Omnis odoratis ignibus ara calet :
 Dum faciles aditus præbet venerabile templum ;

Sperandum nostras posse valere preces.
 Dixit ; & aut ille est tenues dilapsus in auras ,
 Cœperunt sensus aut vigilare mei.
 Si dubitem, quin his faveas ô, Maxime, dictis ,
 Memnonia cygnos esse colore putem.
 Sed neque mutatur nigra pice lacteus humor :
 Nec, quod erat candens, fit terebinthus, cbur.
 Conveniens animo genus est tibi : nobile namque
 Pectus & Herculeæ simplicitatis habes.
 Livor iners vitium mores non exit in istos ;
 Utque latens ima vipera serpit humo.
 Mens tua sublinis supra genus eminent ipsum :
 Grandius ingenio nec tibi nomen inest.
 Ergo alii noceant miseris, optentque timeri :
 Tinctaque mordaci spicula felle gerant.
 At tua supplicibus domus est assueta juvandis :
 In quorum numero me precor esse velis.

E P I S T O L A I V. *Rufino.*

HÆc tibi non vanam portantia verba salutem,
 Naso Tomitana mittit ab urbe tuus ;
 Utque suo faveas mandat, Rufine, Triumpho ;
 In vestras venit si tamen ille manus.
 Est opus exiguum, vastisque paratibus impar.
 Quale tamen cunque est, ut tueare rogo.
 Firma valent per se, nullumque Machaona quærunt ;
 Ad medicam dubius confugit æger opem.
 Non opus est magnis placido lectore poëtis :
 Quamlibet invitum difficilemque tenent.
 Nos, quibus ingenium longi minuere labores,
 Aut etiam nullum forsitan ante fuit,
 Viribus infirmi, vestro candore valemus.
 Quem mihi si demas, omnia rapta putem.
 Cunctaque cum mea sint propensio nixa favore,
 Præcipuum veniæ jus habet ille liber.
 Spectatum vates alii scripsere triumphum.
 Est aliquid memori visa notare manu.
 Nos ea vix avidam vulgo captata per aurem
 Scripsimus : atque oculi fama fuisse mei.
 Scilicet affectus similes, aut impetus idem,
 Rebus ab auditis conspicuisque venit ?
 Nec nitor argenti, quem vos vidistis, & auri,
 Quod mihi defuerit, purpuraque illa, queror.

Sed

Sed loca, sed gentes formatae mille figuris
 Nutrissent carmen, præliaque ipsa, meum.
 Et Regum vultus, certissima pignora mentis,
 Juvissent aliqua forsitan illud opus.
 Plausibus ex ipsis populi lætoque favore
 Ingenium quodvis incaluisse potest.
 Tamque ego sum sissem tali clangore vigorem,
 Quam rudis audita miles ad arma tuba.
 Pectora sint nobis nivibus glacieque licebit,
 Atque hoc, quem patior, frigidiora loco:
 Illa Ducis facies in curru stantis eburno
 Excuteret frigus sensibus omne meis.
 His ego defectus, dubiisque auctoribus usus,
 Ad vestri venio jure favoris opem.
 Nec mihi nota ducum, nec sunt mihi nota locorum
 Nomina: materiam vix habuere manus.
 Pars quota de tantis rebus, quam fama referre,
 Aut aliquis nobis scribere posset, erat?
 Quo magis, ô lector, debes ignoscere, si quid
 Erratum est illic, præteritumve mihi.
 Adde, quod assiduam domini meditata querelam
 Ad lætum carmen vix mea versa lyra est.
 Vix bona post tanto quærenti verba subibant:
 Et gaudere aliquid, res mihi visa nova est.
 Utque reformidant insuetum lumina Solem,
 Sic ad lætitiâ mens mea segnîs erat.
 Est quoque cunctatum novitas carissima rerum:
 Gratiaque officio, quod mora tardat, abest.
 Cætera certatim de magno scripta triumpho
 Jam pridem populi suspicor ore legi.
 Illa bibit sitiens, lector mea pocula plenus:
 Illa recens pota est, nostra tepescit aqua.
 Non ego cessavi, nec fecit inertia seruin:
 Ultima me vasti sustinet ora freti.
 Dum venit huc rumor, properataque carmina fiunt,
 Factaque eunt ad vos, annus abisse potest.
 Nec minimum refert, intacta rosaria primus,
 An sera carpas pæne relicta manu.
 Quid mirum, lectis exhausto floribus horto,
 Si Duce non facta est digna corona suo?
 Deprecor, hæc vatum contra sua carmina ne quis
 Dicta putet. pro se Musa locuta mea est.
 Sunt mihi vobiscum communia sacra, poetæ;

In vestro miseris si licet esse choro.

Magnaue pars animæ necum vixistis, amici;

Hac ego vos absens nunc quoque parte colo.

Sint igitur vestro mea commendanda favori

Carmina, non possum pro quibus ipse loqui.

Scripta placent à morte fere : quia lædere vivos

Livor, & injusto carpere dente solet.

Si genus est mortis male vivere ; terra moratur :

Et desunt fatis sola sepulcra meis.

Denique opus nostræ culpetur ut undique curæ,

Officium nemo qui reprehendat erit.

Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas :

Hac ego contentos auguror esse Deos.

Hæc facit, ut veniat pauper quoque gratus ad aras ;

Et placeat cæso non minus agna bove.

Res quoque tanta fuit, quantæ subsistere summo

Æneïdos vati grande fuisset onus.

Ferre etiam molles elegi tam vasta triumphi

Pondera disparibus non potuere rotis.

Quo pede nunc utar, dubia est sententia nobis.

Alter enim de te, Rhene, triumphus adest.

Irrita verorum non sunt præfagia vatum.

Danda Jovi laurus, dum prior illa viret.

Nec mea verba legis, qui sum submotus ad Istrum,

Non bene pacatis flumina pota Getis :

Ista Dei vox est : Deus est in pectore nostro.

Hæc duce prædico vaticinorque Deo.

Quid cessas currum pompamque parare triumphis,

Livia ? jam nullas dant tibi bella moras.

Perfida damnatas Germania projicit hastas.

Jam pondus dicēs omen habere meum.

Crede, brevique fides aderit ; geminabit honorem

Filius, & junctis, ut prius, ibit equis.

Prome, quod injicias humeris victoribus, ostrum.

Ipsa potest solitum nosse corona caput.

Scuta, sed & galeæ gemmis radientur & auro,

Stentque super vinctos trunca tropæa viros.

Oppida turritis cingantur eburnea muris :

Fictaque res vero more putetur agi.

Squallidus immisos fracta sub arundine crines

Rhenus, & infectas sanguine portet aquas.

Barbara jam capti poscunt insignia Reges,

Textaque fortunâ divitiora suâ.

Et

Et quæ præterea virtus invicta tuorum
 Sæpe parata tibi, sæpe paranda facit.
 Di quorum monitu sumus eventura locuti,
 Verba (precor) celeri nostra probate fide.

EPISTOLA V. *Maximo Cottæ.*

Quam legis, unde tibi mittatur epistola, quæris?
 Hinc, ubi cæruleis jungitur Ister aquis.
 Ut regio dicta est, succurrere debet & auctor,
 Læsus ab ingenio Nâso poëta suo.
 Qui tibi, quam mallet præsens adferre salutem,
 Mittit ab hirsutis, Maxime Cotta, Getis.
 Legimus, ô juvenis, patrii non degener oris,
 Dicta tibi pleno verba diserta foro.
 Quæ, quanquam linguâ mihi sunt properante per
 horas
 Lecta satis multas, pauca fuisse queror.
 Plura sed hæc feci relegendo sæpe; nec unquam
 Non mihi, quam primò, grata fuere magis.
 Cumque nihil toties lecta è dulcedine perdant,
 Viribus illa suis, non novitate, placent.
 Felices, quibus hæc ipso cognoscere in actu,
 Et tam facundo contigit ore frui!
 Nam quanquam sapor est allatâ dulcis in undâ,
 Gratus ex ipso fonte bibuntur aquæ.
 Et magis adducto pomum decerpere ramo,
 Quam de cælata sumere lance juvat.
 At nisi peccassem, nisi me mea Musa fugasset,
 Quod legi, tua vox exhibuisset opus.
 Utque fui solitus, sedissem forsitan unus
 De centum iudex in tua verba viris.
 Major & implestet præcordia nostra voluptas,
 Cum traherer dictis annueremque tuis.
 Quem quoniam fatum, vobis patriâque relictis,
 Inter inhumanos maluit esse Getas:
 Quod licet, ut videar tecum magis esse, legendo,
 Sæpe, precor, studii pignora mitte tui:
 Exemploque meo, nisi dedignaris id ipsum,
 Utere: quod nobis rectius ipse dares.
 Namq; ego, qui perii jam pridem, Maxime, vobis,
 Ingenio nitor non peruisse meo.
 Redde vicem: nec rara tui monumenta laboris
 Accipiant nostræ grata futura manus.

Dic tamen, ô juvenis studiorum plene meorum ;
 Ecquid ab his ipsis admonere mei ?
 Ecquibus et recitas factum modo carmen amicis ,
 Aut, quod sæpe soles, exigis ut recitent ,
 Interdum queritur tua mens, oblita quid absit ?
 (Nescio quid certe sentit abesse sui.)
 Urque loqui de me multum præsentem solebas ,
 Nunc quoque Nasonis nomen in ore tuo est ?
 Ipse quidem Getico peream violatus ab arcu ,
 (Et sit perjuri quam prope pœna vides).
 Te nisi momentis video pæne omnibus absens.
 Gratia Dis, menti quolibet ire licet.
 Hac ubi perveni, nulli cernendus, in Urbem ,
 Sæpe loquor tecum ; sæpe loquente fruor. (que
 Tum, mihi difficile est, quam sit bene, dicere; quam-
 Candida judiciis illa sit hora meis.
 Tum me (si qua fides) cælesti sede receptum
 Cum fortunatis suspicor esse Deis.
 Rursus, ut huc redii, cælum Superosque relinquo.
 A Styge nec longè Pontica distat humus.
 Unde ego si fato nitôr prohibente reverti ;
 Spem sine profectu, Maxime, tolle mihi.

E P I S T O L A V I. *Amicorum cuidam.*

NAso suo, nomen posuit cui pæne, sodali
 Mittit ab Euxinis hoc breve carmen aquis.
 At, si cauta parum scripsisset dextra, quis esses ,
 Forsitan officio parta querela foret.
 Cur tamen, hoc aliis tutum credentibus, unus ,
 Appellent ne te carmina nostra, rogas ?
 Quanta sit in mediâ clementia Cæsaris irâ ,
 Ex me, si nescis, certior esse potes.
 Huic ego, quam patior, nil possem demere pœnar ,
 Si iudex meriti cogerer esse mei.
 Non vetat ille sui quenquam meminisse sodalis :
 Nec prohibet tibi me scribere, teque mihi.
 Nec scelus admittas, si consoleris amicum :
 Mollibus & verbis aspera fata leves.
 Cur, dum tuta times, facis ut reverentia talis
 Fiat in Augustos invidiosa Deos ?
 Fulminis afflatus interdum vivere telis
 Vidimus, & refici non prohibente Jove.
 Nec, quia Neptunus navem lacerarat Ulyssis ,
 Leu-

Leucothœe nanti ferre negavit opem.
 Crede mihi, miseris cœlestia numina parcunt :
 Nec semper læsos & sine fine premunt.
 Principe nec nostro Deus est moderatior ullus.
 Justitia vires temperat ille suas.
 Nuper eam Cæsar facto de marmore templo,
 Jam pridem posuit mentis in æde suæ.
 Jupiter in multos temeraria fulmina torquet,
 Qui pœnam culpa non meruere pari.
 Obruerit sævis cum tot Deus æquoris undis,
 Ex illis mergi pars quota digna fuit?
 Cum percant acie fortissima quæque, vel ipso
 Judice, dilectus Martis iniquus erit.
 At, si forte velis in nos inquirere, nemo est
 Qui se, quod patitur, commeruiffe neget.
 Adde, quod extinctos vel aqua, vel Marte, vel igni,
 Nulla potest iterum restituiffe dies.
 Restituit multos, aut pœnæ parte levavit
 Cæsar ; & in multis me velit esse precor.
 An tu, cum tali populus sub Principe simus,
 Alloquio profugi credis inesse metum?
 Forsitan hæc domino Busiride jure timeres,
 Aut solito clausos urere in arce viros.
 Desine mitem animum vano infamare timore.
 Sæva quid in placidis saxa vereris aquis?
 Ipse ego, quod primò scripsi sine nomine vobis,
 Vix excusari posse mihi videor.
 Sed pavor attonito rationis ademerat usum:
 Cesserat omne novis consiliumque malis.
 Fortunamque meam metuens, non vindicis iram,
 Terrebar titulo nominis ipse mei.
 Hactenus admonitus memori concede poëtæ,
 Ponat ut in chartis nomina cara suis.
 Turpe erit ambobus, longo mihi proximus usu
 Si nulla libri parte legare mei.
 Ne tamen iste metus somnos tibi rumpere possit,
 Non ultra, quam vis, officiosus ero.
 Teque tegam, qui sis : nisi cum permissis ipse.
 Cogetur nemo munus habere meum.
 Tu modo, quem poteras vel aperte tutus amare,
 Si res est anceps ista, latentè ama.

E P I S T O L A VII. *Amicis.*

Verba mihi defunt eadem tam sæpe roganti,
 Jamque pudet vanas sine carere preces.
 Tædia consimili fieri de carmine vobis,
 Quidque petam, cunctos edidicisse reor.
 Nostraque; quid portet jam nostis epistola, quamvis
 Charta sit à vinculis non labefacta suis.
 Ergo mutetur nostri sententia scripti,
 Ne toties contra, quam rapit annis, eam.
 Quod bene de vobis speravi, ignoscite, amici:
 Talia peccandi jam mihi finis erit.
 Nec gravis uxori dicar: quæ scilicet in me
 Quam proba, tam timida est, experiensque parum.
 Hæc quoque, Naso, feres: etenim pejora tulisti.
 Jam tibi sentiri sarcina nulla potest.
 Ductus ab armento taurus detrectat aratrum:
 Subtrahit & duro colla novella iugo.
 Nos, quibus assuevit fatum crudeliter uti,
 Ad mala jam pridem non sumus ulla rudes.
 Venimus in Geticos fines; moriamur in illis:
 Parcaque ad extremum, qua mea cœpit, eat.
 Spem juvet amplecti; quæ non juvat irrita semper;
 Et fieri cupias si qua, futura putes.
 Proximus huic gradus est; bene desperare salutem,
 Seque semel verâ scire perisse fide.
 Curando fieri quædam majora videmus
 Vulnera, quæ melius non tetigisse fuit.
 Mitius ille perit, subitâ qui mergitur undâ;
 Quam sua qui tumidis brachia lassat aquis.
 Cur ego concepi Scythicis me posse carere
 Finibus, & terrâ prosperiore frui?
 Cur aliquid de me speravi lenius unquam?
 An Fortuna mihi sic mea nota fuit?
 Torqueor en gravius; repetitaque forma locorum
 Exsilium renovat triste, recensque facit.
 Est tamen utilius; studium cessasse meorum:
 Quam, quas admôrint, non valuisse preces.
 Magna quidem res est, quam non audetis, amici:
 Sed si quis peteret, qui dare vellet, erat.
 Dummodo non vobis hoc Cæsaris ira negarit;
 Fortiter Euxinis immoremur aquis.

E P I S T O L A V I I I. *Maxime.*

QUæ tibi quærebam memorem testantia curam.
 Dona Tomitanus mittere posset ager.
 Dignus es argento, fulvo quoque dignior auro :
 Sed te, cum donas, ista juvare solent.
 Nec tamen hæc loca sunt ullo pretiosa metallo.
 Hostis ab agricolâ vix finit illa fodi.
 Purpura sæpe tuos fulgens prætexit amictus :
 Sed non Sarmatico tingitur illa mari.
 Vellera dura ferunt pecudes, & Palladis uti :
 Arte Tomitanæ non didicere nurus.
 Fœmina pro lanâ Cerealia munera frangit ;
 Suppositoque gravem vertice portat aquam.
 Non hic pampineis amicitur vitibus ulmus :
 Nulla premunt ramos pondere poma suo.
 Tristia deformes pariunt absinthia campi ,
 Terraque de fructu quam sit amara docet,
 Nil igitur totâ Ponti regione sinistri ,
 Quod mea sedulitas mittere posset, erat.
 Clausa tamen nisi Scythicâ tibi tela pharetrâ :
 Hoste precor fiant illa cruenta tuo.
 Hos habet hæc calamos, hos hæc habet ora libellos.
 Hæc viget in nostris, Maxime, Musa locis.
 Quæ quanquam misisse pudet, quia parva videntur ;
 Tu tamen hæc, quæso, consule missâ boui.

E P I S T O L A I X. *Bruto.*

QUOD sit in his eadem sententia, Brute, libellis
 Carmina nescio quem carpere nostra refers ;
 Nil nisi me terrâ, fruar ut propiore rogare ;
 Et, quàm sim denso cinctus ab hoste, queri.
 O quàm de multis vitium reprehenditur unum !
 Hoc peccat solum si mea Musa, bene est.
 Ipse ego librorum, video delicta meorum ;
 Cum sua plus justo carmina quisque probet.
 Auctor opus laudat. sic forsitan Agrius olim
 Therpsiten facie dixerit esse bonâ.
 Judicium tamen hinc nostrum non decipit error ;
 Nec quicquid genui, protinus illud amo.
 Cur igitur, si me videam delinquere, peccem ;
 Et patiar scripto crimen inesse, rogas ?
 Non eadem ratio est, sentire & demere morbos.

Sensus inest cunctis; tollitur arte malum.
 Sæpe aliquod cupiens verbum mutare, relinquo;
 Judicium vires destituntque meum.
 Sæpe piget (quid enim dubitem tibi vera fateri?)
 Corrigit, & longi ferre laboris onus.
 Scribentem juvat ipse favor, minuitque laborem;
 Cumque suo crescens pectore fervet opus.
 Corrigit at res est tanto magis ardua, quanto
 Magnus Aristarcho major Homerus erat.
 Sic animum lento curarum frigore lædit,
 Ut cupidi cursor fræna retentat equi.
 Atque ita Di mites minuant mihi Cæsaris iram,
 Ossaque pacata nostra tegantur humo;
 Ut mihi conanti nonnunquam intendere curas,
 Fortunæ species obstat acerba meæ.
 Vixque mihi videor, faciam quod carmina, fanus;
 Inque feris curem corrigere illa Getis.
 Nil tamen è scriptis magis excusabile nostris,
 Quam sensus cunctis pæne quod unus inest.
 Læta ferè lætus cecini, cano tristia tristis.
 Conveniens operi tempus utrumque suo est.
 Quid, nisi de vitio scribam regionis amaræ?
 Utque solo moriar commodiore, precer?
 Cum toties eadem dicam, vix audior ulli:
 Verbaque profectu dissimulata carent.
 Et tamen hæc eadem cum sint, non scribimus isdem;
 Unaque per plures vox mea tentat opem.
 An, ne bis sensum lector reperiret eundem,
 Unus amicorum, Brute, rogandus erat?
 Non fuit hoc tanti; confesso ignoscite, docti.
 Vilior est operis fama salute meâ.
 Denique materię, quam quis sibi finxerit ipse,
 Arbitrio variat multa poeta suo.
 Musa mea est index nimium quoque vera malorum;
 Atque incorruptæ pondera testis habet.
 Nec liber ut fieret, sed uti sua cuique daretur
 Littera, propositum curaque nostra fuit.
 Postmodo collectas, utcunque sine ordine, junxi:
 Hoc opus electum ne mihi forte putes.
 Da veniam scriptis, quorum non gloria nobis
 Causa, sed utilitas officiumque, fuit.

P. OVIDII NASONIS
 DE P O N T O
 LIBER IV.

EPISTOLA, I. *Sexto Pompeio.*

Accipe, Pompei, deductum carmen ab illo,
 Debitor est vitæ qui tibi, Sexte, suæ.
 Qui seu non prohibes à me tua nomina
 poni,

Accedet meritis hæc quoque summa tuis.
 Sive trahis vultus; equidem peccasse fatebor.
 Delicti tamen est causa probanda mei.
 Non potuit mea mens, quin esset grata, teneri.
 Sit precor officio non gravis ira pio.
 O quoties ego sum libris mihi visus in istis
 Impius, in nullo quod legerere loco!
 O quoties, alii vellem cum scribere, nomen
 Rettulit in ceras inscia dextra tuum!
 Ipse mihi placuit mendis in talibus error;
 Et vix invita facta litura manu est.
 Viderit ad summum, dixi. licet ipse queratur;
 Ah pudet offensam non meruisse prius!
 Da mihi, si quid ea est, hebetantem pectora Le-
 then;

Oblitus potero non tamen esse tui.
 Idque sinas oro; nec fastidita repellas
 Verba: nec officio crimen inesse putes.
 Et levis hæc meritis referatur gratia tantis.
 Sin minus; invito te quoque gratus ero.
 Nunquam pigra fuit nostris tua gratia rebus:
 Nec mihi munificas arca negavit opes.
 Nunc quoque nil subitis clementia territa fatis
 Auxilium vitæ fertque feretque meæ.
 Unde, roges forsan, fiducia tanta futuri
 Sit mihi. quod fecit quisque tuetur opus.
 Ut Venus artificis labor est & gloria Coi,
 Æquoreo madidas quæ premit imbre comas:
 Arcis ut Aëtææ vel eburna vel ænea cuflos
 Bellica Phidiaca stat Dea facta manu;
 Vendicat ut Calamis laudem, quos fecit, equorum;
 Ut similis veræ vacca Myronis opus;

Sic

Sic ego pars rerum non ultima, Sexte, tuarum ;
Tutelæque feror munus opusque tuæ.

E P I S T O L A I I. *Severo.*

Q Uod legis, ô Vates magnorum maxime Regum,
Venit ab intonsis usque, Severe, Getis.
Cujus adhuc nomen nostros tacuisse libellos,
Si modo permittis dicere vera, pudet.
Orba tamen numeris cessavit epistola nunquam
Ire per alternas officiosa vices.
Carmina sola tibi memorem testantia curam
Non data sunt. quid enim, quæ facis ipso, darem?
Quis mel Aristæo, quis Baccho vina Falerno,
Triptolemo fruges, poma det Alcinoo?
Fertile pectus habes, interque Helicônâ colentes
Uberius nulli provenit ista seges.
Mittere carmen ad hunc, frondes erat addere silvis.
Hæc mihi cunctandi causa, Severe, fuit.
Nec tamen ingenium nobis respondet, ut ante:
Sed siccum sterili vomere littus aro.
Scilicet ut limus venas excæcat in undis,
Læsaque suppresso fonte resistit aqua;
Pectora sic mea sunt limo vitata malorum:
Et carmen venâ pauperiore fuit.
Si quis in hac ipsam terrâ posuisset Homerum;
Esset, crede mihi, factus & ille Getes.
Da veniam sasso; studiis quoque fræna renisi:
Ducitur & digitis littera rara meis.
Impetus ille sacer, qui vatum pectora nutrit,
Qui prius in nobis esse solebat, abest.
Vix venit ad partes, vix sumtæ Musa tabellæ
Imponit pigras pæne coacta manus.
Parvaque, ne dicam scribendi nulla voluptas.
Est mihi: nec numeris neçtere verba juvat.
Sive quod hinc fructus adeò non cepimus ullos,
Principium nostri res sit ut ista mali:
Sive quod in tenebris numerosos ponere gressus,
Quodque legas nulli, scribere carmen, idem est.
Excitat auditor studium; laudataque virtus
Crescit; & immensum gloria calcar habet.
Hic mea cui recitem, nisi flavis scripta Corallis,
Quasque alias gentes barbarus Ister habet?
Sed quid solus agam? quaque infelicia perdam

Otia materiâ , surripiamque diem ?
 Nam quia nec vinum, nec me tenet alea fallax ,
 Per quæ clam tacitum tempus abire solet ;
 Nec me, quod cuperem, si per fera bella liceret,
 Oblectat cultu terra novata suo :
 Quid, nisi Piærides solatia frigida, restat ,
 Non bene de nobis quæ meruere Deæ ?
 At tu, cui bibitur felicius Aënius fons ,
 Utiliter studium quod tibi cedit, ama.
 Sacraque Musarum meritò cole: quodque legamus,
 Huc aliquod curæ mitte recentis opus.

E P I S T O L A I I I. *Amice instabili.*

C O Nquerar, an taceam? ponam sine nomine cri-
 men?
 An notum, qui sis, omnibus esse velim?
 Nomine non utar, ne commendere querelâ ;
 Quæraturnque tibi carmine fama meo.
 Dum mea puppis erat validâ fundata carinâ ,
 Qui mecum velles currere, primus eras.
 Nunc, quia contraxit vultum Fortuna, recedis ;
 Auxilio postquam scis opus esse tuo.
 Dissimulas etiam, nec me vis nosse videri :
 Quique sit, audito nomine, Naso, rogas.
 Ille ego sum, quanquam non vis audire, vetustâ :
 Pæne puer puero junctus amicitia.
 Ille ego, qui primus tua seria nosse solebam ,
 Qui tibi jucundis primus adesse jocis.
 Ille ego convictor, densoque domesticus usu :
 Ille ego judiciis unica Musa tuis.
 Idem ego sum, qui nunc an vivam, perfide, nescis :
 Cura tibi de quo quærere nulla fuit.
 Sive sui nunquam carus, simulasse fateris :
 Seu non fingebas, inveniêre levis.
 Eia age dic aliquam, quæ te mutaverit, iram :
 Nam nisi justa tua est, justa querela mea est :
 Quæ te consimilem res nunc vetat esse priori ?
 An crimen, cœpi quod miser esse, vocas ?
 Si mihi rebus opem nullam fractisque ferebas ;
 Venisset verbis charta notata tribus.
 Vix equidem credo, sed & insultare jacenti
 Te mihi, nec verbis parcere, fama refert.
 Quid facis, ah demens? cur si Fortuna recedat,

Naufragio lacrymas eripis ipse tuo?
 Hæc Dea non stabili quam sit levis orbe fatetur,
 Quem summum dubio sub pede semper habet.
 Quolibet est folio, quavis incertior aura.
 Par illi levitas, improbe, sola tua est.
 Omnia sunt hominum tenui pendentia filo:
 Et subito casu, quæ valuere, ruunt.
 Divitis audita est cui non opulencia Cræsi?
 Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.
 Ille Syracosia modo formidatus in urbe,
 Vix humili duram reppulit arte famem.
 Quid fuerat Magno majus? tamen ille rogavit
 Submissa fugiens voce clientis open.
 [Cuique viro totus terrarum paruit orbis,
 Indigus effectus omnibus ipse magis.]
 Ille Jugurthino clarus Cimbrique triumpho,
 Quo victrix toties Consule Roma fuit;
 In cœno latuit Marius cannaque palustri:
 Pertulit & tanto multa pudenda viro.
 Ludit in humanis divina potentia rebus;
 Et certam præsens vix habet hora fidem.
 Littus ad Euxinum, si quis mihi diceret, ibis,
 Et metues arcu ne feriare Getæ;
 I, bibe, dixissem, purgantes pectora succos:
 Quicquid & in totâ nascitur Anticyrâ.
 Sum tamen hæc passus: nec si mortalia possem,
 Et summi poteram tela cavere Dei.
 Tu quoque fac timeas; & quæ tibi læta videntur
 Dum loqueris, fieri tristia posse puta.

E P I S T O L A I V. *Sexto Pompeio.*

Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,
 Non intermissis ut fluat imber aquis.
 Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
 Mistra ferè duris utilis herba rubis.
 Nil adeo Fortuna gravis miserabile fecit,
 Ut minuant nulla gaudia parte malum.
 Ecce domo, patriaque carens, oculisque meorum,
 Naufragus in Getici littoris actus aquas;
 Quâ tamen inveni vultum diffundere caussâ.
 Possem, Fortunæ nec meminisse meæ.
 Nam mihi cum fulva tristis spatiarer arena,
 Visa est à tergo penna dedisse sonum.

Respicio : nec corpus erat, quod cernere possem ;

Verba tamen sunt hæc aure recepta mea ;

En ego lætarum venio tibi nuncia rerum ;

Fama per immensas aëre lapsa vias.

Consule Pompeio, quo non tibi carior alter ;

Candidus & felix proximus annus erit.

Dixit : &, ut læto Pontium rumore replevit ;

Ad gentes alias hinc Dea vertit iter.

At mihi, dilapsis inter nova gaudia curis ;

Excidit asperitas hujus iniqua loci.

Ergo ubi, Jane biceps, longum reseraveris annum ;

Pulsus & à sacro mense December erit ;

Purpura Pompeium summi velabit honoris :

Ne titulis quicquam debeat ille suis.

Cernere jam videor rumpi penetrata turba ;

Et populum lædi deficiente loco.

Templaque Tarpeie primùm tibi sedis adiri ;

Et fieri faciles in tua vota Deos.

Colla boves niveos certa præbere securi ;

Quos aluit campis herba Falisca suis.

Cumque Deos omnes, tum quos impensius æquos

Esse tibi cupias, cum Jove Cæsar erit.

Curia te excipiet, Patresque è more vocati.

Intendent aures ad tua verba suas.

Hos ubi faciendo tua vox hilaraverit ore :

Utque solet, tulerit prospera verba dies ;

Egeris & meritas Superis cum Cæsare grates :

Qui causam, facias cur ita sæpe, dabit :

Inde domum repetès toto comitante Senatu ;

Officium populi vix capiente domo.

Me miserum, turbà quod non ego cernor in illa :

Nec poterunt istis lumina nostra frui !

Quamlibet absentem, qua possum, mente videbor :

Aspiciet vultus Consulis illa sul.

Di faciant, aliquo subeat tibi tempore nostrum ;

Non enim ; &, Heu, dicas, quid miser ille facit ?

Hæc tua pertulerit si quis mihi verba, fatebor.

Protinus exsiliùm mollius esse meum.

E P I S T O L A V . *Eidem jam Consuli.*

ITe, leves elegi, doctas ad Consulis aures ;

Verbaque honorato ferte legenda viro.

Longa via est ; nec vos pedibus proceditis æquas :

Teſtaque brumali ſub nive terra latet. (mon,
 Cum gelidam Thracen, & opertum nubibus Hæ-
 Et maris Iōnii tranſieritis aquas ;
 Luce minus decimâ dominam venietis in Urbem ,
 Ut feſtinatum non faciatis iter.
 Protinus inde domus vobis Pompeia petatur.
 Non eſt Auguſto junctior ulla Foro.
 Si quis, ut in populo, qui ſitis, & unde, requireret :
 Nomina deceptâ quælibet aure ferat.
 Ut ſit enim tutum, ſicut reor eſſe, fateri ;
 Verba minus certè ficta timoris habent.
 Copia nec vobis ullo prohibente videndi
 Conſulis, ut limen contigeritis, erit.
 Aut reget ille ſuos dicendo jura Quirites ;
 Conſpicuum ſignis cum premet altus ebur :
 Aut, populi reditus poſitam componet ad haſtam ,
 Et minui magnæ non ſinet Urbis opes.
 Aut, ut erunt Patres in Julia templa vocati ,
 De tanto dignis Conſule rebus aget.
 Aut feret Auguſto ſolitam natoque ſalutem :
 Deque parum noto conſulet officio.
 Tempus ab his vacuum Cæſar Germanicus omne
 Auferet. à magnis hunc colit ille Deis.
 Cum tamen à turbâ rerum requieverit harum ;
 Ad vos manſuetas porriget ille manus :
 Quidque parens ego veſter agam, fortaiſſe requireret.
 Talia vos illi redderè verba velim.
 Vivit adhuc, vitamque tibi debere fatetur ,
 Quam prius à miti Cæſare munus habet.
 Te ſibi, cum fugeret, memori ſolet ore referre ,
 Barbariæ tutas exhibuiſſe vias.
 Sanguine Biſtonium quod non tepefecerit enſem ,
 Effectum curâ pectoris eſſe tui.
 Addita præterea vitæ quoque multa tuendæ
 Munera, ne proprias attenuaret opes.
 Pro quibus ut meritis referatur gratia, jurat ,
 Se fore mancipii tempus in omne tui.
 Nam prius umbroſa carituros arbore montes ,
 Et freta velivolâs non habiturâ rates ,
 Fluminaque in fontes curſu reditura ſupino ;
 Gratia quam meriti poſſit abire tui.
 Hæc ubi dixeritis, ſervet ſua dona, rogate.
 Sic fuerit veſtræ cauſâ peracta viæ.

EPISTOLA VI. *Bruto.*

QUAM legis, ex illis tibi venit epistola, Brute,
 Nasonem nolles in quibus esse locis.
 Sed, tu quod nolles, voluit miserabile fatum.
 Hei mihi, plus illud, quam tua vota, valet!
 In Scythiâ nobis quinquennis Olympias aëta est:
 Jam tempus lustris transit in alterius.
 Peritat enim Fortuna tenax, votisque malignum
 Opponit nostris insidiosa pedem.
 Certus eras pro me, Fabiæ laus, Maxime, gentis,
 Numen ad Augustum supplice voce loqui.
 Occidis ante preces; caussamq; ego, Maxime, mortis
 (Nec fueram tanti) me reor esse tuæ.
 Jam timeo nostram cuiquam mandare salutem:
 Ipsum morte tua concidit auxilium.
 Cæperat Augustus deceptæ ignoscere culpæ;
 Spem nostram terras deseruitque simul.
 Quale tamen potui de cælite, Brute, recenti
 Vestra procul positus carmen in ora dedi.
 Quæ prosit pietas utinam mihi; sitque malorum
 Jam modus, & sacræ mitior ira domûs!
 Te quoque idem, liquido possum jurare, precari;
 O mihi non dubiâ cognite Brute notâ.
 Nam cum præstiteris verum mihi semper amorem;
 Hic tamen adverso tempore crevit amor.
 Quique tuas pariter lacrymas nostrasque videret;
 Passuros pœnam crederet esse duos.
 Lenem te miseris genuit Natura, nec ulli
 Mitius ingenium, quam tibi, Brute, dedit.
 Ut qui, quid valeas, ignoret, Marte forensi,
 Possè tuo peragi vix putet ore reos.
 Scilicet ejusdem est, quamvis pugnare videtur,
 Supplicibus facilem, fontibus esse trucem.
 Cum tibi suscepta est legis vindicta severæ;
 Verba velut tinctum singula virus habent.
 Hostibus eveniat, quam sis violentus in armis
 Sentire, & linguæ tela subire tuæ.
 Quæ tibi tam tenui curâ limantur, ut omnes
 Istius ingenium corporis esse negent.
 At si quem lædi Fortunâ cernis iniquâ,
 Mollior est animo fœmina nulla tuo.
 Hoc ego præcipue sensi, cum magna meorum

Notitiam pars est inficiata mei.
 Immemer illorum, vestri non immemor unquam,
 Qui mala solliciti nostra levastis, ero.
 Et prius (heu nobis nimium conterminus!) Ister
 In caput Euxino de mare vertet iter:
 Utque Thyestæ redeant si tempora mensæ,
 Solis ad Eöas currus agetur aquas:
 Quam quisquam vestrum, qui me doluistis adempto,
 Arguat ingratum non ineminisse sui.

E P I S T O L A VII. *Vestali.*

Missus es Euxinas quoniam, Vestalis, ad un-
 das,
 Ut possitis reddas jura sub axe locis;
 Aspicias en, Præses, quali jaceamus in arvo:
 Nec me testis eris falsa solere queri.
 Accedet voci per te non irrita nostræ,
 Alpini juvenis regibus orte, fides.
 Ipse vides certè glacie concrefcere Pontum.
 Ipse vides rigido stantia vina gelu.
 Ipse vides, onerata ferox ut ducat Iazyx
 Per medias Istri plaustra bubulcus aquas.
 Aspicias & mitti sub adunco toxica ferro,
 Et telum causas mortis habere duas.
 Atque utinam pars hæc tantum spectata fuisset,
 Non etiam proprio cognita Marte tibi!
 Tenditis ad primum per densa pericula pilum:
 Contigit ex merito qui tibi nuper honos.
 Sit licet hic titulus plenis tibi fructibus ingens,
 Ipsa tamen virtus ordine major erit.
 Non negat hoc Ister: cujus tua dextera quondam
 Puniceam Getico sanguine fecit aquam.
 Non negat Ægyptus, quæ te subeunte recepta
 Sensit in ingenio nil opis esse loci.
 Nam dubium, posito melius defensâ manuve,
 Urbs erat in summo nubibus æqua jugo.
 Sithonio Regi ferus interceperat illam
 Hostis, & creptas victor habebat opes.
 Donec flumineâ devecta Vitellius undâ
 Intalit exposito milite signa Getis.
 At tibi, progenies alti fortissima Dauni,
 Venit in adversos impetus ire viros.
 Nec mora, conspicuus longè fulgentibus armis,
 For-

Fortia ne possint facta latere, caves :
 Ingentique gradu contra ferrumque locumque ,
 Saxaque brumali grandine plura, subis.
 Nec te missa super jaculorum turba moratur ,
 Nec quæ vipereo tela cruore madent.
 Spicula cum pictis hærent in casside pennis :
 Parsque ferè scuti vulnere nulla vacat.
 Nec corpus cunctos feliciter effugit ictus ;
 Sed minor est acri laudis amore dolor.
 Talis apud Trojam Danaïs pro navibus Ajax
 Dicitur Hæctoreas sustinuisse faces.
 Ut propius ventum est, admotaque dextera dextræ,
 Resque fero potuit cominus ense geri ;
 Dicere difficile est, quid Mars tuus egerit illis ,
 Quotque neci dederis, quosque, quibusq; modis.
 Ense tuo factos calcabas victor acervos ;
 Impositoque Getes sub pede multus erat.
 Pugnât ad exemplum Primi minor ordine Pili :
 Multaque fert miles vulnera, multa facit.
 Sed tantum virtus alios tua præterit omnes ,
 Ante citos quantum Pegasus ibat equos.
 Vincitur Ægyptos : testataque tempus in omne
 Sunt tua, Vestalis, carmine facta meo.

EPISTOLA VIII. *Suillio.*

Littera sera quidem, studiis excolte Suilli ,
 Huc tua pervenit, sed mihi grata tamen.
 Qua, pia si possit Superos lenire rogando
 Gratia, laturum te mihi dicis opem.
 Ut jam nil præstes, animi sam factus amici
 Debitor ; & meritum, velle juvare, voco.
 Impetus iste tuus longum modo duret in ævum ;
 Neve malis pietas sit tua lassâ meis.
 Jus aliquod faciunt affinia vincula nobis ,
 Quæ semper mancant illabefacta precor.
 Nam tibi quæ conjux, eadem mihi filia pæne est :
 Et quæ te generum, me vocat illa virum.
 Hei mihi, si lectis vultum tu versibus istis
 Ducis, & affinem te pudeat esse meum !
 At nihil hic dignum poteris reperire pudore ,
 Præter Fortunam, quæ mihi cæca fuit.
 Seu genus excutias ; Equites, ab origine prima ,
 Usque per innumeros inveniémur avos:

Sive velis, quí sunt, mores inquirere nostros ;
 Errorem misero detrahe, labe carent.
 Tu modo, si quid agi sperabis posse precando,
 Quos colis, exora supplice voce Deos.
 Dì tibi sunt Cæsar juvenis. tua numina placa.
 Hac certè nulla est notior ara tibi.
 Non finit illa sui vanas antistitis unquam
 Esse preces. nostris hinc pete rebus opem.
 Quamlibet exiguâ si nos ea juverit aurâ,
 Obruta de mediis cymba resurget aquis.
 Tunc ego thura feram rapidis sollempnia flammis;
 Et, valeant quantum numina, testis ero.
 Nec tibi de Pario statuam, Germanice, templum
 Marmore. carpsit opes illa ruina meas.
 Tempa domus vobis faciant urbesque beatæ ;
 Naso suis opibus carmine gratus erit.
 Parva quidem fateor pro magnis munera reddi,
 Cum pro concessa verba salute damus. (est;
 Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde
 Et finem pietas contigit illa suum.
 Nec, quæ de parvâ Dis pauper libat acerrâ,
 Thura minus, grandi quam data lance, valent.
 Agnaque tam lactens, quam gramine pasta Falisco,
 Victima Tarpeios inficit icæta focos.
 Nec tamen, officio vatum per carmina facto,
 Principibus res est gratior ulla viris.
 Carmina vestrarum peragunt præconia laudum :
 Neve sit actorum fama caduca cavent.
 Carmine sit vivax virtus ; expertisque sepulcri,
 Notitiam seræ posteritatis habet.
 Tabida consumit ferrum lapidemque vetustas ;
 Nullaque res majus tempore robur habet.
 Scripta ferunt annos : scriptis Agamemnona nosti ;
 Et quisquis contra, vel simul arma tulit.
 Quis Thebas septemque duces sine carmine nossent,
 Et quicquid post hæc, quicquid & ante fuit ?
 Dì quoque carminibus (si fas est dicere) fiunt :
 Tantaque majestas ore canentis eget.
 Sic Chaos, ex illâ naturæ mole prioris,
 Digestum partes scimus habere suas :
 Sic affectantes cælestia regna Gigantas,
 Ad Styga nimbifero vindicis igne datos.
 Sic victor laudem superatis Liber ab Indis,

Alcides captâ traxit ab Oechaliâ.

Et modo, Cæsar, Avum, quem virtus addidit astris,
Sacrarunt aliqua carmina parte tuum.

Si quid adhuc igitur vivi, Germanice, nostro
Restat in ingenio, serviet omne tibi.

Non potes officium vatis contemnere vates :

Judicio pretium res habet ista tuo.

Quod nisi te nomen tantum ad majora vocasset,

Gloria Piëridum summa futurus eras.

Sed dare materiam nobis, quam carmina, mavis :

Nec tamen ex toto deserere illa potes. (ces,

Nam modo bella geris, numeris modo verba coër-

Quodque aliis opus est, hoc tibi ludus erit.

Utq; nec ad citharam, nec ad arcum segnis Apollo

Sed venit ad sacras nervus uterque manus; (est;

Sic tibi nec docti, nec desunt principis artes :

Mista sed est animo cum Jove Musa tuo.

Quæ quoniam nec nos undâ submovit ab illâ,

Ungula Gorgonæi quam cava fecit equi ;

Prosit, opemque ferat communia sacra tueri :

Atque isdem studiis imposuisse manum.

Littora pellitis nimium subjecta Corallis

Ut tandem sævos effugiamque Getas,

Clausaque si misero patria est, ut ponar in ullo,

Qui minus Ausonia distet ab Urbe, loco.

Unde tuas possim laudes celebrare recentes,

Magnaque quàm minimâ facta referre morâ.

Tangat ut hoc votum cælestia, care Suilli,

Numina, pro focero pæne precare tuo.

E P I S T O L A IX. *Græcino.*

U Nde licet, non unde juvat, Græcine, salutem
Mittit ab Euxinis hanc tibi Naso vadis.

Missaque Dî faciant Auroram occurrat ad illam,

Bis senos fascès quæ tibi prima dabit.

Ut, quoniam sine me tanges Capitolia Consul,

Et fiam turbæ pars ego nulla tuæ,

In domini subeat partès, & præstet amici

Officium jussu littera nostra die.

Atque ego si fatis genitus melioribus essem,

Et mea sincero curreret axe rota ; (set

Quo nunc nostra manus per scriptum fungitur, es-

Lingua salutandi munere functa tui.

Gratusque darem cum dulcibus oscula verbis :
 Nec minus ille meus, quam tuus, esset honor.
 Illâ (confiteor) sic essem luce superbus,
 Ut caperet fastus vix domus ulla meos.
 Dumque latus sancti cingit tibi turba Senatûs,
 Consulis ante pedes ire viderer Eques.
 Et quanquam cuperem semper tibi proximus esse,
 Gauderem lateri non habuisse locum.
 Nec querulus, turba quamvis eliderer, essem :
 Sed foret à populo tui mihi dulce premi.
 Prospicerem gaudens, quantus foret agminis ordo,
 Densaque quam longum turba teneret iter.
 [Quoque magis noris quam me vulgaria tangant,
 Spectarem, qualis purpura te tegeret.]
 Signa quoque in sellâ nossem formata curuli ;
 Et totum Numidæ sculptile dentis opus.
 At cum Tarpeias esses deductus in arces,
 Dum caderet jussu victima sacra tuo ;
 Me quoque secreto grates sibi magnus agentem
 Audisset, media qui sedet æde, Deus.
 Thuraq; mente magis, plena, quam lance, dedissem
 Ter quater, imperij lætus honore tui.
 Hic ego præsentem inter numerarer amicos ;
 Mitia jus Urbis si modo fata darent.
 Quæque mihi sola capitur nunc mente voluptas,
 Tunc oculis etiam percipienda foret.
 Non ita cælitibus visum est, & forsitan æquis :
 Nam quid me pœnæ causa negata juvet ?
 Mente tamen, quæ sola loco non exulat, utar
 Prætextam, fasces aspiciamque tuos.
 Hæc modo te populo reddentem jura videbit ;
 Et se secretis finget adesse locis.
 Nunc longi reditus hastæ supponere lustrî
 Cernet, & exacta cuncta locare fide.
 Nunc facere in medio facundum verba Senatu,
 Publica quærentem quid petat utilitas.
 Nunc, pro Cæsaribus, Superis discernere grates ;
 Albave opimorum colla ferire boum.
 Atque utinam, cum jam fueris potiora precatus,
 Ut mihi placetur numinis ira, roges !
 Surgat ad hanc vocem plenâ pius ignis ab arâ ;
 Detque bonum voto lucidus omen apex.
 Interea, qua parte licet, ne cuncta queramus,

Hic

Hic quoque te festum Consule tempus agam.

Altera lætitiæ, nec cedens causâ priori,
Successor tanti frater honoris, erit.

Nam tibi finitum summo, Græcine, Decembri
Imperium, Jani suscipit ille die.

Quæque est in vobis pietas, alterna feretis
Gaudia, tu fratris fascibus, ille tuis.

Sic tu bis fueris Consul, bis Consul & ille;
Inque domo bimus conspicietur honor.

Qui quanquam est ingens, & nullû Martia summo
Altius imperium Consule Roma videt;

Multiplicat tamen hunc gravitas auctoris honorem:
Et majestatem res data dantis habet.

Judiciis igitur liceat Flaccôque tibi que
Talibus Augusti tempus in omne frui.

Ut tamen à rerum curâ propiore vacabit;
Vota precor votis addite vestra meis.

Et, si quem dabit aura sinum, laxate rudentes;
Exeat è Stygiis ut mea navis aquis.

Præfuit his, Græcine, locis modo Flaccus; & ille
Ripa serox Istri sub duce tuta fuit.

Hic tenuit Mysas gentes in pace fideli:
Hic arcu fisos terruit ense Getas.

Hic captam Trosmîn celeri virtute recepit,
Infecitque fero sanguine Danubium.

Quære loci faciem, Scythicique incommoda cæli;
Et quam vicino terrear hoste, roga.

Sintne litæ tenues serpentis felle sagittæ:
Fiat an humanum victima dira caput.

Mentiar, an coëat duratus frigore pontus;
Et teneat glacies jugera multa freti.

Hæc ubi narrarit, quæ sit mea fama, require;
Quoque modo peragaro tempora dura, roga.

Nec sumus hic odio, nec scilicet esse meremur:
Nec cum Fortunâ mens quoque versa meâ est.

Illa quies animo, quam tu laudare solebas,
Ille vetus solito perstat in ore pudor.

[Sic ego sum longè, sic hic, ubi barbarus hostis,]
Ut fera plus valeant legibus arma, facit;

Re queat ut nullâ tot jam, Græcine, per annos
Fœmina de nobis virve puerve queri.

Hoc facit, ut misero saveant adsintque Tomitæ;
Hæc quoniam tellus testificanda mihi est.

Illi me, quia velle vident, discere malunt :
 Respectu cupiunt hic tamen esse sui.
 Nec mihi credideris : exstant decreta, quibus nos
 Laudat, & immunes publica cera facit.
 Conveniens miseris hæc quanquam gloria non est,
 Proxima dant nobis oppida munus idem.
 Nec pietas ignota mea est : videt hospita tellus
 In nostra sacrum Cæsaris esse domo.
 Stant pariter natusque pius, conjuxque sacerdos,
 Numina jam facto non leviora Deo.
 Neu desit pars ulla domûs : stat uterque nepotum :
 Hic aviæ lateri proximus, ille patris.
 His ego do toties cum thure precantia verba,
 Eo quoties surgit ab orbe dies.
 Tota, licet quæras, hoc me non fingere dicet,
 Officii testis Pontica terra mei.
 Pontica me tellus, quantis hac possumus ora,
 Natalem ludis scit celebrare Dei.
 Nec minus hospitibus pietas est cognita talis,
 Misit in has si quos longa Propontis aquas.
 Is quoque, quo lævus fuerat sub Præsidi Pontus,
 Audierit frater forsitan ista tuus.
 Fortuna est impar animo, talique libenter
 Exiguas carpo munere pauper opes.
 Nec vestris damus hæc oculis, procul Urbe remotis:
 Contenti tacitâ sed pietate sumus.
 Et tamen hæc tangent aliquando Cæsaris aures.
 Nil illum, toto quod fit in orbe, latet.
 Tu certè scis hoc, Superis adscite, videsque,
 Cæsar ; ut est oculis subdita terra tuis.
 Tu nostras audis inter convexa locatus
 Sidera, sollicito quas damus ore, preces.
 Perveniant istuc & carmina forsitan illa,
 Quæ de te misi cælite facta novo.
 Auguror his igitur flecti tua numina; nec tu
 Immerito nomen mite Parentis habes.

E P I S T O L A X. *Albinovano.*

Hic mihi Cimmerio bis tertia ducitur ætas
 Littore pellitos inter agenda Getas.
 Ecquos tu silices, ecquod, carissime, ferrum
 Duritiæ confers, Albinovane, meæ?
 Gutta cavat lapidem; consumitur anulus-usu;

Et

Et teritur pressa vomer aduncus humo.
 Tempus edax igitur, præter nos; omnia perdet?
 Cessat duritia mors quoque victa mea.
 Exemplum est animi nimium patientis Ulysses,
 Jactatus dubio per duo lustra mari.
 Tempora solliciti sed non tamen omnia fati
 Pertulit; & placidæ sæpe fuere moræ.
 An grave sex annis pulcram fovisse Calypso,
 Æquoræque fuit concubuisse Deæ?
 Excipit Hippotades; qui dat pro munere ventos,
 Curvet ut impulsos utilis aura sinus.
 Nec bene cantantes labor est audisse puellas;
 Nec degustanti lotos amara fuit.
 Hos ego, qui patriæ faciant obliviam, succos
 Parte meæ vitæ, si modo dentur, emam.
 Nec tu contuleris urbem Læstrygonis unquam
 Gentibus, obliquâ quas æbit Ister aquâ.
 Nec vincet sævum Cyclops feritate Phyacem:
 Qui quota terroris pars solet esse mei!
 Scylla feris trunco quod latrat ab inguine monstribus;
 Heniochæ nautis plus nocuere rates.
 Nec potes infestis conferre Charybdin Achæis;
 Ter licet epotum ter vomat illa fretum.
 Qui quanquam dextra regione licentius errant;
 Securum latus hoc non tamen esse sinunt.
 Hic agri infrondes, hic spicula tincta venenis:
 Hic freta vel pediti pervia reddit hyems.
 Ut, qua remus iter pulsus modo fecerat undis,
 Siccus contempta nave viator eat.
 Qui veniunt istinc, vix vos ea credere dicunt.
 Quam miser est, qui fert asperiora fide!
 Crede tamen: nec te causas nescire sinemus,
 Horrida Sarmaticum cur mare duret hyems.
 Proxima sunt nobis plaustris præbentia formam,
 Et quæ præcipuum sidera frigus habent.
 Hinc oritur Boreas, oræque domesticus huic est;
 Et sumit vires à propiore loco.
 At Notus, adverso tepidum qui spirat ab axe,
 Est procul; & rarus languidiorque venit.
 Adde quod hic clauso miscentur flumina Ponto,
 Vimque fretum multo perdit ab anne suam.
 Huc Lycus, huc Sagaris, Peniaque, Hypanisque, Cra-
 Inluit, & crebro vortice tortus Halys: (tesque
 Par-

Partheniusque rapax, & volvens saxa Cynapes
 Labitur; & nullo tardior anne Tyras.
 Et tu, fœminæ Thermodon cognite turmæ;
 Et quondam Grajis Phasi petite viris.
 Cumque Borythenio liquidissimus anne Dytaspes,
 Et tacitè peragens lene Melanthus iter.
 Quique duas terras, Asiam Cadmique sororem
 Separat, & cursus inter utramque facit.
 Innumerique alii, quos inter maximus omnes
 Cedere Danubius se tibi, Nile, negat.
 Copia tot laticum, quas auget, adulterat undas;
 Nec patitur vires æquor habere suas.
 Quin etiam stagno similis pigræque paludi
 Cæruleus vix est, diluiturque color.
 Innatat unda freto dulcis, leuiorque marina est;
 Quæ proprium misto de sâle pondus habet.
 Si roget hæc aliquis, cur sint narrata Pedoni,
 Quidve loqui certis iuverit ista modis;
 Detinui, dicam, tempus, curasque fefelli:
 Hunc fructum præsens attulit hora mihi.
 Absuimus solito, dum scribimus ista, dolori:
 In mediis nec nos sensimus esse Getis.
 At tu, non dubito, cum carmine Thesea laudes,
 Mareris titulos quin tueare turæ;
 Quemque refers, initere virum vetat ille profecto
 Tranquilli comitem temporis esse fidem.
 Qui quanquam est factis ingens, & conditur à te
 Vir tanto, quanto debuit ore cani;
 Est tamen ex illo nobis imitabile quiddam,
 Inque fide Theseus quilibet esse potest.
 Non tibi sunt hostes ferro clavæque domandi,
 Per quos vix ulli pervius Isthmos erat:
 Sed præstandus amor, res non operosa volenti.
 Quis labor est puram non temerasse fidem?
 Hæc tibi, qui peritas indeclinatus amico,
 Non est quod lingua dicta querente putes.

EPISTOLA XI. Gallieni.

GAllio, crimen erit vix excusabile nobis,
 Carmine te nomen non habuisse meo.
 Tu quoque enim (memini) celesti cuspide facta
 Provisti lacrymis vulnera nostra tuis.
 Atque utinam, rapti jaçturâ læsus amici,

Sensissas ultra, quod quererere, nihil!
 Non ita Dis placuit, qui te spoliare pudicâ
 Conjuge crudeles non habuere nefas.
 Nuncia nam luctûs mihi nuper epistola venit:
 Lectaque cum lacrymis sunt tua damna meis.
 Sed neque prudentem solari stultior ausim,
 Verbaque doctorum nota referre tibi:
 Finitumque tuum, si non ratione, dolorem
 Ipsâ jam pridem suspicor esse morâ.

Dum tua pervenit, dum littora nostra recurrens
 Tot maria ac terras permeat, annus abit.
 Temporis officium solatia dicere certi est:
 Dum dolor in cursu est, dum petit æger opem.
 At cum longa dies sedavit vulnera mentis;
 Intempestivè qui fovet illa, novat.
 Adde quod atq; utinam verum tibi venerit omen!)
 Conjugio felix jam potes esse novo.

EPISTOLA XII. Tuticano.

Quo minus in nostris ponaris, amice, libellis,
 Nominis efficitur conditione tui.

Ast ego non alium prius hoc dignarer honore:
 Est aliquis nostrum si modo carmen honos.

Lex pedis officio naturaque nominis obstant:
 Quaque meos adeas, est via nulla, modos.

Nam pudet in geminos ita nomen findere versus,
 Desinat ut prior hoc, incipiatque minor:

Et pudeat, si te, qua syllaba parte moratur,
 Arctius appellem, Tuticanumque vocem.

Nec potes in versum Tuticani more venire;
 Fiat ut è longa syllaba prima brevis.

Aut producat, quæ nunc correptius exit;
 Et sit porrectâ longa secunda morâ.

His ego si vitis ausim corrumpere nomen,
 Ridear, & merito pectus habere neger.

Hæc mihi causâ fuit dilati muneris hujus,
 Quod meus adjecto sænore reddet ager.

Teque canam quacunq; nota: tibi carmina mittam,
 Pæne mihi puero cognite pæne puer.

Perq; tot annorum seriem, quot habemus uterque,
 Non mihi, quam fratri frater, amate minus.

Tu bonus hortator, tu duxque comesque fuisti,
 Cum regerem tenera fræna novella manu.

Sæpe ego correxi sub te censore libellos ;
 Sæpe tibi admonitu facta litura meo est :
 Dignam Mæoniis Phæacida condere chartis .
 Cum te Piærides perdocuère tuæ .
 Hic tenor, hæc viridi-concordia cœpta iuventa .
 Venit ad albentes illabefacta comas .
 Quæ nisi te moveant, duro tibi pectora ferro
 Esse, vel induceto clausa adamante putem .
 Sed prius huic desint & bellum & frigora terræ ,
 Invisus nobis quæ duo Pontus habet ;
 Et tepidus Boreas, & sit præfrigidus Auster ,
 Et possit fatum mollius esse meum ;
 Quam tua sunt lapsò præcordia dura sodali .
 Hic cumulus nostris absit, abestque, malis .
 Tu modo per Superos, quorum certissimus ille est ,
 Quo tuus assiduè Principe crevit honor ;
 Effice, constanti profugum pietate tuendo ,
 Ne sperata meam deserat aura ratem .
 Quid mandem, quæris? peream, nisi dicere vix est .
 Si modo, qui periit, ille perire potest .
 Nec quid agam invenio, nec quid nolimve velimve :
 Nec satis utilitas est mea nota mihi .
 Crede mihi ; miseros prudentia prima relinquit :
 Et sensus cum re consiliumque fugit .
 Ipse precor quæras, qua sim tibi parte iuvandus :
 Quoque viam facias ad mea vota vado .

E P I S T O L A XIII. *Caro.*

O Mihi non dubios inter memorande sodales ,
 Qui, quod es, id verè, Care, vocaris; ave .
 Unde saluteris, color hic tibi protinus index ,
 Et structura mei carminis esse potest .
 Non quia mirifica est, sed quod nec publica certè
 Qualis enim cunque est, non latet esse meam .
 Ipse quoque ut chartæ titulum de fronte revellas,
 Quod sit opus, videor dicere posse, tuum .
 Quamlibet in multis positus noscère libellis ;
 Perque observatas invenière notas .
 Prodent auctorem vires, quas Hercule dignas
 Novimus, atque illi, quem canis, esse pares .
 Et mea Musa potest proprio deprensa colore
 Insignis vitis forsitan esse suis .
 Tam mala Therpsiten prohibebat forma latère ,

Quam

Quàm pulcrâ Nireus conspiciendus erat.
 Nec te mirari, si sint vitiosa, decebit
 Carmina, quæ faciam pæne poëta Getes.
 Ah pudet ! & Getico scripsi sermone libellum :
 Struëtaque sunt nostris barbara verba modis.
 Et placui (gratare mihi), cœpique poëtæ
 Inter inhumanos nomen habere Getas.
 Materiam quæris ? laudes de Cæsare dixi.
 Adjuta est novitas numine nostra Dei.
 Nam patris Augusti docui mortale fuisse
 Corpus ; in ætherias numen abisse domos :
 Esse parem virtute patri, qui fræna coactus
 Sæpe recusati ceperit imperii.
 Esse pudicarum te Vestam, Livia, matrum ,
 Ambiguum nato dignior, anne viro.
 Esse duos juvenes firma adjumenta Parentis ,
 Qui dederint animi pignora certa sui.
 Hæc ubi non patriâ perlegi scripta Camœnâ ,
 Venit & ad digitos ultima charta meos ;
 Et caput & plenas omnes movère pharetras ,
 Et longum Getico murmur in ore fuit.
 Atque aliquis, Scribas hæc cum de Cæsare , dixit ,
 Cæsaris imperio restituendus eras.
 Ille quidem dixit, sed me jam, Care, nivali
 Sexta relegatum bruma sub axe videt.
 Carmina nil profunt. nocuerunt carmina quondam :
 Primaque tam miseræ caussa fuère fugæ.
 At tu per studii communia fœdera sacri ,
 Per non vile tibi nomen amicitiaë ;
 Sic capto Latiis Germanicus hoste catenis ,
 Materiam vestris afferat ingeniis ;
 Sic valeant pueri, votum commune Deorum ;
 Quos laus formandos est tibi magna datos ;
 Quanta potes præbe nostræ momenta salutis :
 Quæ nisi mutato nulla futura loco est.

E P I S T O L A X I V. *Tuticano.*

HÆc tibi mittuntur , quem sum modo carmine
 questus
 Non aptum numeris nomen habere meis.
 In quibus, excepto quod adhuc utcunque valemus,
 Nil, te præterea quod juvet, invenies.
 Ipsa quoque est invisâ salus : suntque ultima vota ,

Quolibet ex istis scilicet ire locis.
 Nulla mihi cura est, terrâ quam muter ut istâ .
 Hac quia, quam video, gratior omnis erit.
 In medias Syrtès, mediam mea vela Charybdin .
 Mittite, præsentî dum careamus humo.
 Stryx quoq; , si quid ea est, bene commutabitur Istro:
 Si quid & inferius, quam Styga , mundus habet.
 Gramina cultus ager , frigus minus odit hirundo ;
 Proxima Marticolis quam loca Naso Getis.
 Talia succensent propter mihi verba Tomitæ ,
 Iraque carminibus publica mota meis.
 Ergo ego cessabo nunquam per carmina lædi ;
 Plectar & incauto semper ab ingenio ?
 Ergo ego, ne scribam, digitos incidere cunctor ;
 Telaque adhuc demens, quæ nocuere, sequor ?
 Ad veterès scopulos iterum devertor, & illas ,
 In quibus offendit naufraga puppis, aquas.
 Sed nihil admisi : nulla est mea culpa, Tomitæ ;
 Quos ego, cum loca sim vestra perosus, amo.
 Quilibet excutiat nostri monumenta laboris ;
 Littera de vobis est mea quæstâ nihil.
 Frigus, & incurfus omni de parte timendos ,
 Et quod pulsatur murus ab hoste, queror.
 In loca, non homines, verissima crimina dixi.
 Culpatis vestrum vos quoque sæpe solum.
 Effet perpetuò sua quam vitabilis Ascrâ ,
 Ausa est agricolæ Musâ docere senis.
 At fuerat terrâ genitus, qui scripsit, in illâ.
 Intumuit vati nec tamen Ascrâ suo.
 Quis patriam sollerte magis dilexit Ulyssè ?
 Hoc tamen asperitas indice nota loci est.
 Non loca, sed mores scriptis vexavit amaris
 Scepstus Ausopios, actaque Roma rea est.
 Palsa tamen passa est æqua convicia mente ,
 Obsuit auctori nec fera lingua suo.
 At malus interpres, populi mihi concitat iram ,
 Inque novum crimen carmina nostra vocat.
 Tam felix utinam , quam pectore candidus essem !
 Exstat adhuc nemo saucius ore meo.
 Adde, quod Illyrica si jam pice nigrior essem ,
 Non mordenda mihi turba fidelis erat.
 Molliter à vobis mea fors excepta, Tomitæ ,
 Tam mites Grajos indicat esse viros.

Gens mea Peligni, regioque domestica Sulmo,
 Non potuit nostris lenior esse malis.
 Quem vix incolumi cuiquam salvoque daretis,
 Is datus à vobis est mihi nuper honor.
 Solus adhuc ego sum vestris immunis in oris;
 Exceptis, si qui munera legis habent.
 Tempora sacratà mea sunt velata coronà,
 Publicus invito quam favor imposuit.
 Quàm grata est igitur Latonæ Delia tellus,
 Erranti tutum quæ dedit una locum;
 Tam mihi cara Tomis: patriâ quæ sede fugatis
 Tempus ad hoc nobis hospita fida manet.
 Di modo fecissent, placidæ spem posset habere
 Pacis, & à gelido longius axe foret.

EPISTOLA XV. *Sexto Pompeio.*

SI quis adhuc usquam nostri non-immemor extat,
 Quidve relegatus Naso, requirit; agam;
 Cæsaribus vitam, Sexto debere salutem
 Me sciat. à Superis hic mihi primus erit.
 Tempora nam miseræ complectar ut omnia vitæ;
 A meritis ejus pars mihi nulla vacat.
 Quæ numero tot sunt, quot in horto fertilis arvi
 Punica sub lento cortice grana rubent.
 Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos,
 Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla favos.
 Confiteor. testere licet. signate Quirites.
 Nil opus est legum viribus: ipse loquor.
 Inter opes & me rem parvam pone paternas.
 Pars ego sum census quantulacunque tui.
 Quàm tua Trinacria est, regnataque terra Philippo,
 Quàm domus Augusto continuata Foro;
 Quam tua rus oculis domini Campania gratum,
 Quæque relicta tibi, Sèxte, vel cincta tenes:
 Tanti tuus en ego sum. cujus te munere trilli
 Non potes in Ponto dicere habere nihil.
 Atque utinam possis, & detur amicus arum;
 Remque tuam ponas in meliore loco!
 Quod quoniam in Dis est, tenta lenire precando
 Numina, perpetua quæ pietate colis.
 Erroris nam tu, vix est decernere, nostri
 Sis argumentum majus in auxilium.
 Nec dubicans oro; sed flumine sæpe secundo

Augetur remis cursus euntis aquæ.
 Et pudet, & metuo, semperque eademque precari;
 Ne subeant animo tædia iusta tuo.
 Verùm quid faciam? res immoderata cupido est.
 Da veniam vitio, mitis amice, meo.
 Scribere sæpe aliud cupiens de labor eodem:
 Ipsa locum per se littera nostra rogat.
 Seu tamen effectus habitura est gratia; seu me
 Dura iubet gelido Parca sub axe mori;
 Semper inoblitâ repetam tua munera mente:
 Et mea me tellus audiet esse tuum.
 Audiet & cælo posita est quæcunque sub illo:
 Transit nostra feros si modo Musa Getas.
 Teque meæ causam servatoremque salutis:
 Meque tuum libra norit & ære minus.

E P I S T O L A X V I. *Ad invidum.*

INvide, quid laceras Nasonis carmina rapti?
 Non solet ingeniis summa nocere dies.
 Famaque post cineres major venit: & mihi nomen
 Tunc quoque, cum vivis annumerarer, erat.
 Cum foret & Marsus, magnique Rabirius oris,
 Iliacusque Macer, sidereusque Pedito:
 Et, qui Junonem læsisset in Hercule, Carus;
 Junonis si non jam gener ille foret.
 Quique dedit Latio carmen regale Severus;
 Et cum subtili Priscus uterque Numâ.
 Quique vel imparibus numeris, Montane, vel æquis
 Sufficis; & gemino carmine nomen habes.
 Et qui Penelopæ rescribere jussit Ulyssen,
 Errantem sævo per duo lustra mari:
 Quique suam Træzena, imperfectumque dierum
 Deseruit celeri morte Sabinus opus.
 Ingeniique sui dictus cognomine Largus,
 Gallica qui Phrygium duxit in arva senem.
 Quique canit domitam Camerinus ab Hercule
 Trojam;
 Quique suâ nomen Phyllide Tuscus habet.
 Velivolique maris vates, cui credere possis
 Carmina cæruleos composuisse Deos.
 Quique acies Libycas Romanaque prælia dixit;
 Et Marius, scripti dexter in omne genus.
 Trinacriusque suæ Perseidos auctor, & auctor

Tantalidæ reducis Tyndaridosque Lupus.
 Et qui Mæoniam Phæacida vertit, & unâ
 Pindaricæ fidicen tu quoque, Ruse, lyræ.
 Musaque Turranî Tragicis innixa cothurnis :
 Et tua cum focco Musa, Melisse, levis.
 Cum Varus Gracchusque darent fera dicta tyranni;
 Callimachi Proculus molle teneret iter :
 [Tityrus antiquas & erat qui pasceret herbas,]
 Aptaque venanti Gratius arma daret.
 Naidas à Satyris caneret Fontanus amatas,
 Clauderet imparibus verba Capella modis.
 Cæmque forent alii, quorum mihi cuncta referre
 Nomina longa mora est, carmina vulgus habet,
 Essent & juvenes, quorum quod inedita cura est,
 Appellandorum nil mihi juris adest ;
 Te tamen in turba non ausim, Cotta, silere ;
 Piëridum lumen, præsidiumque fori.
 Maternos Cottas cui Messallasque paternos
 Maxima nobilitas ingeminata dedit.
 Dicere si fas est, claro mea nomine Musa,
 Atque inter tantos, quæ legeretur, erat.
 Ergo submotum patria proscindere, livor,
 Desine, neu cineres sparge, cruenta, meos.
 Omnia perdidimus. tantummodo vita relicta est,
 Præbeat ut sensum materiamque malis.
 Quid juvat extinctos ferrum dimittere in artus ?
 Non habet in nobis jam nova plaga locum.

Andreae Naugerii.

TEMPUS ad hoc, lustris jam bis mihi
 quinque peractis,
 Omne fuit Musæ carmen inerme meæ:
 Nullaque, quæ possit, scriptis tot millibus
 existat

Littera Nasonis, sanguinolenta legi.

Nec quemquam nostri, nisi nos, læsere libelli:

Artificis periit cum caput Arte suâ.

Unus (& hoc ipsum est injuria magna) porenem
 Candoris titulum non finit esse mei.

Quisquis is est nam nomen adhuc utcumq; tacebo).

Cogit inassuetas sumere tela manus.

Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus

Non finit exsilio delituisse suo.

Vulneraque immitis requiem quærentia vexat:

Jactat & in toto verba canina foro:

Perpetuoque mihi sociatam fœdere lecti

Non patitur miseri funera flere viri. (næ;

Cumque ego quassa meæ complectar membra cari-

Naufragii tabulas pugnat habere mei.

Et qui debuerat subitas extinguere flammæ;

Is prædam medio raptor ab igne tulit.

Nititur ut profugæ desint alimenta senectæ;

Heu quanto nostris dignior ipse malis!

Dî melius! quorum longè mihi maximus ille,

Qui nostras inopes noluit esse vias.

Huic igitur meritas grates, ubicunque licebit,

Pro tam mansucto pectore semper agam.

Audiet hæc Pontus. faciat quoque forsitan idem,

Terra sit ut propior testificanda mihi.

At tibi, calcasti qui me, violente, jacentem,

Quamlibet & misero debitus hostis ero.

Desinet esse prius contrarius ignibus humor;

Junctaque cum Luna lumina Solis erunt;

Parsque eadem cæli Zephyros emittet & Euros;

Et

Et tepidus gelido flabit ab axe Notus ;
 Et nova fraterno veniet concordia fumo ,
 Quem vetus accensa separat ira pyra ;
 Et Ver Autumnò, Brumæ miscbitur Æstas ;
 Atque eadem regio Vesper & Ortus erunt :
 Quam mihi sit tecum positis, quæ sumsimus, artibus
 Gratia, commissis, improbe, rupta tuis.
 Pax erit hæc nobis, donec mihi vita manebit ,
 Cum pecorè infirmo quæ solet esse lupis.
 Prima quidem cœpto committam prælia versu :
 Non soleant quamvis hoc pede bella geri.
 Utque petit primo plenum flaventis arenæ
 Nondum calfacti velitis hasta solum ;
 Sic ego te ferro nondum jaculabor acuto :
 Protinus invisum nec petet hasta caput.
 Et neque nomen in hoc, nec dicam facta libello :
 Teque brevi, qui sis, dissimulare sinam.
 Postmodo, si perges, in te mihi liber Iambus
 Tineta Lycambæo sanguine tela dabit.
 Nunc, quo Battiades inimicum devovet Ibin ,
 Hoc ego devoveo teque tuosque modo.
 Utque ille, historiis involvam carmina cæcis :
 Non soleam quamvis hoc genus ipse sequi.
 Illius ambages imitatus in Ibide dicar ;
 Oblitus moris iudicii que mei.
 Et quoniam, qui sis, nondum quærentibus edo ;
 Ibidis interea tu quoque nomen habe.
 Utque mei versus aliquantum noctis habebunt ;
 Sic vitæ series tota sit atra tuæ.
 Hæc tibi natali faxo Janique Kalendis
 Non mentituro quilibet ore legat.
 Di maris & terræ, quique his meliora tenetis
 Inter diversos cum Jove regna polos ;
 Huc precor, huc vestras omnes advertite mentes,
 Et finite optatis pondus inesse meis.
 Ipsaque tu Tellus, ipsum cum fluctibus Æquor ,
 Ipse meas Æther accipe summe preces :
 Sideraque, & radiis circumdata Solis imago ;
 Lunaque, quæ nunquam, quo prius, orbe micat ;
 Noxque tenebrarum specie reverenda tuarum ;
 Quæque ratum triplici pollice netis opus ;
 Quique per infernas horrendo murmure valles
 Imperjurata laboris amnis aquæ ;

Quasque ferunt torto vittatis angue capillis
 Carceris obscuras ante sedere fores ; (resque,
 Vos quoque plebs Superùm Fauni, Satyrique, La-
 Fluminaque, & Nymphæ, Semideumque genus ;
 Denique ab antiquo Divi veteresque novique ,
 In nostrum cuncti tempus adeste, Chao.
 Carmina dum capiti malefido dira canuntur ,
 Et peragunt partes ira dolorque suas :
 Annuite optatis omnes ex ordine nostris ;
 Et pars sit voti nulla caduca mei.
 Quæque precor, fiant : ut non mea dicta, sed illa
 Paliphaës generi verba fuisse putet.
 Quasque ego transiero pœnas, patiatur & istas.
 Plenius ingenio sit miser ille meo.
 Neve minus valeant fictum execrantia nomen
 Vota, minus magnos commoveantve Deos ;
 Illum ego devoveo, quem mens intelligit, Ibin ;
 Qui se scit factis has meruisse preces.
 Nulla mora est in me: peragam rata vota sacerdos.
 Quisquis ades sacris, ore favete, meis.
 Quisquis ades sacris, lugubria dicite verba,
 Et fletu madidis Ibin adite genis :
 Ominibusque malis pedibusque occurrite lævis ;
 Et nigræ vestes corpora vestra tegant.
 Tu quoque, quid dubitas ferale sumere vittas ?
 Jam stat, ut ipse vides, funeris ara tui.
 Pompâ parata tibi est : votis mora tristibus absit.
 Da jugulum cultris, hostia dira, meis.
 Terra tibi fruges, amnis tibi deneget undas :
 Deneget afflatus ventus & aura suos.
 Nec tibi Sol clarus, nec sit tibi lucida Phœbe :
 Destituant oculos sidera cuncta tuos.
 Nec se Vulcanus, nec se tibi præbeat aër:
 Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
 Exul inops erres, alienaque limina lustres :
 Exiguumque petas ore tremante cibum.
 Nec corpus querulo, nec mens vacet ægra dolore :
 Noxque die gravior sit tibi, nocte dies.
 Sisque miser semper ; nec sis miserabilis ulli.
 Gaudeat adversis fœmina virque tuis.
 Accedat lacrymis odium, dignusque putère ,
 Qui mala, cum tuleris plurima, plura feras.
 Sitque, quod est raram, solito defecta favore.

Ærumnæ facies invidiosa tuæ.

Causaque non desit, desit tibi copia mortis.

Optatam fugiat vita coacta necem.

Luctatusque diu cruciatos spiritus artus

Deserat ; & longâ torqueat ante morâ.

Evenient. dedit ipse mihi modo signa futuri

Phœbus : & à lævâ mœsta volavit avis.

Certè ego, quæ voceo, Superos motura putabo :

Speque tuæ mortis, perfide, semper alar.

[Finiet illa dies, quæ te mihi subtrahet olim :

Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.]

Et prius hanc animam, nimium tibi sæpe petitam ;

Auferet illa dies, quæ mihi sera venit ;

Quam dolor hic unquam spatio evanescere possit :

Leniat aut odium tempus & hora meum.

Pugnabunt jaculis dum Thraces, Iazyges arcu ,

Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit ;

Robora dum montes, dum pabula mollia campi ,

Dum Tiberis flavas Tuscus habebit aquas ;

Bella geram tecum : nec mors mihi finiet iras ;

Sæva sed in manes manibus arma dabit.

Tum quoque, cum vacuas fuero dilapsus in auras ,

Exanimis mores oderit umbra tuos.

Tum quoque factorum veniam memor umbra tuorum :

Insequar & vultus offesa larva tuos.

Sive ego, quod nolim, longis consumtus ab annis ;

Sive manu factâ morte solutus ero :

Sive per immensas jactabor naufragus undas ;

Nostrique longinquus viscera piscis edet :

Sive peregrinæ carpent mea membra volucres ;

Sive meo tingent sanguine rostra lupi :

Sive aliquis dignatus erit supponere terræ ,

Et dare plebeio corpus inane rogo.

Quidquid ero, Stygiis erumpere nitar ab oris ,

Et tendam gelidas ultor in ora manus.

Me vigilans cernes : tacitis ego noctis in umbris

Excutiam somnos, visus adesse, tuos.

Denique quidquid ages, ante os oculosque volabo ;

Et querar, & nullâ sede quietus eris.

Verbera torta dabunt sonitum ; nexæque colubris

Conscia fumabunt semper ad ora faces.

Hjs vivus furiis agitabere : mortuus isdem.

Et brevior pœnâ vita futura tuâ est,
 Nec tibi contingent funus lacrymæque tuorum.
 Indeploratum projiciere caput.
 Carnificisque manu populo plaudente trahêris ;
 Infixusque tuis ossibus uncus erit.
 Ipsæ te fugient, quæ catpunt omnia, flammæ :
 Respuet invisum jûstâ cadaver humius.
 Unguibus & rostro tardus trahet ilia vultur ;
 Et scindent avidæ perfida corda canes.
 Deque tuo fiet (licet hac sis laude superbus)
 Infatiabilibus corpore rixa lupis.
 In loca ab Elysiis diversa fugabere campis ;
 Quasque tenet sedes noxia turba, coles.
 Sisyphus est illic saxum volvensque petensque ;
 Quique agitur rapidæ vinctus ab orbe rotæ :
 Quæque gerunt humeris perituras Belides undas ,
 Exsulis Ægypti turba cruenta nurus.
 Poma pater Pelopis præsentia quærit, & idem
 Semper eget, liquidis semper abundat aquis ;
 Jugeribusque novem qui summus distat ab imo ,
 Visceraque assidûæ debita præbet avi.
 Hic tibi de Furiis scindet latus una flagello ,
 Ut sceleris numeros confiteare tui :
 Altera Tartareis sectos dabit anguibus artus :
 Tertia fumantes incoquet igne genas.
 Noxia mille modis lacerabitur umbra ; tuasque
 Æacus in pœnas ingeniosus erit.
 In te transcribet veterum tormenta reorum :
 Manibus antiquis caussa quietis eris.
 Sisyphæ, cui tradas revolvibile pondus, habebis :
 Versabunt celeres nunc nova membra rotæ.
 Hic erit, & ramos frustra qui captet & undas
 Hic inconsumto viscere pascet avem.
 Nec mortis pœnas mors altera finiet hujus :
 Horaque erit tantis ultima nulla malis.
 Inde ego pauca canam; frondes ut si quis ab Idæ ,
 Aut summam Libyco de mare carpat aquam.
 Nam neque quot flores Siculâ nascantur in Hyblâ,
 Quotve ferat dicam terra Cilissâ crocos,
 Nec cum trititis hyems Aquilonis inhorruit alis ,
 Quàm multa fiat grandine canus Athos.
 Nec mala voce mea possint tua cuncta referri ;
 Ora licet tribuas multiplicata mihi.

Tot tibi vœ misero venient talesque ruinæ ,
 Ut cogi in lacrymas me quoque posse putem.
 Illæ me lacrymæ facient sine fine beatum :
 Dulcior hic risu tum mihi fletus erit.
 Natus es infelix ita Di voluere ; nec ulla
 Commoda nascenti stella levisve fuit.
 Non Venus affulsit, non illâ Jupiter horâ :
 Lunave non apto Solve fuere loco.
 Nec satis utiliter positos tibi præbuit ignes ,
 Quem peperit magno lucida Maja Jovi.
 Te fera, nec quicquam placidum spondentia, Martis
 Sidera presserunt, falciferique senis.
 Lux quoque natalis (ne quid, nisi triste, videres)
 Turpis & inductis nubibus atra fuit.
 Hæc est, in Fastis cui dat gravis Alia nomen ;
 Quæque dies Ibin publica-damna tulit.
 Qui simul impura matris prolapsus ab alvo
 Cinyphiam foedo corpore pressit humum ;
 Sedit in adverso nocturnus culmine bubo ,
 Funereoque graves edidit ore sonos.
 Protinus Eumenides lavere palustribus ulvis ,
 Qua cava de Stygiis fluxerat unda vadis ;
 Pectoraque unxerunt Erebeæ felle colubræ :
 Terque cruentatas increpuere manus :
 Gutturaque imbuerunt infantia lacte canino.
 Hic primus pueri venit in ora cibus.
 Perbibit inde suæ rabiem nutricis alumnus ;
 Latrat & in toto verba canina foro.
 Membraque vinxerunt tinctis ferrugine pannis ,
 A male deserto quos rapuere rogo.
 Et, ne non sultum nudâ tellure jaceret ,
 Molle super silices imposuere caput.
 Jamque recessuræ viridi de stipite factas
 Admôrunt oculis usque sub ora faces.
 Flebat, ut est infans funis contactus amaris ;
 De tribus est cum sic una locuta soror :
 Tempus in immensum lacrymas tibi votiuis istas,
 Quæ semper caussa sufficiente cadant.
 Dixerat. at Clotho jussit promissa valerè ;
 Nevit & infausa stamina pulla manu.
 Et ne longa suæ præfagia diceret horæ ;
 Fata canet vates qui tua, dixit, erit.
 Ille ego sum vates. ex me tua vulnera disces.

Di modo dent vires in mea verba suas.
 Carminibusque meis accedant pondera rerum,
 Quæ rata per luctus experiare tuos.
 Neve sine exemplis ævi cruciari prioris;
 Sint tua Trojanis non leviora malis.
 Quantaque clavigeri Præantius Herculis hæres,
 Tanta venenato vulnera crure geras.
 Nec levius doleas, quam qui bibit ubera cervæ,
 Armatusque tulit vulnus, inermis opem.
 Quique ab equo præceps in Aleia decidit arva;
 Exitio facies cui sua pæne fuit. (stro
 Id, quod Amyntorides, videas; trepidumque mini-
 Præterentes baculo luminis orbis iter.
 Nec plus aspicias, quam quem sua filia rexit;
 Expertus scelus est cujus uterque parens.
 Qualis erat, postquam est iudex de lite jocosa
 Sumtus, Apollineâ clarus in arte senex.
 Qualis & ille fuit, quo præcipiente columba
 Est data Palladiæ prævia duxque rati.
 Quique oculis caruit, per quos male viderat aurum:
 Inferias nato quos dedit orba parens.
 Pastor ut Ætnæus, cui casus ante futuros
 Telemus Eurymedes vaticinatus erat.
 Ut duo Phinidæ, quibus idem lumen ademit,
 Qui dedit: ut Thamyrae, Demodocique caput.
 Sic aliquis tua membra fecet; Saturnus ut illas
 Subsecuit partes, unde creatus erat.
 Nec tibi sit melior tumidis Neptunus in undis,
 Quam cui sunt subitæ frater & uxor aves.
 Sollertique viro, laceræ quem fracta tenentem
 Membra ratis Semeles est miserata foror.
 Vel tua, ne pænæ genus hoc cognoverit unus,
 Viscera diversis scissa ferantur equis.
 Vel quæ, qui redimi Romano turpe putavit,
 A duce Puniceo pertulit, ipse feras.
 Nec tibi subsidio sit præsens numen: ut illi,
 Cui nihil Hercæi profuit ara Jovis.
 Utque dedit saltus è summo Thessalus Ofsâ;
 Tu quoque saxoso præcipitere jugo.
 Aut velut Euryali, qui sceptrum cepit ab illo,
 Sint artus avidis anguibus esca tui.
 Vel tua maturet, sicut Minoia fata,
 Per caput infusæ fervidus humor aquæ:

Utque parum miti, sed non impune, Prometheus,
 Aërias volucres sanguine fixus alas.
 Ac, velut Etracides magno ter ab Hercule quintus,
 Cæsus in immensum projiciare fretum.
 Aut, ut Amyntiaden, turpi dilectus amore
 Oderit, & sævo vulneret ense puer.
 Nec tibi fida magis misceri pocula possint,
 Quam qui cornigero de Jove natus erat.
 More vel intereas capti suspensus Achæi,
 Qui miser auriferâ teste pependit aquâ.
 Aut ut Achillidæ cognato nomine clarum
 Opprimat hostili tegula jacta manu.
 Nec tua, quam Pyrrhi, felicius ossa quiescant;
 Sparsa per Ambracias quæ jacuere vias.
 Nataque ut Æacidæ, jaculis moriaris adactis:
 Non licet hoc Cereri dissimulare nefas.
 Utque nepos dicti nostro modo carmine regis
 Cantharidum succos dante parente bibas.
 Aut pia te casu dicatur adultera: sicut,
 Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia est.
 Inque pyram tecum carissima pignora mittas;
 Quam finem vitæ Sardanapallus habet.
 Utque Jovis Libyci templum violare parantes,
 Acta Noto vultus condat arena tuos.
 Utque necatorum Daræi fraude secundi,
 Sic tua subsidens devoret ora cinis.
 Aut, ut oliviferâ quondam Sicyone fugato,
 Sit frigus mortis causâ famæque tuæ.
 Aut, ut Atarnites, insutus pelle juvenci
 Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
 Inque tuo thalamo ritu jugulære Pheræi:
 Qui datus est leto conjugis ense suæ.
 Quosque putas fidos, ut Larissæus Alevas,
 Vulnere non fidos experiare tuo.
 Utque Milon, sub quo cruciata est Pisa tyranno,
 Vivus in occultas præcipiteris aquas.
 Quæque in Adimantum Phlîasia regna tenentem
 Ab Jove venerunt, te quoque tela petant.
 Aut ut Amastriacis quondam Lenæus ab oris
 Nudus Achilleâ destituaris humo.
 Utque vel Eurydamas ter circum busta Thrasylli
 Est Larissæis raptus ab hoste rotis.
 Vel qui quæ fuerat tutatus mœnia sæpe

Corpore lustravit non diuturna suo :
 Utque novum passa genus Hippomeneide pœnæ ,
 Tractus in Actæa fertur adulter humo :
 Sic , ubi vita tuos invisâ reliquerit artus ,
 Ultiores rapiant turpe cadaver equi.
 Viscera sic aliquis scopulus tua figat ; ut olim
 Fixa sub Eubœico Graja fuere sinu.
 Utque serox periiit & fulmine & æquore raptor ;
 Sic te merfuras adjuvet ignis aquas.
 Mens quoque sic Furiis vecors agitetur , ut illi
 Unum cui toto corpore vulnus erat.
 Utque Dryantidæ Rhodopeia regna tenenti ,
 In gemino dispar cui pede cultus erat.
 Ut fuit Oestæo quondam , generoque draconum ,
 Tifamenique patri , Callithœsque viro.
 Nec tibi contingat matrona pudicior illâ ,
 Qua potuit Tydeus erubuisse nuru.
 Quæque sui Venerem junxit cum fratre mariti ,
 Locris in ancillæ dissimulata necem.
 Di quoque tam faciant possis gaudere fidei
 Conjuge , quam Talai Tyndareiue gener.
 Quæque parare suis letum patruelibus aufæ
 Belides assiduâ colla premustur aqua.
 Byblidos & Canaces, sicut facit, ardeat igne :
 Nec, nisi per crimen, sit tibi nota soror.
 Filia si fuerit ; sit quod Pelopœa Thyestæ ;
 Myrrha suo patri , Nyctimeneque suo.
 Neu pia, neve magis capiti-sit fida paterno ,
 Quam tibi vel , Pterela, vel tibi, Nise, fuit.
 Infamemque locum sceleris-quæ nomine fecit ,
 Pressit & inductis membra-paterna rotis.
 Ut juvenes pereas, quorum fastigia vultus
 Olim Pisæe sustinere foris.
 Ut qui perfusam miserorum sæpe procorum
 Ipse suo melius sanguine tinxit humum.
 Proditor ut sævi periiit auriga tyranni ,
 Qui nova Myrtœ nomina fecit aquæ.
 Ut qui velocem frustra petiere puellam ;
 Dum capta est poinis tardior illa tribus.
 Ut qui tecta novi formam celantia monstri
 Intrarunt cæcæ non redeunda domûs.
 Ut quorum Æacides misit violentus in altos
 Corpora cum senis altera sena rogos.

- Ut quos, obscuro lufos ambagibus oris,
 Legimus infandæ Sphingæ dediffe neci.
 Ut qui Bistonix templo cecidère Minervæ:
 Propter quod facies nunc quoque tecta Deæ est.
 Ut qui Threicij quondam præsepia regis
 Fecerunt dapibus sanguinolenta suis.
 Therodamantæos ut qui pavere leones:
 Quique Thoontæ Taurica sacra deæ.
 Ut quos Scylla vorax, Scyllæque adversa Charyb-
 dis,
 Dulichix pavidos eripuerunt rati:
 Ut quos dimisit vastam Polyphemus in alvum:
 Ut Læstrygonias qui subiere domos.
 Ut quos dux Pœnus miserit putcalibus undis,
 Et jacto canas pulvere fecit aquas.
 Sex bis ut Icaridos famulæ periære procique,
 Inque caput domini qui dabat arma procis.
 Ut jacet Aœnio luctator ab hospite fufus,
 Qui (mirum) victor, cum cecidisset, erat.
 Ut quos Antæi fortes pressere lacerti;
 Quosque feræ morti Lemnia turba dedit.
 Ut qui post longum sacri monstrator iniqui
 Elicit pluvias victima cæsus aquas.
 Frater ut Antæi, quo sanguine debuit, aras
 Tinxit; & exemplis occidit ipse suis.
 Ut qui terribiles pro gramen habentibus herbis
 Impius humano viscere pavit equos.
 Ut duo diversis sub eodem vindice cæsi
 Temporibus Nessus, Dexamenique gener.
 Ut pronepos, Saturne, tuus: quem reddere vitam
 Urbe Coronides vidit ab ipse suâ.
 Ut Sinis, & Sciron, & cum Polypemone natus,
 Quique homo parte sui, parte juvenis erat.
 Quique trabes pressas ab humo mittebat in auras,
 Equoris aspiciens hujus & hujus aquas.
 Quæque Ceres vidit læto pœreuntia vultu
 Corpora Thesea Cercyonæa manu.
 Hæc tibi, quem meritis precibus mea devovet ira,
 Eveniant, aut his non leviora malis.
 Qualis Achæmenides Sicula desertus in Ætna,
 Troica cum vidit vela venire, fuit.
 Qualis erat nec non fortuna binominis Iri,
 Quique tenent pontem, quæ tibi pejor erit.

Filius & Cereris frustra tibi semper ametur ;
 Destituatque tuas usque petitus opes.
 Utque per alternos undâ labente recursus
 Subtrahitur pressô mollis arena pedi ;
 Sic tua nescio quo semper fortuna lique scat :
 Lapsaque per medias effluat usque manus.
 Utque pater solitæ varias mutare figuras
 Plenus inexstinctâ deficiare fame.
 Nec dapis humanæ venient fastidia : quaque
 Parte potes, Tydeus temporis hujus eris.
 Atque aliquid facias, à vespere rursus ad ortus
 Cur exlternati Solis agantur equi.
 Fœda Lycaoniæ repetes convivia mensæ ,
 Tentabisque cibi fallere fraude Jovem.
 Teque aliquis posito tentet vim numinis opto :
 Tantalides tu sis, Tereïdesque puer.
 Et tua sic latos spargantur membra per agros ;
 Tanquam quæ patrias detinuere vias.
 Ære Perillœo veros imitere juvencos ,
 Ad formam tauri conveniente sono.
 Utve ferox Phalaris, linguâ prius ense resectâ ,
 More bovis, Paphio clausus in ære gemas.
 Dumque redire voles ævi melioris in annos ,
 Ut vetus Admeti decipiare focer.
 Atque eques in mediis mergare voragine cœni ,
 Dummodo sint fati nomina nulla tui.
 Atque utinam pereas, veluti de dentibus orti
 Sidoniâ jactis Graja per arva manu. . .
 Et quæ Penthides fecit, fraterque Medusæ ;
 Eveniant capiti vota sinistra tuo.
 Et quibus exiguo volucris devota libello est ,
 Corpora projectâ quæ sua purgat aquâ.
 Vulnere totque feras, quot dicitur ille tulisse ,
 Cujus ab inferiis culter abesse solet.
 Attonitusque feces, ut quos Cybeleïa mater
 Incitat ad Phrygios vilia membra modos.
 Deque viro fias nec fœmina nec vir, ut Attys ;
 Et quatiâs molli tympana rauca manu.
 Inque pecus subito Magnæ vertare Parentis :
 Victor ut est celeri victaque versa pede.
 Solaque Limone pœnam ne senserit illam ,
 Et tua dente fero viscera carpat equns.
 Aut, ut Cassandreus, domino non mitior illo ,

Saucius ingestâ contumuleris humo:
 Aut, ut Abantiades, aut ut Cygneius heros,
 Clausus in æquoreas præcipiteris aquas.
 Victima vel Phœbo sacras maeteris ad aras,
 Quam tulit à sevo Thêudotus hoste necem:
 Aut te devoveat certis Abdera diebus,
 Saxaque devorum grandine plura petant.
 Aut Jovis infesti telo feriare trifulco:
 Ut satus Hipponoo, Dositheôsque pater.
 Ut soror Autonoeis, ut cui matertera Maia est:
 Ut temere optatos qui male rexit equos.
 Ut ferus Æolides, ut sanguine cretus eodem,
 Quo genita est, liquidis quæ caret Arctos aquis.
 Ut Macedo rapidis ieta est cum conjugè flammis;
 Sic precor ætherei vindicis igne cadas.
 Prædave sis illis, quibus est Latonia Delos
 Ante diem raptò non adeunda Thraso.
 Quique verecundæ speculante in labra Dianæ,
 Quique Crotopiaden diripuere Liron:
 Neve venenato levius feriaris ab angue,
 Quam senis Oeagri Calliopeisque nurus;
 Quam puer Hypsipyles: quam qui cava prinus æ-
 Cuspide suspecti robora fixit equi. (cutâ
 Neve gradus adeas Elpenore cautius altos:
 Vimque feras vini, quo tulit ille modo.
 Tamque cadas domitus, quam quisquis ad arma
 vocantem
 Juvit inhumanum Thiodamanta Dryops,
 Quam ferus ipsè suo periit maetatus in antro
 Proditus incluse Cacus ab ore bovis:
 Quam qui dona tulit Lernaëo tincta veneno,
 Euboicæque suo sanguine tinxit aquas.
 Vel de præcipiti venias in Tartara saxo,
 Ut qui Socraticum de nece legit opus.
 Ut qui Thesææ fallacia vela carinæ
 Vidit: ut Iliacâ missus ab arce puer.
 Ut teneri nutrix, eadem matertera, Bacchi:
 Ut cui causâ necis ferra reperta fuit.
 Lydia se seopulis ut virgo misit ab altis,
 Dixerat invito quæ mala verba deo.
 Fœta tibi occurrat patrio popularis in arvo,
 Sitque Paphagææ causâ læna necis.
 Quique Lycurgiden letavit & arbore natum

Idmonaque audacem , te quoque rumpat aper.
 Iſque vel exanimis faciat tibi vulnus : ut illi ,
 Ora ſuper fixi quem cecidere ſuis.
 Sive idem ſimili pinus quem morte peremit ;
 Phryx & venator ſiſ Berecynthiades.
 Si tua contigerit Minôas puppis arenas ;
 Te Corcyræum Creſſia turba putet.
 Lapsuramque domum ſubeas ; ut ſanguis Alevæ :
 Stella Leoprepidæ cum fuit æquæ viro.
 Utque vel Evenus torrenti flumine merſus
 Nomina des rapidæ, vel Tyberinus, aquæ.
 Aſtacidæque modo decifa cadavere trunco ,
 Digna feris, homini ſit caput eſca tuum.
 Quodque ferunt Brotean feciſſe cupidine mortis ,
 Des tua ſuccenſæ membra cremanda pyræ.
 Incluſuſque necem caveâ patiaris, ut ille
 Non profecturæ conditor historiæ.
 Utque repertori nocuit pugnacis Iâmbi ,
 Sic ſit in exitium lingua proterva tuum.
 Utque parum ſtabili qui carmine læſit Athenas ,
 Inviſus percas deficiente cibo.
 Utve lyræ vates fertur periſſe ſeveræ ;
 Cauſſa ſit exitii dextera læſa tui.
 Utque Agamemnonio vulnus dedit anguis Oreſtæ ;
 Tu quoque de morſu virus habente cadas.
 Sit tibi conjugii nox prima noviffima vitæ.
 Eupolis hoc periit & nova nupta modo.
 Utque cothurnatum cecidiſſe Lycophrona narrant ;
 Hæreat in fibris fixa ſagitta tuis.
 Aut lacer in ſilvis manibus ſpargare tuorum :
 Sparſus ut eſt Thebis angue creatus avo.
 Perque feros montes tauro rapiente traharis :
 Ut tracta eſt conjux imperioſa Lyci.
 Quodque ſuæ paſſa eſt pellex invita ſorori ,
 Excidat ante pedes lingua reſecta tuos.
 Conditor ut tardæ læſus cognomine Myrrhæ ,
 Orbis in innumeris inveniare locis.
 Inque tuis opifex, vati quod fecit Achæo ,
 Noxia luminibus ſpicula condat apis.
 Fixus & in duris carparis viſcera ſaxis :
 Ut cui Pyrrha ſui ſilia fratris erat.
 Ut puer Harpagides referas exempla Thyetiæ ;
 Inque tui cæſus viſcera patris eas.

Trunca geras sævo mutilatis partibus ense ,
 Qualia Mimnermi membra fuisse ferunt.
 Utve Syracosio præstrieta fauce poetæ ,
 Sic animæ laqueo sit via clausa tuæ.
 Nudave dereptâ pateant tua viscera pelle ;
 Ut Phrygium cuius nomina flumen habet.
 Saxificæ videas infelix ora Medusæ ,
 Cephenum multos quæ dedit una neci.
 Potniadum morsus subeas, ut Glaucus, equarum :
 Inque maris salias, Glaucus ut alter, aquas.
 Utque duobus idem dictis modo nomen habenti ,
 Præfocent animæ Gnosia mella viam.
 Sollicitoque bibas, Anyti doctissimus olim
 Imperturbato quod bibit ore reus.
 Nec tibi, siquid amas, felicius Hæmone cedat :
 Utque suâ Macareus, sic potiare tua.
 Vel videas, quod jam, cum flammæ cuncta tenerent,
 Hectoreus patria vidit ab arce puer.
 Sanguine probra luas, ut avo genitore creatus ;
 Per facinus soror est cui sua facta parens.
 Ossibus inque tuis teli genus hæreat illud ,
 Traditur Icarii quo cecidisse gener.
 Utque loquax in equo est elisus guttur acerno ,
 Sic tibi claudatur pollice vocis iter.
 Aut ut Anaxarchus pila minuâris in alta ,
 Jactaque pro solitis frugibus ossa sonent.
 Utque patrem Psamathes, condat te Phœbus in ima
 Tartara ; quod natæ fecerat ille suæ.
 Inque tuos ea pestis eat, quam dextra Chorœbi
 Vicit, opem miseris Argolicisque tulit.
 Utque nepos Æthræ, Veneris periturus ob iram ,
 Exsul ab attonitis excutiaris equis.
 Propter opes magnas ut perdidit hospes alumnum ;
 Perdat ob exiguas te tuus hospes opes.
 Utve ferunt fratres sex cum Damasichthone cæfos ;
 Intereat tecum sic genus omne tuum.
 Addidit ut fidicen miseris sua funera natis ;
 Sia tibi sint vitæ tædia iusta tuæ.
 Utve soror Pelopis, saxo dureris oborto ,
 Et læsus linguæ Battus ab ipsè sua.
 Aëra si misso vacuum jaculabere disco ;
 Quo puer Oebalides, ictus ab orbe cadas.
 Siqua per, alternos pulsabitur unda lacertos ,

Omnis Abydena sit tibi pejor aqua.
 Conicus ut mediis periit, dum nabat, in unclis ;
 Et tua sic Stygius strangulet ora liquor.
 Aut ubi ventosum superaris naufragus æquor,
 Contacta pereas, ut Palinurus, humo.
 Utque cothurnatum vatem tutela Dianæ,
 Dilanient vigilum te quoque turba canum.
 Aut tu Trinacrii salias super ora gigantis,
 Plurima qua flammis Sicanis Ætna vomit.
 Diripiantque tuos infans unguibus artus
 Strymonicæ matres ; Orpheos esse rata.
 Natus ut Althææ flammis absentibus arsit,
 Sic tuus ardescat stipitis igne rogos.
 Ut nova Phasiaca compressa est nupta corona,
 Utque pater nuptæ, cumque parente domus.
 Ut eruor Herculeos abiit diffusus in artus ;
 Copora pestiferum sic tua virus edat.
 Qua sua Penthiden proles est ultra Lycurgum,
 Hæc maneat teli te quoque plaga novi.
 Utque Milon, robur diducere fissile tentes ;
 Nec possis captas inde referre manus.
 Muneribusque tuis lædaris, ut Icarus ; in quæra
 Intulit armatas ebria turba manus.
 Quodque dolore necis patriæ pia filia fecit,
 Vincula per laquei fac tibi guttur eant.
 Obstruetoque famem patiaris limine tecti,
 Ut legem pœnæ cui dedit ipsa parens.
 Illius exemplo vires simulacra Dianæ,
 Aulidis à portu qui leve vertit iter.
 Naupliadæve modo ficto pro crimine pœnas
 Morte luas ; nec te non meruisse iuvat.
 Æthalion vita spoliavit ut Isidis hospes,
 Quem memor à sacris nunc quoque pellit Ion.
 Utque Melanthea tenebris à cæde latentem
 Prodidit officio luminis orba parens ;
 Sic tua conjectis fodiuntur pectora telis ;
 Sic precor auxiliis impedire tuis.
 Qualis equos pacto, quos fortis agebat Achilles,
 Acta Phrygi timido ; nox tibi talis eat.
 Nec tu quam Rhesus somno meliore fruaris ;
 Quam comites Rheso tum necis, ante viæ :
 Ut quos cum Rutulo morti Rhamnete dederunt
 Impiger Hyrtacides, Hyrtacidæque comes.

Clinadæve modo circumdatus ignibus atris
 Membra feras Stygiæ semicremata rati.
 Utve Remo muros auso transire recentes,
 Noxia sint capiti rustica tela tuo.
 Denique, Sarmaticas inter Geticasque sagittas,
 His precor ut vivas & moriari locis.
 Hæc tibi tantisper subito sint missa libello;
 Immemores ne nos esse querare tui.
 Pauca quidem, fateor; sed Dî deest plura rogatis,
 Multiplicentque suo vota favore mea.
 Postmodo plura leges; & nomen habentia verum:
 Et pede quo debent acria bella geri.

F I N I S.

UNIVERSITÄT OVIDIUS C-TA
 BIBLIOTECA CENTRALĂ
 inv. 376958